

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΙΛΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

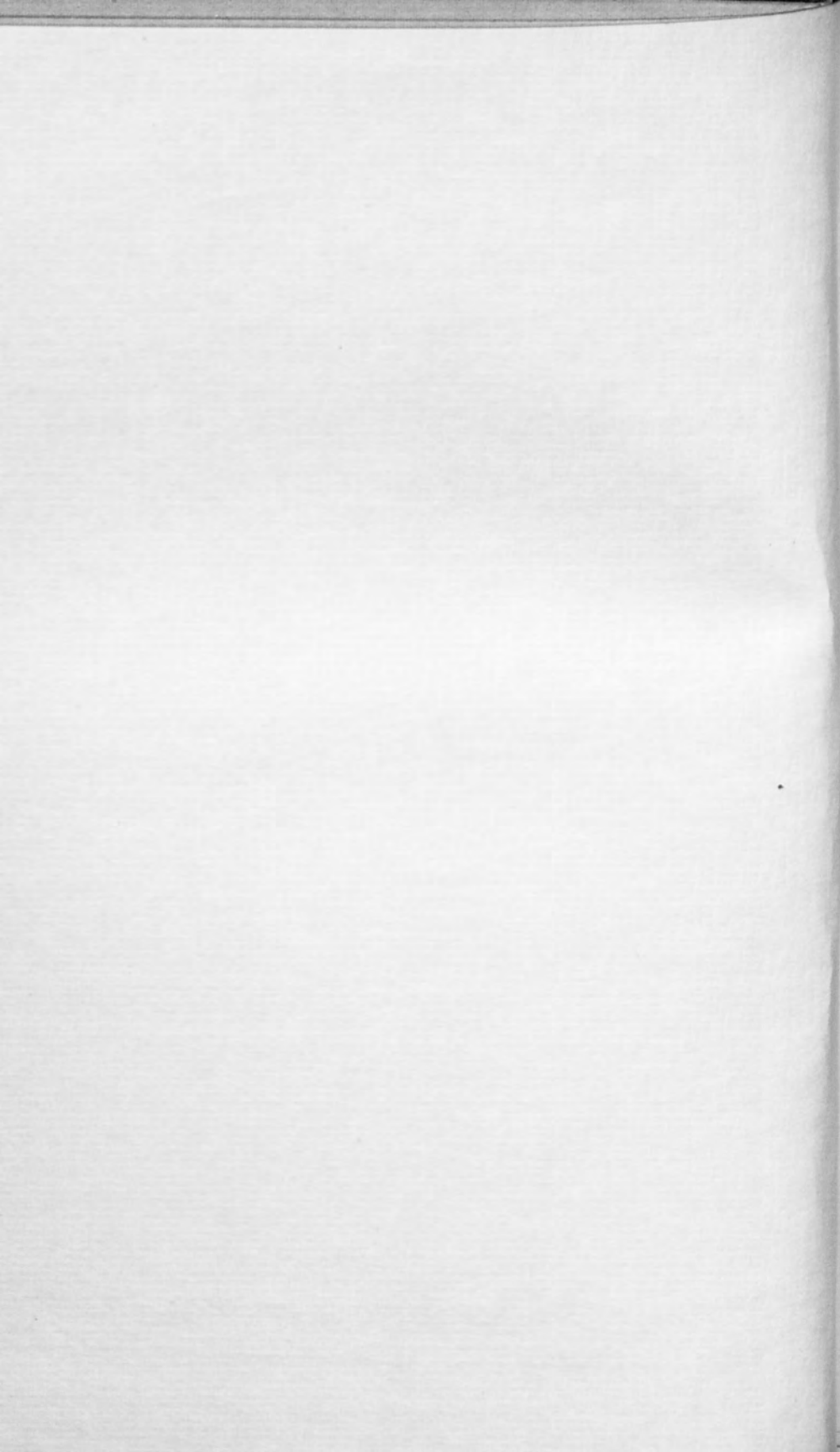
Α' ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

*« Le mal est de l'homme,
c'est vrai, mais le bien aussi ».*

G. CLEMENCEAU

Μαρι

ΑΘΗΝΑΙ 1954 — ΕΚΔΟΣΙΣ :
ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΣΧΟΛΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α' ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

- ΣΤΕΦ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν.—«Γενικὴ εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ Δεκαημέρου».
- ΕΥ. ΜΑΖΑΡΑΚΗ, ἀντιπροσώπου τοῦ Δ.Γ.Ε.—«Ἡ τεχνικὴ βοήθεια τοῦ Δ.Ο.Ε».
- ΣΤΡΑΤΟΥ ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ, Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς.—«Οἱ γενεσιουργοὶ λόγοι τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς».
- ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς.—«Ἡ ἐξέλιξις τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ αἱ σύγχρονοι κατευθύνσεις τῆς».
- ΑΓΓ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ, Ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. διὰ τὸ Ἄφγανιστάν.—«Βιοτεχνικὴ παράδοσις καὶ βιοτεχνικὰ προβλήματα εἰς τὸ Ἄφγανιστάν».
- ΙΩΑΝ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ, Ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. διὰ τὴν Λιβύην.—«Ἡ ἐν Λιβύῃ ἀποστολὴ Τεχνικῆς Βοηθείας καὶ ἡ προσπάθεια ἀναδιοργανώσεως τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων».
- ΑΝΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Διευθυντοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας.—«Αἱ στατιστικαὶ τῆς ἐργασίας».
- ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑΚΗ, Τμηματάρχου Ὑπουργείου Ἐργασίας.—«Σημερινὰ μεταναστευτικὰ προβλήματα».
- ΕΥ. ΦΩΚΟΥ, Τμηματάρχου Ὑπουργ. Ἐργασίας.—«Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις».
- ΔΗΜ. ΑΡΕΤΑΙΟΥ, Τμηματάρχου Ι.Κ.Α.—«Προβλήματα ἀπασχολήσεως καὶ ἀνεργίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ».
- ΝΙΚ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Τμηματάρχου Ὑπουργείου Ἐργασίας.—«Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἐργαζομένων».
- ΑΛ. ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ, Τμηματάρχου Ὑπουργ. Ἐργασίας.—«Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ὡς τρόπος ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἀπασχολήσεως».
- ΣΩΤ. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗ, Καθηγητοῦ τῆς Α.Σ.Β.Σ.—«Ἀνακεφαλαίωσις τῶν ἐργασιῶν τοῦ <Δεκαημέρου>».
- ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, Προέδρου τοῦ Δ.Σ. τῆς Α.Σ.Β.Σ., τ. Ὑπουργοῦ.—«Χαιρετισμὸς ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ Α' ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ ΣΤΟΥ ΔΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	115
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	135
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	155
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	175
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	195
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	215
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	235
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	255
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	275
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	295
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	315
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	335
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	355
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	375
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	395
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	415
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	435
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	455
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	475
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	495
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	515
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	535
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	555
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	575
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	595
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	615
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	635
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	655
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	675
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	695
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	715
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	735
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	755
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	775
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	795
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	815
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	835
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	855
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	875
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	895
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	915
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	935
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	955
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	975
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙΙ' - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	995

Ἡ Ἄνωτέρα Σχολή Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τῆς σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων, προῆλθεν εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ ἐν Γενεύῃ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας διὰ τὴν ὀργάνωσιν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα του, «Δεκαήμερου Σπουδῶν Κοινωνικῆς Πολιτικῆς», μὲ τὸν διπλὸν σκοπὸν νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον περὶ τὰ ζέοντα προβλήματα τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐργασίαν ὑπὸ τῶν σταλέντων ὑπὸ τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας ἀφ' ἐνός ἐμπειρογνομόνων εἰς Ἄφγανιστὸν καὶ Λιβύην καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑποτρόφων δι' εὐρυτέρας σπουδᾶς ἢ δι' εἰδικὰς ἀποστολάς.

Ἡ Προεδρεία τοῦ «Δεκαήμερου» ἀνετέθη εἰς τὸν Ἰπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἄλλοτε Καθηγητὴν τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς ἐν τῇ Α.Σ.Β.Σ. κ. Στέφανον Στεφανόπουλον, εὐγενῶς ἀποδεχθέντα τὴν παράκλησιν τῆς Σχολῆς.

Τὸ «Δεκαήμερον» ἤρχισε τὰς ἐργασίας του τὴν 25ην Μαΐου 1954 καὶ συνέχισε ταύτας μέχρι καὶ τῆς 8ης Ἰουνίου ἰδίου ἔτους, ὁπότε ὁ Καθηγητὴς τῆς Α.Σ.Β.Σ. Σωτήριος Ἀγαπητῆδος προέβη εἰς σύντομον ἀνασκόπησιν τῶν γενομένων ὁμιλιῶν.

Τῶν ὁμιλιῶν προετάχθη γενικὴ εἰσήγησις ἐκ μέρους τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Στράτου Κ. Παπαϊωάννου, τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς κ. Χρίστου Ἀγαλλοπούλου καὶ τοῦ ἀνταποκριτοῦ τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου κ. Εὐσταθίου Μαζαράκη.

Ἐκάστης ὁμιλίας εἶχε παρακληθῆ νὰ ἀναλάβῃ τὴν προεδρείαν τῆς συγκεντρώσεως καὶ τὴν εἰσήγησιν εἰδικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος ἐπιστήμων.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὰς γενομένας ὁμιλίας ὡς καὶ τὰς σχετικὰς εἰσηγήσεις.

Ἡ Σχολὴ ἐκφράζει πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ «Δεκαήμερου» κ. Στ. Στεφανόπουλον, πρὸς τοὺς Προεδρεύσαντας τῶν Συγκεντρώσεων, ὡς καὶ πρὸς τοὺς ὁμιλητάς, τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς.

Ἡ Σχολὴ ἐκφράζει ἐπίσης τὰς εὐχαριστίας τῆς πρὸς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας, τὸ ὁποῖον εὐηρεσθήθη νὰ παράσχη τὴν ἡδிகὴν του ἐνίσχυσιν καὶ νὰ μετᾶσχη εἰς τὰς δαπάνας τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Αριθ. Πρωτ. 5.700

Έν Αθήναις τῆ 2 Μαΐου 1954

Ἄξιότιμε Κύριε,

Ἡ ἡμετέρα Σχολὴ ὀργανώνει ἀπὸ τῆς 25 Μαΐου ἑ. ἔ.

ἜΚΑΗΜΕΡΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,

ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρογνο-
μόνων καὶ ὑποτρόφων τοῦ «Διεθνoῦς Γραφείου Ἑργασίας» συν-
τελεσθεῖσαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐργασίαν καὶ νὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ
ταύτης τὰ χρήσιμα διὰ τὴν Χώραν μας συμπεράσματα.

Αἱ ὁμιλῖαι θὰ γίνουσι εἰς τὸ Παράρτημα τῆς Σχολῆς
(ὁδὸς Ἀκαδημίας ἀριθ. 84, γωνία Ἑμμ. Μπενάκη) καὶ ὥραν
7.30—8.15 μ.μ. Μεθ' ἐκάστην ὁμιλίαν θὰ ἐπισκολουθῆ σχετικὴ
συζήτησις, αὐστηρῶς περιορισμένη εἰς τὸ θέμα. Ἐκαστος συ-
ζητητῆς θὰ δύναται νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν συγκέντρωσιν οὐχὶ
πλέον τῶν 10 λεπτῶν τῆς ὥρας.

Ἡ ὅλη ἐργασία ἐτέθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ «Διεθνoῦς Γρα-
φείου Ἑργασίας», τὴν δὲ ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ «Δεκαημέρου»
παρεκλήθη ν' ἀναλάβῃ ὁ Ἑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στ.
Στεφανόπουλος.

Εὐελπιστοῦμεν, ἀξιότιμε Κύριε, ὅτι θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ
παρασθῆτε καὶ νὰ συμμετάσχητε εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ «Δεκα-
ημέρου», ἐνισχύοντες οὕτω τὴν προσπάθειαν τῆς Σχολῆς.

Ὁ Διευθυντῆς ΣΤΡΑΤΟΣ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Τρίτη 25 Μαΐου 1954

ΕΝΑΡΞΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ὁμιληταὶ οἱ κ. κ.:

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Ἑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν.
Γενικὴ εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ «Δεκαημέρου».

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ, ἀντιπρόσωπος τοῦ Δ.Γ.Ε.
«Ἡ τεχνικὴ βοήθεια τοῦ Δ.Ο.Ε.»

ΣΤΡΑΤΟΣ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς.
«Οἱ γενεσιουργοὶ λόγοι τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς».

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητῆς τῆς Σχολῆς.
«Ἡ ἐξέλιξις τῆς Κοινω. Πολιτικῆς καὶ αἱ σύγχρονοι κατευ-
θύνσεις τῆς».

Τετάρτη 26 Μαΐου 1954

Όμιλητής:

ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, Έμπειρογνώμων του Δ.Γ.Ε. διά τὸ Ἄφ-
γανιστάν

Θέμα :

«Βιοτεχνική παράδοσις καὶ βιοτεχνικά προβλήματα εἰς τὸ
Ἄφγανιστάν».

Προεδρεία:

Μιχαὴλ Γούτου, τ. Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας

Πέμπτη 27 Μαΐου 1954

Όμιλητής:

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Διευθυντὴς Ὑπουργείου Ἐργασίας

Θέμα :

«Αἱ στατιστικαὶ τῆς ἐργασίας».

Προεδρεία:

Εὐσταθίου Μαργαρίτη, Διευθυντοῦ Σπουδῶν τοῦ Κέντρου Στατιστικῆς
Ἐκπαιδεύσεως τῆς Α.Σ.Β.Σ.

Παρασκευὴ 28 Μαΐου 1954

Όμιλητής:

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Τμηματάρχης Ὑπουργείου Ἐργασίας

Θέμα :

«Σημερινὰ μεταναστευτικὰ προβλήματα».

Προεδρεία:

Ἄναστασίου Μπακάλμπαση, τ. Ὑπουργοῦ

Σάββατον 29 Μαΐου 1954

Όμιλητής:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ, Ἐμπειρογνώμων τοῦ Δ.Γ.Ε. διά τὴν
Λιβύην*

Θέμα :

«Ἡ ἐν Λιβύῃ ἀποστολὴ Τεχνικῆς Βοηθείας καὶ ἡ προσπά-
θεια ἀναδιοργανώσεως τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων».

Προεδρεία:

Εὐσταθίου Μαζαράκη, ἀνταποκριτοῦ τοῦ Δ.Γ.Ε.

* Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Παλαιολόγου δὲν ἐγένετο, λόγω ἀπουσίας του εἰς Λιβύην,
δημοσιεύεται ὁμως τὸ κείμενόν της κατωτέρω.

Δευτέρα 31 Μαΐου 1954

Όμιλητής:

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΦΛΩΚΟΣ, Τμηματάρχης Υπουργείου Έργασίας *

Θέμα:

«Αι κοινωνικαί ασφαλίσσεις».

Προεδρεία:

Χρίστου Άγαλλοπούλου, Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς, τ. Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως

Τρίτη 1 Ἰουνίου 1954

Όμιλητής:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΕΤΑΙΟΣ, Τμηματάρχης Ι.Κ.Α.

Θέμα:

«Προβλήματα ἀπασχολήσεως καὶ ἀνεργίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ».

Προεδρεία:

Δημητρίου Κούση, Διευθυντοῦ Υπουργείου Έργασίας

Τετάρτη 2 Ἰουνίου 1954

Όμιλητής:

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Τμηματάρχης Υπουργείου Έργασίας

Θέμα:

«Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἐργαζομένων».

Προεδρεία:

Ἰωάννου Χρυσοχοῦ, Καθηγητοῦ τῆς ΑΣΒΣ, Προϊσταμένου τοῦ Γραφείου Ἐρευνῶν

Πέμπτη 3 Ἰουνίου 1954

Όμιλητής:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Τμηματάρχης Υπουργείου Έργασίας

Θέμα:

«Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ὡς τρόπος ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἀπασχολήσεως».

Προεδρεία:

Ἀλεξάνδρου Παπᾶ, Καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου **

Δευτέρα 8 Ἰουνίου 1954

ΛΗΞΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Σχολῆς κ. Σωτήριος Ἀγαπητίδης θὰ ἀνακεφαλαιώσῃ τὰς ἐργασίας τοῦ «Δεκαήμερου» καὶ θὰ ἐξαγάγῃ τὰ ἐκ τούτων χρήσιμα συμπεράσματα.

* Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Ε. Φλώκου δὲν ἐγένετο λόγω ἀσθενείας του, δημοσιεύεται ὅμως τὸ κείμενόν της κατωτέρω.

** Λόγω ἀπουσίας τοῦ κ. Παπᾶ, προήδρευσε τῆς συγκεντρώσεως ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου κ. Καλογεράς.

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ

Ἐναρκτήριοις ὁμιλίαι τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν

Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

[1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείας καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἶμι. 3 καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα κανθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. 4 ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φνυσιῶται. 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν. 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. 7 πάντα στέργει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 8 ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθῶσιν· εἴτε γλῶσσαι παύσονται· εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται].

Παῦλος : Πρὸς Κορινθίους Α' — 13

Ἀγαπητοὶ Φίλοι,

Εἶμαι εὐτυχῆς ὁμιλῶν σήμερον εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, τῆς ὁποίας παρακολουθῶ πάντοτε τὸ παρ' αὐτῆς ἐπιτελούμενον ἴσσον χρήσιμον ὅσον καὶ πολυσχιδὲς ἔργον.

Εἶμαι ἀκόμη εὐτυχέστερος σήμερον διότι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσω ὑπὸ τὴν ιδιότητά μου ὡς ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ Δεκαήμερου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, τὴν ὁποίαν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ ἀναθέσῃ ὁ ἀγαπητὸς Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς.

Ἡ ἐγκαινιάσις τῶν ὁμιλιῶν τοῦ «Δεκαήμερου Κοινωνικῆς Πολιτικῆς» κρίνεται κατ' ἐμὲ διττῶς ἐπιτυχίς. Εἶναι ἐπιτυχίς, διότι μὲ τὰς ὁμιλίαις αὐτὰς παρέχεται ἡ εὐκαιρία νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὸ εὐρύτερον κοινὸν οἱ νέοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, μὲ σπουδὰς καὶ μετεκπαίδευσιν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, κατώρθωσαν νὰ συμπληρώσουν τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν κατάρτισίν των. Οὕτω θὰ εὗρουν τὴν εὐκαιρίαν οἱ νέοι αὐτοὶ ἐπιστήμονες, τὰς γνώσεις καὶ τὴν πείραν, τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν ἐγγὺς τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπὶ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν προβλημάτων μὲ τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἀπασχολήθησαν, νὰ τὰς διοχετεύσουν εἰς τὰς ὑπηρεσίας των καὶ νὰ ἀποβοῦν τοιοῦτοτρόπως χρήσιμοι.

Ἔχουν οὗτοι τὸ παράπονον ὅτι δὲν χρησιμοποιοῦνται ἐπαρκῶς ἀπὸ τὰς Ὑπηρεσίας αὐτῶν, ὥστε νὰ ἀποδώσουν ὅσον αἱ ἱκανότητες αὐτῶν ἐπιτρέπουν, ἐπ' ὠφελείᾳ πρωτίστως αὐτῶν τούτων τῶν Ὑπηρεσιῶν. Καὶ τὸ παράπονον αὐτῶν εἶναι καὶ εὐλογον καὶ δίκαιον. Ἡ σήμερον ὁμοῦ παρουσιαζομένη εἰς αὐτοὺς εὐκαιρία—διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων ὁ Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς—ἴσως ἀποτελέσῃ τὴν ἀφετηρίαν μιᾶς νέας περιόδου, περιόδου δικαίας ἀναγνωρίσεως τῶν μόχθων των καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν δυνατοτήτων αὐτῶν.

Τοῦτο θὰ εἶναι κίνητρον καὶ διὰ τοὺς ἄλλους νέους οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπεθύμουν νὰ τύχουν εὐρύτερας μορφώσεως καὶ κατάρτισεως, καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς εἶναι ἐπίσης λίαν εὐτυχὲς τὸ γεγονὸς ὅτι σήμερον ἐγκαινιάζεται ἡ σειρὰ αὕτη τῶν ὁμιλιῶν.

Εἶναι ἀφ' ἐτέρου ἐπιτυχῆς ἢ σημερινῆ πρωτοβουλία καὶ διότι ἡ Σχολὴ ἐπελέξατο ὅπως ὁ πρῶτος κύκλος τῶν μαθημάτων, τὸν ὁποῖον θὰ ἐπακολουθήσουν καὶ ἄλλοι κύκλοι, ἀφορᾷ τὰς σπουδὰς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, ἢ ὁποῖα, ἀγαπητοὶ φίλοι, εἶναι τὸ κριτήριον, ἡμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεῖς, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνόδου μιᾶς ὀργανωμένης κοινωνίας, ἐνὸς Κράτους. Ἀναμφιβόλως ὀρθὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ εἶναι ἐκείνη ἢ ὁποῖα θέτει τὰς βάσεις μιᾶς ἐπιτυχοῦς κυβερνητικῆς πολιτικῆς εἰς ἓνα τόπον· ἀλλὰ καθ' ἑαυτὴν ἡ Οἰκονομικὴ Πολιτικὴ δὲν θὰ ἤξιζε πολλὰ πράγματα, ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἔξη τὴν ὀλοκλήρωσιν, τὴν συμπλήρωσιν ἀλλὰ καὶ τὴν δικαίωσιν τῆς εἰς τὴν Κοινωνικὴν Πολιτικὴν.

Σὰς ἀναφέρω ἓν παράδειγμα ἐκ τῶν πολλῶν : τὸ περίφημον θέμα, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον εἰς τὴν βᾶσιν τῆς ὑγιoῦς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως, τῆς ὑγιoῦς οἰκονομίας μιᾶς χώρας, τὸ θέμα τῆς παραγωγῆς, τὸ θέμα τῆς παραγωγικότητος. Γνωρίζετε ποῖα εἶναι τὰ συστήματα, ποῖα εἶναι αἱ μέθοδοι διὰ τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ μία ἠϋξημένη παραγωγικότης, δηλ. μία αὔξισις τῆς ὀριακῆς ἀποδόσεως τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ ἐργαζομένου γενικῶς. Ἐν τούτοις, ἐὰν τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ περιορισθῇ μόνον εἰς τὸν καθαρῶς οἰκονομικὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὸ πρᾶγμα ἀναμφιβόλως δὲν θὰ εἶχε τόσην σημασίαν καὶ οὔτε θὰ ἀπετέλει μόνιμον ἀπόκτημα τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν. Διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἀξίαν θὰ ἔπρεπε νὰ συμβαδίζῃ καὶ μὲ ὠρισμένας ἀρχὰς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, δηλ. μὲ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικoῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων. Ἐὰν ἐπρόκειτο ἢ αὔξισις αὐτὴ τῆς παραγωγικότητος νὰ ἀποβῇ μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὀλίγων ἢ πρὸς ὄφελος μόνον τῶν ἐργοδοτῶν, εἶναι ἀντιληπτὸν ὅτι οὐδέποτε ἢ τοιαύτη οἰκονομικὴ πολιτικὴ, ἢ ὁποῖα θὰ ἐστερεῖτο ταῦτοχρόνως καὶ μιᾶς βάσεως κοινωνικῆς, θὰ ἀπετέλει μόνιμον ἐπιδίωξιν καὶ μέτρον διὰ μίαν εὐνομουμένην καὶ προοδευτικὴν Πολιτείαν.

Ἡ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ εἶναι ἐκείνη ἢ ὁποῖα ἐξασφαλίζει τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου ὄχι πλέον ἀπλῶς ὡς οἰκονομικοῦ μέσου, ὡς τεχνικοῦ ὑλικoῦ - οἰκονομικοῦ παράγοντος, ὅπως θὰ εἶχε τὴν διάθεσιν ἢ στερουμένη κοινωνικῶν κατευθύνσεων οἰκονομία νὰ τὸν χρησιμοποίῃ, ἀλλὰ ὡς τοῦ κέντρου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Εἶναι, ἐπαναλαμβάνω, εὐτυχῆς ἡ πρωτοβουλία τὴν ὁποίαν ἔσχεν ἡ Σχολή, ὅπως ὁ πρῶτος κύκλος τῶν σπουδῶν καὶ τῆς ἐμφανίσεως, ἀφ' ἑνὸς τῶν νέων οἱ ὅποιοι ἐμορφώθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὡς ὑπότροφοι τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκείνων οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς ἐμπειρογνώμονες, ἀφιερωθῆ εἰς τὴν Κοινωνικὴν Κολιτικὴν.

Δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ σειρά αὐτὴ τῶν μαθημάτων θὰ ἀποβῆ λίαν ἐπωφελῆς δι' ὅλους ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ πληροφορηθῶμεν ὅτι εἰς τὸν κύκλον αὐτὸν ἔχουν συντελεσθῆ τεράστια πρόοδοι εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Τὰς ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου ἐπιτεύξεις, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἄλλα θεμελιώδη προβλήματα καθαρῶς ἔθνικὰ μᾶς ἀπασχολοῦν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ υἱοθετήσωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ τὰς χρησιμοποιήσωμεν. Εὐχαριστῶ θερμῶς τὸν ἀγαπητὸν Διευθυντὴν καὶ συγχαίρω αὐτὸν καὶ πάλιν διὰ τὴν εὐγενῆ πρωτοβουλίαν τὴν ὁποίαν εἶχε, τῆς λαμπρᾶς ὀργανώσεως τοῦ «Α' Δεκαήμερου Σπουδῶν Κοινωνικῆς Πολιτικῆς», τοῦ ὁποῖου εἶμαι εὐτυχῆς κηρύσσων σήμερον τὴν ἑναρξιν.

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ Δ.Ο.Ε.

Όμιλία τοῦ κ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΜΑΖΑΡΑΚΗ

Ἐνταποκριτοῦ ἐν Ἑλλάδι τοῦ Δ.Γ.Ε.

Ἡ Συνδιάσκεψις τῆς Φιλαδελφείας, πεπεισμένη ὅτι ἡ πληρεστέρα καὶ εὐρύτερα χρησιμοποιήσις τῶν παραγωγικῶν πηγῶν τοῦ κόσμου δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ δι' αποτελεσματικῆς καὶ διεθνοῦς δράσεως καὶ ἰδίᾳ διὰ μέτρων τὰ ὁποῖα σκοποῦν τὴν ἐπαύξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως, τὴν ἀποφυγὴν σοβαρῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων, τὴν προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου τῶν ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων περιοχῶν τοῦ κόσμου, τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μεγαλυτέρας σταθερότητος εἰς τὰς παγκοσμίους τιμὰς τῶν πρώτων ὑλῶν καὶ τῶν εἰδῶν διατροφῆς, καὶ τὴν προώθησιν ὑψηλοῦ καὶ σταθεροῦ ὄγκου διεθνοῦς ἐμπορίου, ὑπόσχεται τὴν πλήρη συνεργασίαν τῆς Διεθνοῦς Ὁργανώσεως τῆς Ἔργασίας μεθ' ὅλων τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνατεθῇ μέρος τῆς ἐυθύνης διὰ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, ὡς καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς υἱείας, τῆς μορφώσεως καὶ τῆς εὐημερίας ὅλων τῶν λαῶν.

Διακήρυξις τῆς Φιλαδελφείας, μέρος IV

Ἐάν, πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου, ἡ τεχνικὴ βοήθεια τῆς Διεθνoῦς Ὀργανώσεως Ἐργασίας παρείχεται, κατὰ διαφόρους τρόπους, εἰς τὰ Κράτη - μέλη της, ὑπὸ μορφήν, κυρίως, καθιερώσεως διεθνῶν νομοθετικῶν κανόνων, δημοσιεύσεως καὶ διαδόσεως εἰδικῶν ἐρευνῶν (ἐπὶ θεμάτων ἐργατικῶν δικαίου) καὶ ἐπιτοπίων μελετῶν, διενεργουμένων ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων της, μετὰ τὸ πέρασ ὅμως τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ἡ τεχνικὴ αὐτὴ βοήθεια ἔλαβε μίαν ἐκπληκτικὴν ἀνάπτυξιν, καλύπτουσα σχεδὸν ὅλα τὰ θέματα τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς καὶ σχεδὸν ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ παραθέσωμεν μερικοὺς ἐξηκριβωμένους ἀριθμοὺς, οἱ ὅποιοι ἐκφράζουν χαρακτηριστικῶς καὶ τὸ θεμελιῶδες ἐνδιαφέρον τῶν συμμετεχουσῶν χωρῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς τεχνικῆς βοηθείας καὶ τὴν ὁσημέραι αὐξανομένην ἐκδήλωσιν τῆς ἀλληλεγγύης—καὶ τῆς συνεργασίας, μεταξὺ αὐτῶν, ἡ ὁποία τείνει, καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτόν, εἰς τὴν γεφύρωσιν τοῦ χάσματος, κοινωνικοῦ, οικονομικοῦ καὶ ἠθικοῦ πὸ χωρίζει τὰς ἀνεπτυγμένας ἀπὸ τὰς ὑπανεπτυγμένας χώρας. Ἄς σημειωθῆ, πρᾶγματι, ὅτι οὐδέποτε περισσότερον ἀπὸ τὴν παροῦσαν στιγμὴν, ἀντιμετωπίσθη, μὲ περισσότεραν ὁμόγνωμον ἐπιδοκίμασίαν, ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, τὸ ζήτημα τῆς τεχνικῆς βοηθείας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν χωρῶν πὸ συνεισφέρουν ἀπὸ τὸν Προϋπολογισμὸν των διὰ τὴν σύστασιν τῶν Κοινοβουλίων «τῆς ἡυξημένης τεχνικῆς βοηθείας» τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀνῆλθεν ἀπὸ 55 Χώρας τὸ 1951, εἰς 67 τὸ 1953, καὶ εἰς 70 τὸ 1954. Κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος, τὸ σύνολον τῶν εἰσφορῶν πὸ διετέθησαν διὰ τὴν τεχνικὴν βοήθειαν, ἀπὸ ὅλα τὰ Κράτη - μέλη πρὸς ὅλους τοὺς διεθνεῖς Ὀργανισμοὺς, ἀνέρχεται εἰς 13 000 000 δολλάρια περίπου. Ἐξ αὐτῶν διετέθησαν, εἰδικῶς, διὰ τὴν Διεθνῆ Ὀργάνωσιν Ἐργασίας δολλάρια 1 929 965.

Σήμερον ἡ Δ.Ο.Ε. χρησιμοποιεῖ διὰ τὴν τεχνικὴν βοήθειαν εἰς 38 διαφορετικὰς χώρας 270 ἐμπειρογνώμονας, ἀνήκοντας εἰς 39 ἔθνηκότητας. Τὸ σύνολον τῶν ἐμπειρογνωμόνων πὸ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ ὅλους τοὺς ὀργανισμοὺς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν

ἀνέρχεται εἰς 2 000 περίπου, οἵτινες ἐργάζονται εἰς 97 χώρας καὶ προέρχονται ἀπὸ 64 διαφορετικὰς ἐθνικότητας, χωρὶς ὅμως νὰ ἰκανοποιῶν οὗτοι ὅλας τὰς ἀνάγκας, οὔτε ὅλα τὰ αἰτήματα τῶν ἐνδι-αφερομένων χωρῶν.

Πράγματι, κατὰ τὸ ἔτος 1953, περὶ τὰ 100 Κράτη, πὸν ἀντι-προσωπεύουν πολὺ περισσότερον τοῦ ἡμίσεος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα χρόνιαι θεομηνίαι καὶ περιοδικοὶ λιμοὶ λαμβάνουν συνήθως τὴν ἔκτασιν καταστροφῶν, παρουσίασαν αὐτο-βούλως εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς Ἑνωμένων Ἐθνῶν αἰτήσεις διὰ νὰ τύχουν τῆς τεχνικῆς βοήθειάς των.

Αἱ αἰτήσεις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰ Η.Ε. διὰ τὴν τεχνικὴν βοή-θειαν, κατὰ τὸ ἔτος 1955, ἀναφέρονται εἰς τὴν μετάκλησιν ἐν Ἑλλάδι δεκαπέντε ξένων ἐμπειρογνομόνων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπο-στολὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 95 μετεκπαιδευτέων ὑποτρόφων μας, διὰ τοὺς ὁποίους ζητεῖται ἡ καταβολὴ ἐξόδων ἀνερχομένων εἰς 870 000 νέων δραχμῶν.

Αἱ ὑποτροφίαι πὸν ζητοῦνται, εἰδικῶς, ἀπὸ τὴν Διεθνή Ὀργά-ωσιν τῆς Ἔργασίας διὰ τὸ ἔτος 1955 καταμερίζονται ὡς ἑξῆς :

1) Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός	2
2) Ὁργάνωσις ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως	2
3) Μετεκπαιδεύσεις ἐργοδηγῶν	20
4) Κέντρα ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως ἐργαζομένων	2
5) Τεχνικὴ ἐκπαίδευσις μαθητευομένων	10
6) Ὁργάνωσις τῆς ἐργασίας	1
7) Ἐπιθεώρησις ἐργασίας	1
8) Ἔργασία γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων	1
9) Συνεταιριστικὴ οἰκονομία	1
Σύνολον	40

Διάστημα μετεκπαιδεύσεως (1955) 194 μῆνες. Ἀνώτατον ὄριον δαπανῶν 50 074 δολλάρια.

Ἐς σημειωθῆ ὅτι τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον διετέθη ὑπὸ τῆς Δ.Ο.Ε. διὰ τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸ ἔτος 1954, ἀνέρχεται εἰς 137 474 δολ-λάρια. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἐκάλυψε τὰ ἔξοδα τῶν ξένων ἐμπειρογνο-μόνων καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑποτρόφων, τῶν μετεκπαιδευθέντων εἰς

τὸ ἐξωτερικόν, εἰς τὰ κάτωθι θέματα: Μαθητεία, ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, ὀργάνωσις ὑπηρεσίας ἀπασχολήσεως, ὀργάνωσις στατιστικῆς ἐργασίας, μετανάστευσις.

Διὰ νὰ λάβῃ τις μίαν ιδέαν τοῦ ποσοστοῦ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν αἰτήσεων τῶν ἄλλων χωρῶν πρὸς τὴν Δ.Ο.Ε., παραθέτομεν τὴν κατωτέρω κατανομὴν τῶν ἀναγκῶν τούτων, κατὰ προτεραιότητα θέματος:

Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις	46.9
Συνεταιρισμοὶ καὶ Βιοτεχνία	17.3
Παραγωγικότης	7.5
Κοινωνικὴ Ἀσφάλεια	5.8
Ἐπηρεσίαι Ἀπασχολήσεως	5.6
Ἐπιθεώρησις, Ἀσφάλεια καὶ Ὑγιεινὴ Ἐργασίας	5.3
Στατιστικὴ Ἐργασίας	2.5
Ἄλλα θέματα	9.1
Σύνολον	100.—

Καὶ διὰ νὰ λάβῃ τις μίαν ιδέαν τῆς ἐκτάσεως τῆς τεχνικῆς βοήθειάς ποῦ παρεσχέθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μόνον εἰς τὸν τομέα τῶν ὑποτροφιῶν, ἀπὸ τοὺς Ὄργανισμοὺς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, κατὰ τὴν περίοδον ποῦ περιλαμβάνεται μετὰ τῶν ἐτῶν 1950 καὶ 1953, θὰ ἀναφέρωμεν ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἀπεστάλησαν δαπάναις τῶν Η.Ε. εἰς τὸ ἐξωτερικόν 672 ἑλληνας πρὸς μετεκπαίδευσιν.

*
*
*

Οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ εἶναι ἐνδεικτικοὶ τοῦ ἐκδηλουμένου πανταχόθεν ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς καθιερωθείσης πλέον σημασίας τοῦ νέου θεσμοῦ.

Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἔχομεν τὰς ὑπανεπτυγμένας χώρας, μερικαὶ ἐκ τῶν ὁποίων διὰ πρώτην φορὰν ἐγνώρισαν, μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἄλλαι δὲ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐκβιομηχανίσεώς των, ἢ ὅποια δὲν θὰ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ χωρὶς νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ φυσικοὶ πόροι των, αἱ τεχνικαὶ γνώσεις των καὶ ὁ ἐργατικὸς δυναμισμὸς των.

Ἐκ τὸ ἄλλο μέρος ἔχομεν τὰς οἰκονομικῶς ἐξελιγμένας χώρας, αἱ ὁποῖαι, ἀποβλέπουσαι καὶ εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον, εἶναι ἔτοιμα νὰ τοποθετήσουν τὰ κεφάλαιά των, τὰς γνώσεις των καὶ τὸν τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν των διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωτέρω χωρῶν, συντελοῦσαι εἰς τὴν τόσον ἐπιθυμητὴν σταθερότητα, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν, τοῦ κόσμου.

Ἡ τεχνικὴ βοήθεια ἀποβλέπει εἰς τὸν συντονισμὸν καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν, μὲ ὄλας τὰς δεούσας ἐγγυήσεις καὶ ἐξασφαλίσεις, τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων ἐξορμήσεων, συνδυάζουσα ἐν ταύτῳ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν μὲ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον.

Εἰς τὴν Διεθνῆ Συνδιάσκεψιν τῆς Ἑργασίας, τὸ ἔτος 1949, ἐτονίσθη ἡ θέλησις τῶν συμμετεχουσῶν χωρῶν ὅπως τὸ ὅλον θέμα τῆς τεχνικῆς βοήθειας ἐδραιωθῆ ἐπὶ μιᾷ βάσει φιλεργατικῆς. Ἐδόθη, τότε, συγκεκριμένως εἰς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἑργασίας ἡ ἐντολὴ «νὰ ἐπαγρυπνῆ ὅπως τὰ κοινωνικὰ ἐπιτεύγματα εὐρίσκωνται πάντοτε ἐν ὄψει, καὶ οὐδέποτε θυσιάζωνται πρὸς ὄφελος τῶν οἰκονομικῶν μόνον ἀποβλέψεων».

*
* *

Εἰς ἕκ τῶν σκοπῶν τῶν ὁμιλιῶν τῆς Σχολῆς Ἀνωτέρων Βιομηχανικῶν σπουδῶν ἦτο ὄχι μόνον νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἔργου τῆς τεχνικῆς βοήθειας, ἀλλὰ καὶ νὰ προβῆ εἰς τὸν ἀπολογισμὸν καὶ εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν πρώτων ἀποτελεσμάτων αὐτῆς διὰ τὴν χώραν μας.

Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι σπουδαῖον διὰ δύο λόγους: Καὶ διότι ἐκ τῆς γνώσεως τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν δύναται νὰ προδικάσῃ κανεὶς καὶ τὴν ἀνάγκην ἢ ὄχι τῆς συνεχίσεως τῆς τεχνικῆς βοήθειας εἰς ἕκαστον τομέα ἤδη ἐξερευνηθέντα, καὶ διότι δυνάμεθα νὰ βασιζώμεθα ἐπ' αὐτῶν διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν προγραμμάτων τοῦ μέλλοντος. Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀποτελεσμάτων δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐπιτευχθῆ εὐκόλως, διότι ὀλόκληρον τὸ σύστημα εἶναι νέον καὶ πρόσφατον, καὶ διότι ἐμφανίζονται δυσχέρειαι καὶ ἀμφισβητήσεις, διὰ τὰ κριτήρια καὶ τὰς μεθόδους ποὺ θὰ μεταχειρισθῶμεν πρὸς τοῦτο.

Πρέπει ὅμως ὁπωσδήποτε νὰ τονισθῆ ὅτι αἱ ἀποστολαὶ τῶν

ἐμπειρογνομόνων καὶ τῶν ὑποτρόφων δὲν θὰ ἔχουν ἀποτελεσματικότητα εἰμὴ μόνον ὅταν τὰ προγράμματα τῆς τεχνικῆς βοήθειας προσαρμόζονται πιστῶς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας καὶ ἐνσωματώνονται, τρόπον τινά, μὲ τὰ ἐθνικὰ προγράμματα τῆς ἀναπτύξεώς της. Ἐς προσθέσωμεν ὅτι ἡ τεχνικὴ βοήθεια, ἡ ὁποία παρέχεται προσωρινῶς μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν ξένων ἐμπειρογνομόνων, θὰ πρέπει νὰ προβάλλῃ τῆς ρίζας της εἰς ἰδικόν μας ἔδαφος, μὲ τοὺς ἰδικούς μας πόρους, προσλαμβάνουσα, ὡς ἐθνικὸς πλέον θεσμός, τὸν χαρακτῆρα ὁ ὁποῖος τῆς λείπει σήμερον, τῆς διαρκείας καὶ τῆς μονιμότητος.

Ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Λιθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι ἀπευθύνω, ἐκ μέρους τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ὄργανισμοῦ τούτου καὶ ἐκ μέρους μου, εἰς τὴν ἀξιότιμον Διεύθυνσιν καὶ εἰς τοὺς ἀξιότιμους Συνεργάτας τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ μας Ἰδρύματος τὰς εὐχαριστίας μας, διότι εὐρησθήθησαν νὰ θέσουν τὴν σειρὰν τῶν ὀμιλιῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Δ.Γ.Ε., καὶ τὰ συγχαρητήριά μας διὰ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἡ ὀργάνωσις τοῦ ἀρχομένου σήμερον «Δεκαήμερον τῶν Κοινωνικῶν Σπουδῶν».

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ, τρόπον τινά, φυσικὴ καὶ λογικὴ συνεργασία μεταξὺ τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν καὶ τῆς Διεθνοῦς Ὀργανώσεως τῆς Ἐργασίας θὰ ἀναπτυχθῇ καὶ θὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον, συμβάλλουσα εἰς τὴν διαφώτισιν, τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐργαζομένης νεολαίας μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν ὄλων τῶν εὐγενῶν προσπαθειῶν ποὺ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Χώρας μας. Ἀπὸ μέρους μας θὰ καταβάλωμεν προθύμως καὶ εὐχαρίστως πᾶσαν προσπάθειαν, διὰ νὰ διευκολύνωμεν τὴν συνεργασίαν αὐτὴν.

ΟΙ ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Όμιλία του κ. ΣΤΡΑΤΟΥ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Διευθυντού της Άνωτέρας Σχολής Βιομηχανικῶν Σπουδῶν

*«Ἡ μέριμνα ὑπὲρ τῶν πτω-
χῶν εἶναι ἔργον δικαιοσύνης
καὶ ὄχι εὐσπλαγγίας».*

Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς

Εἰς μνήμην τῶν πρωτοπόρων:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΥΡΟΥ ΚΟΡΩΝΗ

Τὸ «Διεθνὲς Γραφεῖον Ἑργασίας», ὃ ἐπαξίως παγκοσμίου κύρους αὐτὸς Ὄργανισμός, εὐηρεστήθη νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Σχολὴν μας τὴν Ὀργάνωσιν «Δεκαήμερων Σπουδῶν Κοινωνικῆς Πολιτικῆς», κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἀλλαγῶν συγκεντρώσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐκτίθενται, μελετῶνται καὶ συζητοῦνται, ἀπὸ τοὺς μετέχοντας, διάφορα προβλήματα τῆς συγχρόνου ζωῆς, μὲ σκοπὸν τὴν ἀναζήτησιν τῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν γενικωτέρων κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων.

Σήμερον ἀρχίζομεν μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν τὰς ἐργασίας τοῦ πρώτου «Δεκαήμερου». Εἶναι μία νέα προσπάθεια καὶ μία νέα συμβολὴ τῆς Σχολῆς μας, ἡ ὁποία, παρ' ὅτι στερεῖται οἰκονομικῶν μέσων, ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς πνευματικῆς κινήσεως τῆς Χώρας μας, διότι κατανοεῖ πόσον εἶναι μεγάλη καὶ πόσον εἶναι ἐπίπονος ἡ ἀποστολὴ ἑνὸς πνευματικοῦ Ἰδρύματος.

Ἡ Σχολὴ ἀπεδέχθη τὴν τιμητικὴν πρότασιν τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἑργασίας, διότι τὰ θέματα τοῦ «Δεκαήμερου» εἶναι εἰς αὐτὴν προσφιλεῖ καὶ οἰκεῖα. Ἀπὸ τῆς λειτουργίας της ὡς ἀνωτάτου μορφωτικοῦ Ἰδρύματος, ἡ Σχολὴ εἶχεν ἀναγράψῃ εἰς τὸ πρόγραμμά της, ὡς ἰδιαιτέρον καὶ ὡς οὐσιώδες μάθημα, τὴν «Κοινωνικὴν Πολιτικὴν καὶ τὸ Ἑργατικὸν Δίκαιον».

Εἶναι πολὺ ὑπερήφανος ἡ Σχολὴ διὰ τοῦτο καὶ ἰδιαζόντως χαίρει, διότι τὴν ἔδραν τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τοῦ Ἑργατικοῦ Δικαίου ἐτίμησαν διὰ τῆς διδασκαλίας των διαπρεπεῖς συνάδελφοι, ὡς οἱ κ.κ. Στέφανος Στεφανόπουλος, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ Χρῆστος Ἀγαλλόπουλος, τ. Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων.

Εἶναι ἀκόμη ὑπερήφανος ἡ Σχολὴ μας διότι ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς εἶδε τὸ μάθημα τῆς «Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τοῦ Ἑρ-

γατικοῦ Δικαίου» ὄχι ὡς τμῆμα τῆς Οἰκονομικῆς ἢ Νομικῆς Ἐπιστήμης ἀλλ' ὡς πρόβλημα τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, εἶδε δηλονότι ἡ Σχολή μας τὰ μέτρα τὰ νομοθετικά καὶ διοικητικά ὑπὲρ τῶν ἐργαζομένων ἐν γένει ἀνθρώπων—καὶ ὄχι μόνον τῶν ἐργαζομένων—ὡς μέσον ἀναντιρρήτου σημασίας διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς, ὡς μέσον διὰ τὴν ἄνοδον τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ Λαοῦ, ὡς ὄργανον ἐπομένως προόδου καὶ εὐημερίας τοῦ Συνόλου, ὡς ὄργανον πρωτίστως τῆς αὐξήσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου-παραγωγοῦ.

Ἡ νέα αὕτη ἀντίληψις τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, ἡ ὁποία οὕτω ἔπαυσε νὰ εἶναι αἴτημα ταξικὸν καὶ ἐπιδιώξις ταξική, ἡ ὁποία ἔπαυσε νὰ ἔχῃ ταξικὸν περιεχόμενον καὶ νὰ εἶναι ἀντικείμενον ταξικῶν ἀγώνων καὶ κατέστη πλέον αἴτημα κοινωνικόν, εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν νέαν ἀντίληψιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιχειρήσις δὲν εἶναι μόνον ἡ ἰδιωτικὴ μονὰς μὲ ἐπιδιώξιν τὸ κέρδος τοῦ ἐπιχειρηματίου, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἡ κοινωνικὴ μονὰς μὲ σκοπὸν τὸ κοινωνικὸν ὄφελος, διὰ τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως ὅλων τῶν ἐργαζομένων καὶ τῆς ἐπωφελοῦς δι' ὅλους συνεργασίας ὅλων τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς.

Χάρις εἰς μίαν σειρὰν ἐφευρέσεων καὶ πρακτικῶν ἐφαρμογῶν τῆς ἐπιστήμης, ὁ 18^{ος} αἰὼν ἀποτελεῖ τὴν αὐγὴν μιᾶς νέας ἐποχῆς διὰ τὴν βιομηχανίαν. Τὸ ἐμπόριον κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν φθάνει εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης του. Εἶναι τὸ στεφάνωμα μιᾶς ἐνδόξου ἐμπορικῆς περιόδου, ἡ ὁποία ἤρχισε μὲ τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ 15^{ου} αἰῶνος. Συγχρόνως ὁ Παπῖνος, ὁ Φούλτων, ὁ Σεγκὲν καὶ τέλος ὁ Στέφενσον ἐφαρμόζουν τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν κίνησιν καὶ ἀληθῆς ἐπανάστασις συντελεῖται εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας.

Κατὰ πόδας ἀκολουθεῖ ἡ γεωργία χάρις εἰς τὸν μεγάλον Λαβουαζιέ, ὅστις θέτει τὰς βάσεις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Χημείας εἰς τὴν γεωργίαν καὶ δεικνύει εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν ὁδὸν τῶν ἐφευρέσεων, διὰ τῶν ὁποίων μετεβλήθησαν μετέπειτα οἱ ὄροι τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ὅλα βεβαίως τὰ κοινωνικὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα εὐρίσκονται εἰς μίαν διαρκῆ ἀλληλεξάρτησιν καὶ δι' αὐτὸ εἰς τὴν

οικονομικὴν ἐξέλιξιν παριστάμεθα μάρτυρες τῆς συγχρόνου περι-
που προαγωγῆς τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς. Πάντως ἐκάστη ἐποχὴ
ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς φαινόμενον καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ
προσδιορίζωμεν ἐκάστοτε τὴν κυρίαν τῆς ἀνθρωπότητος οἰκονο-
μικὴν ἐκδήλωσιν. Ὁ 18^{ος} αἰὼν ἀναντιρρήτως εἶναι ὁ αἰὼν τῆς ἐμ-
πορικῆς κυρίως δραστηριότητος. Τὸ ἐμπόριον πραγματοποιεῖ πλέον
τὴν μεγαλυτέραν του ἐπίδοσιν. Κατακτᾷ τὸν κόσμον καὶ βασιλεύει
ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς τῶν ἐθνῶν. Ἡ μεγάλη ἀ-
στικὴ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπιστέφει τὰς προσπαθείας αἰώνων.

Τὰ ἐμπόδια τοῦ ἐμπορίου αἴρονται, αἱ συντεχνίαι ἐξαφανίζον-
ται. Ἀπὸ μικρεμπορίων καὶ ἀπὸ τοπικῶν τὸ ἐμπόριον καθίσταται
μέγα καὶ διεθνές. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀγορὰ εἰς τὴν ὁποίαν ῥίπτει
τὰ προϊόντα πολλαπλασιάζεται εἰς ἕκτασιν.

Ἡ καταπληκτικὴ αὔξησις τῶν ἀγορῶν καταναλώσεως, ἡ ση-
μαντικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὁ πολλαπλασιασμός τῶν ἀναγ-
κῶν ἀπαιτεῖ νέα καὶ πολλὰ ἐμπορεύματα, τὰ ὁποῖα ἀδυνατεῖ νὰ
προμηθεύσῃ ἡ χειροτεχνία, ἐλλεῖπει ἐργατικῶν χειρῶν.

Οὕτω ἔχει τὸ πρόβλημα καὶ ζητεῖται ἡ λύσις αὐτοῦ. Ἡ λύσις
δίδεται, διότι ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πρὸς
τὰ πρόσω πορείαν τῆς. Ἡ λύσις εἶναι ἡ μηχανικὴ βιομηχανία. Οὕτω
ἀναγκαστικῶς φθάνομεν εἰς τὸ ἱστορικὸν σημεῖον, καθ' ὃ τὸ ἐμπό-
ριον ἐγκαταλείπει τὴν πρωτεύουσαν θέσιν του καὶ ὁ πολυμυνηθεὶς
ἐμπορος θεωρεῖται συμπληρώσας τὸν μέγαν ἱστορικὸν του ρόλον.
Εἰσὴλθόμεν πλέον εἰς τὸν αἰῶνα τῆς βιομηχανικῆς κυριαρχίας. Ὁ
ἐμπορος ὤθησε τὰ σύνορα τῆς ἀγορᾶς εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια τῆς
γῆνης σφαίρας. Ὁ βιομήχανος ὤθηε εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον
τὴν παραγωγὴν. Ὁ βιομήχανος μέχρι τότε ἦτο ὁ ὑπηρετῆς τῶν
θελήσεων τοῦ ἐμπόρου. Μεσοῦντος τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, ὁ βιομήχανος
ἀρχίζει νὰ λαμβάνῃ τὴν θέσιν τοῦ κυρίου.

Μία νέα κατάστασις δημιουργεῖται. Ἡ εἰδυλλιακὴ μορφή τῆς
χειροτεχνίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἐργοστασιάρχης συνεργάζεται,
συντρῶγει καὶ συνδιασκεδάζει μὲ τοὺς ἐργάτας του, ἐκλείπει. Αἱ
πατριαρχικαὶ σχέσεις ἐργοδότη καὶ ἐργάτου ἐξαφανίζονται. Τὸ
ἐργαστήριον πλέον εἶναι μικρόν, ἐνῶ ἡ ἀγορὰ καὶ αἱ ἀνάγκαι κα-
θίστανται μεγάλαι. Κατ' ἀνάγκην τὸ ἐργαστήριον κατεδαφίζεται
διὰ νὰ δημιουργηθῇ τόπος διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐργοστασίου,

μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἀκούεται εὐκρινῶς ὁ θόρυβος τῆς μηχανῆς. Αἱ πατριαρχικαὶ σχέσεις ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν. Ὁ ἐργοδότης ἀνήκει πλέον εἰς τάξιν διακεκριμένην ἀπὸ τὴν τοῦ ἐργάτου, ὁ ὁποῖος γίνεται οἷον εἰς ἕξάρτημα τῆς μηχανῆς, ἐνῶ πρὶν ἦτο κύριος τοῦ ἐργαλείου.

Ὁ χειροτέχνης τοῦ παρελθόντος ἐκανόνιζε τὴν ἐργασίαν του ἀναλόγως τῶν παραγγελιῶν τῶν πελατῶν του ἢ τῶν ἀναγκῶν μιᾶς ἀγορᾶς μικρᾶς καὶ δι' αὐτὸ γνωστῆς, ἐνῶ ὁ ἐργοστασιάρχης παρῖγει διὰ τὴν μεγάλην ἀγορὰν τῆς ὁποίας δὲν γνωρίζει τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀνάγκας. Οὕτω γεννᾶται ἄλλοτε μὲν ἡ ἔλλειψις καὶ ἄλλοτε ἡ ὑπερπαραγωγή. Ἡ ἀνισορροπία δηλονότι προσφορᾶς καὶ ζητήσεως. Εἰς μίαν τοιαύτην κατάστασιν, ἡ ἐργασία μεταβάλλεται εἰς ἐμπόρευμα, διεπόμενον ὑπὸ τοῦ σκληροῦ καὶ ψυχροῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Ἡ εἰδυλλιακὴ λοιπὸν σκηνὴ ἐξέλιπε. Ἡ αὐλαία τοῦ κοινωνικοῦ θεάτρου ἀνεσύρθη καὶ τὸ καθεστὼς τῆς μεγάλης μηχανικῆς βιομηχανίας ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ἡ δημιουργηθεῖσα ἐκ τῶν πραγμάτων κατάστασις κατέστησε ἐξαιρετικῶς δυσχερῆ τὴν θέσιν τοῦ ἐργάτου. Ἐν πρώτοις, ἀναγκαίως ἐξέλιπεν ἐντελῶς ἢ περιορίσθη τὰ μέγιστα ἡ οἰκονομικὴ μορφή τοῦ αὐτονόμου παραγωγοῦ καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῆς μεγάλης βιομηχανίας μετέστησεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐργατῶν στρατιὰν ὀλόκληρον αὐτονόμων παραγωγῶν, βιοτεχνῶν καὶ γεωργῶν. Οὕτω ἐπῆλθε μεγάλη προσφορὰ ἐργασίας. Ὁ ἐργάτης ἀναγκαίως ἐξηρτήθη ἀπὸ τὸν ἐργοδότην καὶ ἡ ζωὴ του ἐκ τῆς συμβάσεως, τῆς ἀγράφου καὶ ἄνευ οἰασδῆποτε δεσμεύσεως, τὴν ὁποίαν συνῆπτε περὶ ἐργασίας. Οὐδεμίαν ὁμως ἰσότητος ὑπῆρχε μεταξὺ προσφέροντος καὶ ζητοῦντος ἐργασίαν. Ὁ εἰς γνωρίζει ὅτι ἐὰν δὲν ἐργασθῆ δὲν ἔχει νὰ φάγη, ἐνῶ ὁ ἕτερος μόνον διακοπὴν τῆς ἐργασίας θὰ ὑποστῆ καὶ συνεπῶς μίαν ζημίαν, ἐὰν ἐννοεῖται δὲν εὖρη ἄλλον μὲ τὸν ὁποῖον νὰ συνάψῃ συμφερωτέραν ἀκόμη σύμβασιν ἐργασίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ λεγομένη ἐλευθερία τῆς συμβάσεως ἐργασίας ἦτο κενὴ σημασία.

Δεύτερον, ἡ ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων κανονίζεται, εἰς κανονικὰς περιστάσεις, ὑπὸ τῶν ἐξόδων τῆς παραγωγῆς· ἐὰν ἡ τιμὴ πέσῃ ὑπὸ τὸ κόστος, ἀπλούστατα παύομεν παράγοντες νέα ἐμπορεύματα μέχρις ὅτου ἡ τιμὴ ἀνέλθῃ. Τί ὁμως θὰ πράξῃ ὁ ἐργά-

της ἐὰν ἡ τιμὴ τοῦ ἡμερομισθίου κατέλθῃ κάτω τοῦ ὁρίου τῆς ζωῆς; Ἐφαρμόζοντες ἀνάλογον οἰκονομικὴν ἀρχήν, πρέπει νὰ ἀπαντήσωμεν ὅτι ἢ πρέπει νὰ ἐλαττώσῃ τὰς ἀνάγκας του ἢ πρέπει νὰ αὐξήσῃ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας του. Οὕτω γεννᾶται τὸ ζήτημα τοῦ ἐλαχίστου ὁρίου τῆς συντηρήσεως καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας, ζητήματα τὰ ὅποια—καὶ πρέπει τοῦτο καλῶς νὰ ἀντιληφθῶμεν—ἐνδιαφέρουν ἐξίσου, ἂν ὄχι περισσότερον, τὴν κοινωνίαν ἢ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐργάτην.

Αἱ μηχαναὶ ἀνέτρεψαν τοὺς ὅρους τῆς ἐργασίας. Οἱ παλαιοὶ κανονισμοὶ τῶν συντεχνιῶν κατηργήθησαν. Κατηργήθη ἡ κυριακὴ ἀνάπαυσις καὶ ἠϋξήθησαν αἱ ὥραι τῆς ἐργασίας, ἐνῶ συγχρόνως ἐλαττοῦται τὸ ἡμερομισθιον καὶ ἀνοίγονται αἱ θύραι τοῦ ἐργοστασίου εἰς τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά καὶ τοὺς γέροντας, εἰς πρόσωπα δηλονότι δεχόμενα ἀντὶ εὐτελοῦς ἡμερομισθίου νὰ προσφέρουν τὴν ἐργασίαν των. Τὴν ἀπαισίαν εἰκόνα τῆς περιόδου αὐτῆς μᾶς δίδει ἡ περίφημος Κυανῆ Ἀγγλικὴ Βίβλος, ὅπου δύναται τις νὰ εὔρη τὰς πλέον φρικιαστικὰς περιγραφάς. Εὐρισκόμεθα ἀντιρρότως πρὸ μιᾶς καταπτώσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς ὅλας τὰς χώρας, ἡ ἐμφάνισις τοῦ «βιομηχανισμοῦ» παρουσιάζει τὰ αὐτὰ φρικώδη ἀποτελέσματα. Ἡ θαυμαστὴ οἰκονομικὴ προσπάθεια τοῦ τέλους τοῦ 18^{ου} αἰῶνος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19^{ου} ἐξηγοράσθη μὲ τὸ τίμημα τῆς ἀνεκδιηγῆτου τραγωδίας ἐκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων.

Οὕτω ἐδημιουργήθη τὸ νεώτερον κοινωνικὸν ζήτημα, ἀξιῶν μίαν λύσιν ἐπ' ὠφελείᾳ πρῶτον τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου. Ὑπὸ τὴν ἄποψιν ταύτην τὸ πρῶτον ἐξητάσθη ἡ ἐργατικὴ πολιτικὴ, ἡ ἀσκηθεῖσα μέχρι τελευταίως κατὰ τοὺς διαφόρους χρόνους καὶ τόπους, τοῦτον δὲ τὸν σκοπὸν σχεδὸν μοναδικῶς εἶχε: νὰ καταστήσῃ ὀλιγώτερον αἰσθητὰ τὰ μειονεκτήματα τοῦ «βιομηχανισμοῦ» καὶ νὰ διαδώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερον τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν.

Οἱ τεχνικοὶ ὅροι μετέβαλον τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρους τῆς ἐργασίας. Νέον ἐργασιακὸν καθεστὼς ἐδημιουργήθη, νέος δηλονότι οἰκονομικὸς καὶ κοινωνικὸς θεσμὸς ἐγεννήθη. Τὸ νέον αὐτὸ καθεστὼς μὲ κύριον χαρακτηριστικὸν του ὅτι ἡ ἐργασία (ὄχι ὁ

εργάτης) είναι εμπόρευμα, έδημιούργησε κατ' ανάγκην τὰς ἀντιδράσεις του.

Πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ πρώτη ἀντίδρασις ὑπῆρξεν ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ἐργαζομένων καὶ ἐξεδηλώθη παντοιοτρόπως ἀπὸ τῆς ἀπλῆς εἰρηνικῆς παρακλήσεως ἐκάστου ἐργάτου μέχρι τῆς ἀπεργίας τῆς μαχητικῆς, ἀκόμη μέχρι τῆς ἀνοήτου καταστροφῆς τῶν μέσων ἐργασίας, τὰ ὁποῖα ἐταυτίσθησαν μὲ τοὺς ἐργοδότες. Οἱ ἐργατικοὶ ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι προσέλαβον τὴν μορφήν τῆς πάλης τῶν τάξεων μὲ τὸν κοινωνικὸν μῦθον τοῦ Sorel περὶ γενικῆς ἀπεργίας, ὡς μέσου καταλύσεως τοῦ καπιταλισμοῦ, εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ πρῶτος παράγων τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀνάγκης, ἐδέχθησαν οἱ ἐργοδότες ὑπὲρ τῶν ἐργαζομένων.

α) Ἡ αὔξησης τῶν ἐργατικῶν ἀναγκῶν.

Εἶναι νομίζομεν ἀναντίρρητον ὅτι ὁ βιομηχανισμὸς, ἠὔξησε ὀσπὼς καὶ αὐξάνει καθημερινῶς, τὰς ἀνάγκας τῶν λαϊκῶν τάξεων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἄλλοτε ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ ἐθεωρεῖτο εὐτυχῆς ἔχουσα προῖκα μίαν δωδεκάδα ὑποκαμίσων, σήμερον ὅμως καὶ ἡ τελευταία ἐργάτις ἔχει τὰ αὐτὰ ἐσώρρουχα, ἴσως καὶ περισσότερα. Ἦδη κατὰ τὸ 1848, ὁ Θιέρσος ὀμιλῶν ἐπὶ τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος ἀνωμολόγει ὅτι αἱ ἀνάγκαι τῶν ἐργατῶν ἠϋξήθησαν δυσαναλόγως πρὸς τὰς ἀπολαυὰς των. Ὁ Θιέρσος δὲν ἠπατᾶτο. Καὶ ἡ αὔξησης αὐτῆ τῶν ἀναγκῶν τῶν κάτω κοινωνικῶν στρωμάτων, ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπιπέδου των ἀποτελεῖ τὸν οἰκονομικὸν πολιτισμὸν.

Ἡ ἐπαύξησης τῶν ἀναγκῶν εἶναι ἀναντίρρητον ἀποτέλεσμα τοῦ «βιομηχανισμοῦ», εἶναι ἐπομένως παραλογισμὸς ἡ καταφορὰ ἐναντίον τῶν ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι καταναλίσκουν τὸ ἡμερομίσθιον των εἰς πολυτελεστέρας ἀνάγκας. Λόγω τῆς ἐπαυξήσεως τῶν ἀναγκῶν, ὁ ἐργάτης εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ αὔξησιν τοῦ ἡμερομισθίου, ἡ δὲ αὔξησης αὐτοῦ ἐπιτρέπει τὴν προσθήκην νέων ἀναγκῶν καὶ ἐπομένως τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς. Φαῦλος κύκλος θὰ ἔλεγεν ὁ ἠθικολόγος. Πρῶτος ἀπαντᾷ ὁ οἰκονομολόγος. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἐὰν ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἀνάγκας ἀνυπέρβλητος φραγμὸς. Πολιτισμὸς καὶ ἐξέλιξις θὰ ἦσαν λέξεις κεναὶ σημασίας.

Είναι αναντίρρητον ὅτι μετὰ τὴν περίοδον τοῦ βιομηχανισμοῦ, μετὰ τὰ ἡμερομίσθια τῆς πείνης, ἐπηκολούθησε μία πραγματικὴ αὔξεις τῶν ἡμερομισθίων. Οὕτως ἡ αὔξεις εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήλθεν εἰς 127%, ἐνῶ ὁ γενικὸς τιμὸριθμὸς τοῦ βίου ἀνήλθε μόνον εἰς 36%. Τὸ αὐτὸ παρατηρήθη καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου τὰ μὲν ἡμερομίσθια ἠϋξήθησαν κατὰ 60 — 80%, ἐνῶ ὁ βίος ἠλαττώθη ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1897 κατὰ 15%. Εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα κατελήξαμεν καὶ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν περίοδον 1910 — 1915, καθ' ἣν παρατηρεῖται μικρὰ μὲν αὔξεις τοῦ κόστους τοῦ βίου, σημαντικωτέρα δὲ κατὰ πολὺ αὔξεις εἰς τὰ ἡμερομίσθια. Ὁ Levasseur, ὁ ὁποῖος καλύτερον παντὸς ἄλλου ἐμελέτησε τὴν κατάστασιν τῆς ἐργατικῆς τάξεως κατὰ τὸ παρελθόν, κατέληξεν εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα: 1) αὔξεις κατὰ τὸν 19^{ον} καὶ 20^{ον} αἰῶνα τοῦ ἡμερομισθίου εἰς ὅλας τὰς χώρας, 2) ἐλάττωσις τῶν τιμῶν τῶν κυριωτέρων ἐμπορευμάτων καὶ 3) αὔξεις σταθερὰ τῆς εὐμαρείας τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Αἱ ἀνάγκαι τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἰδίᾳ μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, ἠϋξήθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ διαφέρουν ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῆς ἀστικῆς τάξεως. Ὅ,τι ἐθεωρεῖτο ἄλλοτε πολυτέλεια, κατέστη κοινὴ ἀνάγκη, οὐδόλως μάλιστα συζητουμένη. Δυνατὸν ὁ About νὰ ἔγραφεν ὅτι ὁ "Ἕλληνας τρώγει κρέας μόνον τὸ Πάσχα" ἢ κατανάλωσις ὅμως τοῦ κρέατος ἐγενικεύθη εἰς ὅλας τὰς τάξεις καὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅπως ἄλλως τε καὶ ἀπανταχοῦ. Ὁ καφὲς καὶ ἡ ζακχαρις ἐθεωροῦντο εἶδη πολυτελείας ἄλλοτε, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 20^{ου} αἰῶνος εἶναι εἶδη κοινότατα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἑκατονταπλασιασμοῦ τῆς καταναλώσεως τοῦ καφὲ ἀπὸ τοῦ 1750 ὡς τὸ 1914. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐλληνικὰς στατιστικὰς, ἢ εἰσαγωγὴ τῆς ζακχαρέως ἀπὸ τοῦ 1900—1915 καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πληθυσμοῦ ἐπενταπλασιάσθη. Ἡ αὔξεις αὕτη τῶν ἀναγκῶν τῆς τροφῆς τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἀποτελεῖ ἀναντίρρητον γεγονὸς καὶ βασικὸν παράγοντα τοῦ ἀγῶνός της διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἡμερομισθίου, συνάμα δὲ σπουδαῖον συντελεστὴν τῆς βελτιώσεως τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως.

Σπουδαιότατη ὡσαύτως πρόοδος εἶχεν ἐπίσης σημειωθῆ εἰς τὴν κατοικίαν τὴν ἐργατικὴν. Βεβαίως οὐδεὶς παραγνῶριζει ὅτι αἱ συνθήκαι τῆς κατοικίας, καὶ αἱ σήμερον ὑπάρχουσαι εἰς πολλὰ μέ-

ρη, εἶναι ἔλεειναί, εἷς τινὰς δὲ βιομηχανικὰς πόλεις αὐτόχρομα τραγικαί· ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἢ κατάστασις ἢ πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἦτο ἀσυγκρίτως καλυτέρα ἐν σχέσει μὲ τοὺς ὄρους τῆς διαβιώσεως τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, τοὺς ὁποίους οἱ μυθιστοριογράφοι καὶ οἱ ὑγειονολόγοι περιγράφουν μὲ τόσον μαῦρα χρώματα.

Φυσικὰ οὐδεμία σύγκρισις δύναται νὰ γίνῃ τῶν ὄρων κατοικίας μὲ τὰς σημερινὰς εἰς πολλὰ βιομηχανικὰ κέντρα λαμπρὰς λαϊκὰς πολυκατοικίας τοῦ Κράτους ἢ τῶν Δήμων ἢ μὲ τὰ ἐργατικὰ οἰκήματα τὰ κτιζόμενα παρὰ τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν δικαίαν ὑπερφηάνειαν τῶν Ἑταιρειῶν.

Ὡς πρὸς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν ἢ ἐργατικὴ τάξις ἐπετέλεσε ἀνυπολογίστους προόδους. Ὑπῆρχεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἢ μητέρα τῆς Μαρίας Στούαρτ ἔδιδε τὰς αὐτὰς συμβουλὰς τὰς ὁποίας δίδει ὁ σχολικὸς ἰατρὸς εἰς τὰς μαθητριάς τῶν καθυστερημένων περιοχῶν. Ὑπῆρχεν ἐποχὴ καθ' ἣν τὰ ζώφια, τὰ κυριαρχοῦντα ἄλλοτε εἰς τοὺς στρατῶνας, ἐνδιαιτῶντο μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν μεγιστάνων, ἐνῶ σήμερον ἢ καθαριότης εἶναι κοινωνικὴ ἀξίωσις πρὸς ἣν προσπαθοῦν νὰ συμμορφωθοῦν ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις.

Ἡ μεγαλύτερα ὅμως αὐξήσις ἀναγκῶν παρατηρεῖται εἰς τὴν ἐνδυμασίαν καὶ μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ θεωρῆται αὕτη «πολυτέλεια» ὄχι μόνον καταδικαστέα ἀπὸ ἠθικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, μέχρις οὗ ἐγένετο ἀντίληπτόν πόσον συνέβαλεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἢ αὐξήσις τῆς καταναλώσεως τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς δημιουργεῖται μία νέα ἀντίληψις περὶ τῆς «ἐργατικῆς πολιτικῆς», τὴν ὁποίαν ἐκφράζει περισσότερον παντὸς ἄλλου ὁ Ford, ἀντίληψις κατὰ τὴν ὁποίαν ἢ μέρος ὑπὲρ τοῦ παραγωγῶ ἀποτελεῖ παράγοντα αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως καὶ συνεπῶς τῆς οἰκονομικῆς προόδου.

Κολοσσιαία μεταβολὴ ἀντίληψεων, ὅταν σκεφθῶμεν ὅτι ὁ τόσον γνωστὸς εἰς ἡμᾶς τοὺς παλαιότερους Leroy - Beaulieu ὑπεστήριξεν, ἀκόμη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20^{ου} αἰῶνος, ὅτι «ἡ πτωχεία συντηρεῖται καὶ ἐπαυξάνεται ἀπὸ τὰ μέτρα τὰ ἐφαρμοζόμενα πρὸς κατάργησίν της!».

6) Ἡ ἀνύψωσις τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις, δημοῦργημα τῶν νέων τεχνικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων ποῦ ἤρχισαν νὰ διαμορφοῦνται μὲ τὴν ἐμφάνισιν μιᾶς ἰσχυρᾶς ἀστικῆς τάξεως ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος εἰς τὴν Εὐρώπην, ἔδωκεν εἰς πάντας τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, διότι τοῦτο ἐδημιούργησε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς μορφώσεως ὅλων. Οὕτω πως ἡ ἐκπαίδευσις ὄχι μόνον γίνεται γενικὴ, ἀλλ' ἔτι περισσότερον καθίσταται ὑποχρεωτικὴ ἀκόμη ἡ ἐκπαίδευσις ἀλλάζει ἰδανικά. Σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ δημιουργία καλῶν πολιτῶν καὶ μέσον τὸ κρατικὸν λαϊκὸν σχολεῖον, ἐνῶ ἄλλοτε ἡ παιδεία, εἰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας, ἦτο ὄργανον μορφώσεως καλῶν χριστιανῶν.

Ἡ γενικὴ αὐτὴ παιδεία ἐπαυξάνει κατὰ βάσιν τὴν ἀξίαν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἡ ὁποία μετέχει εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ μὲ τὸν βιομηχανισμόν μία ἄλλη μεγάλη καὶ νέα μεταβολὴ παρατηρεῖται εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν. Λιὰ πρώτην φορὰν ἐμφανίζεται εἰς νέος κλάδος, ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις, μὲ εἰδικοὺς νέους σκοποὺς : νὰ μορφώσῃ καλοὺς ἐπαγγελματίας, εἴτε παράγοντας τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, κυρίως ἐμπόρους, εἴτε εἰδικευμένους ἐργάτας, τεχνίτας, ἀρχιτεχνίτας καὶ ἐργοδηγούς, τοὺς ὁποίους ζητεῖ, ἐκ παραλλήλου πρὸς τοὺς μηχανικοὺς, ἡ νέα τεχνικὴ ὀργάνωσις.

Ἔως τότε ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἰδίως ὁ καλὸς πολίτης, ἦτο ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως. Τώρα σκοπὸς καθίσταται ὁ καλὸς καὶ ἰκανὸς ἐπαγγελματίας, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ ἀποδώσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. Ἡ Ἠθικὴ ἦτο ἄλλοτε ὁ κύριος σκοπός, τώρα ἡ Ἠθικὴ παραμερίζει διὰ νὰ δώσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς ἓν καινοφανὲς θέμα : τὴν ἀπόδοσιν, διότι σκοπὸς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς εἶναι ἡ μείζων ἀπόδοσις, διὰ νὰ μειωθῇ τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς, διὰ νὰ ἀυξηθοῦν κατ' ἀναλογίαν τὰ κέρδη. Ὁ Bramer λέγει κυνικώτατα : Τὸ μάθημα τῆς Ἠθικῆς εἰς τὸ ἐπαγγελματικὸν σχολεῖον εἶναι ὄχι ἀπλῶς περιττὸν ἀλλ' ἐπιβλαβές, διότι μία Ἠθικὴ ὑπάρχει : τὸ Κέρδος, καὶ αὐτὴν τὴν Ἠθικὴν τὴν ἐξυπηρετοῦν μόνον τὰ μαθήματα ἐκεῖνα ποῦ καθιστοῦν ἓνα νέον καλῦτερον ἐπαγγελματίαν, καλῦτερον ἔμπορον, καλῦτερον τεχνίτην.

Ταῦτα ἀποτελοῦν μίαν πραγματικὴν ἐκπαιδευτικὴν ἐπανάστα-

σιν. Ὁ καπιταλισμὸς ἔχει τὴν τιμὴν ὅτι ἐδημιούργησε τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, ἡ ὁποία, μὲ νέα ἰδανικὰ καὶ μὲ νέας μεθόδους διδασκαλίας, κατέστησε τοὺς ἐκπαιδευομένους χρησιμωτέρους κοινωνικῶς. Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις—ἔργον τοῦ καπιταλισμοῦ—ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως εἰς σημαντικώτατος παράγων τοῦ οἰκονομικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις εἶχε ταυτοχρόνως ἐν σημαντικὸν κοινωνικὸν ἀποτέλεσμα. Μετέβαλε τὸν ἀνειδίκευτον ἐργάτην εἰς εἰδικευμένον τεχνίτην, τοῦθ' ὅπερ ἐπηύξησε τὴν ἀξίαν του. Ἡ ἐπιχείρησις βεβαίως ὠφελήθη, διότι ἀπηλλάγη ἀπὸ τοὺς μαθητευομένους καὶ συγχρόνως ἐξεμεταλλεύθη τὴν μείζονα εἰς ποσότητα καὶ καλυτέραν εἰς ποιότητα ἐργασίαν τῶν τεχνιτῶν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ἐργατικὴ τάξις ἀπὸ ἄμορφος παραγωγικὴ μάζα κατέστη τάξις μὲ συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς της καὶ τῆς συμβολῆς της εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀγαθῶν. Κολοσσιαία ἡ διαφορὰ—πνευματικὴ, ἠθικὴ, σωματικὴ καὶ ὕλική γενικῶς—μεταξὺ τοῦ ἐξηθλιωμένου ἐργάτου τῆς ἐμφανίσεως τοῦ βιομηχανισμοῦ καὶ τοῦ νέου ἐργάτου, τοῦ ἔχοντος τελειώσει τὸ λαϊκὸν σχολεῖον καὶ συμπληρώσει τὴν μόρφωσίν του εἰς μίαν ἐπαγγελματικὴν σχολήν.

Οὕτω πως ἡ στοιχειώδης γενικὴ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις καθίστανται παράγοντες τῆς ἀνυψώσεως τῶν ἐργατῶν ὡς τάξεως, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διεκδίκησιν καλυτέρων ὄρων ζωῆς.

γ) Ἡ σωματικὴ βελτίωσις τῶν ἐργατῶν.

Ἡ ἄνευ χαλινοῦ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐργατῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18^{ου} αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19^{ου} ἐπέφερε μίαν φυσικὴν κατάπτωσιν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ ἐδημιούργησε ἕνα ἐκφυλισμὸν. Αἱ γενόμεναι τότε ἐπιθεωρήσεις ἀπεκάλυψαν τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπερεργασίας: παρέκκλισιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, διαπλάτυνσιν τῶν ποδῶν καὶ παραμόρφωσιν τῶν κνημῶν. Κατὰ πλειονότητα οἱ ἐργάται εἶχον καταντήσει ραχιτικοί, φυματικοί καὶ χοιραδικοί.

Αἱ στατιστικαὶ παρατηρήσεις τοῦ Νιτσεφόρο καὶ τῶν μεγάλων παιδαγωγῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπέδειξαν ὀπόσην ἐπίδρασιν ἠσκησαν ἐπὶ τῆς σωματικῆς καταστάσεως οἱ ὑγιεινοὶ ὄροι τῆς ζωῆς.

Οὕτω ἀπεδείχθη, ὅτι τὰ εὐπορα παιδιὰ ἦσαν ὑψηλότερα, βαρύτερα καὶ ἰσχυρότερα τῶν πτωχῶν.

Αἱ παρατηρηθεῖσαι ὁμῶς διαφοραὶ σημαντικῶς ἠλαττώθησαν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας κατὰ τὰς ὁποίας παρατηρεῖται ἡ προαγωγή τῶν λαϊκῶν τάξεων. Τοῦτο βεβαιοῦν, ἀκόμη πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ἡ Ἀνθρωπομετρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀγγλίας, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀνθρωπολογικοῦ Γραφείου τῆς Λατίας Χάνσεν καὶ ὁ Ὁλλανδὸς ἀνθρωπολόγος Μπόλκ καὶ ἄλλοι.

Εἶναι ἐπομένως ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐκέρδισε σταθερῶς πᾶν ὅ,τι εἰς σωματικὰς δυνάμεις ἀπόλεσε κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ βιομηχανισμοῦ, ἀκόμη δέ, μετὰ τὰ ληφθέντα προστατευτικὰ μέτρα, τὰ παρατηρηθέντα σημεῖα τοῦ ἐκφυλισμοῦ ἐξηφανίσθησαν. Ἀλλὰ καὶ τὰ γενικὰ μέτρα ὑπὲρ τῆς ὑγείας τὰ ὅποια ἔλαβον ὅλα τὰ Κράτη, ἡ συστηματικὴ καταπολέμησις τῶν ἐπιδημιῶν, κυρίως τὰς ἐργατικὰς τάξεις ὠφέλησαν, καὶ οὕτω κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἠλαττώθη σημαντικὰ ἡ διαφορὰ εἰς φυσικὰς δυνάμεις τῆς ἀστικῆς καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Ἀποτέλεσμα τοῦ γεγονότος τούτου ὑπῆρξεν ἡ αὔξισις τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἐργάτου καὶ ἐπομένως ἡ αὔξισις τῆς παραγωγῆς. Τὸ λιτοδίαιτον, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπιβεβλημένον καὶ ὡς χριστιανικὸν ἀκόμη καθῆκον, ἀπερρίφθη, διὰ νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ τροφήν περιέχουσαν τὰς ἀναγκαίας θερμίδας, ὥστε ὄχι μόνον νὰ ἐξασφαλίζεταί ἡ ζωὴ καὶ ἡ ὑγεία τοῦ ἐργάτου ἀλλὰ προπαντὸς νὰ ἐλαυξάνη ἡ ἀπόδοσις. Τὰ εὐτελῆ ἡμερομίσθια ἐχαρακτηρίσθησαν ἀντιοικονομικὰ καὶ τὰ μεγάλα ἡμερομίσθια τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν κατέδειξαν πόσον ταῦτα εἶναι συνυφασμένα—πάντως εἶναι μία κυρία αἰτία—μὲ τὴν τεραστίαν ἀπόδοσιν τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία εἶναι ὁ μέγας συντελεστὴς τοῦ οἰκονομικοῦ μεγαλείου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

δ) Ἡ αὔξισις τῆς πολιτικῆς ἀξίας τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Ἐτερος παράγων τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς ὑπῆρξεν ἡ αὔξισις τῆς πολιτικῆς ἀξίας τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Χάρις εἰς τὴν καθολικότητα τῆς ψήφου ὁ ἐργάτης ἀπέκτησε πολιτικὴν δύναμιν, ρυθμίζει τὰς τύχας τῆς χώρας του καὶ ὅλα τὰ κόμματα προσπαθοῦν νὰ προσελκύσουν τὰς ἐργατικὰς ψήφους διὰ τῆς ἰκανοποιήσεως τῶν

ἐργατικῶν ἀξιώσεων. Ἡ πολιτικὴ ἀξία τῆς ἐργατικῆς τάξεως αὐξάνει κυρίως διὰ τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς εἴτε εἰς κόμμα τάξεως εἴτε εἰς διαφόρους ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις. Ὁ ἐργάτης δὲν εἶναι «ὁ νεώτερος δοῦλος» ἀλλὰ καθίσταται ὁ συνειδητὸς πολίτης, ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐξουσίας ἢ διὰ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους.

Ἡ ἀστική τάξις χρησιμοποιεῖ τὰς ἐργατικὰς δυνάμεις διὰ νὰ ἀνατρέψῃ τὸ 1830 τὴν μοναρχίαν. Δύναται ὁ Εἰςfantin νὰ λέγῃ μελαγχολικῶς: «Ποῖος ἐνίκησεν εἰς τὴν μάχην; οἱ πτωχοί. Ποῖοι τελικῶς ἠττήθησαν; οἱ πτωχοί». Ἄλλ' ἤδη αἱ ἀστικαὶ τάξεις, διὰ νὰ δώσουν τὴν τελικὴν μάχην κατὰ τοῦ μοναρχισμοῦ, ἐπιδιώκοντες νὰ ἀνασυστήσῃ «τὴν παλαιὰν τάξιν πραγμάτων», ἠναγκάσθησαν καὶ πάλιν ν' ἀποκτήσουν λαϊκὸν ἔρεισμα, καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ἡ ἐργατικὴ τάξις εἶναι ἡ ὠφελιμμένη, διότι εὐρίσκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ δημιουργήσῃ συνδικαλιστικὸν κίνημα. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 εἰς τὴν Γαλλίαν δίδει τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἐργάτας νὰ διατυπώσουν τὰ αἰτήματά των: δικαίωμα ἐργασίας, δικαίωμα συνεταιριζέσθαι, ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας, κατάργησις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἐργάτου. Τῷ 1862 ἰδρύεται ἡ πρώτη Διεθνῆς Ἐργατικὴ Ὀργάνωσις.

Ἀσφαλὲς συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἀξία τοῦ ἐργάτου ἠϋξήθη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς ἐξελίξεως. Ὁ «βιομηχανισμὸς» βεβαίως, εἰς τὰ πρῶτα του βήματα, ἐδημιούργησε θύματα, συνέτριψεν ὑπάρξεις καὶ ἀνέτρεψε καταστάσεις· ἐξίσου ὅμως εἶναι βέβαιον ὅτι ὑπῆρξε συνάμα ὁ δημιουργὸς μιᾶς τεραστίας οἰκονομικῆς προόδου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν περισσότερον παντὸς ἄλλου ὠφελήθη ἡ ἐργατικὴ τάξις. Ὁ βιομηχανισμὸς ὑπῆρξεν ὁ μέγας παιδαγωγὸς τῆς καὶ ὁ βασικὸς συντελεστὴς τῆς καθολικῆς τῆς ἀναπτύξεως. Τὸ ἄνοιγμα τῆς ψαλίδος τῶν διαφορῶν τῆς ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἐργάτου ἀπὸ τὸν ἀστὸν ἔχει περιορισθῆ εἰς τὸ ἐλάχιστον. Ὁρθῶς ὁ μέγας παιδαγωγὸς Paulsen χαρακτηρίζει τὰ τέλη τοῦ 19^{ου} αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20^{ου} ὡς τὴν ἐποχὴν τῆς ὁποίας κύριον χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ δίψα τῆς μορφώσεως τῶν λαϊκῶν τάξεων.

Ὁ ἐργάτης, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς προόδου, ἀποκτᾷ συνειδησιν παραγωγοῦ καὶ καταναλωτοῦ, συνειδησιν

μέλους μιᾶς τάξεως καὶ ἑνὸς ἐπαγγέλματος, ἀποκτιᾶ συνείδησιν πολίτου. Παραβάλατε τὴν ζωὴν τοῦ ἐργάτου τῆς πρώτης περιόδου τοῦ βιομηχανισμοῦ, ἀγραμμάτου, ζῶντος ὑπὸ τρισαθλίους ὄρους, μὴ βλέποντος τὸν ἥλιον, μὴ ἔχοντος οὐδεμίαν ταξικὴν, πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν συνείδησιν, τοῦ ἐργάτου τοῦ παύοντος τὴν ἐργασίαν του διὰ νὰ φάγη τόσον ὥστε νὰ μὴ ἀποθάνῃ καὶ διὰ νὰ κοιμηθῇ, πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ σημερινοῦ ἐργάτου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐβελτίωσε μόνον τοὺς ὑλικοὺς ὄρους τῆς ζωῆς του ἀλλ' ἀπέκτησε συνείδησιν ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς συναργάτας του, ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν του, ὑπερηφάνειαν διὰ τὸν μόχθον του, κατανόησιν τῆς κοινωνικῆς του εἰσφορᾶς καὶ προπαντὸς ἀπέκτησε γενικώτερα ἐνδιαφέροντα, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ἰδανικὰ.

ε) Ἡ συμβολὴ ἄλλων τάξεων.

Ἄλλὰ πέραν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐργατῶν, ὑπῆρχον ἄτομα ἢ ὁμάδες ἢ τάξεις ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἶχον συμφέροντα ἐμφανῆ ἢ ἔμμεσα εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργατῶν. Ἡ αὔξησις τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν ἐργατῶν, λόγῳ τῆς αὔξησεως τῶν ἡμερομισθίων, ἢ ἡ μείωσις τῶν ὥρων ἐργασίας εἶχον καὶ ἔχουν ἄμεσον ἐπίπτωσιν ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐμπορικῆς καὶ ἐπαγγελματοβιοτεχνικῆς τάξεως. Παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων εὐρέθησαν, ἀπὸ οἰκονομικοὺς λόγους, ἀστικά καὶ μικροαστικά τάξεις, ἀσκήσασαι ἀναντίρρητον τὴν ἐπιρροὴν των ἐπὶ τῆς δημιουργίας καλυτέρων ὄρων διὰ τὴν ἐργασίαν εἰς τὰ ἐργοστάσια. Πλήρης ἀλληλοεξάρτησις συμφερόντων καὶ ἐπιδιώξεων μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἀστῶν, ἀποδεικνύουσα πόσον μονολιθικὸν καὶ ἔξω τῆς πραγματικότητος ἦτο τὸ περίφημον μαρξικὸν δυῶνυμον.

στ) Ἡ ἀνθρωπιστικὴ ἀντίληψις.

Ταντοχρόνως ἐμφανίζεται εἰς ἄλλος παράγων. Ἡ ἠθικὴ, ἢ ἀνθρωπίνη ἀλληλεγγύη, ἢ ἀνθρωπίνη ἀξιοπρέπεια, τὰ χριστιανικὰ καθήκοντα, ἐν ὀνόματι τῶν ὁποίων ἄτομα καὶ ὁμάδες, ὀργανώσεις καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀξιοῦν τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῶν ἐργαζομένων. Ἐν ὀνόματι τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν ὁ βαρῶνος de Ketteler ἀπὸ τοῦ 1848 ζητεῖ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Ἀργότερον, τῷ 1891, αὐτὸς ὁ Πάπας Λέων ὁ 13^{ος} ἀπευθύνει

τὴν περίφημον Ἐγκύκλιον de rerum novarum ἢ ὅποια μένει ἀκόμη ὁ νέος δεκάλογος τῶν πολιτικῶν χριστιανικῶν κομμάτων τῆς Εὐρώπης, διότι εἰς τὴν Ἐγκύκλιον αὐτὴν περιλαμβάνεται πλήρες πρόγραμμα Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, ὥστε αὕτη νὰ μὴ εἶναι διεκδικήσις μόνον τῶν προοδευτικῶν καὶ ἀριστερῶν κομμάτων.

Ἡ χριστιανικὴ ἀντίληψις τῆς ἐργασίας διατυποῦται εἰς τὸ σύνθημα «ὄχι ὅλα τὰ δικαιώματα (tous les droits) ἀλλὰ τὰ δικαιώματά των (tous leurs droits)». Ζητεῖται ὅπως ἡ σύμβασις τῆς ἐργασίας, ἐξασφαλίζουσα τὴν dignité τοῦ ἀνθρώπου, παύση νὰ εἶναι σύμβασις ὑπέικουσα εἰς τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως καὶ καταστῆ σύμβασις ἀνθρώπων ὑπέικουσα εἰς τὸν θεῖον νόμον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης. Ζητεῖται ὅπως ὁ ἐργάτης παύση νὰ θεωρῆται ἐργαλεῖον ἢ μηχανή, ὄργανον δηλαδὴ παραγωγῆς, ἀλλὰ ἄνθρωπος, πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Ἀντίθετος ἀντίληψις καταλήγει εἰς τὴν ὑποδούλωσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ δουλεία εἶναι κατάστασις εἰδωλολατρικῆ, ἀντιχριστιανικῆ.

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις εἶχεν ἤδη διακηρύξει τὰ δικαιώματα τῆς δυστυχίας καὶ τῆς πενίας, διὰ τῆς λεγομένης τῆς Διακηρύξεως, τὴν ὅποιαν εἶχε συντάξει ὁ δούξ Larochevoucaud de Liencourt, συνεχιστῆς τῶν διδαγμάτων τοῦ Diderot, ὁ ὅποιος ἔγραφε «ἐὰν ἐγνωρίζαμεν τὴν λαϊκὴν δυστυχίαν ἐν τῷ συνόλω της, τὸ ποσὸν αὐτῆς θὰ ἐξέφραζε τὸ χρέος τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου».

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, φιλόσοφοι καὶ καλλιτέχναι, ἐπιστήμονες καὶ πολιτικοί, ἐλεύθερα πνεύματα καὶ μεγάλοι ψυχαὶ καὶ ἰδία οἱ ἐμφορούμενοι ἀπὸ τὰς σοσιαλιστικὰς ἰδέας καταδικάζουν τὰ μειονεκτήματα τοῦ «βιομηχανισμοῦ» καὶ ζητοῦν ἀνθρωπίνους ὄρους ἐργασίας.

Ἡ γνησία χριστιανικὴ ἀντίληψις καὶ ὁ ἀνθρωπισμὸς—ἔννοιαί περίπου ταυτόσημοι—ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐπιστήμη, ἔστω καὶ ἐὰν ὀρμῶνται ἐκ διαφόρων ἀφετηριῶν, ὅπως καὶ τὸ πολιτικὸν συμφέρον δημιουργοῦν τὸ κατάλληλον κλίμα διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς ἐργατικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ἐργατικὴ πολιτικὴ, ἢ ἐργατικὴ νομοθεσία, τὰ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν διοικητικὰ μέτρα, ὑπῆρξαν κατ' ἀρχὰς ἀποτέλεσμα ἀνάγκης, προῖον πίεσεως κάτωθεν καὶ γύρω ἀπὸ τὴν ἐργοδοτικὴν τά-

ξιν, ἢ ὅποια εἶδεν ὄλα αὐτὰ τὰ μέτρα ὡς μείωσιν τοῦ κέρδους, τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπομένως τῆς ἐπιχειρήσεως σκοποῦ, ἄρα ὡς μέτρα ἀντιστρατευόμενα εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν σκοπιμότητα, τὴν παραγωγικότητα, ὡς μέτρα ἀντιοικονομικά καὶ ἀντικοινωνικά συγχρόνως. Σήμερον ἡ ἐργοδοτικὴ τάξις ἔχει κάμει στροφὴν 180 μοιρῶν, διότι ἀναγνωρίζει ὅτι τὰ μέτρα αὐτὰ συντηροῦν τὴν τάξιν, ἐπαυξάνουν τὴν παραγωγὴν καὶ ἐξασφαλίζουν τὸ κέρδος. Εἶναι πράγματι κολοσσιαία ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν ἀντιλήψεων τῆς ἀρχῆς τοῦ βιομηχανισμοῦ καὶ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ὅπως ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ ἀκόμη μεταξὺ τῶν ἀντιλήψεων τοῦ μεσοπολέμου καὶ τῶν ἀντιλήψεων τῆς σήμερον.

Ἐξῆσα, ὅπως ὄλοι τῆς ἡλικίας μου, καὶ ζῶ τὰς ἀντιλήψεις δύο γενεῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν τόπον μας. Τὸ παρελθὸν ἐξέφραζεν ἐπιχειρηματίας μὲ πραγματικὴν ἐμπορικὴν ἰδιοφυΐαν, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔλεγε «Μοναδικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι τὸ κέρδος. Πᾶσα ἀντίθετος ἄποψις εἶναι ἀντιοικονομικὴ καὶ δι' αὐτὸ ἀντικοινωνικὴ. Ὅταν ἐλαττώνω τὰ ἡμερομίσθια καὶ τοὺς μισθοὺς, ἐπαυξάνω τὸ κέρδος· ἄρα ἐκτελῶ τὸ καθήκον μου, τὸ ὅποῖον ἄλλωστε μοῦ ἐπιβάλλει ἓνας νόμος φυσικὸς: ὁ νόμος τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, καὶ μία ἀνάγκη τῆς νεωτέρας κοινωνίας: ἡ ἐλευθερία. Θέλω νὰ εἶμαι ἀδέσμευτος καὶ ἐλεύθερος διὰ νὰ κερδοσκοπήσω ἐκμεταλλεζόμενος τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν». Ὁ στυγνὸς αὐτὸς ἐπιχειρηματίας ἦτο συγχρόνως ἓνας πραγματικὸς φιλάνθρωπος εἰς τὸν ἐξωεπιχειρηματικὸν του βίον, πραγματικὸς φιλάνθρωπος, διότι οὐδέποτε διεφίμυζε τὰς μεγάλας του πράγματι εὐεργεσίας. Μοῦ ἔλεγε: «Οὐδέποτε θὰ κάμω σύγχυσιν φιλανθρωπίας καὶ ἐπιχειρήσεως· οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ὁ καλὸς χριστιανὸς καὶ ὁ καλὸς ἐπιχειρηματίας». Δι' αὐτὸ εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐπιχειρήσεώς του δὲν ὑπῆρχε οὔτε μία δραχμὴ δι' ἔργα φιλανθρωπικά.

Συνειργάσθην μὲ τὸν υἱὸν του κατὰ τὸ 1932. Ἐμείνα ἐκπληκτος ἀκούων τὴν νέαν γενεάν, ἢ ὅποια μοῦ εἶπε: «Ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ λογιστοῦ μου δὲν εἶναι καλῶς συντεταγμένη. Ἡ βιομηχανία μας ἔχει τρεῖς συντελεστάς, τὸ κεφάλαιον, τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ κράτος. Πρέπει καὶ οἱ τρεῖς μαζί συνεργαζόμενοι νὰ ἀποδώσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα. Συνεπῶς ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον μ' ἐνδιαφέρει εἶναι ἐὰν ἐφέτος ἡ συνολικὴ πρόσοδος τῆς

συνεργασίας αὐτῶν τῶν τριῶν συντελεστῶν εἶναι μεγαλύτερα τῆς περυσινῆς. Δεύτερον θέμα εἶναι ἡ ἐπὶ μέρους μεταξὺ τῶν ἄνω συντελεστῶν κατανομή τῆς συνολικῆς προσόδου».

Μὲ τὴν βάσιν αὐτὴν ἔγραψα εἰς τὴν οἰκονομικὴν μου Ἐκθεσιν πρὸς τὸ Λοικ. Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Γεν. Ἰσολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1932 : «Ἡ ἐπιχειρήσις εἶναι βεβαίως μία οἰκονομικὴ μονάς, ἐπιδιώκουσα νὰ πραγματοποιήσῃ μείζονα συνολικὴν πρόσοδον διὰ τοῦ καταλλήλου συνδυασμοῦ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ συγχρόνως γίνεται καὶ μία κοινωνικὴ μονάς, ἀποβλέπουσα διὰ τοῦ ὡς ἄνω καταλλήλου συνδυασμοῦ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ κοινωνικὸν σύνολον». Ἡ Ἐκθεσις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ καὶ ἐθεωρήθη ὡς ἐπιτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῆς ἐργασίας εἰς τὰ κέρδη καὶ ἡ πρόνοια δι' αὐτὴν ἦτο πολὺ μεγαλύτερα τοῦ παρελθόντος.

Τότε αἱ ἀντιλήψεις αὐταὶ ἦσαν πρωτοποριακαί, ἴσως καὶ ὀλίγον ἀκατάληπτοι, σήμερον ὁμως ἡ νέα ἀντίληψις περὶ ἐπιχειρήσεως ὡς κοινωνικῆς μονάδος εἶναι σχεδὸν σύνθημα ὅλων τῶν φωτισμένων ἐργοδοτῶν. Ἄλλως τε πλέον, εἰς τὰς προηγμένας οἰκονομικῶς χώρας ἡ νέα ἀντίληψις γίνεται ἔτι περισσότερον κατανοητὴ, διότι ὁ παίζων τὸν ρόλον—τὸν γόνιμον καὶ δημιουργικόν—τοῦ ἐπιχειρηματίου δὲν εἶναι πάντοτε ὁ κεφαλαιοῦχος τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ σινηθέστερον ὁ διευθυντής, ὁ Manager. Οὗτος δυνατὸν νὰ μετέχῃ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως ἐξίσου πιθανὸν εἶναι καὶ νὰ μὴ μετέχῃ, διότι δύναται νὰ εἶναι ἄπλοῦς ἐργαζόμενος, διαφέρον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν εὐθύνην καὶ τὴν ἀμοιβήν.

Μέσα εἰς τὸ καπιταλιστικόν, ἐπομένως, καθεστὼς ἐγένετο μία κολοσσιαία μεταβολή. Πράγματι, εἶναι τεραστία ἡ ἀπόστασις μεταξὺ μιᾶς οἰκονομικῆς μονάδος ἀφ' ἑνός, εἰς τὴν ὁποίαν θεωρεῖται φυσικῶς συνδεδεμένη καὶ ἀναποσπλάστως ἠνωμένη ἡ ιδιότης τοῦ κεφαλαιούχου καὶ τοῦ ἐπιχειρηματίου, δηλ. τοῦ ρυθμιστοῦ, διοικητοῦ, συντονιστοῦ, τοῦ ἔχοντος τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐθύνην, καὶ μιᾶς οἰκονομικῆς μονάδος ἀφ' ἑτέρου, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι πιθανὸν ὁ ἔχων τὰς ἄνω ιδιότητας νὰ μὴ μετέχῃ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τοῦ κεφαλαίου.

Δὲν θὰ ἐπιμείνω ἐπὶ πολλῶν περιστατικῶν. Ἀρκοῦμαι νὰ ἀνατρέξω εἰς τὴν ἐποχὴν ὅπου νεαρῶτατος ὑπηρετοῦν ὡς Καθηγητῆς εἰς μίαν ἐμπορικὴν ἐπαρχιακὴν πόλιν. Εἶχον ἐπισκεφθῆ μετὰ

τῶν μαθητῶν ἐν ἐργοστάσιον καὶ ὁ ἐργοστασιάρχης πλήρης ὑπερηφανείας ἐτόνιζεν ὅτι προηγουμένως τὸ ἐργοστάσιον ἦτο σταῦλος καὶ δυστυχῶς ἐξηκολούθει νὰ εἶναι σταῦλος. Τότε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι τὸ συμφέροντου ἦτο συνδεδεμένον μὲ τοὺς ὑγιεινοὺς ὄρους τῆς ἐργασίας καὶ πολὺ περισσότερον ἦτο ἀδύνατον, φυσικά, νὰ ἐννοήσῃ τὴν αὐξήσιν τῆς ἀποδόσεως λόγῳ καλυτέρου φωτισμοῦ, παρ' ὅτι ἔθεσα ὑπ' ὄψιν τον ἀγγλικὰς στατιστικὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Δὲν ἤθελε νὰ μὲ προσβάλλῃ καὶ μοῦ ἀπήντησε : «Αὐτὰ εἶναι ὠραῖα στὰ βιβλία, ἀλλ' ἡ πραγματικότης εἶναι ἐντελῶς διάφορος· ἄλλως τε δι' αὐτὰ χρειάζονται χρήματα καὶ ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία στερεῖται κεφαλαίων». Τὸ τελευταῖον ἦτο ἐπιχείρημα ἀκριβὲς καὶ ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς.

Ὁ αὐτὸς βιομήχανος ἐγκατεστάθη μετὰ τινα ἔτη εἰς Πειραιᾶ. Τὸ κτίριον τοῦ ἐργοστασίου του εἶναι λαμπρόν, μὲ ὅλους τοὺς ὄρους ὑγιεινῆς. Ὁ φωτισμὸς ἄπλετος, ἴσως ὑπερβολικὸς, μὲ τὰ μεγάλα παράθυρα, τὰ ὅποια βλάπτουν πολλάκις τὴν ὄρασιν. Ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν ἀνοδὸν του καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του μοῦ εἶπε : «Ἦρχισα ἀπὸ ἓνα σταῦλον καὶ κατέληξα εἰς αὐτὸ τὸ παλάτι. Ξέρεις—μοῦ εἶπε—ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐργατῶν ἐδῶ εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐργατῶν ἄλλοτε». Τὸν ἠρώτησα «μήπως αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὸ παλάτι, εἰς τὸν καλὸν ἀερισμὸν, εἰς τὸν λαμπρὸν φωτισμὸν, εἰς τοὺς καλοὺς ἐν γένει ὄρους τῆς ἐργασίας, εἰς τὴν καλυτέραν ἐγκατάστασιν τῶν μηχανημάτων, εἰς τὴν συστηματικωτέραν ὀργάνωσιν;» «Βεβαίως—μοῦ ἀπήντησε—ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ καλύτερα ἡμερομίσθια». Ἐγέλασαμεν πολὺ, ὅταν τοῦ ὑπενθύμισα τὴν πρὸ ἐτῶν συζήτησίν μας. Ἐντὸς μιᾶς εἰκοσαετίας ὁ αὐτὸς βιομήχανος ἔβλεπε ὅλως διαφόρως τὰ πράγματα. Ὑπερήφανος τότε διὰ τὸν σταῦλόν του καὶ διὰ τὰ μικρά του ἡμερομίσθια, ὑπερήφανος καὶ τώρα διὰ τὸ παλάτι του καὶ διὰ τοὺς καλοὺς ὄρους ἐργασίας. Ἡ προσαρμογὴ του εἰς τὸν νεοδημιουργηθέντα κόσμον ἦτο πλήρης καὶ πλήρης ἡ ἰκανοποίησις του δι' αὐτό. Ἐξῆσεν εὐτυχῆς κατανοῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του.

Ὑπῆρχον ἄλλοτε οἰκονομολόγοι καὶ πολιτικοί, οἱ ὅποιοι ἐπίστευον ὅτι οἱ λεγόμενοι οἰκονομικοὶ νόμοι δημιουργοῦν, ἐλευθέρως δρῶντες, τὴν παγκόσμιον ἀρμονίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύ-

νην. Ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἐλευθερίᾳ διέβλεπον τὰ μέσα τῆς ρυθμίσεως τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν τάξεων καὶ τὸ μέσον τῆς καταπαύσεως τῆς κοινωνικῆς διαπάλης. Ἐλησμόνουν ὅτι νόμοι ἐρρῦθμισαν τὰς σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, διότι ἄνευ τῶν νόμων αὐτῶν δὲν θὰ ὑπῆρχε δυνατότης κοινωνικῆς συμβιώσεως.

Ὁ γνωστὸς διὰ τὴν μαχητικότητά του οἰκονομολόγος Yves Guyot ὑπεστήριξεν, ἀκόμη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ 20^{ου} αἰῶνος, ὅτι «ὁ βασικὸς σκοπὸς εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν εἶναι ἡ μείωσις τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς. Τὸ κεφάλαιον, ἐπομένως, ζητεῖ πρῶτον ἐλευθερίαν καὶ δευτέρον ἀσφάλειαν. Καὶ αὐτὰ χάριν τοῦ καταναλωτοῦ, ἐπομένως πᾶσα παραχώρησις ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν εἶναι εἰς βάρος τοῦ καταναλωτοῦ καὶ εἰς μείωσιν τῆς καταναλώσεως». «Ἡ ὀκνηρία εἶναι μήτηρ πάσης κακίας—προσέθετεν ὁ Y. Guyot—καὶ δὲν μᾶς λέγουν οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν μείωσιν τῶν ὥρων ἐργασίας πῶς θὰ καταστήσωμεν τοὺς ἀνθρώπους ἐναρέτους, ἀφοῦ θὰ τοὺς ἔχωμεν καταδικάσει εἰς τὴν ὀκνηρίαν ἐὰν μειώσωμεν τὴν δωδεκάωρον ἐργασίαν»!

Ὁ βιομήχανος Barkley ἔλεγε : «ἀντιλαμβάνομαι τὴν ὑποχρέωσίν μου πρὸς τὰ μηχανήματά μου καὶ τὰ ζῶά μου, διότι εἶναι κτῆμά μου, ἀλλ' οἱ ἐργάται δὲν εἶναι κτῆμά μου. Ἡ δουλεία ἔχει καταργηθῆ· ἐπομένως οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχω δι' αὐτοὺς. Ἡ δουλεία, εὐτυχῶς καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἀνθρωπότητος, κατηργήθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἡ ἐλευθερία ὑπάρχει δι' ὅλους, καὶ διὰ τοὺς ἐργάτας καὶ διὰ τοὺς ἐργοδότας· ἄλλως οἱ ἐργοδοταὶ κινδυνεύουν νὰ καταστοῦν δοῦλοι τῶν ἐργατῶν. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπαράδεκτον».

Ἡ ἐλευθερία αὕτη, τῆς ὁποίας εἶδε τὰ ἀναντίρρητα ἀγαθὰ ἡ ἀνθρωπότης κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ βιομηχανισμοῦ, εἶναι ἡ δημιουργήσασα συγχρόνως τὰς ἀθλιότητας καὶ τὰς ἀδικίας. Ὁ Λέων Μπουρζουὰ ὠραιότατα ἔλεγε : «Δὲν πιστεύομεν ὅτι ὑπάρχει εἰς τὸ σημερινὸν καθεστῶς ἴση ἐλευθερία δι' ὅλους. Ὑπάρχει ἐλευθερία δημιουργοῦσα προνόμια διὰ τοὺς μὲν καὶ ἐλευθερία δημιουργοῦσα τὴν καταπίεσιν τῶν ἄλλων».

Αἱ κοινωνικαὶ καταιγίδες γεννῶνται ἀπὸ τὴν ὀργὴν ἢ ὁποία βαθμηδὸν συσσωρεύεται ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς ἀδικίας. Αἱ ἀθλιότητες καὶ αἱ ἀδικίαι δημιουργοῦν καταστρεπτικοὺς χειμάρρους.

Ἔργον καὶ καθήκόν μας εἶναι νὰ διευθετήσωμεν τὴν κοίτην καὶ νὰ συντελέσωμεν τοιοῦτοτρόπως νὰ καταστοῦν οἱ καταστροφικοὶ χεῖμαρροι ἀφέλιμοι ποταμοί.

Τοῦτο εἶναι ἔργον τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς. Καὶ σκοπός της καὶ ἰδανικόν της ὑπῆρξε νὰ ἀνυψώσῃ τὴν ἐργατικὴν τάξιν χάριν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ὁ ἐπαναστατισμὸς ὑπῆρξεν ἀμείλικτος κατήγορός της, σήμερον ὁμως, ὅτε παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ τῶν ἀμέσων μεταβολῶν, πᾶς τις ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ μεταρρύθμισις, τὴν ὁποῖαν ζητεῖ βαθμηδὸν καὶ ἐξελικτικῶς ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ, ἐγκλείει μέσα της δυνάμεις γονίμους καὶ δημιουργικὰς.

Ὅπως ἐπίσης κατήγορός της ὑπῆρξεν ὁ ἀνεδαφικὸς οἰκονομικὸς φιλελευθερισμὸς, ἀλλὰ σήμερον οἱ πάντες ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ ὑπῆρξεν ὄργανον εἰρήνης. Τὰ ἄκρα μοιραίως συναντῶνται καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Ὁ ἐπαναστατισμὸς θὰ ἐκμεταλλεύεται τὴν ἀντίδρασιν κατὰ τῆς προόδου καὶ ἡ ἀντίδρασις θὰ χρησιμοποῖ τὴν φοβίαν τῶν ριζικῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν αἷμα, θυσίας, θύματα. Ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις αὐταὶ σήμερον εἶναι ἐξίσου ἀντιδραστικαὶ καὶ κατατείνουσι εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν: τὴν ἐξαθλίωσιν τῶν μαζῶν, τὴν παρεμπόδισιν τῆς προόδου.

Διὰ τοῦτο ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ, ὅπως καλύτερον ἐμοῦ θὰ σᾶς ἀναπτύξῃ καὶ θὰ σᾶς καταδείξῃ ὁ καθηγητὴς κ. Ἀγαλλόπουλος, ὑπῆρξε καὶ εἶναι ὄργανον προόδου καὶ εὐημερίας, μέσον ἐναρμονισμοῦ τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Δικαιοσύνης, μέσον δηλονότι τῆς ἐξυψώσεως τοῦ ἐργαζομένου καὶ ὡς ἀτόμου καὶ ὡς μέλους τῆς κοινωνίας καὶ ὡς παραγωγοῦ καὶ ὡς καταναλωτοῦ.

Ἐπομένως ἡ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ ὑπῆρξε καὶ εἶναι ὄργανον ἀνυψώσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ Ἔθνους.

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ

Όμιλία τοῦ κ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς, τ. Γεν. Διευθυντοῦ Ι.Κ.Α.

Fiat Justitia et floreat mundus

Albert Thomas

(Conférence Internationale du Travail, 1923)

1. Ὁ κ. Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς μᾶς ἐξέθεσε πρὸ ὀλίγου, κατὰ τρόπον πλήρη ἀλλὰ καὶ γλαφυρὸν ἐν τῇ τραγικότητι του, τοὺς γενεσιουργοὺς λόγους τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς. Πράγματι, ἡ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ ὑπὸ τὴν σημερινήν της ἔννοιαν, με βάσιν δηλ. τὸ ἐργατικὸν πρόβλημα, εἶναι γέννημα καὶ θέλημα τῆς κεφαλαιοκρατίας, τοῦ καρποῦ τούτου τῆς τεχνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ μετὰ ταῦτα. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς κεφαλαιοκρατίας ἐξεδηλώθησαν βαρύτεραι διὰ τοὺς ἐργαζομένους ἀνωμαλίας. Μὲ ἀφετηρίαν τὰ φυσικὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου καὶ τὴν ἀτομιστικὴν ἀντίληψιν τῆς Πολιτείας, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ὀρισμένων θεωρητικῶν διδασκαλιῶν ἐπιστεύετο ὅτι μόνον μετὰ τὴν μεγίστην ἐλευθερίαν ἀπὸ κάθε κρατικῆς ἐπιβολῆς, μετὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐπαγγέλματος, μετὰ τὴν ἐλευθερίαν συμβάσεως, ἐλευθερίαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν μισθῶν καὶ τῶν ὄρων ἐργασίας, μετὰ τὸν ἐξοβελισμόν κάθε συλλογικῆς δράσεως θὰ ἐπὶ ἔρχετο μία ἰδεώδης κοινωνικὴ ρύθμισις καὶ θὰ ὠδηγοῦμεθα εἰς μίαν «φυσικὴν τάξιν», εἰς ἓνα «κοινωνικὸν κόσμον», ὅπου θὰ εἶχομεν ἓνα ἁρμονικὸν ἀλληλεξουδετέρωμα, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη ὑπάρξεως μιᾶς ἀνωτέρας ὀργανούσης ἢ ἐλεγχούσης βαθμίδος. Τὸ ἐπέλεθον ὅμως ἀποτέλεσμα ἦτο ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τοῦ ἀναμενομένου ὅχι μόνον δὲν ἐπὶ ἔλθε ἡ κοινωνικὴ ἐξισορρόπησις καὶ κοινωνικὴ ἁρμονία, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐσημειώθησαν βαρύτεραι κοινωνικαὶ μετατοπίσεις, πού ἠπέλησαν τὴν ὑπαρξίν εὐρυτάτων λαϊκῶν στρωμάτων. Ὑπερβολικὰ μακρὸς χρόνος ἐργασίας, μισθοὶ πείνης, εὐρυτάτη χρησιμοποίησις γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων, ἀνθυγιεινοὶ ὄροι ἐργασίας κλπ. εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα βαρύτερας βιολογικῆς, οικονομικῆς καὶ ψυχικῆς βλάβας τῶν μισθωτῶν, πού τοὺς μετέβαλαν εἰς ἀνθρώπους ἄνευ θάρρους καὶ πεποιθήσεων. Ἔτσι ἐδημιουργήθη καὶ τὸ «παιδὶ τοῦ δρόμου», τὸ νέον αὐτὸ ἄνθος τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως λέγει ὁ Sombart, τὸ φύλλον πού τὸ σπρώχνει

διαρκῶς ὁ ἄνεμος ἀπὸ τὸν ἓνα εἰς τὸν ἄλλον σωρὸν φύλλων· μία ἄμορφος μάζα, τῆς ὁποίας ἡ φυσικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ὑπόστασις ἔχει ἐγκαταλειφθῆ εἰς τὴν τύχην. Πρὸ τῶν αὐξανομένων ἀθλιότητων τῆς ὀλογὸν πληθυνομένης ἀλλὰ καὶ πολιτικῶς πλέον ὑπολογισίμου ἐργατικῆς τάξεως, συνεχῶς δὲ ἀγωνιζομένης, ἡ ἀρχικῶς ἀδιάφορος πολιτεία ἤρχισε νὰ συγκινῆται. Ἡ διαπίστωσις τῆς ἐξαφανίσεως ὄλων τῶν μεγάλων πολιτισμῶν οἵτινες ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς δουλείας καὶ παρῆγον εἰς μίαν μειονότητα τὸ ἀπεριόριστον δικαίωμα διαθέσεως τῆς ἐργατικῆς δυνάμεως, καὶ τῆς μεταστάσεως τῆς οικονομικῆς κυριαρχίας εἰς λαοὺς οἵτινες ἐπροστάτευον τὴν ἐλευθέραν προσωπικότητα τῶν ἐργαζομένων ἐναντίον τῆς μεγάλης ἐκμεταλλεύσεως, προήγαγε τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἔχει μέγα συμφέρον ἡ πολιτεία πρὸς διατήρησιν καὶ αὐξήσιν τῆς δραστηριότητος τῶν ἐργατῶν. Ἦτο ἡ ἀντίληψις ἣτις ἐξεπροσώπει τὴν κατεύθυνσιν τῆς λαϊκῆς προόδου. Δὲν ἔλειπεν ὅμως καὶ ἡ ἀντίθετος ἀντίληψις, πὺν ἐξεπροσώπει τὴν ἀριστοκρατικὴν πρόοδον. Ὁ Treitschke, ἓνας γερμανὸς ἱστορικός, ὑπεστήριξε ἀντιθέτως ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τῆς κοινωνίας νὰ καταστήσῃ κοινωνοὺς τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἐστράφη ἐναντίον τῆς ἰσοπεδωτικῆς πολιτικῆς, στηριζόμενος καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι οἱ παλαιοὶ πολιτισμοὶ ἐξηφανίσθησαν ὅταν ἔπαυσαν νὰ ἔχουν τάξιν ἀριστοκρατικὴν. Ἦτο φυσικὸν ὅτι μία τοιαύτη ἀντιδραστικὴ ἄποψις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπικρατήσῃ. Μονάρχαι, ἐπιστήμονες, ἐπίσκοποι, ἱεροκήρυκες, συγγραφεῖς κλπ., ἐμπνεόμενοι ἀπὸ ἠθικὰ συναισθήματα, ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, μὲ ἀγῶνας καὶ αὐτοθυσίαν ἐχάραξαν τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐργατικῆς προστασίας. Πέραν τῶν ἠθικῶν τούτων καὶ φιλαλλήλων ἐλατηρίων καὶ ἄλλα ἐλατήρια συνετέλεσαν εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς: ἐλατήρια ἐγωιστικά, πίεσις ἀναποτρέπτου ἀνάγκης, οἱ ἐργατικοὶ ἀγῶνες καὶ ὁ φόβος ἀποφυγῆς δεινοτέρων κοινωνικῶν ἐκρήξεων, ὡς π.χ. ἀπὸ ἀντεπαναστατικὸν συμβιβασμόν, ἢ ἀκόμη ἡ θέλησις τῆς αὐξήσεως τῆς κρατικῆς δυνάμεως καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος. Ἡ ἰδέα τῆς πραγματοποιήσεως τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, τῆς ὁποίας τὸν καλύτερον ὄρισμόν μᾶς ἔδωκε ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος εἰς τὰ Ἠθικὰ Νικομάχεια, ἐμφανίζεται πολὺ ἀργότερον διὰ νὰ ἀπο-

τελέση κατοπιν τὸ κυριώτερον κινουῦν αἴτιον τῆς κοινωνικοπολιτικῆς δράσεως¹.

Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν μέτρων τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, δύο μέθοδοι παρουσιάζονται: ἡ μία «τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ φιλελευθερισμοῦ», ἣτις ἐπεξήτει τὴν προστασίαν τῶν οἰκονομικῶς ἀδυνάτων, ἄνευ ὅμως ἐνεργοῦ ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους. Ἡ κρατικὴ μερίμνα θὰ δράσῃ μόνον ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀτομικὴ ἐλευθέρω αὐτοβοήθεια ἀδρανεῖ ἢ εἶναι ἀνίσχυρος. Ὁ μεταρρυθμιστικὸς φιλελευθερισμὸς ἐπιζητεῖ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ συνεταιριζέσθαι, τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, τὴν πλήρη αὐτοδιοίκησιν τῶν ὀργανισμῶν ἐργατικῆς προστασίας, τὴν ὀργάνωσιν αὐτοσυντηρήτου κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως κλπ. Ἡ ἄλλη μέθοδος, «ἡ τῆς συντηρητικῆς μεταρρυθμίσεως», ζητεῖ τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τοῦ κράτους, ὡς ὑπερτάτης ἐξουσίας ἣτις ἐκπροσωπεῖ τὸ κοινωνικὸν σύνολον, διὰ τὴν θεραπείαν ὅλων τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀναγκῶν ποῦ συνδέονται μὲ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος. Ἡ μέθοδος αὕτη ἐπιδιώκει τὸν περιορισμὸν τῆς ἐλευθέρως δράσεως τῶν ἀτόμων διὰ τῆς κρατικῆς ἐπεμβάσεως πρὸς ἐπίτευξιν τῆς γενικῆς εὐημερίας. Ὅπως εἶναι γνωστὸν, ἐπεκράτησεν ἡ δευτέρα μέθοδος, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως συναντῶνται καὶ σαφῆ ἴχνη τῆς πρώτης μεθόδου, καὶ ἔτσι ἐξηγοῦνται, καὶ σήμερον ἀκόμη, ὠρισμέναι ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς.

*
**

2. Οὕτως ἤρχισαμεν νὰ ἔχωμεν εἰς τὰς διαφόρους χώρας, ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἀναπτύξεως, διάφορα μέτρα ἐργατικῆς προστασίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπεκράτει περισσότερον ὁ χαρακτήρ προνοίας. Προστασίαν ἀνηλίκων καὶ γυναικῶν, κάποιον περιορισμὸν τοῦ χρόνου ἐργασίας, διαρρυθμίσιν τῶν ὄρων ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας, συνδικαλιστικὰς ἐλευθερίας μὲ διαφόρους σταδιακὰς ἐξελίξεις, περιορισμένην ἐργατικὴν ἀσφάλισιν, κάποιαν κοινωνικωτέραν διαμόρφωσιν τῆς ἀτομικῆς συμβάσεως ἐργασίας, ὡς π.χ. τὴν ἐμφάνισιν τῆς ὑποχρεώσεως προνοίας τοῦ ἐργοδότη, τὴν προθεσμίαν κα-

1. Luigi Einaudi, *Lezioni di politica sociale*, 1949, σελ. 39 ἐπ., G. Petrilli, *La sicurezza sociale*, 1953, σελ. 3 ἐπ.

ταγγελίας τῆς συμβάσεως ἐργασίας κλπ. Ἡ λήψις τῶν μέτρων τούτων ἐπραγματοποιήθη καὶ ὑπὸ τὸ εὐνοϊκὸν κλίμα ὅπερ ἐδημιούργει ἡ κρατοῦσα τότε καὶ ἠθικολογοῦσα ἱστορικὴ οἰκονομικὴ σχολή.

*
* *

3. Τὰ κοινωνικὰ μέτρα διαφέρουν κατὰ χώρας, διότι ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ συνδέεται πρὸς χρονικὰς, λαϊκὰς καὶ κοσμοθεωρητικὰς ἀπόψεις. Αἱ ἱστορικαὶ προϋποθέσεις μιᾶς ἐποχῆς, ἡ ἰδιοτυπία ἐνὸς κράτους, ἡ γεωγραφικὴ θέσις μιᾶς χώρας, ἡ ἐθνικὴ σύνθεσις ἐνὸς λαοῦ, ἡ δεδομένη διάρθρωσις τῆς κοινωνίας, ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰδιορρυθμία τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, τῆς λαϊκῆς μορφώσεως καὶ ἀνατροφῆς εἶναι οἱ συντελεστικοὶ παράγοντες τῆς διαμορφώσεως τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς ἐν ἐκάστη συγκεκριμένῃ περιπτώσει. Πρὸς πραγματοποιήσιν ἐνὸς ἐλαχίστου ὅριου κοινωνικῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει «ἐν αἴσθημα κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ὅπερ δὲν ἀνέχεται τὴν ὑπαρξίν συνθηκῶν ἐργασίας αἰτινες ἐπιβάλλουν εἰς μέγαν ἀριθμὸν προσώπων τὴν ἀθλιότητα καὶ τὰς στερήσεις», συνεστήθη διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν ἡ Διεθνὴς Ὁργάνωσις Ἐργασίας, διὰ τῆς ὁποίας ἐπραγματοποιήθη ὅ,τι ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος ὠραματίζοντο μεγάλοι κοινωνικοὶ ἀναμορφωταί.

Ἡ σύστασις τῆς Δ.Ο.Ε. ἦτο ἀνυπολογίστου σημασίας διὰ τὴν πρόοδον τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς γεγονός, διότι α) προέβαλε διεθνῶς τὰς ὀργανωμένας παραγωγικὰς τάξεις—ἐργατικὴν καὶ ἐργοδοτικὴν—, β) ἐδημιούργησε διακρατικὸν νομοθετικὸν ὄργανον κοινωνικῆς πολιτικῆς, γ) συνέδεσε τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην μὲ τὴν διατήρησιν τῆς διεθνoῦς εἰρήνης, δ) ἐξήγγειλε μεγάλας ἀρχάς, ὡς ἐκείνην, ὅτι ἡ ἐργασία δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ἐμπόρευμα καὶ ε) ἐξήσφαλίσε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κοινωνικῆς νομοθεσίας εἰς τὰς ἐπὶ μέρος χώρας διὰ συστήματος διεθνoῦς ἐποπτείας καὶ κυρώσεων. Ἡ πραγματοποιήσις τῆς ἰδέας τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης ἀπετέλεσε τὸν ὑψιστὸν σκοπὸν τῆς Δ.Ο.Ε.

Ὡς ἐξ ἴσου σπουδαῖος σταθμὸς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν δέον νὰ σημειωθῆ καὶ ἡ ἐμφάνισις τῶν καλουμένων «κοινωνικῶν δικαιωμάτων», παραπλεύρως πρὸς τὰ γνωστὰ ἀτομικὰ δικαιώματα, εἰς τὰ μετὰ τὸ 1919 συντάγματα,

ένα φαινόμενον πού προεκάλει εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ἐκπληξιν τῶν συνταγματολόγων. «Τὰ κοινωνικὰ δικαιώματα» (δικαίωμα πρὸς ἐργασίαν, συνδικαλιστικαὶ ἐλευθερίαι, κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις κλπ.) ἕξομοιοῦνται πλέον πρὸς τὰς ἀτομικὰς ἐλευθερίας καὶ ἐκφράζουν, ὡς παρατηροῦν διαπρεπεῖς ἑλληνες συνταγματολόγοι¹ εἰς προσφάτως ἐκδοθὲν βιβλίον των, τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ νέου στοιχείου τοῦ πολιτεύματος, ἤτοι τοῦ ἀτόμου ὡς κοινωνικοῦ ὄντος καὶ ὄχι ὡς ἀφηρημένης ἀνθρωπίνης μονάδος.

*
* *

4. Ἡ μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἐξέλιξις τῶν μέτρων τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, μαζὶ μὲ τὴν κοινωνικὴν στροφὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀτομοκεντρικῆς βάσεως τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἐμφανίζει συνεχῆ ἀνάπτυξιν καὶ διαμορφοῦται καθαρότερον ἢ ἰδέα τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐργαζομένου ἐπ' αὐτῶν. Τὸ σύστημα τῶν μέτρων προστασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων γίνεται πληρέστερον, ὅπως καὶ τῶν ὄρων ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας ἐν τῇ ἐργασίᾳ, τὸ σύστημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως γίνεται εὐρύτερον, χωρὶς ὅμως νὰ ἐγκαταλείπη τὰς παλαιὰς του θεμελιώσεις, τὴν εἰσφορὰν τῶν μισθωτῶν καὶ τῶν ἐργοδοτῶν, ἐν τινι δὲ μέτρῳ καὶ τοῦ κράτους, κατανομομένην κατὰ διάφορα κριτήρια πού ἐνεπλέκοντο εἰς τὸ σχεδὸν μεταφυσικὸν πρόβλημα τῆς ἐπιπτώσεως τῶν βαρῶν. Ἡ ἐφαρμογὴ ὁμοῦ τῶν τεχνικῶν μεθόδων τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν συνετέλεσεν ὥστε νὰ παρέχεται ἀνεπαρκῆς προστασία εἰς τὸν ἐργαζόμενον καὶ νὰ ἀφαιροῦνται τεράστια κεφάλαια ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν, μὴ πλήρως παραγωγικῶς τοποθετούμενα. Ἡ εὕρεσις ἐργασίας ὀργανώθη συστηματικώτερον, ἀλλὰ περιορίζετο εἰς τὸν παθητικὸν ρόλον τῆς καλυτέρας κατανομῆς τῆς ὑπαρχούσης ἐργασίας καὶ εἰς μερικὰ τὸ πολὺ βοηθήματα εἰς τοὺς ἀνέργους καὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἀνεργίας διὰ τῶν δημοσίων ἔργων. Ὁ συνδικαλισμὸς, ὅπου δὲν μετεβάλλετο εἰς ἐλεγχόμενον κρατικὸν ὄργανον, ἀνέπτυσε δρᾶσιν κυρίως ἀγωνιστικῆς, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δημιουργικῆς. Ὁ ρόλος του ἐπὶ τοῦ πεδίου τού-

1. Ἄλ. Σβώλου—Γ. Βλάχου, Τὸ ἑλληνικὸν Σύνταγμα, τ. I, σελ. 126. Πεβλ. καὶ A. Svolos, Le travail dans les constitutions contemporaines, Paris 1939.

του περιορίζετο κατά μέγα μέρος εἰς τὰς συλλογικὰς συμβάσεις. Ἐπίσης περιορισμένη ἦτο ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν διοίκησιν ἢ τὸν ἔλεγχον τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἰδιαιτέρως δέον νὰ σημειωθῇ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας. Ἡ συνεχὴς ὁμως ἐπέκτασις τῶν μέτρων τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ στροφή τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης πρὸς μίαν ἀπηλλαγμένην ἀξιολογικῶν κριτηρίων οικονομικὴν σκέψιν (Som bart, Max Weber) ἐδημιούργησαν κατὰ τὸν μεσοπόλεμον μίαν « κρίσιν » εἰς τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν καὶ ἔθηκαν ἐπὶ τάπητος τὸ πρόβλημα: κοινωνικὴ πολιτικὴ καὶ οἰκονομία καὶ ποία πρέπει νὰ ἔξῃ τὸ προβάδισμα; πρέπει ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ νὰ εἶναι αὐτοσκοπὸς ἢ πρέπει νὰ ἐνσωματοῦται εἰς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν. Ἀπὸ μίαν ζωηρὰν ἐπιστημονικὴν ζύμωσιν γύρω ἀπὸ τὸ πρόβλημα αὐτό, ἡ ὁποία μάλιστα συνέπεσε μὲ τὴν ἀλλαγὴν τῆς γενεᾶς τῶν παλαιῶν κοινωνικοπολιτικῶν, ἣτις κατήρχετο εἰς τὸν τάφον τὴν περίοδον αὐτήν¹, προέκυψεν ὅτι « ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ δὲν εἶναι ἀποκλειστικῶς πρόβλημα διανομῆς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἀνύψωσις τῶν παραγωγικῶν ἱκανοτήτων ».

Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὴν κοινωνικὴν καὶ ἀντιστρόφως. Ἐὰν ἡ Δ.Ο.Ε. δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἀπολύτως εἰς τὸ ἔργον τῆς, τοῦτο εἶναι ἀποδοτέον ἔν τινι μέτρῳ καὶ εἰς τὴν μονομέρειαν τῆς δράσεώς τῆς, τὴν καθαρῶς κοινωνικοπολιτικὴν, ἣτις κατεφάνη κυρίως κατὰ τὴν μεγάλην οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ 1929—31, ὅτε δὲν ἠδυνήθη νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας. Ἦτο ἔντονον πλέον τὸ αἴτημα τοῦ ἐργαζομένου κόσμου, ὅστις προσέφερον ἑκατόμβας αἵματος εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὅτι ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ ἔπρεπε, μὴ περιοριζομένη εἰς τὰ στενὰ κοινωνικά μέτρα, νὰ ἐπιδιώξῃ μίαν γενικωτέραν ἀναμόρφωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, πού θὰ τὸν ἐξησφάλιζε περισσότερον, ὅπως τὸ διακηρῶσαι τὸ ἀπηχοῦν τὰς βαθείας αὐτὰς ἀνησυχίας τῆς ἐργατικῆς τάξεως 6^{ον} σημεῖον τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ τῆς 14 Αὐγούστου 1941. Ἐκεῖ αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι καὶ ἡ

1. Schmoller, Phillippowich, Ad. Wagner, Carl Legien, Franck, κλπ. *L. Preller*, Sozialpolitik in der Weimarer Republik, 1949, σελ. 214 ἑπ.

Μεγ. Βρετανία υπέσχοντο «εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὰ μέσα νὰ παραμείνουν ἐν ἀσφαλείᾳ ἐντὸς τῶν συνόρων των καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, εἰς ὅλας τὰς χώρας, τὴν δυνατότητα νὰ ζήσουν προστατευμένα ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀνάγκην», ἀρχὰς τὰς ὁποίας ἐπανελάβον κατὰ τρόπον κατηγορηματικὸν καὶ πανηγυρικὸν ὅλαι αἱ μεταπολεμικαὶ διεθνεῖς πράξεις, ἡ Διακήρυξις τῆς Φιλαδελφείας, ἡ Οἰκουμενικὴ διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου κλπ., πού ἀνύψωσαν τὰς ἀρχὰς τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς εἰς «γενικῶς ἀνεγνωρισμένους κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου», γεγονὸς μεγίστης σημασίας. Ταύτας, μὲ καταφανῆ τὰ ἔχνη ἐπιδράσεως, ἠκολούθησαν ὅλα τὰ μεταπολεμικὰ Συντάγματα μὲ πλήρεις καὶ θετικές, ὅχι δὲ ἀπλῶς κατευθυντηρίου, σχετικὰς διατάξεις πλὴν τοῦ νεωτάτου Ἑλληνικοῦ.

Πράγματι, ἡ ἀνεμπόδιτος λειτουργία τοῦ κρατοῦντος οικονομικοῦ συστήματος, τῆς κεφαλαιοκρατίας, συνεπάγεται δύο μεγάλα κακά: τὴν ἔλλειψιν ἀσφαλείας, δηλ. μαζικὴν ἀνεργίαν λόγῳ τῶν οικονομικῶν κρίσεων καὶ ὑποαπασχόλησιν, ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν οικονομικὴν ἀνισότητά ἀφ' ἑτέρου, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἔνδειαν εὐρυτάτων λαϊκῶν στρωμάτων. Ἡ κλασικὴ οικονομικὴ θεωρία δὲν ἠδυνήθη ἢ δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ λύσιν εἰς τὰ προβλήματα αὐτά. Εὐτυχῶς τὸ ἀπλετον ἐπιστημονικὸν φῶς, ὅπερ ἐρρίφθη εἰς τὰ οικονομικὰ καὶ κοινωνικὰ φαινόμενα ὀλίγον πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ διαρκοῦντος αὐτοῦ μὲ τὰς ἐργασίας τῶν δύο ἄγγλων οικονομολόγων, τοῦ Keynes καὶ τοῦ Beveridge, πού ἀπετέλεσαν ἐπανάστασιν εἰς τὴν οικονομικὴν σκέψιν, κατέστησε δυνατόν νὰ εὑρεθοῦν αἱ μέθοδοι διὰ τῶν ὁποίων εἶναι δυνατόν νὰ προληφθοῦν ἢ νὰ μετριασθοῦν τὰ ἀνωτέρω κοινωνικὰ κακά. Αἱ ἐργασίαι αὐταὶ ἐπέφερον ἀνατροπὴν καὶ εἰς τὰς ἐπιδιώξεις τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διανοίγεται πλέον νέον πεδὸν δράσεως. Μὲ βάσιν τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας, διεπιστώθη ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ πλήρης ἀπασχόλησις, νὰ πραγματοποιηθῇ δηλ. τὸ δικαίωμα πρὸς ἐργασίαν πού τόσον συνεκίνει τὸν Κάρολον Φουριέ, πού συνεδύαξε τὸ δικαίωμα αὐτὸ μὲ τὴν ἔξω-

σιν τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας ἀπὸ τὸν Παράδεισον, ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ληφθοῦν μέτρα διὰ τὴν δικαιοτέραν ἀνακατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. «Ἡ ὑπαρξίς τῆς ἀνάγκης ἀποτελεῖ ἐν ἀσυχώρητον σκάνδαλον, τονίζει ὁ Beveridge, ὀφειλόμενον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ὅτι δὲν κατεβλήθη ὁ κόπος νὰ ληφθοῦν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν ἐξαφάνισίν του». Οὕτως ἐδημιουργήθη ἡ νέα ἔννοια τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον συνίσταται :

α) εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἐπ' ἀμοιβῇ ἀπασχολήσεως ὄλων τῶν ἱκανῶν πρὸς ἐργασίαν δι' οἰκονομικῆς ὀργανώσεως ἐπιτρεπούσης τὴν ἀποφυγὴν οἰκονομικῶν κρίσεων καὶ πραγματοποιοῦσης ὑφ' ὅλας τὰς συνθήκας τὴν πλήρη ἀπασχόλησιν·

β) εἰς τὴν ἐξασφάλισιν εἰσοδήματος διὰ πολιτικῆς μισθοῦ, ἣτις θὰ ἐξαρτᾶ τοῦτον ὄχι μόνον ἐκ τῆς παραγωγικότητος καὶ ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀτόμου. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐννοίας τοῦ ζωτικοῦ καὶ ὄχι μόνον τοῦ ἐλαχίστου ὀρίου συντηρήσεως ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς πολιτικῆς τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τοῦ μισθοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐπὶ ὁμοίας ἐργασίας·

γ) εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἱκανότητος πρὸς ἐργασίαν, δηλ. τὴν δρᾶσιν ἐναντίον ὄλων τῶν παραγόντων οἵτινες ἀπειλοῦν ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει τὴν φυσικὴν ἱκανότητα πρὸς ἐργασίαν, διὰ τῆς ὀργανώσεως ἱατρικῶν φροντίδων, λήψεως μέτρων ὑγιεινῆς κλπ.

δ) εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἠθικῆς ἰσορροπίας, ἣτις διαμορφοῦται ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος εἰς τὸ ὁποῖον καλεῖται νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος· εἶναι ἡ ἐξασφάλισις τῆς οἰκογενειακῆς σταθερότητος, ἡ ἐγγύησις τῆς σταθερότητος τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, μεταξὺ τοῦ ἀτόμου, τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἀτόμων καὶ ὁμάδων μεθ' ὧν καλεῖται οὗτος νὰ συζήσῃ¹.

Ἡ πραγματοποίησις τοῦ πρώτου καὶ κυρίου σκοποῦ, τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως, προϋποθέτει σειρὰν μέτρων πρὸς διατήρησιν ἑνὸς ἐπαρκοῦς ἐπιπέδου συνολικῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως, ὅταν αὕτη ἐμφανίζῃ ἀνεπάρκειαν ἀναφερομένην εἴτε εἰς τὸν τομέα τῶν ἐπεν-

1. P. Laroque, De l'assurance sociale à la sécurité sociale ἐν Rev. Intern. du Travail, Τουν. 1948, σελ. 625 ἑπ.

δύσεων είτε εις τὸν τομέα τῆς καταναλώσεως (δημιουργία εισοδημάτων), ὥστε νὰ ὑπάρχῃ σταθερότης τοῦ οἰκονομικοῦ ρυθμοῦ καὶ πρόληψις τῶν διαλείψεων. Μέτρα πιστωτικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐμπορικῆς τοιαύτης, ὑποβοηθούμενα μάλιστα εἰς τὸ διεθνὲς πλαίσιον ἀπὸ τοὺς νέους εἰδικευμένους ὀργανισμοὺς τῶν Ἡν. Ἐθνῶν (Διεθνὲς νομισματικὸν ταμεῖον, Διεθνὴς Τράπεζα ἀνασυγκροτήσεως καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, Ὀργανισμὸς ἐμπορίου κλπ.), καὶ ὅπου ταῦτα εἶναι ἀνεπαρκῆ, δι' ἐξισορροπητικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὸν δημόσιον τομέα ἀποτελοῦν τὰ κυριώτερα μέσα τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως¹. Ἀλλὰ μήπως σταματῶμεν ἐδῶ; Ἐχομεν καὶ ἄλλην μίαν ἐπανάστασιν, τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ἡ ἔννοια τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ εἰς τὴν δημοσίαν οἰκονομίαν ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ, ἀφ' οὗ εἰς μερικὰς χώρας αἱ συνολικαὶ δημόσιαι δαπάναι ἀπορροφοῦν σχεδὸν τὸ ἥμισυ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, πρέπει νὰ ἔξῃ ἀντικυκλικὸν προσανατολισμὸν, καὶ οἱ φόροι καὶ τὰ δάνεια δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται μόνον διὰ τὴν κάλυψιν τῶν δημοσίων δαπανῶν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κίνησιν τῶν ἀργουσῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων καὶ αὔξησιν τῆς καταναλώσεως διὰ μιᾶς ἀναδιανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος πρὸς ὠφέλειαν τῶν πτωχοτέρων τάξεων, τῶν ὁποίων ἡ ροπὴ πρὸς κατανάλωσιν εἶναι πολὺ μεγαλύτερα. Καὶ ἐφθάσαμεν ἀκόμη εἰς τὴν παράδοξον διαπίστωσιν ὅτι ὑπάρχουν περιπτώσεις καθ' ἃς ἐνδείκνυται ὁ κρατικὸς προϋπολογισμὸς νὰ εἶναι ἐλλειμματικὸς. Ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ συνετέλεσε καὶ εἰς τὴν ἀμβλυνσιν τοῦ ἄλλου κακοῦ τῆς κεφαλαιοκρατίας, εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἀνισότητος τῶν εισοδημάτων. Ἡ ἔντασις τῆς προοδευτικότητος τῆς φορολογίας, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ὑπερβολικῶν εισοδημάτων καὶ τῆς ἀναδιανομῆς αὐτῶν διὰ μέσου τῶν δημοσίων καὶ ἰδίως τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν, μαζὶ μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δράσεως τοῦ κράτους διὰ τῶν ἐθνικοποιήσεων συνετέλεσαν εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς ἀνισότητος τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ πλοῦτου. Οὕτω, μὲ σειράν μερικῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα προσιδιάζουσιν εἰς τὴν ἰδιομορφίαν ἐκάστης χώρας καὶ τὸν βαθμὸν τῆς οἰκονομικῆς καὶ τεχνικῆς τῆς

1. *Ang. Angelopoulos*, *Planisme et progrès social*, 1953, σελ. 143 ἐπ.

ἀναπτύξεως, ἐπιτυγχάνεται ἡ πλήρης ἀπασχόλησις, ἣτις ἀληθῶς δὲν σημαίνει πλήρη ἔλλειψιν ἀνεργίας, ὅτι δηλ. πᾶν πρόσωπον, ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ἱκανὸν καὶ πρόθυμον πρὸς ἐργασίαν, δεόν νὰ ἐργάζεται παραγωγικῶς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἐνεργοῦ ζωῆς του, ἀλλὰ ὅτι, δεδομένης τῆς προοδευτικότητος μιᾶς οἰκονομίας καὶ τῶν κατ' ἀνάγκην ἐπερχομένων ποσοτικῶν καὶ ποιοτικῶν μεταβολῶν τῆς ζητήσεως ἐργασίας, θὰ ὑπάρχη περίοδος ἀνεργίας, ἣτις ὅμως δὲν πρέπει εἰς κάθε ἀτομικὴν περίπτωσιν νὰ υπερβαίνει τὴν περίοδον τὴν ὁποίαν δύναται νὰ καλύψῃ ἡ ἀσφάλις ἀνεργίας, χωρὶς τὸν κίνδυνον μειώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ἡ πλήρης ἀπασχόλησις, ὅπως ὀρίζει ἡ Διακήρυξις τῆς Φιλαδελφείας, σημαίνει ἀκόμη καὶ «τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἐργαζομένων εἰς ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα θὰ εἶχον τὴν ἱκανοποίησιν νὰ ἀποδώσουν τὸ ἅπαντον τῶν ἱκανοτήτων καὶ τῶν γνώσεών των καὶ νὰ συμβάλουν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον εἰς τὴν κοινὴν εὐημερίαν». Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς παροχῆς εἰς πάντας δυνατοτήτων μορφώσεως. Ἡ ἰσότης εἰς τὸν μορφωτικὸν καὶ τὸν σχετικὸν μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν τομέα εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις.

Τὸ ἄλλο σκέλος τῆς ἐννοίας τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας εἶναι ἡ ἐπέκτασις καὶ ἡ ἀναχώνευσις τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις, ἐγκαταλείπουσα ὀριστικῶς τὸν ἱστορικὸν τῆς δεσμὸν μὲ τὴν ἐργατικὴν τάξιν, παύει νὰ ἔχῃ τὴν παλαιάν τῆς οἰκονομικὴν καὶ νομικὴν θεμελίωσιν· γίνεται θεσμὸς καθολικὸς, ἐπεκτεινόμενος ἐφ' ὅλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ, χάρις εἰς τὴν τεραστίαν συμβολὴν τοῦ Beveridge, καὶ ἀποτελεῖ πράγματι ἐν ἑκ τῶν καλύτερων μέσων δικαιοτέρας ἀναδιανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὅταν μάλιστα ἔχῃ προσόδους ἐξ ἀμέσου προοδευτικῆς φορολογίας. Ἡ νέα αὕτη ἀντίληψις ἀνέτρεψεν ὅλας τὰς παραδεδεγμένας τεχνικὰς μεθόδους πραγματοποιήσεως τῆς ἀσφαλίσεως· οὕτω κυρίως σημειοῦται σήμερον ἡ ὀργανικὴ ἐνότης ὅλοκλήρου τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, μὲ ἐπέκτασιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀσφαλιστικῶν κινδύνων, τὴν διεύρυνσιν τοῦ κύκλου τῶν ἠσφαλισμένων προσώπων, τὴν ἐπάρχειαν τῶν πραγματοποιουμένων παροχῶν, ἴσων ἀπαιτήτως, τουλάχιστον, πρὸς τὸ ἐλάχιστον ὄριον συντηρήσεως. Ἡ δὲ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ἀποφεύγουσα τὸν αὐτόματον σχηματισμὸν κεφαλαίων εἰς τὸν ὁποῖον ὠδήγει ἡ

παλαιὰ τεχνικὴ τῶν ἀσφαλίσεων καὶ ποὺ δύναται νὰ ἀποτελέσῃ καὶ ἐμπόδιον εἰς τὰς σχεδιασμένας ἐπενδύσεις, πρέπει νὰ ἀκολουθῇ καὶ αὐτὴ ἀντικυκλικὸν χαρακτήρα, συμβάλλουσα ἰδιαίτερος εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

6. Πέραν τῶν βασικῶν ἐπαναστατικῶν μεταβολῶν ποὺ ἐπέφε-
 ρεν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς ἢ ἐμφάνισης καὶ ἢ ἐ-
 φαρμογῆ τῆς ἐννοίας τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ἠῶξήθη εἰς τὴν με-
 ταπολεμικὴν περίοδον σημαντικῶς καὶ ὁ ρόλος τοῦ συνδικαλισμοῦ.
 Ἄφου κατόπιν τόσων προσπαθειῶν καὶ ἀγώνων, μετὰ τὰς κακο-
 ποιήσεις τοῦ ἐκ μέρους τῶν ὀλοκληρωτικῶν κρατῶν, ἐπέτυχε τὴν
 διὰ διεθνῶν συμβάσεων καὶ διακηρύξεων κατοχύρωσίν του, ἦ-
 τις μάλιστα ἐτέθη καὶ ὑπὸ εἰδικῶν διεθνῶν ἔλεγχον διὰ νὰ διατηρήσῃ
 οὗτος ἀμιγῆ τὸν ἐλεύθερον καὶ δημοκρατικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα, ἀ-
 ναπτύσει μίαν νέαν δρᾶσιν γίνεται πλέον ὁ ἀπαραίτητος κρικός
 εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς δημοσίας, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς
 ζωῆς· εἶναι ὁ ἀπαραίτητος βοηθὸς καὶ συντελεστής εἰς τὰ προγράμ-
 ματα ἀνασυγκροτήσεως τῆς οἰκονομίας, ἀφου μάλιστα ἀνεθεώρησε
 καὶ τὰς παλαιάς του ἐπιχειρήσεις ἐπὶ τῆς παραγωγικότη-
 τος τῆς ἐργασίας. Ἔτσι γονιμοποιεῖται κατὰ τὸν καλύτερον
 τρόπον τὸ ζωντανὸν αὐτὸ κύτταρον τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Περαιτέ-
 ρω τονώνεται ἰδιαίτερος ἢ ἀνάμιξις του εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὸν
 ἔλεγχον τῆς ἐπιχειρήσεως. Αἱ σχέσεις ἐργασίας καὶ ἐπιχειρήσεως τί-
 θενται ἐπὶ νέων βάσεων. Ἡ ἐπιχείρησις δὲν παρουσιάζεται πλέον μό-
 νον ὡς ἰδιωτικοοικονομικὴ μονάς, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινωνικὸν μόρφω-
 μα. Ἰδιαίτερος δὲ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο καὶ ἕνας νέος ἐπιστημονικὸς
 κλάδος, ὃχι πλέον οἰκονομικός, ἀλλὰ ψυχολογικός, διὰ τὴν थे-
 ραπείαν καὶ διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου δικαίως πρέπει νὰ ὑπερη-
 φανέεται ἡ Σχολὴ μας. Πρόκειται περὶ τοῦ κλάδου ὅστις μελετᾷ
 τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ ὅστις διήνοιξε
 νέους ὁρίζοντας εἰς τὰς σχέσεις τῆς ἐργασίας καὶ ἐνεβάθυνεν εἰς τὰ
 ψυχολογικὰ προβλήματα αὐτῆς πολὺ πέραν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐ-
 γνωρίζαμεν ὡς ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν ἢ καταμερισμὸν
 τῆς ἐργασίας. Ὁ κλάδος οὗτος, ὅστις βλέπει τὸν ἐργαζόμενον ὃχι

ὡς συντελέστην παραγωγῆς, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον, ὑπῆρξεν ἀνυπολογίστου ὠφελείας διὰ τὴν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν καὶ προήγαγε τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας κατανοήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν κοινωνικῶν τάσεων αὐτοῦ. Οἱ παράγοντες οὗτοι καὶ ἄλλοι τινὲς συνετέλεσαν, ὅπως διαπιστώνουν κοινωνιολόγοι, συνθέτοντες τὰς ἐπὶ μέρους ἐκδηλώσεις εἰς τὸ νὰ δημιουργηθῇ μία νέα ψυχολογία τοῦ ἐργαζομένου, ἣτις τείνει ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τοῦ αἰσθήματος τῆς κατωτερότητος, ἴσως δὲ καὶ τῆς ἐπαναστατικότητός του καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἀφορμὴν διαμορφώσεως μιᾶς νέας, ὄχι πλέον διταξικῆς, ἀλλὰ πολυταξικῆς κοινωνίας. Πάντα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς μεγάλην ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων. Παραμένουν ἀκόμη σημαντικὰ προβλήματα πρὸς ἐπίλυσιν.

*
* *

7. Ἦδη πρὸ 25 ἐτῶν, ἀκόμη πολὺ πρὶν ἐμφανισθῶν αἱ ἐπαναστατικαὶ ἀντιλήψεις εἰς τὴν οἰκονομικὴν σκέψιν καὶ τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν, ἕνας μεγάλος κοινωνικοπολιτικός, ὁ Ed. Heimann¹, ἔβλεπεν εἰς τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν τὴν σημασίαν ἐνὸς διαλεκτικοῦ μέσου πρὸς διατήρησιν τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ συγχρόνως τὴν βαθμιαίαν κατάρρευσίν του πρὸς τὸν σοσιαλισμόν. Ὁ Heimann, μακρὰν τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας καὶ μὲ χρησιμοποίησιν τῶν θρησκευτικοσοσιαλιστικῶν ἀπόψεων τοῦ φιλοσόφου Tillich, προσδιώριζε τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν ὡς τὸ ὀργανικὸν καταστάλαγμα τῆς κοινωνικῆς ἰδέας εἰς τὸν καπιταλισμόν, ποῦ ἔχει μίαν διπλὴν μορφήν, συντηρητικο-ἐπαναστατικὴν. Τί θὰ ἔλεγε ὅμως τις σήμερον μὲ τὰς καταπληκτικὰς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι ἐσημειώθησαν μεταπολεμικῶς. Μᾶς τὸ λέγει ὁ προσφάτως ἀποθανὼν μεγάλος Αὐστριακο-οἰκονομολόγος Schumpeter², ὅτι αἱ ἐπελθούσαι σημαντικαὶ κοινωνικο-οἰκονομικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὸ φιλελεύθερον κεφαλαιοκρατικὸν σύστημα προδιαγράφουν τὴν μέλλουσαν ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομίας. Τὸ σημερινὸν καθεστὼς περιέχει

1. E. Heimann, Soziale Theorie des Kapitalismus, 1929.

2. J. A. Schumpeter, Capitalism, Socialism and Democracy (γαλλικὴ μετάφρασις Payot) 1951.

«τὸ σπέρμα τῆς δημιουργικῆς του καταρρέουσας καὶ καθημερινῶς καὶ περισσότερον καθίστανται παράλυτα τὰ συνθετικὰ στοιχεῖα τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος, καὶ εὐρυσκόμεθα πρὸ μιᾶς συνεχοῦς ἐξελίξεως ἣτις βαθμιαίως μεταμορφώνει τὴν κεφαλαιοκρατίαν εἰς μίαν νέας μορφῆς ὀργάνωσιν, ἣτις δὲν εἶναι οὔτε κεφαλαιοκρατία, οὔτε σοσιαλισμός». Μίαν ὡραίαν καὶ πλήρη εἰκόνα τῶν φαινομένων τῆς μεταμορφώσεως τῆς κεφαλαιοκρατίας μᾶς ἔδωκεν ὁ καθηγητὴς κ. **Ξ. Ζολώτας** κατὰ τὸν πρὸ ἔτους περίπου εἰσιτήριόν του λόγον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν¹.

* *

Ἔτσι ἐφθάσαμεν εἰς τέρμα τῆς ἐπισκοπήσεως περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν σημερινῶν τῆς ἐπιδιώξεων. Εἰς αὐτὴν εἶδομεν ὁποῖαν ριζικὴν μεταβολὴν ὑπέστη ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ ἐντὸς 100 ἐτῶν· ἐξεκίνησε, παλαίουςα κατὰ δυσχερειῶν καὶ προλήψεων ἀπὸ μερικὰ ἐξ οἴκτου μέτρα διὰ τοὺς ἀδυνάτους· ὠλοκλήρωσε τὰ μέτρα αὐτά· τὰ προέβαλεν εἰς τὸ διεθνὲς προσκήνιον· τὰ κατωχύρωσε διεθνῶς καὶ συνταγματικῶς· τὰ ἀνέμιξε μέσα εἰς τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν· τὰ ἀνεχώρευσε· τὰ ἐπεξέτεινε ἀπὸ τὴν ἐργατικὴν τάξιν εἰς ὀλόκληρον τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰ κατέστησε σκοπὸν ὅλης τῆς κοινωνίας· ἀνέτρεψε τὴν δημοσιονομικὴν παράδοσιν καὶ προσεπάθησε ἔτσι νὰ μειώσῃ γενικώτερα ὅλα τὰ μεγάλα κακὰ τοῦ κρατοῦντος οἰκονομικοῦ συστήματος, νὰ ἐξασφαλίσῃ δηλ. ἐργασίαν εἰς ὅλους, νὰ μειώσῃ τὴν ἀνισότητά εἰσοδημάτων καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν καὶ νὰ γίνῃ ὁ ὁδηγὸς ἑνὸς καλύτερου κοινωνικοῦ μέλλοντος, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ πραγματοποιηθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔλεγε ὁ Ἰσοκράτης εἰς τὸν Ἀρεοπαγητικόν του (κ): «μηδὲν αὐτῶν πολιτῶν ἀπορεῖν τῶν ἐπιτηδείων».

1. **Ξ. Ζολώτας**, Ἡ μεταμόρφωσις τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ἀνατ. πρακτ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1953.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Ὁμιλία τοῦ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
Ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. διὰ τὸ Ἀφγανιστάν

Προεδρία καὶ Εἰσήγησις τοῦ
κ. ΜΙΧΑΗΛ ΓΟΥΤΟΥ

τ. Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας, λέγει ὁ κ. Γούτος, εἶναι ἡ ὑποαπασχόλησις, ἡ τραγικότης τῆς ἐκτάσεως τῆς ὁποίας ἐμφανίζεται εἰς τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν τοῦ Ο.Η.Ε.

Εἶναι ὀρθὴ λοιπὸν ἡ νέα πολιτικὴ τοῦ Δ.Γ.Ε., τὸ ὁποῖον, μέσῳ τοῦ Προγράμματος Τεχνικῆς Βοηθείας, ἀπομακρύνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν μονόπλευρον παράδοσιν τῶν διμερῶν συμβάσεων καὶ τῆς ἐκπονήσεως κωδικοποιήσεων προστατευτικῶν κανόνων καὶ ζητεῖ τῶρα διὰ μεθόδων ρεαλιστικῶν, ὅπως εἶναι ἡ Τ.Β., νὰ βοηθήσῃ τὰς ὑπανεπτυγμένας χώρας εἰς τὸ νὰ βελτιώσουν τὸ ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ των, ὀρθότατα δὲ ἡ Βιοτεχνία θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς τρόπους ἀντιμετωπίσεως τῆς ὑποαπασχολήσεως μεγάλων μαζῶν.

Ἦκουσα χθὲς, προσέθεσεν ὁ κ. Γούτος, μετὰ προσοχῆς τὴν ὀραίαν ὁμιλίαν τοῦ κ. Ἀγαλλοπούλου καὶ τὴν ἀποψίν του, ὅτι ἡ κοινωνικὴ προστασία δὲν προηγεῖται οὔτε ἔπεται τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλ' ὅτι αἱ δύο πρέπει νὰ συμβαδίζουσι. Ἡ συζήτησις γύρω ἀπὸ τὸ προβάδισμα τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἐκ τῶν κατευθύνσεων ἀποτελεῖ ἤδη μίαν κρίσιν αὐτῆ καθ' ἑαυτήν, ἀλλά, πέραν αὐτῶν τῶν συζητήσεων ποὺ γίνονται ἀπὸ πολλοὺ ἐπὶ τῆς σκοπιμότητος τῆς ἐκάστοτε ἐφαρμοστέας πολιτικῆς, ὑπάρχει μία ἄλλη κρίσις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς.

Εἰς τὰς διοικητικῶς ὑπανεπτυγμένας χώρας, ὅπου ἐξητήθη, συχνὰ τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ συνεργασίᾳ τοῦ Δ.Γ.Ε. καὶ τῶν οἰκείων κυβερνήσεων, ἐν εἰδει συνταγῆς νὰ ἐφαρμοῦνται ὀρισμένοι κατευθύνσεις Κοινωνικῆς Πολιτικῆς χωρὶς προηγουμένως νὰ ἐξετάζεται ἂν ὑφίστανται συνθήκαι ποὺ νὰ ἐπιτρέπουν τὴν σχηματικὴν ἐφαρμογὴν τοιοῦτων κατευθύνσεων, ἐπέρχεται συχνὰ τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, δηλ. τῆς ἀνηθικοποιήσεως μεγάλου ποσοστοῦ τῶν μαζῶν διὰ τῆς μεθόδου τῆς κοινωνικῆς προστασίας.

Ἡ κρίσις αὐτὴ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν Κ.Π. ἐμφανίζεται ὡς ἕνα ὀξύτατον κοινωνικὸν (ἠθικὸν) πρόβλημα ποὺ ἀπασχολεῖ τοὺς ἐπιστήμονας τοὺς ἀσχολουμένους μὲ κοινωνικὰ προβλήματα, ἰδίως εἰς μερικὰ κράτη, ὅπως λ.χ. τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ σημερινὸς ὁμιλητὴς, εἶπεν ὁ κ. Γούτος, εἶναι ὁ κ. Ἀγγελὸς Παπαϊωάννου, ὁ ὁποῖος ἐσπούδασε φυσικομαθηματικὰ εἰς Γαλλίαν καὶ ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης, ἀσχοληθεὶς μεταγενεστέρως μὲ τὴν Μαθηματικὴν Οἰκονομίαν καὶ ἀπὸ τοῦ 1938 ἐνδιαφεροθεὶς διὰ τὰ θέματα τῆς Βιοτεχνίας θεωρουμένης ὡς κλάδου τῆς Ἐφαρμοσμένης Οἰκονομίας.

Εἶναι συγγραφεὺς πολλῶν μελετῶν καὶ μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ συνεργασθῶ μαζί του εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ καὶ νὰ ἐκτιμῶ τὴν ἰκανότητά του εἰς τὰ θέματα ἀναπτύξεως τῆς βιοτεχνίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν νομίζω ὅτι ἡ ἐκλογή του ὡς ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. εἶναι ἐπιτυχής. Ὁ κ. Παπαϊωάννου ἄλλως τε δὲν ἀντιμετωπίζει ἀπλῶς τὴν βιοτεχνίαν ὡς μελετητής, τὴν ἔχει καὶ ὡς πραγματικὸν βίωμα.

Είναι ιδιαίτερος συγκινητικό γιά ἕνα Ἑλληνα πού βρῖσκεται εἰς τὸ Ἀφγανιστάν νά προσπαθήσῃ, κατὰ τὴν διάρχεια τῶν μελετῶν του, νά ἀναζητήσῃ τὰ ἴζη διαβάσεως τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου· ἀλλὰ μιὰ τέτοια προσπάθεια προϋποθέτει τὴν ἱστορικογεωγραφικὴν πλαισίωσιν τοῦ ὅλου θέματος.

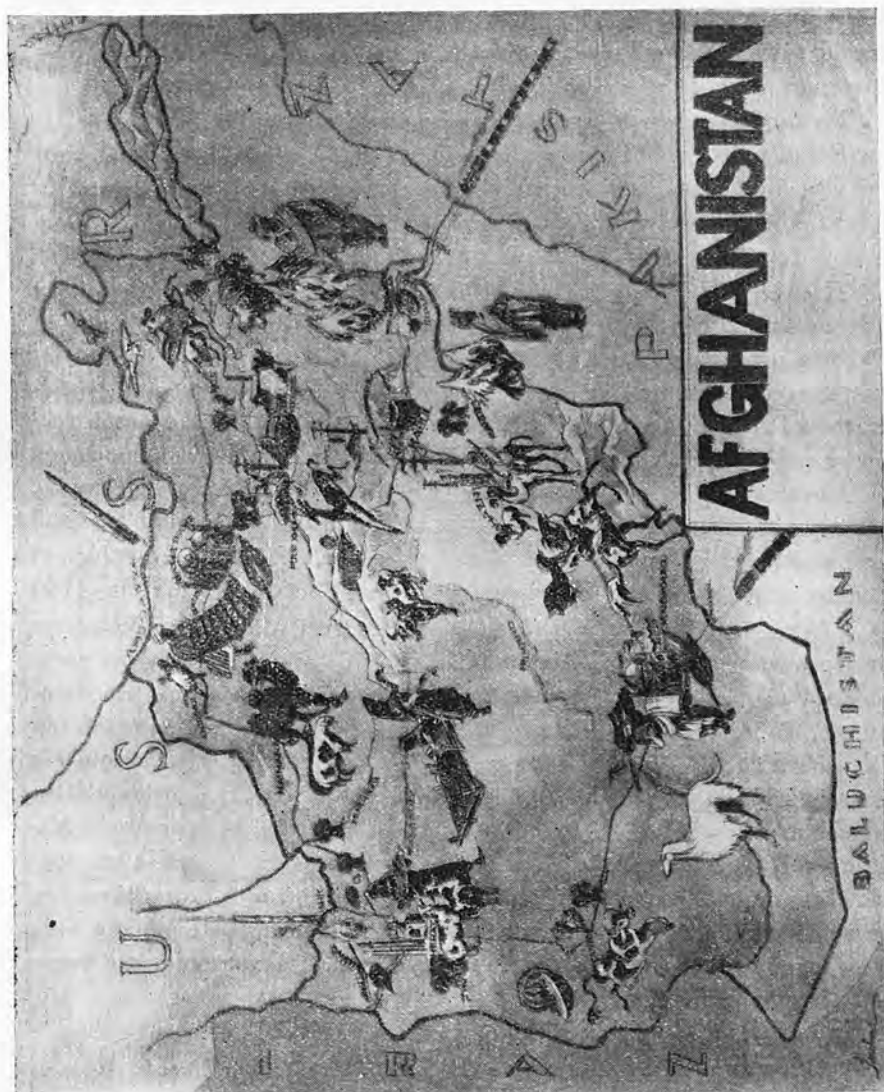
Γεωγραφικῶς τὸ Ἀφγανιστάν εἶναι σήμερον μιὰ χώρα μεγαλυτέρα τῆς Γαλλίας, μὲ πληθυσμὸν ὁμῶς πού ὑπολογίζεται κάπου μεταξύ 8 καὶ 10 ἑκατομμυρίων. Ἀκριβεῖς ἀριθμοὶ δὲν ὑπάρχουν, ὅχι μόνον λόγῳ τῶν περιωρισμένων στατιστικῶν, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς τὰς στατιστικὰς αὐτὰς τὸ γυναικεῖον στοιχεῖον ἀγνοεῖται. Τὸ Ἀφγανιστάν συνορεύει πρὸς δυσμὰς καὶ νοτιοδυτικὰ μὲ τὴν Περσίαν, πρὸς νότον μὲ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Βελουχιστάν—σήμερον μέρος τοῦ Πακιστάν—ἀνατολικὰ μὲ τὸ Πακιστάν, βορειοανατολικὰ μὲ τὸ κινεζικὸ Τουρκεστάν καὶ πρὸς βορρῶν μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσσία.

Κύριον γεωφυσικὸν γνῶρισμα τοῦ Ἀφγανιστάν εἶναι τὸ Χινδοκούς, προέκτασις τῶν Ἰμαλαίων πού εἰσβάλλουν εἰς τὴν χώραν ἀπὸ τὰ βορειοανατολικά καὶ ἐσχίνονται μὲ κατεύθυνσιν ἀπὸ Β πρὸς Ν καὶ ἀπὸ Α πρὸς Δ σὰν ἀλλεπαλλήλα πλατανόφυλλα. Ὁ ὄρεινός αὐτὸς σχηματισμὸς ἐμφανίζει ὠραιότατες κοιλάδας, μιὰ τῶν ὁποίων ἴσως, κατὰ μίαν ὑπόθεσιν τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ἐχρησίμευσε στὸν Μέγα Ἀλέξανδρον γιά νά τὸν ὀδηγήσῃ ἀπὸ τὸ Σεϊστάν—κατὰ μῆκος τῶν περσικῶν συνόρων—πρὸς τὸ Κάμπουλ, τὴν πρωτεύουσα τοῦ Ἀφγανιστάν.

Ἱστορικῶς τὸ Ἀφγανιστάν ἀποτελεῖ μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, πού ὑπέστη ἢ ἐδέχθη τὸν ἀντίλαλον τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων τῆς Στέπας.

Οἱ ἐπιδρομῆς αὐτῆς μποροῦν νά ταξινομηθοῦν εἰς δύο βασικὰς κινήσεις: Ἡ μιὰ, ἀπὸ τὰ ΒΔ πρὸς Ἀνατολάς, εἶναι ἡ κατεύθυνσις τῶν βαρβάρων—Θρακοσκυθῶν—ἀλλὰ βαρβάρων πού ἔφεραν μαζί τους ὑπολείμματα ἀφ' ἑνὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν παλαιῶν ἀποικιῶν τῆς σημερινῆς Ρωσσίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἀσσυρο-Χαλδαίων. Ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς τῶν Θρακοσκυθῶν, ἀπ' ὅ,τι προκύπτει ἀπὸ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν συγκριτικὴν γλωσσολογίαν, ἐφθάσε μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Ταρίμ—ἀρχῆς τῆς ἄλλοτε Λεωφόρου τῆς Μετάξης, ἴσως καὶ μέχρι τοῦ Μινουσσίνσκ, σημαντικοῦ κέντρου ἐπεξεργασίας μετάλλου, ἀνατολικὰ τοῦ ὄρους Ἀλταΐ.

Ἡ ἄλλη κατεύθυνσις ἐπιδρομῶν εἶναι ἡ ἀπὸ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς. Εἶναι ἡ κυρίως ἐπιδρομὴ τῆς στέπας: τὰ κολάδια κινοῦνται φεύγοντας συνεχῶς ἀπὸ τὸ φτωχὸν λειβάδι καὶ ἀναζητῶντας νέους βοσκοτόπους, καὶ μαζί μὲ τὰ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

κοπάδια κινούνται και οι άνθρωποι—δηλ. νομαδικοί πληθυσμοί που άνειρεύονται νέα πλούσια λειβιάδια, αλλά και έδραϊούς πολιτισμούς για να τους λιφρωαγωγήσουν. Τρεις τέτοιοι πολιτισμοί συναντώνται μεταξύ του 8ου και του 5ου αιώνας π.Χ., ο σινικός, ο Ινδικός και ο Ιρανικός, και οι επιδρομές της Στέππας καταλήγουν να είναι ο άγων των νομάδων έναντίον των έδραϊών πολιτισμών.

“Αν άρχίσουμε κάπου στον 5ον αιώνα π.Χ. συναντάμε μεταξύ της λίμνης Βαϊκάλης και του δέλτα του Κιτρινού ποταμού μία φυλή σίννική, τους Χιού νοϋ, δηλ. φυλή τουρκικής προελεύσεως, αν δεχθούμε ότι ή στέππα υπήρξε τό λίκνον τριών αυτοχθόνων φυλών: των Τούρκων, των Μογγόλων και των Τογκουζίων.

“Η φυλή των Χιού-νοϋ ξεκίνησε με κατεύθυνση προς ανατολάς και προς νότον και στο δρόμο της, λεηλατώντας, καίγοντας, καταστρέφοντας, ήρθε σε σύγκρουση με άλλες νομαδικές φυλές—ζώρια από τον πόλεμο με τη πολιτισμένη Σινική Αυτοκρατορία—και σύμφωνα με τον κυματοειδή νόμο της στέππας προεκάλεσε άλλες κινήσεις. Μεταξύ αυτών των κινήσεων δια μέσου των αιώνων μιá έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρο για την τέχνη των έλληνικών βασιλείων του “Αφγανιστάν: είναι ή κίνηση των Γιουε-τσου, φυλής Ινδοευρωπαϊκής προελεύσεως, αλλά που έχει ύποστη την επίδραση του βουδδισμού και που με τη σειρά της, εγκαταλείποντας τη περιοχή της, τραβάει προς ανατολάς και εισβάλλει στην Έλληνοβακτριανή, την εποχή του βασιλέως Εύκρατίδου (160 π.Χ.). Από την φυλή των Γιουε-τσου προέρχεται ή περιφημη δυναστεία των Κουσάνων, δυναστεία πολιτισμού και προόδου, που όχι μόνον δέν κατέδιδξε τον έλληνικό πολιτισμό του “Αφγανιστάν αλλά και έδέχθηκε την επιρροή του. Το βασίλειο των Κουσάνων διήρκεσε από τό 2ο π.Χ. έως τό 5ον μ.Χ. αιώνα και ή ιστορία του είναι παράλληλη σχεδόν με την ιστορία της Λεωφόρου της Μετάξης: σε όλη αυτή τη περίοδο των πέντε αιώνων ο έλληνοβουδδιστικός πολιτισμός κυκλοφορεί κατά μήκος της Λεωφόρου της Μετάξης και ή ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΤΥΧΩΣΙΣ, με την τιμητική συνοδεία του Ιρανικού πολιτισμού, ξεκινώντας από κάπου στη καμπή του “Οξου φθάνει έως την κοιλάδα του Ταρίμ, περνώντας από την «Ίσσηδόνα την Σκυθική» προς την «Ίσσηδόνα την Σηρική», άπέναντι στη Σινική Αυτοκρατορία, στο γειτονικό κέντρο της σινικής τέχνης.

II

Τόν 5ον αιώνα μ.Χ. καταρρέει ο έλληνοβουδδιστικός πολιτισμός των Κουσάνων κάτω από τά κτηνήματα των αγρίων Οφννων Έφραλιτών που σφάζουν, δηλώνουν και πυροπολύν—μεταξύ άλλων τά βουδδιστικά μοναστήρια, μουσεια ιστορίας άνεκτιμήτου αξίας.

Τόν 12ον αιώνα, δια να αναφέρω μόνον τά κύρια γεγονότα άπ’ όλου ηπηάζουν τά εργολογικά στοιχεία της βιοτεχνίας του “Αφγανιστάν, εμφανί-

ζονται οἱ «Οὐζοὶ» τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν μὲ τις δύο συγγενικές τους φυλές: τοὺς Τούρκους Σελτζουκίδας καὶ τοὺς Τουρκομάνους, τοὺς πρώτους ποὺ ἐδέχθησαν νὰ πλαισιωθοῦν ἀμέσως μέσα στὸν πολιτισμὸ τοῦ Ἰράν, τοὺς δεύτερους ἀδιόρθωτους νομάδες σκορπισμένους στὰ βόρεια καὶ στὴ βορειο-δυτικὴ περιοχὴ τοῦ Ἀφγανιστάν, ὅπου ἐδημιούργησαν τὸ σημερινὸ Τουρκεστάν—ἓνα ἀπὸ τὰ πριγκηπάτα τῆς ταπητοურγία; τῆς Ἀσίας.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς γιγαντιαίους Βούδδας τοῦ Μπαμιάν.
(Ἑλληνοβουδδιστικὴ περίοδος).

(Φωτ. Ἀγγ. Παπαϊωάννου)

Ὁ 13ος αἰὼν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Ζεγκισχανιδῶν, ἀπογόνων τοῦ Ζεγγίς-Χάν, ποὺ θὰ δημιουργήσῃ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ἀπάνω στὰ ἐρείπια ἄλλοτε πολιτισμένων πολιτειῶν τὸ τεράστιο ἐκεῖνο βασιλείο ποὺ θὰ φθάσῃ ἀπὸ τὸ Πεκίνο ὡς τὸ Κίεβο. Ἀπὸ τις πολλὲς μελέτες τῆς ἱστορίας τῶν μογγόλων ἀναφαίνονται δύο κύρια μογγολικὰ στοιχεῖα: τὸ ἓνα στὰ σύνορα τῆς σιβηρικῆς λόχμης γνωρίζοντας ὡς κύρια πρώτη ὕλη τὸ ξύλο. Οἱ Μογγόλοι αὐτοὶ εἶναι καροποιοὶ καὶ χρησιμοποιοῦν τὴ «γιούρ-

τα», τὴ σημερινὴ ξύλινη τέντα γιὰ κατοικία. Τὸ δεύτερο μογγολικὸ στοιχεῖο εἶναι καθαρῶς στεπλικῆς προελεύσεως, πρόκειται δηλ. γιὰ κτηνοτρόφους ποῦ ἔχουν τὰ ζωικά προϊόντα—μαλλί, δέσμα κλπ.—ὡς κύριες πρῶτες ὕλες, χρησιμοποιοῦν τοὺς δερμάτινους ἀσκοὺς καὶ κατοικοῦν κάτω ἀπὸ τὴ γνωστὴ ὀριζόντια σκηνὴ ποῦ προστατεύεται ἀπὸ ὕψασμα κατασκευασμένο ἀπὸ πῖλημα (κετσέ). Καὶ σήμερα στὸ Ἀφγανιστάν συναντᾶται βορείως τοῦ Χινδουκοῦς ἢ γιοῦρτα, ἢ ξυλουργικὴ εἶνα κατ' ἔξοχὴν τέχνη τῶν Μογγόλων, καὶ τὸ πρωτόγονο ἀργαστήρι τοῦ σιδηρουργοῦ ὡς κύριο ἐξοπλισμὸ διαθέτει τὸν χειροκίνητο ἀσκὸ - φυσητήρι, ποῦ ἐθνολογικὰ κατατάσσεται στὴν ἀρχὴ τῆς ἐργολογικῆς ἱστορίας τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ μετάλλου.

Ὁ 15ος αἰὼν μ.Χ. σημαίνει τὴν ὀριστικὴν νίκη τοῦ πολιτισμοῦ ἀπάνω στοὺς βαρβάρους τῆς στέππας. Εἶναι ὁ προάγγελος τῆς ἱστορικῆς περιόδου τῆς ταπτηουργίας, τῆς ἱστορικῆς, γιατί δυστυχῶς γιὰ τὴν πρὶν ἀπὸ τὸν 15 αἰῶνα περίοδο τῆς ταπτηουργίας δὲ γνωρίζομε τίποτε.

Τελευταία λεπτομέρεια: στὸ 17ο αἰῶνα ἔρχονται οἱ Κιζιλμπάς, ἱρακικὴ φυλὴ ὕφαντων, ποῦ οἱ ἀλόγονοί τους συναντῶνται ἀκόμη σήμερα στὸ Ἀφγανιστάν.

Ἀπὸ τὴν σύντομη αὐτὴ ἐπιλογὴ μεταξὺ τῶν κυρίων γεγονότων ποῦ ἐνδιαφέρουν τὸ Ἀφγανιστάν βγαίνει μιὰ εἰκὼν τῶν ἐργολογικῶν παραδόσεων ποῦ συναντῶνται σήμερα στὸ Ἀφγανιστάν:

Εἰδικὰ γιὰ τοὺς Μογγόλους, αὐτοὶ εἶναι οἱ κατ' ἔξοχὴν βιοτέχνη, καί, ἂν καὶ σκορπισμένοι σὲ ὀλόκληρη τὴ χώρα, ἔχουν ὡς κύριο ἐνδιαίτημα τὴν Ἀνατολικὴν περιοχὴ τοῦ Χινδουκοῦς. Στενάζουν ὑπὸ τὸ σημερινὸ αὐθέντη, τὸν Ἀφγάν, ἀλλὰ κατορθώνουν καὶ τοῦ ἀποσποῦν τὰ ὑψηλὰ βιοτεχνικὰ ἡμερομίσθια—ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ μιὰ ἔρευνα τοῦ ὑποφαινομένου. Ἔτοι ἐπιβεβαιώνεται πὼς ἡ Τέχνη εἶναι Ἐλευθερία, γιατί ὁ αὐθέντης ἔχει ἀνάγκη τῆς τέχνης, ἐνῶ ἡ τέχνη δὲν ἔχει ἀνάγκη αὐθέντου.

Στὰ Δυτικὰ τοῦ Ἀφγανιστάν, ἰδιαίτερα στὴ περιοχὴ τοῦ Χέρατ—τῆς Ἀλεξανδρείας τῶν Ἀριανῶν, ποῦ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἔκτισε μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια τὴ Μαργιανὴ (τὸ σημερινὸ Μέροβ)—συναντῶνται πολλὲς ἱρακικὲς παραδόσεις. Μεταξὺ τῶν ἱρακικῆς προελεύσεως στοιχείων πρέπει νὰ καταλεχθοῦν καὶ οἱ Ταντζίκ, ἀγροτικὸ στοιχεῖο ποῦ συναντᾶται κυρίως στὸ ἀνατολικὸ Ἀφγανιστάν, στὸ Γκαζνί.

Ἐνα ἄλλο στοιχεῖο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Ἀφγανιστάν εἶναι καὶ τὸ ὄραϊο Νουριστάν, στὰ βορειοανατολικά, ὅπου κατὰ ὄρισμένες πληροφορίες οἱ στρατιῶτες τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔγιναν ἐνθουσιωδῶς δεκτοὶ ὅταν οἱ κάτοικοι τοῦ Νουριστάν πληροφορήθηκαν ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Μακεδόνος ἤρχετο ἀπὸ χώρα ὅπου ἐκαλλιεργεῖτο ἡ ἐλὴν—φαίνεται ὅτι τὸ Νουριστάν εἶχε ἀγριελιές. Τὸ Νουριστάν ποῦ, γιατί βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ κύριον δρόμο τῶν εισβολῶν, διετήρησε, φαίνεται, ἀνέπαφο τὸ χαρακτῆρα του διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἔπεσε θύμα δυστυχῶς τῆς σπάθης τοῦ Προφήτου στὸ 19ο αἰῶνα, ὅταν οἱ Ἀφγάνες διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου κατέστρεψαν τὰ τελευ-

ταῖα ἔχνη τῆς «εἰδολωλατρείας» τοῦ Νουριστάν καί εἰσήγαγαν τὴ μουσουλμανικὴ θρησκεία.

Ἄς ἔρθουμε τώρα στὸ κυρίως πρόβλημά μας.

III

Μεταξὺ τῶν κοινωνικοοικονομικῶν δεδομένων εἶναι τὸ γεγονός ὅτι τὸ Ἄφγανιστάν, ὅπως ὅλες οἱ καθυστερημένες χώρες, δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ διαμορφώσῃ τὴν οικονομικὴ ἀνάγκη σὲ οικονομικὸ πρόβλημα. Αὐτό, γιατί ἡ συνήθεια καὶ ἰδίως ἡ παράδοσις—ἡ ἐργολογικὴ παράδοσις—δηλ. ἡ παράδοσις ἑνὸς συγκεκριμένου ἐργαλείου γιὰ ἓνα συγκεκριμένο ἔργο εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ τὸ ἀντικείμενο τοῦ ἔργου. Μὲ ἄλλα λόγια, ἐνῶ στὴ προηγμένη οἰκονομία ἡ οἰκονομία δημιουργεῖ τὸ μέσον παραγωγῆς, στὴ καθυστερημένη οἰκονομία τὸ μέσον παραγωγῆς διαμορφώνει τὴν οἰκονομία. Στὴν Ἑλλάδα, χώρα δυστυχῶς μὲ πολλὰς περιοχὰς χαμηλοῦ εἰσοδήματος, ἔχομε παραδείγματα τέτοιας ἐπιβολῆς τοῦ μέσου παραγωγῆς στὸ εἶδος τῆς παραγωγῆς, ὅπως λ.χ. τὸ Ἑσιόδειο ἄροτρο.

Ἡ ἀνισότης εἰσοδήματος, ποὺ δίνει τὸ βαθμὸ ὑποαναπτύξεως μιᾶς καθυστερημένης οἰκονομίας, εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη. Ἡ καμπύλη κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος δηλ. ἀρχίζει μὲ μιὰ ἀπότομη κατιούσα γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ πρὸς τὸ πέρα κάτω ἀπὸ τὸ ἐλάχιστο ὄριο διαβίωσης. Ὑπάρχει ἡ ἐλπίς σήμερα, μὲ τὴ προοδευτικὴ Κυβέρνηση ποὺ διώρισε τὸν περασμένο Ὀκτώβριον ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἄφγανιστάν, αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀνισότης νὰ μειωθῇ, χάρις ἄλλως τε καὶ στὴ βοήθεια τοῦ ΟΗΕ.

Τὰ ἡμερομίσθια εἶναι γύρω ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο $2\frac{1}{2}$ χλμ. ψωμοῦ ἢ περίπου ἑνὸς μέτρου κάμποτ. (Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὴν Ἀσία τὸ κάμποτ, βάσις τοῦ ἱματισμοῦ, εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια συστατικά τοῦ τιμαρίθμου). Ἀπὸ τὰ ἡμερομίσθια αὐτά, ποὺ εἶναι τὰ ἡμερομίσθια τῆς Βιομηχανίας, ξεχωρίζουν τὰ ἡμερομίσθια τῶν βιοτεχνῶν, ποὺ γιὰ τοὺς ξυλουργοὺς, τοὺς μηχανουργοὺς, τοὺς ὑφαντὰς εἶναι περίπου ἀπὸ 4 ἕως 7 φορές ἀνώτερα. Ἐπαληθεύεται δηλ. καὶ ἔδῳ τὸ γενικὸ φαινόμενο ποὺ παρατηρεῖται ὅταν ἡ Βιοτεχνία συμμετέχει σὲ μεγάλη κλίμακα στὴν παραγωγή, ὅτι τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ ἐργάτη τῆς βιοτεχνίας εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τῆς βιομηχανίας.

Ἡ ἐργατικὴ Νομοθεσία, παρὰ τὶς ἐπίσημες διαβεβαιώσεις, δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον στὰ χαρτιά. Ὁ ἔλεγχος ἀπὸ μέρους τῶν Δημ. Ὑπηρεσιῶν δὲν φέρνει κανένα ἀποτέλεσμα γιατί κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὰ πανίσχυρα τρᾶστ ποὺ κυριαρχοῦν στὴν οικονομικὴ ζωὴ. Ἡ Διοίκησης μόλις συμπληρώνει τριάντα ἔτων ζωὴ. Μὲ τοὺς χαμηλοὺς μισθοὺς καὶ τὴν ἔλλειψη δράσεως τῶν Δ. Ὑπηρεσιῶν, ἐξ αἰτίας τῆς ὑποαναπτύξεως τῆς οἰκονομίας ὁ ρυθμὸς εἶναι ἀργός, ἀργότατος καὶ φυσικὸ εἶναι ἡ ἀκτινοβολία τῆς Δ. Ὑπηρεσίας νὰ περιορίζεται στὴ πρωτεύουσα. Περιφερειακοὶ φορεῖς εἶναι

ἀνάπαρκοι καὶ ἡ ἐπικοινωνία Κέντρων καὶ περιφερείας εἶναι βραδυτάτη λόγῳ τῶν ἀποστάσεων ποὺ ἐξυπηρετοῦνται ἀπὸ κακοὺς δρόμους καὶ ἐλαττωματικὸ δίκτυο Τ.Τ.Τ.

Ὁ μόνος περιφερειακὸς φορεὺς εἶναι ὁ Γεν. Λιουκκητής, ὁ ὁποῖος ὄμως ἐξ αἰτίας τῶν ἀποστάσεων ἔχει ἐξελιχθῆ σὲ τυρανίσκο—ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μὲ τοὺς καίμακάμηδες. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ἄλλως τε πὺς οἱ Τούρκοι ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Λιουκκησίας στὴν Ἀσία.

Δὲν ὑπάρχει νομοθεσία Συνεταιρισμῶν καὶ ἡ γενικὴ ἀτμόσφαιρα εἶναι ἐναντίον τῆς συνεταιριστικῆς ἰδέας, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ περιορισθῆ στοὺς βιοτέχνους μόνον.

Τέλος τὸ τεχνικὸν ἐπίπεδον εἶναι χαμηλό, τὰ μέσα παραγωγῆς πρωτόγονα καὶ ἡ πελατεία τῆς βιοτεχνίας, ἐπειδὴ δὲν ἔχει συνηθίσει στὴ καλὴ ποιότητα, δέχεται τὴν κακὴ ἐργασία—ὑπόσχει δηλ. ὁ συναγωνισμὸς τῆς κακῆς ποιότητος μὲ χαμηλὴ πληρωμὴ.

IV

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὡς ἄνω δεδομένων ὑπεδείχθη ὁ ἐξῆς τρόπος ἐφαρμογῆς προγραμμάτων.

1) **Κεντρικὸς Φορεὺς.** Πρέπει νὰ ἀποφρευθῆ ἡ δημιουργία νέας Ὑπηρεσίας ποὺ θὰ ἐπεβάρυνε τὸν πτωχὸ προϋπολογισμὸ τῆς χώρας σὲ μιὰ περίοδο ἄλλως τε ὅπου ἡ Δ. Ὑπηρεσία στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης πείρας; Ὁ Κεντρικὸς Φορεὺς πρέπει νὰ ἔχη καὶ χαρακτῆρα ἀποφασιστικὸν στὰ ζητήματα χρηματοδοτήσεως.

Ἐπομένως τὸ ἐνδεδειγμένο σχῆμα θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἓνα Συντονιστικὸ Σώμα μὲ συμμετοχὴ τῶν ἐνδιαφερομένων Ὑπηρεσιῶν—Ἐθν. Οἰκονομίας, Ἐργασίας, Παιδείας—τοῦ μέλλοντος Φορέως χρηματοδοτήσεως καὶ τῆς Κρατικῆς Τραπεζῆς ὡς προεξοφλητοῦ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Πιστωτοῦ, καὶ μὲ συνεργασία προσωπικοτήτων μεταξὺ τῶν πλέον ἐνδεδειγμένων καὶ ἀνεπτυγμένων Ὀργάνων.

Ὁ βαθμὸς ὑποαναπτύξεως τῆς χώρας δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἀκολουθηθῆ, ἔστω καὶ κατὰ τι, ἡ γενικὴ γραμμὴ τῆς συμβάσεως χρηματοδοτήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ Σχεδίου Ἀνασυγκροτήσεως (ΔΟΣ 348) 200.000 δολλαρίων, οὔτε τὸ σχέδιον τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Βιοτεχνίας καὶ Λαϊκῆς τέχνης».

2) **Περιφερειακοὶ Φορεῖς.** Ἐνδείκνυται τύπος Σώματος ἡμιιδιωτικοῦ χαρακτῆρος, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῶν τοπικῶν—δημοτικῶν—ἀρχῶν, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ δημοδιδασκάλου τῆς περιοχῆς. Τὰ Σώματα αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ περιλαμβάνουν βιοτέχνους κατὰ ἐπάγγελμα καὶ κατὰ περιοχὴ, θὰ προετοιμάζουν τὸ ἔδαφος γιὰ τοὺς αὐθιγανούς Συνεταιρισμούς βιοτεχνῶν καὶ θὰ ἀναλάβουν τὴ συγκέντρωση στατιστικῶν στοιχείων παραγωγῆς, ἀπασχολήσεως, πρώτων ὑλῶν κλπ., ποὺ θὰ διαβιβάζουν στὸ Κεντρικὸ Φορέα. Στὸν Κεντρικὸ

Φορέα επίσης θὰ διαβιβάζονται γιὰ γνωμοδότηση οἱ αἰτήσεις χρηματοδοτήσεως τῶν περιφερειακῶν Φορέων.

3) **Ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις.** Τὸ ζήτημα τοῦ χαμηλοῦ τεχνικοῦ ἐπιπέδου καὶ τῆς μὴ ζητήσεως καλῆς ποιότητος ἐργασίας ἀπὸ τὴν πελατεία θὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ τὴ διαφοροποίηση τῶν δύο Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν ποὺ ὑπάρχουν σήμερον, τοῦ Κάμπου καὶ τοῦ Κανταζάρ, ὥστε ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς δύο νὰ εἶναι δευτεροβάθμιος, μὲ φροίτηση τελειοφοίτων τῆς πρώτης Σχολῆς ὡς ὑποτρόφων στὴ δευτέρη. Προβλέπεται ἡ ἐνίσχυσις τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ τῆς δευτέρας μὲ ξένο προσωπικό.

Ἐνα τέτοιο σύστημα θὰ προετοιμάσῃ νέες γενεές βιοτεχνῶν καὶ τεχνιτῶν ποὺ θὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τοὺς συναδέλφους τοὺς χάρη στὸ ἀνώτερό τους τεχνικὸ ἐπίπεδο καὶ ἡ πελατεία θὰ συνηθίσει σιγὰ-σιγὰ νὰ ξεχωρίζῃ τὸν ἀνώτερο ἀπὸ τὸν κατώτερο τεχνίτη.

Ἄλλὰ τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς δὲν εἶναι τὸ μόνο στίς καθυστερημένες χώρες ὅταν ἀρχίζει ἡ οἰκονομικὴ τους ἀνάπτυξη: Ὁ οἰκονομικὸς ὀργανισμὸς ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον τὴ δημιουργία νέων βιοτεχνῶν, ἀλλὰ καὶ τὴ μετεκπαίδευση τῶν σημερινῶν. Τὸ μέλλον δὲν πρέπει νὰ μᾶς κάνῃ νὰ ξεχνᾶμε τὸ παρόν.

Δυστυχῶς σὲ μιὰ καθυστερημένη χώρα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ φροίτησεως ὄριμων τεχνιτῶν σὲ μιὰ Σχολή: δὲν μπορεῖ ὁ τεχνίτης νὰ πάῃ στὴ Σχολὴ καὶ ἄρα ἡ Σχολὴ πρέπει νὰ πᾶῃ στὸν τεχνίτη.

Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος δύο παραδείγματα προσφέρει ἡ πείρα τῆς Ἑλληνικῆς Βιοτεχνίας:

Τὸ ἓνα εἶναι ὁ παλαιὸς Συνημοδὸς τῶν «Τιμίων Ξυλουργῶν», πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν εἰσαγωγή τῆς Νομοθεσίας τῶν Συνημοδῶν στὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὸ οἰκονομικοτεχνικὸ σχῆμα τοῦ Συνημοδίου ὁ κάθε βιοτέχνης διατηρεῖ τὴν αὐτοτέλειά του, δηλ. τὸ ἐργαστήριον του καὶ τὰ χειροκίνητα ἐργαλεῖα του, καὶ ἐπομένως παραμένει ὁ συναγωνισμὸς τῆς ποιότητος. Ἀφ' ἑτέρου, ὁ βαρὺς ἐξοπλισμὸς, ἀναγκαῖος γιὰ τὴν τελειοποίηση τῆς ἐργασίας, εἶναι κοινῆς χρήσεως γιὰ τοὺς συνεταίρους, ποὺ πληρώνουν ἓνα χαμηλὸ νοίκι κάθε φορὰ γιὰ τὴ χρῆσι τῶν διαφόρων συνεταιρικῶν ἐργαλείων συγκεντρωμένων κάπου σ' ἓνα κεντρικὸ χῶρον, ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένα τὰ ἐργαστήρια τῶν συνεταίρων. Πρόκειται δηλ. γιὰ συνεταιρισμὸ χῶρου καὶ ἐξοπλισμοῦ μὲ βάση ἓνα «Κεντρικὸ Ἐργαστήριον» γιὰ τὴ στέγαση τοῦ βαρέος ἐξοπλισμοῦ.

Τὸ δεύτερον παράδειγμα εἶναι ἀπὸ τὸ Πρόγραμμα Οἰκοτεχνίας Ἠπείρου (Σύμβασις ΔΟΣ 364, Δοχ. 400 ἑκατομμύρια). Σύμφωνα μὲ τὶς εἰσηγήσεις τῶν δύο Ἑλληνίδων τεχνικῶν Συμβούλων τοῦ Προγράμματος¹ κατόπιν ἐπὶ τόπου πειραματισμῶν, ἡ μείωσις τοῦ κόστους παραγωγῆς τῶν ἰδιωτικῶν ξυλίνων ἀργαλειῶν, ὅταν πρόκειται περὶ εἰδῶν εὐρείας καταναλώσεως

1. Τῆς Καρ Φρόσως Ἰωαννίδου καὶ τῆς Δίδος Θεοδόρας Ἀλεξοπούλου.

ὅπου τὸ ἕφος τοῦ κόστους παίξει ρόλο σημαντικό, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ στὴν ὀργάνωση τοῦ «διασίματος» τῶν ἀργαλειῶν μὲ τὴν βοήθειαν ἐνὸς «Κεντρικοῦ Ἐργαστηρίου». Καὶ ἐδῶ δηλ. πρόκειται περὶ ἐνὸς Κεντρικοῦ Ἐργαστηρίου ὑποβοηθητικοῦ τῆς οἰκοτεχνικῆς παραγωγῆς.

Ἡ τεχνικοοικονομικὴ ὀργάνωσις τοῦ «Κεντρικοῦ Ἐργαστηρίου» ἐπιτρέπει ἀφ' ἐνὸς τὴν ὑποβοήθησιν τῆς οἰκοτεχνικῆς παραγωγῆς, δίνει τὴν δυνατότητα τῆς μετεκπαιδεύσεως τεχνιτῶν εἰς τελειοποιημένας μεθόδους παραγωγῆς ἐὰν τὸ «Κεντρικὸν Ἐργαστήριον» εἶναι συγχρόνως καὶ κέντρον μετεκπαιδεύσεως, καὶ ἐπὶ πλέον ἐπιτρέπει τὴν συνεργασίαν τῶν βιοτεχνῶν μὲ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια ὅταν ὑπάρχει κατεσπαρμένο δυναμικὸ βιοτεχνῶν εἰς κέντρα βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἰδιαίτερα γιὰ τὸν τελευταῖο λόγο, δηλ. τὴν δυνατότητα τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῆς οἰκοτεχνικῆς παραγωγῆς ἀπὸ βιομηχανίας, τὸ σχῆμα τοῦ «Κεντρικοῦ Ἐργαστηρίου» ἔγινε ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας.

V

Ὁ Προγραμματισμὸς τῆς Βιοτεχνίας τοῦ Ἀφγανιστάν ἀντιμετώπισε κυρίως τοὺς ἑξῆς κλάδους :

1) **Βιοτεχνία βάμβακος.** α) «Κεντρικὰ Ἐργαστήρια» διασίματος ὅπου ὑπάρχει κατεσπαρμένη ἀπασχόλησις, καὶ συνεργασία μὲ τὴ βιομηχανία ἐὰν συγχρόνως πρόκειται γιὰ βιομηχανικὴ περιοχὴ.

Οἱ σημερινοὶ ἀργαλειοὶ θὰ ἀντικατασταθοῦν μὲ τελειοποιημένους ἀργαλειοὺς «μὲ σχοινάκι», τύπου οἰκιακῆς χρήσεως. Πρόκειται οὐσιαστικὰ γιὰ μιὰ ἀντιγραφή τοῦ Προγράμματος Οἰκοτεχνίας Ἡλείου.

β) Δημιουργία ὑποδειγματικῶν ἐργαστηρίων ξυλίνων ἀργαλειῶν ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψη ξένων εἰδικῶν. Μετεκπαιδεύσεις ὑφαντῶν καὶ φοίτησις $\frac{1}{2}$ ἡμέρας, ὥστε ὁ ὑφαντὴς νὰ μπορεῖ νὰ ἑξακολουθῇ τὴν ἐργασία του στὸ σπίτι του.

2) **Βιοτεχνία Μετάξης.** Βιομηχανοποίησις τῆς πρώτης ἕλης μὲ βιομηχανικὰ ἀναπνιστήρια καὶ μὲ στριπτήρια σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ πού ἐπιτρέπει ἡ βιομηχανοποίησις στὰ πρώτα στάδια τῆς ἐπεξεργασίας, ὅταν τὰ τελευταῖα στάδια παραμένουν χειροτεχνικά¹. Κοντὰ στὰ συνεταιρικὰ βιομηχανικὰ ἀναπνιστήρια μποροῦν νὰ ὑπάρξουν καὶ ἰδιωτικὰ τελειοποιημένα ἀναπνιστήρια. Θὰ ἀφεθῇ δηλαδὴ ἐλεύθερος ὁ συναγωνισμὸς τῆς ποιότητος.

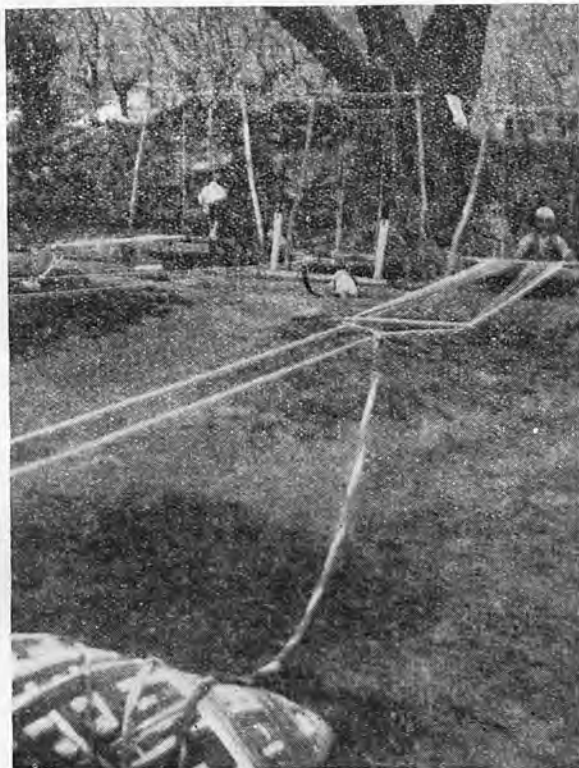
Ἐδῶ πρόκειται γιὰ μιὰ ἀντιγραφή τοῦ Προγράμματος Σουφλίου πού ἔχρηματοδοτήθη μέσῳ τοῦ προγράμματος Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Δημιουργία «Κεντρικῶν Ἐργαστηρίων» διασίματος γιὰ τοὺς ἰδιωτικοὺς ἀργαλειοὺς καὶ ἐγκατάστασις ὑποδειγματικῶν ἐργαστηρίων μὲ πρόγραμμα παραγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως.

1. Κατὰ ὀρισμένες πληροφορίες ἡ κατεύθυνσις τοῦ Γκάντι στὶς Ἰνδίας μὲ τὴν χειροτεχνικὴ παραγωγή σὲ ὅλα τὰ στάδια φαίνεται νὰ ἀποτυγχάνει γιατί δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν καλλιτέρευση τῆς ποιότητος.

3) **Ἐπιπλοποιία—Ξυλουργική.** Κεντρικά ἐργαστήρια γιὰ τὸν βαρὺ ἐξοπλισμὸ ἐγκατεστημένα σὲ συνοικίες ἐπιπλοποιῶν. Πρόγραμμα παραγωγῆς καὶ ἐκπαίδευσως ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ξένων πάντοτε τεχνικῶν.

4) **Ἐργαστήρια συναρμολογήσεως ἀμαξωμάτων.** Ὅπως καὶ μὲ τὰ ἐπιπλοποιεῖα¹.

5) **Γυναικεία ἀπασχόλησις. Πλεκτική.** Μία προσπάθεια ἔγινε γιὰ ἓνα πρόγραμμα μὲ τὴ ἀπασχόληση τῶν γυναικῶν στὴν Πλεκτική, τοῦ ὁποῖου

Ἐνας ἀπὸ τοὺς δύο τύπους τοῦ ἀργαλειοῦ τοῦ Ἀφγανιστάν
μὲ τὸ μακρὸ στημόνι.

(Φωτ. Ἀγγ. Παπαϊωάννου)

τὴ χρηματοδότηση ἀνέλαβε ὁ Ὄργανισμὸς UNICEF χάρις στὴ προθυμία ἑνὸς μεγάλου φίλου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ κ. Larsen, ἄλλοτε ἐκπροσώπου τοῦ UNICEF στὴ πατρίδα μας.

1. Ἡ συνήθεια τῆς συγκεντρώσεως βιοτεχνῶν κατὰ συνοικίες ἢ σαράγγι—ὅπως ἀποκαλοῦνται οἱ κλειστοὶ χώροι ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένα τὰ ἰδιωτικὰ ἐργαστήρια—

πως τελειοποιημένων ἀργαλειῶν, τουλάχιστο γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ στημονιοῦ, βασικοῦ στοιχείου γιὰ τὴ μηχανικὴ ἀντίσταση τοῦ τάπητος.

Ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἀφγανιστάν ἐδήλωσε ἤδη στὸν Ο.Η.Ε. πὼς διαθέτει εἴκοσι χιλιάδες δολλάρια γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῶν προγραμμάτων τοῦ ἐμπεριουγνώμονος.

Ἄγνωστο ἂν σ' αὐτὰ τὰ προγράμματα θὰ περιλάβουν οἱ Ἀφγάνες τὴν ταπητουργία, ἐπιτρέποντας ἔτσι στὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ βιοτεχνία νὰ συναντήσῃ τὸ Γόρδιο Δεσμό!

Η ΕΝ ΛΙΒΥΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Ὁμιλία τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ. Γ. Ε. διὰ τὴν Λιβύην

Προεδρία καὶ Εἰσήγησις τοῦ

κ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΜΑΖΑΡΑΚΗ

Ἐνταπεκριντοῦ ἐν Ἑλλάδι τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας

Ἄς μοι ἐπιτραπῆ ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ ἐνὸς διακεκριμένου Ἑλληνοῦ ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ. Γ. Ε., τοῦ κ. Ἰωάννου Παλαιολόγου, νὰ εἰπῶ ὀλίγας λέξεις γύρω ἀπὸ τὴν τιμητικὴν διὰ τὴν Χώραν μας σταδιοδρομίαν του.

Ἄριστοῦχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετεκπαιδευθεὶς δις εἰς τὸ ἔξωτερον καὶ συγκεκριμένως εἰς Γαλλίαν καὶ Βέλγιον μὲ ὑποτροφίας τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας, ὁ κ. Παλαιολόγος ἤρχισε τὴν σταδιοδρομίαν του εἰς τὸ Ἴδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ὅπου ὑπῆρέτησε εἰς διαφόρους ὑπευθύνους θέσεις καὶ ἀπὸ τὸ ὅποιον πρὸ τετραετίας κατετάχθη ὡς ἀνώτερος ὑπάλληλος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας, λόγῳ τῆς εἰδικεύσεως του εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν. Συνεργάτης τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομικῆς Ἀναλύσεως U.N.R.R.A. ἣ ὁποία ἐξεπόνησε τὴν γνωστὴν ἔκθεσιν ἀξιοποιήσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς γῆρας, συντάκτης διαφόρων σοβαρῶν ασφαλιστικῶν νομοσχεδίων, συγγραφεὺς πολλῶν μονογραφικῶν καὶ ἄρθρων, σχετιζομένων μὲ τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν, τὸ ἔργατικὸν δίκαιον καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν, ἀπεδείχθη κάτοχος τῆς θεωρητικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πρακτικῆς πλευρᾶς τῶν θεμάτων μὲ τὰ ὅποια ἀπασχολήθη.

Τὸ 1952, τὸ Δ. Γ. Ε. ἀνέθεσεν εἰς τὸν κ. Παλαιολόγον, ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ διεθνoῦς ἐμπειρογνώμονος τοῦ Προγράμματος Τεχνικῆς βοήθειας, τὴν ὄργανωσιν ἐνὸς νέου συστήματος κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων εἰς τὸ νεοσύστατον κράτος τῆς Λιβύης, τὸ ὅποιον ὡς γνωστὸν, ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῶν Ἠν. Ἐθνῶν. Ἡ ἐπιτυχὴς ἐκπλήρωσις τῆς ἀποστολῆς του εἶχε ὡς συνέπειαν τὴν κατ' αἴτησιν τῆς Λιβυανῆς Κυβερνήσεως παράτασιν τῆς θητείας του διὰ τρίτην συνεχῆ φορὰν ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας καὶ νέας προτάσεις διὰ τὴν χρησιμοποίησίν του εἰς ἄλλα προγράμματα. Χαρακτηριστικὰ εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ σχόλια τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἀποστολῆς Τεχνικῆς Βοήθειας ἐν Λιβύῃ, κ. Thomas F. Power, ὁ ὅποιος εἰς σχετικὴν ἐπιστολὴν του ἀναφερομένην εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Παλαιολόγου χαρακτηρίζει τοῦτο ὡς «ἐνισχῶν τὸ κῆρος ὄχι μόνον τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας».

Τὴν 21ην Νοεμβρίου 1946, χάρις εἰς μίαν ἱστορικὴν ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ψήφος τῆς Ἀίτης ἔκρινε τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον τῆς τέως Ἰταλικῆς ἀποικίας τῆς Λιβύης, ἀπεφασίζετο ὅπως αὕτη συγκροτηθῆ, τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1952, εἰς ἐλεύθερον καὶ κυρίαρχον Κράτος. Δύο μόλις μῆνας μετὰ τὴν κατὰ τὴν 24ην Δεκεμβρίου 1951 ἀνακήρουσιν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου τῆς Λιβύης, συμφώνως πρὸς τὴν προμνησθεῖσαν ἀπόφασιν τῶν Ἠν. Ἐθνῶν, ἡ πρώτη ἐλευθέρᾳ Λιβυανῇ Κυβέρνησις ὑπέβαλε τὴν πρώτην αἴτησίν της περὶ παροχῆς τεχνικῆς βοηθείας ἐκ μέρους τοῦ Ο.Η.Ε καὶ τῶν ἐκ τούτου ἐξαρτωμένων ἐδικευμένων διεθνῶν Ὄργανισμῶν. Διὰ τῆς αἰτήσεώς της αὐτῆς, ἡ Κυβέρνησις τῆς Λιβύης ἐξήτει ὅπως τῆς δοθοῦν ἐπειγόντως τὰ ἀναγκαῖα μέσα, εἰς ἔμφυχον καὶ ἄψυχον ἕλικόν, διὰ τὴν ἄμεσον θέσιν εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς της ἀναπτύξεως, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐκπονήσει εἰδικῇ ὁμᾶς ἐξ εἰκοσιενὸς διεθνῶν ἐμπειρογνομόνων, ἐργασθέντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν τῆς ἀνακηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας διετίαν. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν ἐκπόνησιν τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου εἶχον συμμετάσχει καὶ δύο διακεκριμένοι Ἕλληνες τεχνικοί, ὁ κ. Κ. Σεργιπέτης, ἐμπειρογνώμων τῆς Ὄργανώσεως Διατροφῆς καὶ Γεωργίας (FAO) εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἀλιείας, καὶ ὁ κ. Α. Παπαϊωάννου, ἐμπειρογνώμων τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας εἰς τὰ ζητήματα τῆς βιοτεχνίας, τῶν ὁποίων ἀμφοτέρων ἡ συμβολὴ ὑπῆρξε λίαν πολυτίμος καὶ ἐξετιμῆθη ὄλως ἰδιαιτέρως.

Ἡ Ἀποστολὴ Τεχνικῆς Βοηθείας τῶν Ἠν. Ἐθνῶν ἐν Λιβύῃ περιλαμβάνει σήμερον, ἐκτὸς τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ γραμματείας καὶ μεταφορῶν, 80 ἐμπειρογνώμονας διαφόρων εἰδικοτήτων, ἀντιπροσωπεύοντας 26 ἔθνικότητας, ἐξ ὧν 35 ὑπηρετοῦν ὡς καθηγηταὶ εἰς τὸ Κέντρον Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσεως τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας ἐν Τριπόλει, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν τῶν σοβαρωτέρων προσπαθειῶν τοῦ εἵδους της ποῦ ἀνέλαβε μέχρι τοῦδε τὸ Διεθνῆς Γραφεῖον Ἐργασίας. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς τῶν ἐμπειρογνομόνων, λόγῳ τῶν περιορισμένων οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ προγράμματος τεχνικῆς βοηθείας, δὲν ἀντιπροσωπεύει εἰμὴ τὸ ἥμισυ περίπου ἐκείνων ποῦ ἐξήτησεν ἡ Λιβυανῇ Κυβέρησις.

Ἀπὸ ἀπόψεως παρεχομένης τεχνικῆς βοηθείας, ἐν συσχέτισει πρὸς τὸν πληθυσμὸν της, ἡ Λιβύη κατέχει σήμερον τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν πίνακα τῶν βοηθουμένων ὑπερεννήκοντα κρατῶν καὶ ἑδαφῶν. Καὶ τοῦτο, διότι τὰ Ἠνωμένα Ἐθνη ἀναγνωρίζουν τὰς ἰδιαιτέρως βαρεῖας ὑποχρεώσεις των

έναντι τῆς χώρας αὐτῆς, ἣτις ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χάρις εἰς μίαν ἀπόφασιν τῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἀναμφισβητήτως αὕτη εἶναι ἐν ἓκ τῶν πρώτων δεομένων βοηθείας ἐλευθέρων κρατῶν.

Ἄρχει πρὸς τοῦτο νὰ σημειωθῇ τὸ γεγονός ὅτι τὸ κατὰ κάτοικον εἰσόδημα τῆς Λιβύης ὑπολογίζεται εἰς 35 περίπου δολλάρια ἑτησίως, ἦτοι 1050 νέας δραχμάς, ὅτι ἡ ἔκτασις τοῦ ἀναλαφρητισμοῦ ἐγγίζει τὰ 85 % τοῦ πληθυσμοῦ, ὅτι ἡ παιδικὴ θνησιμότης κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας ὑπερβαίνει τὰ 300 τοῖς χιλίοις καὶ ὅτι τὸ ἔλλειμμα τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, τὸ ὁποῖον εὐτυχῶς καλύπτεται δι' οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων παρεχομένων ἐκ μέρους τῆς Μεγ. Βρετανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Τουρκίας, ἀνέρχεται εἰς τὸ 1)3 τῶν ἐξόδων. Λίαν σημαντικὴ εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ συμβολὴ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας διὰ τοῦ προγράμματος ἐξωτερικῆς βοηθείας, γνωστοῦ ὡς «τέταρτον σημεῖον».

Διὰ νὰ δλοκληρωθῇ ὅμως ἡ εἰκὼν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Χώρας πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ κυριώτερα τῆς φυσικῆς πλουτοπαραγωγικῆς πηγῆ εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόδοσις ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὰς καιρικὰς συνθήκας καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν βροχῶν. Ἡ ἀλιεία καὶ σπογγαλιεία, παρὰ τὸν πλοῦτον τῆς αἰγιαλίτιδος ζώνης, δὲν προσφέρουν ἀκόμη εἰμὴ μικρὰν σχετικῶς συμβολὴν εἰς τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιοχὰς τὰς ὁποίας καλύπτει ἡ ἀχανὴς ἔρημος τῆς Σαχάρας, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ πολιτισμὸς δὲν συναντῶνται ἀκόμη παρὰ εἰς τὰς ἀραιὰ ἐγκατεσπαρμένας ὁάσεις, ὅπου τὰ ὑπόγεια ὕδατα πλησιάζουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους.

Δὲν προτιθέμεθα νὰ περιγράψωμεν ἐδῶ τὰς παρεχομένας ὑπὸ τοῦ Προγράμματος Τεχνικῆς Βοηθείας ὑπηρεσίας πρὸς τὴν φιλοξενον χώραν τῆς Λιβύης, ἡ ὁποία μὲ κάθε θυσίαν καὶ μὲ ὄλας τῆς τὰς δυνάμεις προσπαθεῖ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν ἀπολεσθέντα μέχρι τοῦδε χρόνον εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν τῆς ἀνάπτυξιν, μὲ γοργὸν καὶ πυρετώδη ρυθμόν. Ἄξιζει, ἐν τούτοις, νὰ λεχθῶν τὰ ἐξῆς ὀλίγα.

1500 Λιβεῖοι ἐκπαιδεύονται σήμερον ὑπὸ προσωπικοῦ τοῦ ΟΗΕ καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν Διεθνῶν Ὄργανισμῶν εἰς διάφορα κέντρα γενικῆς ἐκπαίδευσεως καὶ τεχνικῆς καταρτίσεως. Μόνον εἰς τὸ προμνησθὲν κέντρον τοῦ Δ.Γ.Ε. καταρτίζονται 277 στελέχη, πού θὰ ἐπανδρώσουν αὐριοι τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τὰς βασικὰς βιομηχανίας τῆς χώρας.

Προσωπικὸν τῆς UNESCO μεριμνᾷ διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν διδασκάλων τῆς αὐριοι, τῶν ὁποίων τόσον ἔχει ἀνάγκην ἡ χώρα, εἰς εἰδικὰς προτύπους Σχολὰς καὶ εἰδικὸς ἐμπειρογνώμων τοῦ αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ κατευθύνει τὰς ἐργασίας ἐπὶ κέντρον λειτουργούντων εἰς τὴν ἀπομεμονωμένην ὁασιν τοῦ Φεζάν, διὰ τὴν ἐκμάθησιν ἀναγνώσεως, γραφῆς, χειρισμοῦ ἐπιπλῶν ἐργαλείων κλπ. εἰς 350 ἐνηλίκους, διανοίγων οὕτω εἰς αὐτοὺς τοὺς

ὀρίζοντας τοῦ πολιτισμοῦ, μὲ παράλληλον ὀργάνωσιν βιβλιοθηκῶν, χοῦσιν ραδιοφώνου κλπ.

Ἡ Ὀργάνωσις Διατροφῆς καὶ Γεωργίας (FAO) εἰσάγει πρόβατα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐντοπίας «ράτσας», διανέμει βελτιωμένους σπόρους, καταρτίζει προγράμματα ἀναδασώσεων, μεριμνᾷ διὰ τὴν καλυτέρευσιν τῆς ποιότητος τῶν ἐξαγωγίμων προϊόντων τῆς Λιβύης, τὴν τυποποίησιν καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν εἰς ξένας ἀγορὰς καὶ ὀργανώνει τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν.

Συνεργεῖα τῆς Διεθνοῦς Ὀργανώσεως ὑγείας διεξάγουσιν εἰρεῖας ἐκτάσεως ἀντιφυματικὸν ἀγῶνα—τὸ 1)ᾧ περίπου, τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Λιβύης ὑπέστη ἐξετάσεις, καὶ ὅταν παρίστατο ἀνάγκη ὑπεβλήθη εἰς ἐμβολιασμὸν μὲ BCG—ἐνῶ εἰδικοί ἐμπειρογνώμονες μελετοῦν καὶ εἰσηγοῦνται λύσεις διὰ τὰ ὑγειονομικὰ προβλήματα τῆς χώρας.

Διεθνεῖς ἐμπειρογνώμονες ὀργανώνουσιν τὰς διοικητικὰς ὑπηρεσίας, ἄλλοι τὰ μετεωρολογικὰ κέντρα καὶ ἄλλοι τὰς ἀεροπορικὰς ὑπηρεσίας. Στατιστικολόγοι ἐκπαιδεύουσιν στελέχη καὶ ὀργανώνουσιν στατιστικὰ γραφεῖα. Πρόκειται δὲ συντόμως νὰ διεξαγάγουσιν καὶ τὴν πρώτην μεταπολεμικὴν γενικὴν ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ. Γεωλόγοι καταρτίζουν γεωλογικοὺς χάρτας καὶ μελετοῦν τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν δυνατότητα ἐκμεταλλεύσεως τοῦ πλούτου τοῦ ὑπεδάφους, οἰκονομολόγοι μελετοῦν τὰ δημόσια οἰκονομικὰ καὶ εἰδικοί ἐμπειρογνώμονες μεριμνοῦν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς χώρας.

Παντοῦ ὀργασμὸς, παντοῦ καὶ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς δημιουργικῆ προσπάθεια.

Μετά τὴν βραχεῖαν αὐτὴν ἀνασκόπησιν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου ὑπὸ τοῦ Προγράμματος Τεχνικῆς Βοηθείας καὶ τὰς ὀλίγας γενικὰς παρατηρήσεις διὰ τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται σήμερον ἡ Λιβύη—ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέρασαν διαδοχικὰ Φοίνικες καὶ Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι καὶ Βάνδαλοι εἰς παλαιότερας ἐποχάς, καὶ τῆς ὁποίας ἡ νεωτέρα ἱστορία ἐξελίσσεται μέσα εἰς δύο ξενικὰς διοικήσεις, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἰδιαιτέρως μακρὰ—ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ διὰ τὴν προσπάθειαν ἀναδιοργανώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐνεπιστεῦθη τὸ Δ.Γ.Ε.

Διὰ νὰ καταστῇ ὅμως δυνατὴ ἡ ἀξιολόγησις τῶν γενομένων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προσπαθειῶν, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ δοθῆ εἰσαγωγικῶς μία σύντομος ἀνάλυσις τῶν κρατουσῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, καὶ εἰδικῶν τερον τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας εἶχομεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς μας, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια εἶχεν ἀρχικῶς ὀρισθῆ εἰς 12 μῆνας, παραταθεῖσα ἐν συνεχείᾳ εἰς 18 καὶ τέλος εἰς 22 μῆνας.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐπιβάλλεται νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων δὲν εἶναι ἄγνωστος εἰς τὴν Χώραν. Πράγματι, ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις κατά τῶν ἀτυχημάτων ἐργασίας καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν ἤρξατο τὸ πρῶτον ἐφαρμοζομένη ἐν Λιβύῃ κατὰ τὸ 1914, ἦτοι σχεδὸν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἰταλικῆς διοικήσεως, διὰ τῆς ἐπεκτάσεως εἰς τὸ ἔδαφός της τοῦ ἐν τῇ μητροπόλει λειτουργοῦντος Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων κατὰ τῶν ἀτυχημάτων ἐργασίας (INAIL). Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσης προπολεμικὴν δεκαετίαν ἐπεξετάθησαν εἰς τὴν χώραν ἡ ἀσφάλις ἀσθενείας (IFASAI καὶ νῦν INAM) ὡς καὶ ἡ ἀσφάλις συντάξεων—φυματιώσεως—ἀνεργίας (INPS).

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν εἰρημένων ασφαλιστικῶν συστημάτων εἶναι ὅτι, ἐξαιρέσει τῆς ἀσφαλίσεως ἀτυχημάτων εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται ὑποχρεωτικῶς οἱ μισθωτοὶ τῶν περιοχῶν ὅπου αὕτη ἐφαρμόζεται, ἀνεξαρτήτως ἰθαγενείας, ἡ ἀσφάλις ἀσθενείας ὡς καὶ ἡ ἀσφάλις συντάξεων, φυματιώσεως καὶ ἀνεργίας, καλύπτουν μόνον τοὺς μὴ λιβεῖους μισθωτοὺς. Ὡς εἶναι ὅμως φυσικόν, ἡ τελευταία αὕτη διάκρισις ἐθεωρήθη ὡς ἐφεξῆς ἀπαράδεκτος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νέου Κράτους τῆς Λιβύης, ἣτις ἔταξεν ὡς πρῶτον μέλημά της τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων καὶ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς μισθωτοὺς, διὰ τὴν ἐπίτευξιν δὲ τούτου καὶ ἐκλήθημεν ὅπως παράσχωμεν τὰς τεχνικὰς μας ὑπηρεσίας.

Ἀσυμβίβαστος ὡσαύτως κατέστη μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας καὶ ἡ εἰς τὸ ἔδαφος αὐτῆς συνέχισις τῆς λειτουργίας τῶν δημοσίου δικαίου ἰταλικῶν ασφαλιστικῶν Ὄργανισμῶν. Διὸ καὶ τὸ ἄρθρον 2 τῆς ὑπ' ἀριθ. 388 (V) ἀποφάσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦ ΟΗΕ, τῆς 15.2.50, ὥρισεν ὅτι :

«Ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Λιβύη θέλουν καθορίσει δι' εἰδικῶν συμφωνιῶν τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους θέλουν μεταβιβασθῆ εἰς ἀνάλογους Ὄργανισμοὺς ἐν τῇ κρᾷτῃ τῆς Λιβύης αἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἰταλικῶν Ὄργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, ἔναντι τῶν κατοίκων τῆς Λιβύης, ὡς καὶ ἀνάλογον τμῆμα τῶν ὑπὸ τῶν Ὄργανισμῶν τούτων συγκεντρωθέντων κεφαλαίων».

Εἶναι ὅμως προφανές ὅτι τόσον ἡ ἴδρυσις τῶν ἀνωτέρω φορέων ὅσον καὶ ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀσφαλίσεων εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς μισθωτοὺς δὲν ἦτο ἔργον οὔτε ἀπλοῦν οὔτε εὐκολον. Αἱ δυσκολαὶ αἱ ὁποῖαι ἔδει νὰ ὑπερηδηθοῦν ἦσαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι.

*
* *

Μεταξὺ τῶν δυσκολιῶν αὐτῶν ἀξίζει κατὰ πρῶτον λόγον νὰ ἀναφεροῦν τὰ λεπτὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἔθετεν ἐνώπιον ἡμῶν ἡ ὁμοσπονδιακὴ μορφή τοῦ νέου Ἡν. Βασιλείου τῆς Λιβύης. Σύμφωνα μετὰ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα, ἡ μὲν κεντρικὴ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνησις μεριμνᾷ διὰ τῶν ὁμο-

σπονδιακῶν νομοθετικῶν σωμάτων, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, διὰ τὴν θέσπισιν τῆς εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν ἀναγομένης νομοθεσίας, ἡ ἐφαρμογὴ ὅμως αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὰς ἐπὶ μέρος τρεῖς τοπικὰς Κυβερνήσεις, τῆς Τριπολιτίδος, τῆς Κυθηναϊκῆς καὶ τοῦ Φεζάν, πραγματοποιμένη ὑπὸ τὴν ἐμπειρίαν τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως. Δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς κατηγορίας αὐτῆς, διότι εἶναι προβλήματα τὰ ὁποῖα ἀντεμετωπίσθησαν εἰς ὅλα τὰ ὁμοσπονδιακῆς συγκροτήσεως κράτη καὶ τὰ ὁποῖα ἐλύθησαν κατὰ ποικίλους τρόπους, ἄλλοτε μὲν σύμφωνα μὲ τὰς ἀπόψεις τῶν ὑποστηρικτῶν τῶν ἀρχῶν τῆς τονώσεως τῶν κεντρικῶν ἐξουσιῶν - ἡ ὁποῖα τονώνει καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος—καὶ ἄλλοτε ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τῶν κεκηρυγμένων ὑπὲρ τῆς μείζονος αὐτοτελείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Ἀρκοῦμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι, μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῶν συστημάτων διοικητικῆς ὁργανώσεως τῆς ἀσφαλίσεως κατὰ ἐπαγγελματικούς κλάδους ἢ κατ' ἐπιχείρησιν λόγῳ ἑλλείψεως μεγάλων ἐπιχειρήσεων καὶ ἀξιολόγων βιομηχανικῶν κλάδων, ὡς καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ κατηγορίας κινδύνων ὁργανώσεως τῆς ἀσφαλίσεως λόγῳ τῶν ἠΐξημένων ἐξόδων ποῦ θὰ ἀπῆτει αὕτη, ἀπέμεινον ἐνώπιον ἡμῶν ὡς μόναι ἐνδεδειγμένοι αἱ λύσεις τῆς δημιουργίας :

α) πλείονων εἰδικῶν κατ' ἐπαρχίαν φορέων ἢ

β) ἑνὸς ἐνιαίου φορέως, ὁργανωμένου κατὰ σύστημα εἰρεῖας ἀποκεντρώσεως τῶν τοπικῶν ὑπηρεσιῶν του.

Ἐκάστη τῶν δύο λύσεων εἶχε τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ μειονεκτήματα τῆς. Τελικῶς ἀπεκλίναμεν ὑπὲρ τῆς δευτέρας, διότι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πρώτης λύσεως θὰ ἀπεστέρει τελικῶς τὰς δύο σοβαρῶς μειονεκτούσας ἐναντι τῆς Τριπολιτίδος ἐπαρχίας τῆς Κυθηναϊκῆς καὶ ἰδίᾳ τοῦ Φεζάν τῆς δυνατότητος ὁργανώσεως ἰδίων συστημάτων ἀσφαλίσεως. Ἐκτὸς τούτου ἡ λύσις αὕτη θὰ ἐνίσχυε τὸ τοπικιστικὸν πνεῦμα εἰς τὴν παροῦσαν πρότην μεταβατικὴν περιόδον καὶ θὰ ἀντέκειτο εἰς τὴν ὁλονὴν καὶ περισσότερον ἐκδηλουμένην διεθνῶς τάσιν τοῦ συμφηρισμοῦ τῶν κινδύνων ἐπὶ καθολικῆς βάσεως, ἥτις ἀπῆχει ἐντονώτερον τὸ ἀξίωμα τῆς ἐθνικῆς ἀλληλεγγύης, ποῦ ἀποτελεῖ τὴν κεντρικὴν ἰδέαν κάθε γενικοῦ συστήματος κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ἐλάβομεν ὅμως πρόνοιαν νὰ τηρηθῇ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Συντάγματος καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν, κατὰ τὸ δυνατόν, αἱ δυσარέσκαιαι τὰς ὁποίας μία ἄτεγκτος ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος θὰ ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ εἰς τὰς τοπικὰς Κυβερνήσεις.

Ἡ ὑπαρξίς τῶν ἰταλικῶν ἀσφαλιστικῶν Ὁργανισμῶν ἔθετε πρὸς ἡμῶν μίαν δευτέραν σειρὰν δυσκολιῶν πρὸς ὑπερλήδησιν, διότι ἔδει, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰς τοὺς ἠσφαλισμένους των ἐπίπεδον προστασίας ἀνάλογον πρὸς τὸ ἤδη παρεχόμενον ὑπὸ τούτων, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτρεπταὶ παλινδρομήσεις εἰς τὸν τομέα τῆς κοι-

νωνιζῆς πολιτικῆς. Συγχρόνως ὅμως ἐπεβάλλετο νὰ ἀποφευχθοῦν διακρίσεις μεταξὺ ἰθαγενῶν καὶ ξένων ἠσφαλισμένων, καὶ τοῦτο καθ' ἦν στιγμὴν αἱ ὀμάδες τῶν ἰθαγενῶν ἠσφαλισμένων μειονεκτοῦν σοβαρῶς τῶν ἀλλοδαπῶν εἰς τὸν τομέα τῶν μισθῶν, ἐνῶ ἀντιθέτως ὑπόκεινται εἰς ἠΐξημένους κινδύνους. Μόνον τὸ ποσοστὸν τραχώματος εἰς ὠρισμένας περιοχὰς ὑπερέβη τὸ 90% τῶν ἔξετασθέντων. Αἱ λύσεις ἀνεζητήθησαν εἰς τὴν ἑξασφάλισιν ἐπιπέδου προστασίας ἀναλόγου πρὸς τὸ δυνάμενον νὰ παρασχεθῇ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ἠσφαλισμένους, ἀφειθείσης ὅμως συγχρόνως τῆς δυνατότητος ὅπως, διὰ τῶν ὑπογραφομηθέντων εἰδικῶν συμφωνιῶν μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, ληφθῇ πρόνοια διὰ συμπληρωματικῆς παροχῆς, ἔναντι εἰδικῶν ἠΐξημένων καταβολῶν, πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας τοῦτο ἠσφαλισμένους (προαιρετικὴ ἀσφάλισις).

Ἐναλόγου φύσεως δυσχερείας προεκάλει καὶ ἡ συνύπαρξις δύο σαφῶς διακεκριμένων ἀλλήλων οικονομικῶν μονάδων : τῶν μοντέρνων καὶ κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν παράδειγμα λειτουργουσῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἀπηροχαιωμένα συστήματα παραγωγικῆς διαδικασίας ἀκολουθουσῶν μικρῶν οικονομικῶν μονάδων. Ἡ ἐνδεδειγμένη φυσικὴ λύσις, τὴν ὁποίαν καὶ ἠκολοθήσαμεν ἦτο ἡ ἀπλούστευσις τοῦ μηχανισμοῦ τῶν σχέσεων ἐργοδοτῶν καὶ φορέως τῆς ἀσφαλίσεως, εἰς σημεῖον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς περιορισμένας δυνατοτήτας τῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως μειονεκτοῦσῶν ἐπιχειρήσεων.

*
**

Τὸ μεγαλύτερον ἦμος πρόβλημα πρὸς προεβάλλετο εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἐνὸς λιθουανοῦ ἀσφαλιστικοῦ φορέως ἦτο ἡ ἔλλειψις εἰδικευμένου ἰθαγενοῦς προσωπικοῦ, καὶ γενικῶς ὑπαλλήλων μὲ γυμνασιακὴν τουλάχιστον μόρφωσιν. Ἄρχεῖ πρὸς τοῦτο νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ μὲ πανεπιστημιακὴν μόρφωσιν Λιβεῖοι μετροῦνται εἰς τὰ δάκτυλα τῶν δύο χειρῶν, κατέχουν δέ, ὅπως καὶ οἱ ἀπόφοιτοι γυμνασίου, τὰς ἀνωτάτας διοικητικὰς θέσεις. Ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου στενότης εἶναι φυσικὴ, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πρόκειται περὶ νέου Κράτους, ἀριθμοῦντος ἀνεξάρτητον βίον μόλις δυόμισιν ἔτων, καὶ ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἰθαγενοῦς στοιχείου εἶχε παραμεληθῇ ἐπὶ τῶν ξενικῶν διοικήσεων. Αἱ λύσεις ἀνεζητήθησαν διὰ τῆς κατὰ τὴν πρώτην μεταβατικὴν περίοδον χρησιμοποιήσεως ξένων ἐμπειρογνομόνων καὶ εἰδικευμένου προσωπικοῦ εἰς τὰς μᾶλλον ἐπικαίρους θέσεις καὶ εἰς τὴν λῆψιν τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων διὰ τὴν ταχεῖαν ἐκπαίδευσιν ἰθαγενοῦς προσωπικοῦ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν μεῖζονα δυνατὴν ἀπλούστευσιν τοῦ μηχανισμοῦ ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ φορέως.

*
**

Ὡς τελευταίαν κατηγορίαν δυσχερειῶν τὴν ὁποίαν εἶχομεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ἀναφέρομεν τὰς πηγαζούσας ἐκ τῆς ἐσφαλμένης παρά τινων

έρμηνείας τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν ἰδιομορφιῶν τῶν κρατουσῶν εἰς τὴν χώραν συνθηκῶν.

Οὕτω, παρ' ἀνευθύνων παραγόντων ὑπεατηρίχθη ἡ ἄποψις ὅτι γενικά ἢ ἀσφάλις, κοινωνική καὶ ἰδιωτική, ἐξασθενίζει τὸ αἶσθημα ἀλληλοβοηθείας, τὸ ὁποῖον ὡς γνωστὸν εἶναι λίαν ἐντόνως ἀνεπτυγμένον μεταξύ τῶν μωαμεθανῶν, ὄχι μόνον εἰς τὸ πλαισίον τῆς οἰκογενείας ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν τοπικῶν κοινοτήτων. Ἡ ἄποψις ὅμως αὕτη ἔχει σήμερον ὑποχωρήσει σχεδὸν τελείως, κατόπιν τῆς εἰς ἄλλα μουσουλμανικὰ κράτη ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, ἀλλὰ καὶ κατόπιν εὐνοϊκῆς γνωματεῦσεως τοῦ Πρωτάνεως τοῦ μεγαλύτερου θρησκευτικοῦ πανεπιστημίου τοῦ ἀραβικοῦ κόσμου, τοῦ πανεπιστημίου «*Αἶζχάρ*» τοῦ Καΐρου, καθ' ἣν τὰ ἰδιωτικά συμβόλαια ἀσφαλείας ζωῆς εἰς οὐδεμίαν ρῆσιν ἢ ἐντολὴν τοῦ Κορανίου ἀντιτίθενται. Παρὰ ταῦτα πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλις ζωῆς, πυρὸς, αὐτοκινήτου κλπ ἀποφεύγεται ἀκόμη ἐπιμελῶς ὑπὸ τῶν Λιβείων.

Τὸ σχετικῶς ἄτυπον τοῦ διαζυγίου καὶ ἡ πλημμελής τήρησις ληξιαρχικῶν βιβλίων, ἐκτὸς τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων, ἐπὶ γεννήσεων, γάμων καὶ θανάτων, ὡς καὶ ὁ εἰς ἐλαχίστην κλίμακα ἐφαρμοζόμενος σήμερον θεσμὸς τῆς πολυγαμίας, ἐπέβαλλον τὴν ἐξεύρεσιν εἰδικῶν πρακτικῶν λύσεων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν γεννωμένων προβλημάτων. Ὑπὸ τύπον παραδείγματος ἀναφέρομεν τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν στοιχείων περὶ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἡλικίας τῶν ἠσφαλισμένων καὶ τῶν μελῶν οἰκογενείας τῶν, διὰ τὴν ὁποίαν κατέστη ἀναγκαία ἡ προσφυγὴ εἰς ἐπιστημονικὰς ἰατρικὰς μεθόδους (ἐξέτασις τοῦ ὀδοντικοῦ συστήματος κλπ.).

Εἰς τὴν παρούσαν κατηγορίαν δυσχερεῶν ἀνάγονται ἐπίσης καὶ αἱ σχετιζόμεναι μὲ τὴν διαπίστωσιν τῆς ταυτότητος, λόγῳ τῆς καλύψεως τοῦ προσώπου τῶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν διὰ τοῦ «*μπαρακάν*», εἰδικῆς καλύπτρας χρησιμοποιουμένης ἐν Λιβύῃ, καὶ λόγῳ τῆς χρησιμοποιήσεως μικροῦ κύκλου ὀνομάτων: *Μωχάμετ* τοῦ *Ἀμπτάλλα*, *Ἀμπτάλλα* τοῦ *Μωχάμετ* κ.ο.κ., ἢ τῆς χρησιμοποιήσεως ὡς ἐπωνύμου τοῦ γενικοῦ ὀνόματος τῆς φυλῆς κλπ. Ὁμοίως ἀναφέρομεν τὴν συνύπαρξιν τριῶν μισθολογικῶν περιόδων, ἧτις περιπλέκει τὸν ὑπολογισμὸν τῶν εἰσφορῶν, δοθέντος ὅτι ἡ ἑβραϊκὴ ἑβδομάς ἀρχεταὶ τὸ Σάββατον ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ λήγει τὴν Παρασκευὴν μὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἡ ἑβδομάς τῆς χριστιανικῆς κοινότητος ἔχει ἀρχίαν τὴν Κυριακὴν καὶ ἡ μουσουλμανικὴ κοινότης ἐφαρμόζει ὡς ἡμέραν ἑβδομαδιαίας ἀργίας τὴν Παρασκευὴν.

Τέλος, μνημονεύομεν τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν στατιστικῶν στοιχείων ὄχι μόνον δημογραφικοῦ χαρακτήρος (γεννητικότης, θνησιμότης, κατανομή τῶν διαφόρων κατηγοριῶν πληθυσμοῦ κατὰ ομάδας ἡλικιῶν, μέση διάρκεια ζωῆς κλπ), ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῶν δεδομένων (ἀριθμὸς μισθωτῶν κατὰ περιοχὰς καὶ γενικῶς, ἐπίπεδον μισθῶν, μέσοι μισθοί, μέση διάρκεια ἀπασχολήσεως κλπ.), ὡς καὶ ἀσφαλιστικῶν (συχνότης καὶ ἐντασις κινδύνων κλπ.), ἧτις

ἔλλειψις ἐπέβαλε τὴν προσφυγὴν εἰς κάθε εἴδους δειγματοληψίας καὶ ἀναγωγάς, διὰ τὴν ἐξείρεσιν τῶν ἀγνώστων δεδομένων, τῶν ἀφορώντων κυρίως τὸν ἰθαγενῆ πληθυσμόν, ἐκ τῶν γνωστῶν στοιχείων διὰ τὰς ἀλλοδαπὰς ομάδας ἡσφαλισμένων εἰς τοὺς ἰταλικούς ἀσφαλιστικούς Ὄργανισμούς, οἱ ὁποῖοι τηροῦν ὠρισμένα στατιστικὰ στοιχεῖα.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω σύντομον ἀνάλυσιν τῶν κυριωτέρων δυσκολιῶν τὰς ὁποίας εἶχε νὰ ὑπερηγήσῃ ἡ ὀργάνωσις ἑνὸς νέου λιβυανοῦ συστήματος κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ περιγράψωμεν ἐπίσης δι' ὀλίγων τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑποβληθέντος εἰς τὴν Λιβυανὴν Κυβέρνησιν σχεδίου νόμου.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως, κατεβλήθη κάθε δυνατὴ προσπάθεια διὰ τὴν διατύπωσιν αὐτοῦ κατὰ τρόπον ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον λιτόν, σύντομον, ἀπλοῦν καὶ εὐληπτον.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως μεθόδου, τὸ νέον σύστημα βασίζεται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως, ἀποκλεισθείσης τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν λόγῳ τῶν περιορισμένων οικονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως ἀσφαλιστέων προσώπων, τὸ σχέδιον περιορίζεται εἰς τὴν ἀσφάλισιν τῶν παρεχόντων ἐξηρητημένην ἐργασίαν, ἐξαίρεσει τῶν μισθωτῶν τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν ἐργασιῶν. Οἱ αὐτοτελῶς ἐργαζόμενοι, ὅπως καὶ οἱ πληθυσμοὶ τῆς ὑπαίθρου, ἐκρίθη ὅτι δὲν ἦτο οὔτε δυνατόν ἄλλ' οὔτε καὶ σκοπὸν νὰ ἐνταχθοῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ ἓν οἰκονομικὸν σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλείας.

Τὰ προβλήματα τῶν πληθυσμῶν τούτων, καὶ εἰδικώτερον τῶν διαβιούτων κατὰ σύστημα νομαδικὸν ἢ ἡμινομαδικόν, συνεστήθη ὅπως ἀποτελέσων ἀντικείμενον εἰδικῶν μελετῶν πρὸς ὑπόδειξιν τῶν προσφορωτέρων μέσων βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν διαβιώσεώς των, κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ὁποίων εἶναι ἡ προσήλωσις εἰς τὴν φυλὴν καὶ αἱ συνεχεῖς μετακινήσεις πρὸς τὰ ἐκ τῶν βροχῶν εὐνοηθέντα ἐδάφη συλλογικῆς ἰδιοκτησίας τῆς φυλῆς καὶ πρὸς συλλογὴν τῶν καρπῶν τῶν φοινικοδένδρων. Διὰ τοὺς πληθυσμοὺς τούτους, ὁ δεσπότης τῆς οικονομικῆς τῶν ὑποστάσεως κίνδυνος εἶναι ἡ ξηρασία καὶ ὄχι οἱ ὑπὸ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καλυπτόμενοι κίνδυνοι, οἵτινες ἀντιμετωπίζονται κατὰ συλλογικὸν σύστημα ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς φυλῆς. Ἐκτὸς τούτου, τὰ ἀπιστεύτως χαμηλὰ εἰσοδήματα τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου καὶ ἡ ἀντάλλακτικὴ οἰκονομία μέσα εἰς τὴν ὁποίαν διαβιοῦν ἀποκλείουν οἰκονομικὴν συμβολὴν των εἰς τὴν χρηματοδότησιν ἑνὸς συστήματος κοινωνικῆς ἀσφαλείας.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως ἐκτάσεως ἀσφαλιζομένων κινδύνων, τὸ νέον σχέδιον καλύπτει κατ' ἀνάγκην ὅλους τοὺς κινδύνους ποὺ καλύπτουν οἱ ἰταλικοὶ ἀ-

σφαλιστικοί οργανισμοί, ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διαφόρων κλάδων προβλέπεται τμηματικῇ καὶ κατὰ διαδοχικὰ στάδια.

Ἡ χρηματοδότησις τῆς ἀσφαλίσεως βασίζεται ἐπὶ εἰσφορῶν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἠσφαλισμένων ἀνευ οἰασδῆποτε συμμετοχῆς τοῦ ἀναιμικοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ὁ φορεὺς τῆς ἀσφαλίσεως ἀπολαύει πλήρους διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτονομίας, ὑπάγεται ὅμως εἰς ἐπὶ διττῆς βάσεως ὀργανωμένον κρατικὸν ἔλεγχον καὶ ἐποπτείαν, ἐκ μέρους τῶν ὀμοσπονδιακῶν καὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν.

Ἰδιάζον, τέλος, γνώρισμα τοῦ σχεδίου εἶναι ἡ ἐλαστικότης τῶν διδομένων λύσεων, ἣτις ἐπιτρέπει παντὸς εἶδους προσαρμογὰς πρὸς τὰς ἕκαστα τοπικὰς εἰδικὰς συνθήκας, ἰδίως εἰς τὸν τομέα τῆς ἰατρικῆς περιθαλάψεως, ἣτις ἔχει ὡς σπονδυλικὴν τῆς στήλην τοὺς «ἵπταμένους ἰατροὺς καὶ ἰατροῦς», καὶ τὸ ὑφιστάμενον συγκρότημα δημοσίων ὑπηρεσιῶν ὑγείας, ἀποφενυγομένης οὕτω τῆς σπατάλης μέσων καὶ τῆς ὀργανώσεως παραλλήλων ὑγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἡ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴ τοῦ προταθέντος σιστήματος θὰ καταδειξῆ κατὰ πόσον ἡ σύλληψις του ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς κρατούσας συνθήκας. Κάθε ἐκ τῶν προτέρων κρίσις θὰ ἦτο παρακεκινδυνευμένη.

Κολακευόμεθα ἐν τούτοις νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ μακρὰ καὶ πολύπλευρος πείρα καὶ ἡ ὀλοκληρωμένη τεχνικὴ κατάρτισις τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δ.Γ.Ε., τῶν ὁποίων αἱ τεχνικαὶ συμβουλαι καὶ ἡ ἀμέριστος βοήθεια τὴν ὁποίαν μᾶς παρέσχον εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀποστολῆς μας μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ ἀντιμετώπισωμεν ὅλας τὰς σχετικὰς δυσχερείας, ἀποτελοῦν ἱκανὰ ἐγγύηρα ἰσχυρᾶς θεμελιώσεως τοῦ ὅλου σχεδίου.

Μία μικρὰ, ἐξ ἄλλου, ἔνδειξις περὶ τοῦ ὅτι αἱ σχετικαὶ προσπάθειαι ὑπῆρξαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιτυχεῖς καὶ δὲν ἀπέβησαν ἐπὶ ματαίῳ, ἀποτελεῖ πρόσφατος ἐκ Καΐρου ἀνακοίνωσις καθ' ἣν, κατ' εἰσηγήσιν τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀναθεωρήσεως τῆς αἰγυπτιακῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ἀπεφάσισεν ὅπως ἐμπνευσθῆ εἰς τὰς ὑποδείξεις τῆς διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας ἐκ τοῦ λιβυανοῦ σχεδίου, ὅπερ—ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ ἡ μνεία τῶν λίαν κολακευτικῶν καὶ ἀσφαλῶς ὑπερβολικῶν ὄρων τοῦ ἀνακοινωθέντος—, ἐξακριβοῖσθαι ὡς «ἐν ἐκ τῶν ἐπιτυχεστέρων σχεδίων κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐξ ὧσων ποτὲ ἐξεπονήθησαν», ἐν τῷ πλαισίῳ προφανῶς τῶν εἰδικῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν κρατουσῶν συνθηκῶν εἰς τὰς ἀραβικὰς χώρας.

ΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όμιλία τοῦ κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Διευθυντοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας

Προεδρία καὶ Εἰσήγησις τοῦ

κ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ

Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Α.Σ.Β.Σ.

Ὁ κ. Ε. Μαργαρίτης λέγει ὅτι προτοῦ παρουσιάσῃ τὸν σημερινόν μας διακεκριμένον ὁμιλητὴν ἐπιθυμῶ νὰ ὑπενθυμίῃ εἰς τὸ ἐκλεκτόν μας ἀκροατήριον ὅτι μίᾳ ἐκ τῶν σπουδαιότερων ἐργασιῶν τοῦ Δ.Γ.Ε. εἶναι ἡ παγκοσμίου κύρους «Ἐπετηρὶς Ἐργασίας», τῆς ὁποίας τὰ περιεχόμενα κατ' ἔτος ἀναφέρονται εἰς ὅλα τὰ προβλήματα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν ἐργασίαν.

Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας μὲ ἰδιαίτερον στοργὴν ἐξήτασε πάντοτε τὰ θέματα τὰ ἀφορῶντα τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐργατικῆς Στατιστικῆς ἐν Ἑλλάδι, παρέσχε δὲ ἐπιχειρημένως τεχνικὴν βοήθειαν διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰδικῶν ἐμπειρογνομῶνων, οἱ ὅποιοι παρέσχον πολύτιμον συνδρομὴν εἰς τὰς σχετικὰς ὑπηρεσίας. Ἄς μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ ἐξάρω, προσθέτει ὁ κ. Μαργαρίτης, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς σημερινῆς συγκεντρώσεως, δι' ὀλίγων τὴν δρᾶσιν τοῦ ὁμιλητοῦ κ. Τριανταφύλλου, ὁ ὁποῖος κατηύθυνε ὅλην τὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Ὁ κ. Τριανταφύλλου, μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς ἐν Grenoble τῆς Γαλλίας, ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ Ἰσοτιοῦτου Ἐμπορικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, τὸ 1930. Κατὰ τὸ 1933 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ ἰδίου Γαλλικοῦ Πανεπιστημίου, ἐγκριθείσης τῆς ὑποβληθείσης ὑπ' αὐτοῦ διατριβῆς μὲ θέμα: «Ἡ διεθνὴς Ὄργάνωσις Ἐργασίας». Κατὰ τὸ 1935 διωρίσθη ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ ἀπὸ διετίας κατέχει τὴν θέσιν τοῦ Διευθυντοῦ εἰς τὴν Διεθνήν Στατιστικὴν καὶ Διεθνῶν Σχέσεων. Κατὰ τὸ ἔτος 1938 ὑπηρέτησεν εἰς τὸ Δ.Γ.Ε. καὶ ἔκτοτε μετέσχε, ἄλλοτε ὡς τεχνικὸς Σύμβουλος καὶ ἄλλοτε ὡς Κυβερνητικὸς ἀντιπρόσωπος, εἰς διαφόρους συνόδους τῆς Διεθνοῦς Συνδιασκέψεως Ἐργασίας, τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης κλπ. Κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἔτυχεν ὑποτροφίας παρὰ τοῦ Δ.Γ.Ε. καὶ παρέμεινεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας εἰς Γαλίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν καὶ Ἀγγλίαν, πρὸς μελέτην τῆς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν Ἐργατικῆς Στατιστικῆς. Μὲ τοιαύτην ἐπιστημονικὴν πανοπλίαν ἐφοδιασμένος ὁ κ. Τριανταφύλλου καὶ ἐνημερωμένος ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς Ἐργατικῆς Στατιστικῆς, ἐπὶ διεθνoῦς κλίμακος, εἶναι εὐνόητον ὅτι εἶναι ὁ ἀρμοδιώτερος νὰ μᾶς ἀναπτύξῃ τὸ φλέγον τοῦτο θέμα, κατὰ τὴν ἀπομνηνὴν συγκέντρωσίν μας.

Ὡς εἰδικὸς καθηγητὴς τῆς Στατιστικῆς ἐν τῇ Βιομηχανικῇ Σχολῇ θεωρῶ ἐξαιρετικὴν μου τιμὴν νὰ παρουσιάσω τὸν κ. Τριανταφύλλου ἐνόπιον ἡμῶν καὶ παρέχω τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Σχολή, καὶ ἰδίᾳ τὸ Κέντρον Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεώς της, θὰ παράσῃ πᾶσαν συνδρομὴν διὰ τὴν καλυτέραν δυνατὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐργατικῆς Στατιστικῆς καὶ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀρίστων δυνατῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποία νὰ δυνάμεθα νὰ προβάλλωμεν εἰς τὸ διεθνὲς κοινὸν ἐν πλήρει ἰσοτιμίᾳ πρὸς τὰ λοιπὰ πεπολιτισμένα Κράτη. Ἐλπίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πολύτιμον θὰ παράσῃ συμβολὴν καὶ ἡ ἀναγεννωμένη Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Κράτους, τῆς ὁποίας τὴν ὀργάνωσιν μετὰ τῶν εἰδικῶν ἐμπειρογνομῶνων τοῦ Ο. Η. Ε. προσπαθοῦμεν παντὶ τρόπῳ νὰ ἐπιταχύνωμεν.

Αισθάνομαι ιδιαίτερος εὐγνώμων πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς ταύτης, διότι μὲ πραγματικὴν στοργὴν ἀπεδέχθη τὴν ἀξίαν ἐξάρσεως πρωτοβουλίαν τοῦ φιλάτου κ. Μαζαράκη, ἐγκρίτου ἀντιπροσώπου εἰς τὴν χώραν μας τοῦ Δ.Γ.Ε., καὶ ἠθέλησε νὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τρόπον τόσον ἐπιτυχὴ ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως τὸ «Δεκαήμερον τῶν σπουδῶν τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς». Εἶναι δι' ἐμὲ μία πολὺ εὐχάριστος ὑποχρέωσις νὰ συγχαρῶ τοὺς συντελεστάς τῆς ἀξιολόγου αὐτῆς προσπαθείας, ἀλλὰ ὀφείλω ἐκ καθήκοντος νὰ ἀπευθύνω ἀπὸ μέρους τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας πρὸς τὴν Σχολὴν διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ σημαντικὴν συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον του ὡς ἀρωμοδίου διὰ τὰ ζητήματα τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς καὶ ὡς διοικητικῆς ὑπηρεσίας ἐπαφῆς καὶ συνεννόησεως μετὰ τοῦ Δ.Γ.Ε.

Ἰδιαίτερος δι' ἐμὲ εἶναι ἐξαιρετικῶς εὐχάριστος τὸ ὅτι ἡ μικρὰ μου αὐτὴ ἐργασία περὶ «ἐργατικῶν στατιστικῶν» λαμβάνει χώραν εἰς τὴν Ἄνω-τέραν Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν ἡ ὁποία, πρέπει νὰ σημειωθῆ, εἶχε τὴν πρωτοπορίαν εἰς τὴν πρόσφατον προσπάθειαν ἀναπτύξεως καὶ συστηματοποιήσεως τῆς διδασκαλίας τῆς στατιστικῆς καὶ μετὰ τῶν φοιτητῶν καὶ μετὰ τῶν στελεχῶν τῆς διοικήσεως τῆς χώρας μας. Ἡ πρωτοβουλία αὕτη, σκοποῦσα εἰς τὴν πλήρωσιν ἑνὸς σημαντικοῦ κενοῦ, δεόν νὰ ἐξαρθῆ καὶ πέραν τοῦ χώρου τούτου.

Ἦδη, καὶ πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῆς «ἐργατικῆς στατιστικῆς», θὰ ἤθελα νὰ σημειώσω μερικὰς γενικὰς ἰδέας, σχετικὰς μὲ τὴν πρόσφατον ἐξέλιξιν τῆς στατιστικῆς γενικώτερον καὶ τοὺς ἰδιαίτερους λόγους οἵτινες συνέτειναν εἰς τὴν ἀνάπτυξίν της, διεθνῶς

* * *

Ὅλαι αἱ χώραι, τῆς ὑδρογείου, μεγάλαι ἢ μικραί, οικονομικῶς προηγμένα ἢ μή, τελοῦν ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου καὶ τῶν συνεπειῶν του. Ὁ πόλεμος οὗτος, ἐκτὸς τῶν φρικαλεοτήτων καὶ τῶν ἠθικῶν δοκιμασιῶν τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν, ἐκληροδότησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπως ὅλοι γνωρίζομεν, τὸν πλέον φρικτὸν ἀπολογισμόν εἰς ὑλικὰς καταστροφάς, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐπέφερον εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τῶν κρατῶν μίαν τεραστίαν ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως καὶ ἐντάσεως ἀναταραχὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης ὀλόκληρος ἀκόμη ἀγωνίζεται νὰ ἀπαλλαγῆ.

Ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ πτωχεία ἔπρεπε νὰ καταπολεμηθοῦν ἀποτελεσματικῶς ἀλλὰ καὶ μὲ μέσα συγχρονισμένα. Αἱ μεταξὺ τῶν συμμάχων κρατῶν οὐσκέψεις κατὰ τὴν ἀγωνιώδη πολεμικὴν περιόδον ἀνεγνώριζαν τὸ οἰκονομικὸν καὶ τὸ κοινωνικὸν θέμα ὡς τὸν πρωταρχικὸν σκοπὸν τῆς μεταπολεμικῆς πολιτικῆς των. Ἰδιαιτέρως ἡ διάσκεψις τῆς Φιλαδέλφειας, ἣτις συνήλθε κατὰ Μάϊον τοῦ 1944, ἔθεσεν ὡς ὑψιστον σκοπὸν τῆς πολιτικῆς τῶν ἐλευθέρων χωρῶν τὴν καταπολέμησιν τῆς πενίας παντοῦ ὅπου αὕτη ὑφίστατο, ὡς ἀποτελοῦσης κίνδυνον διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ συνόλου, συνιστῶσα συγχρόνως ὅπως ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς ἀνάγκης διεξάγῃται μετ' ἀκάμπτου σθένους εἰς ἕκαστον κράτος καὶ διὰ συνεχοῦς συλλογικῆς διεθνοῦς προσπάθειάς.

Ἡ κατάστασις αὕτη ἤγαγεν τὰς κυβερνήσεις εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν περιπλόκων καὶ πολλαπλῶν ζητημάτων διὰ νέων συστημάτων διοικητικῆς δράσεως. Εἰς τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν κρατῶν καὶ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς των, ἀπεδείχθη ὅτι ἡ καλὴ θέλησις καὶ τὰ αἰσθήματα δὲν ἐξήρκουν καὶ ὅτι ἐχρειάζετο ἔντονος καὶ συνεχῆς προσπάθεια διὰ τὴν πλήρη διάγνωσιν τῆς καταστάσεως καὶ τὴν ὀρθολογισμένην ἐπιλογὴν τῶν μέσων.

Ἡ στατιστικὴ ἐκρίθη ὡς ἓν τῶν κυριωτέρων μέσων διαγνώσεως τῆς καταστάσεως καὶ δικαιολογημένως αἱ Ὑπηρεσίαι διὰ τῶν ὁποίων αὕτη πραγματοποιῆται ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον ἐπισταμένης μερίμνης κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περιόδον εἰς ὅλα τὰ Κράτη.

Κατὰ τὰς περιόδους οἰκονομικῆς εὐημερίας τὰ ἄτομα καὶ τὰ κράτη δὲν αἰσθάνονται τόσον τὴν ψυχολογικὴν ἀνάγκην τῆς αὐτογνωσίας ὅσον αὕτη γίνεται αἰσθητὴ κατὰ τὰς περιόδους τῶν κρίσιμων οἰκονομικῶν ἢ κοινωνικῶν περιστάσεων.

Βεβαίως αἱ ψυχολογαί τῶν λαῶν δὲν εἶναι συχνὰ αἱ αὐταί. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς στατιστικῆς. Αἱ Λατινομεσογειακαὶ χῶραι, νομίζω, διαφέρουν ἀπὸ ἀπόψεως συλλογικῆς ψυχολογίας ἀπὸ τὰς Ἀγγλοσαξωνικάς. Αἱ Λατινικαὶ εἶναι βέβαιοι ὅτι διαπνέονται ἀπὸ ἓνα ἔντονον αἰσθηματισμὸν καὶ οὗτος ἐπηρεάζει τόσον τὴν ὀργάνωσιν τῆς δημοσίας ζωῆς των ὅσον καὶ τὴν συλλογικὴν των συμπεριφορὰν. Ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ αἱ χῶραι αὗται, κινούμεναι περισσότερον ἀπὸ τὰ αἰσθήματα παρὰ ἀπὸ τὴν σκέψιν, ἐρροῦθμιζον τὴν δημοσίαν ζωὴν των βάσει τῆς ἀπλῆς καλῆς θελήσεως. Ἐξηγήσεις τοῦ γεγονότος εἶναι ὅτι εἰς τὰς χῶρας αὐτὰς ὑπῆρχε μία πρᾶγματι ἀξιόλογος νομοθεσία, ἐνῶ ἀντιστοίχως δὲν ὑπῆρχον τὰ πλήρη στατιστικὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ ἐχρησίμευον εἴτε διὰ τὴν διάγνωσιν τῆς καταστάσεως εἴτε εἰς τὴν μέτρησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀσκουμένης κοινωνικῆς πολιτικῆς. Ἀντιθέτως, εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικάς χῶρας, ὅπου ἐπικρατεῖ περισσότερον ἡ σκέψις παρὰ τὸ αἰσθημα, ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ καθυθύνετο περισσότερον ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν στατιστικῶν δεδομένων.

Νομίζω, ἐπομένως, ὅτι ἡ μεταπολεμικὴ ἀνάπτυξις τῆς Στατιστικῆς, ἡ ὁποία ἐσημειώθη καὶ εἰς τὰς δύο ὡς ἄνω ομάδας χωρῶν, ἐπραγματοποιήθη

εις έντονώτερον βαθμόν εις τὰς Λατινικὰς χώρας, όπου έχρησάσθη πράγματι νὰ ἐγκαταλειφθῆ κάποια ψυχολογία ἢ ὁποία δὲν ἦτο σαρπῶς συμπαθὴς πρὸς τὴν Στατιστικὴν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Γαλλία π.χ. εἶναι μία τῶν Λατινικῶν χωρῶν ἢ ὁποία πράγματι ἔχει μακρὰν ἱστορίαν ἐλευθέρου ἔθνικοῦ βίου ἀλλὰ καὶ έντονον κοινωνιστικὴν δημοσίαν δρᾶσιν, ἢ ὁποία ἔχει λάβει τὴν μορφήν ἐνθέρμου παραδόσεως εις τὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς. Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν, τὴν πρωτοπόρον τῶν νεωτέρων κοινωνικῶν ἀντιλήψεων, πρὸς τὴν προηγμένην νομοθεσίαν, ἡ Στατιστικὴ δὲν ἐθεωρεῖτο πρὸ τοῦ πολέμου ὡς κάτι τὸ ἀπολύτως ἀπαραίτητον.

Ἡ Ἑλλάς, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, προσομοιάζει μὲ τὴν Γαλλίαν, παρ' ὅτι καὶ εις τὰς δύο χώρας, βεβαίως κατὰ τρόπον τελειότερον καὶ πληρέστερον εις τὴν Γαλλίαν, ἐσημειώθησαν σημαντικαὶ πρόοδοι καὶ προπολεμικῶς, κυρίως εις τὸν τομέα τῆς στατιστικῆς ἐρεῦνης τῶν δημογραφικῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν ζητημάτων.

Ἡ Γαλλία, πάντως, μὲ τὸν τελειότερον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμητικῆς συνθέσεως κρατικὸν μηχανισμόν, ἠδυνήθη ἐνωρίτερον τῆς Ἑλλάδος νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς διοικητικὰς μεταρρυθμίσεις καὶ γενικώτερον νὰ τελειώσῃ τὴν ὁργάνωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν αἱ ὁποῖαι τῆς ἐπιτρέπουσιν νὰ γνωρίζῃ σήμερον τὴν οικονομικὴν καὶ κοινωνικὴν φυσιογνωμίαν τῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δυστυχῶς δὲν συμβαίνει ἀκόμη μὲ τὴν Χώραν μας ὅπου τελοῦμεν ἀκόμη ὑπὸ τὸ αἶσθημα τῆς μελλοντικῆς ἐλπίδος ἢ ὁποία, εἶμαι βέβαιος, συντόμως θὰ γίνῃ πραγματικότης, χάρις εις τὴν ἐξαγγελθεῖσαν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως νὰ θέσῃ εις ἐφαρμογὴν τὸν νόμον περὶ συστάσεως τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ λησμονῆται σχετικῶς μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Στατιστικῆς, μεταπολεμικῶς, καὶ ὁ ρόλος τῶν διεθνῶν Ὄργανισμῶν.

Ὁ Ο.Η.Ε. καὶ ὄλοι οἱ ἐξειδικευμένοι Ὄργανισμοί αὐτοῦ συνέτειναν μεγάλως καὶ πολλαπλῶς καὶ εις τὸν τομέα τῆς ἀναπτύξεως τῆς Στατιστικῆς ὡς ἐπιστημονικῆς μεθόδου διαγνώσεως τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν φαινομένων ἀλλὰ καὶ εις τὸν τομέα τῆς ὁργανώσεως τῶν ἀντιστοίχων ὑπηρεσιῶν εις τὰ Κράτη μέλη των. Μὲ βασικὴν ἐπιδιώξιν τὴν ὁργάνωσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ βίου τῶν λαῶν καὶ τὴν ἐξελικτικὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν ζωῆς των, οἱ ἐν λόγῳ Ὄργανισμοὶ ἐπεδόθησαν εις τὴν μελέτην τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων εις τὸν παγκόσμιον ζῶρον, ἵνα ἐπὶ τῆς μελέτης αὐτῆς προσδιορίσουν τὴν δρᾶσιν των. Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν νὰ θελήσουν οἱ διεθνεῖς αὐτοὶ Ὄργανισμοὶ ὄχι μόνον νὰ προωθήσουν τὴν στατιστικὴν γνῶσιν τῶν ἐκασταχοῦ οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν ἀλλὰ καὶ νὰ προβοῦν εις έντόνους προσπάθειας διὰ τὴν ἀρτίωσιν τῶν σχετικῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἐξ ἄλλου, ἡ διεθνὴς ἀλληλεγγύη, ἣτις ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν διαφόρων σχεδίων οικονομικῆς βοήθειας, κυρίως βορειοαμερικανικῆς ἐμπνεύσεως, καὶ ἡ ὁποία, κατὰ τρόπον

ιστορικό, ἔδωσε σάρκα εἰς τὰ πλέον ὑψηλά αἰσθήματα ἀνθρωπισμοῦ καὶ θυσίας, συνέβαλεν ὄχι ὀλιγώτερον εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ἔμφανη τὴν ἀνάγκην μελέτης τῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων κρατῶν βάσει ἐπακριβῶν στατιστικῶν στοιχείων Ἡ Στατιστικὴ ἀπέβη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὁ ἀπαραίτητος ὄρος τῆς καλῆς πραγματώσεως τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης.

Ἦδη, ἡ ἔκφρασις τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης εἰσηλθεν εἰς τὴν μονιμωτέραν φάσιν τῆς τεχνικῆς βοήθειας. Ἐν τὸ σχέδιον Μάρσαλ ἢ τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα προηγήθησαν καὶ ἐπηκολούθησαν αὐτὸ δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἡ πραγματώσις τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης ὑπὸ τὴν ἐπείγουσαν μορφήν της, ἡ τεχνικὴ βοήθεια λαμβάνει, ὁσημέραι ὀργανομένη, τὸν χαρακτήρα τοῦ μονίμου καὶ ὑψηλοῦ μέτρου ὀργανώσεως τῆς διεθνοῦς κοινωνίας. Ἐἴτε πρόκειται περὶ ἀποστολῆς ἀπὸ κράτους εἰς κράτος ἐμπειρογνομόνων οἵτινες διαθέτουν τὴν πείραν καὶ τὰς γνώσεις των διὰ τὴν προώθησιν τῶν οικονομικῶν, κοινωνικῶν ἢ τεχνικῶν ζητημάτων, εἴτε πρόκειται περὶ μετεκπαιδεύσεως ὑπαλλήλων οἱ ὅποιοι μεταβαίνουν εἰς ἄλλα κράτη δι' ἐπιτόπιον μελέτην τῶν ὡς ἄνω προβλημάτων ἵνα μετέπειτα θέσουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν χωρῶν των τὰς κτηθείσας παρ' αὐτῶν γνώσεις, τὸ νόημα τῆς προσπαθείας αὐτῆς εἶναι πράγματι ὑψηλὸν καὶ πολύτιμον, ἀφοῦ συντελεῖ εἰς τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων τῶν διαφόρων χωρῶν, δημιουργοῦσα οὕτω κλίμα ἐμπιστοσύνης, κατανοήσεως καὶ ἐνεργοῦ συνεργασίας.

Διὰ τὸ ἔλθωμεν εἰς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ εἰς τὸν διεθνή τομέα τὸ ἐπίκεντρον τῆς δράσεως διὰ τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν ἐργατικῶν στατιστικῶν, νομίζω ὅτι παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐκθεθοῦν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἐπιδιώξεων καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ. Τὸ Δ.Γ.Ε., ἢ μᾶλλον ἡ Διεθνὴς Ὁργάνωσις Ἐργασίας τῆς ὁποίας τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν μόνιμον Γραμματείαν, εἶναι ὁ μόνος διεθνὴς ὀργανισμὸς ὁ ὁποῖος ἐπέζησε μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον. Σκοπὸς του εἶναι ἡ προώθησις τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς διὰ μέτρων κοινωνικῆς δικαιοσύνης ὡς πρωταρχικοῦ μέσου ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης καὶ ἀποφυγῆς τῶν κοινωνικῶν ἀναταραχῶν, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀγάγουν καὶ εἰς πόλεμον. Ἡ ἀδιάλειπτος κοινωνιστικὴ δράσις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπὶ 35 ἡδη ἔτη ἀπέδωκεν ἰδιαζόντως θετικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ μακροζωία του ὀφείλεται ἀσφαλῶς εἰς τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἰδέαι αἱ ὁποῖαι ἐπρυτάνευσαν κατὰ τὴν ἰδρυσίαν του συνιστοῦν μίαν βαθεῖαν ἀνάγκην τῆς διεθνοῦς κοινωνίας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς ἐργασίας κατὰ τρόπον ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς σκόπιμον, ἀποκλείοντα δὲ τὴν θεώρησιν τῆς ἐργασίας ὡς ἀπλοῦ ἐμπορεύματος. Εἶναι, ἔξ ἄλλου, παρήγορον τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἐργοδοτικὸς κόσμος τῶν ἐλευθέρων δημοκρατικῶν χωρῶν συνεργάζεται εἰς τὸν Ὁργανισμὸν μὲ πίστιν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐξελικτικῆς κοινωνικῆς βελτιώσεως, πράγμα τὸ ὁποῖον, διὰ τοὺς ἐργάτας, ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ἐλπίδα μιᾶς καλυτέρας αὔριου.

Τὸ Δ.Γ.Ε. τὸ θέλουν τὴν στιγμὴν αὐτὴν, εὐτυχῶς, καὶ οἱ ἐργάται καὶ

οί εργοδότες και αἱ Κυβερνήσεις, δι' αὐτὸ δὲ ὁσημέραι αἰξάνει ἡ καταφανῶς ἐπωφελῆς δρασίς του εἰς τὸν τομέα τῆς διεθνούς κοινωνικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς παροχῆς τεχνικῆς βοηθείας πρὸς τὰ ὑπανάπτυκτα, κυρίως, Κράτη.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Στατιστικὴ ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐπιστημονικὴν μέθωδον καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ πλαισιωθῆ εἰς καθωρισμένα ὄρια. Κυρίως ἡ στατιστικὴ ἀνάλυσις, μετὰ τὴν ἀτέρομονα ἀνάγκην τῆς συσχέτισεως τῶν φαινομένων, ἐγγίζει καὶ συχνὰ ὑπερβαίνει τὰ ὄρια τοῦ οἰουδήποτε κλάδου τῆς ἐπιστήμης.

Εἶναι, ὁμως, ἡ Στατιστικὴ, πολλάκις καὶ κλάδος δράσεως τῆς διοικήσεως, σκοπῶν εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἐπιξεργασίαν τῶν στοιχείων τῶν προοριζομένων νὰ καθορίσουν τὴν πολιτικὴν εἰς ὄρισμένον τομέα κυβερνητικῆς εὐθύνης ἢ ἀκόμη νὰ χρησιμεύσουν ὡς μέτρον ἐξακριβώσεως τοῦ αποτελέσματος τῆς ἀσκηθείσης πολιτικῆς.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτήν, ἡ ἐργατικὴ στατιστικὴ περιλαμβάνει τὰ θέματα ἅτινα ἀνήκουν εἰς τὰ διαφέροντα τὸ Δ.Γ.Ε. εἰς τὸν διεθνή τομέα, καὶ τὰ Ὑπουργεῖα Ἐργασίας ἢ τὰ παρεμφερῆ Ὑπουργεῖα εἰς τὸν τομέα τῶν καθ' ἕκαστα Κρατῶν, λαμβανομένου, πάντως, ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ Κράτη ὑφίστανται, ὡς εἶναι φυσικόν, ἰδιομορφίαι σχετιζόμεναι μετὰ τὰ συστήματα τῆς ἰσχυροῦσης διοικητικῆς ὀργανώσεως ἢ παραδόσεως καὶ ὅτι αἱ ἀρμοδιότητες τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας εἶναι κάπως κατεσπαραμέναι.

Διὰ νὰ λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν Ἑλλάδα, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας ἔχει ἀντικείμενον τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐπιδιώξιν τῆς ἐφαρμογῆς συστηματικῶν μέτρων :

α) βελτιώσεως τῆς ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῶν ἐπὶ μισθῶν ἐργαζομένων,

β) ἀποκαταστάσεως πληρεστέρας, σταθερωτέρας, ἀποδοτικωτέρας, δικαιότερον ἀμειβομένης καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγότερον κινδυνώδους παραγωγικῆς τῶν ἀπασχολήσεως,

γ) προστασίας τῶν ἀτομικῶν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἀναπτύξεως ἐλευθέρου καὶ συμφώνου πρὸς τοὺς νόμους ὁμαδικῆς ὀργανώσεως καὶ δράσεως τῶν ἐργαζομένων,

δ) ἐξασφαλίσεως εἰς τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐδραίας καὶ ὀλονὲν εὐρύτερας προστασίας κατὰ τῶν φυσικῶν, ἐπαγγελματικῶν καὶ οἰκονομικῶν κινδύνων,

ε) διευρύνσεως τῆς συμμετοχῆς τῶν οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρων εἰς τὰ ἔλικά καὶ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης τῶν σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας προκύπτει τὸ πεδῖον παρατηρήσεως τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς.

Ἀντικείμενον αὐτῆς εἶναι ὁ ἐργαζόμενος ἐπὶ μισθῷ καὶ ἡ οἰκογένειά του, καὶ ἐπομένως αἱ συνθῆκαι ζωῆς, τὸ ἐπίπεδον τῆς ζωῆς του, οἱ κίνδυνοι οἱ ὁποῖοι ἐλαπτελοῦν τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ, ὁ βαθμὸς ἀσκήσεως παρ' αὐτοῦ τῶν νομίμων δικαιωμάτων του καὶ ἡ διερεύνησις τῶν δυνατοτήτων εὐρυτέρας συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ, θέμα ὅπερ περιλαμβάνει καὶ τὸ εἰδικώτερον θέμα τῆς ἀξιολογήσεως τῆς ἐργασίας μεταξὺ τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγικῆς λειτουργίας. Δὲν ἐρευνᾶται ἐπομένως μόνον ἡ ἐργασία, ἀλλὰ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἐργάτου καὶ τῆς οἰκογενείας του κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐργασίας του ὡς καὶ μετὰ τὴν ἐργασίαν, κατ' αὐτὸ δὲ νομίζω ὅτι ὁ ὅρος «Ἐργατικὴ Στατιστικὴ» δέον νὰ προτιμηθῆ τοῦ ὅρου «Στατιστικὴ τῆς ἐργασίας», ὡς ἐπίσης λέγεται.

Ἡ Ἐργατικὴ Στατιστικὴ περιλαμβάνει τὰς εἰδικὰς στατιστικάς:

- α) τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, τῶν ἀπασχολουμένων, τῶν ἀνέργων καὶ τῶν μεταναστευόντων,
- β) τῆς χρονικῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας,
- γ) τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας,
- δ) τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν διαφόρων ἐπιδομάτων καὶ τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος ἐν γένει,
- ε) τοῦ κόστους ζωῆς τῆς ἐργατικῆς οἰκογενείας, ὡς καὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτῆς, πρὸς ὑπολογισμόν τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τοῦ ἐργάτου καὶ τῆς οἰκογενείας του,
- στ) τῶν ἐργατικῶν διαφορῶν καὶ ἀπεργιῶν,
- ζ) τῆς σωματειακῆς καὶ τῆς συνεταιριστικῆς ὀργανώσεως,
- η) τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν κινδύνων,
- θ) τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ἐκπαιδεύσεως καὶ μετεκπαιδεύσεως.

Ἡ ἐξέτασις τῶν ὡς ἄνω στατιστικῶν κλάδων θὰ γίνῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν ἔξ ὧν λαμβάνονται τὰ σχετικὰ στοιχεῖα, συγχρόνως δὲ θὰ δίδονται καὶ ὀρισμοί, παρ' ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑφίστανται ἰδιορρυθμίαι κατὰ Κράτη, ἀπολήγουσαι ἐνίοτε εἰς οὐσιώδεις διαφοράς.

Ἐργατικὴ Δημογραφία

Ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐτὴν ἔνδειξιν, ἡ ὁποία, νομίζω, ἂν δὲν εἶναι ἐπισημονικῶς καθιερωμένη, παρουσιάζει πρακτικὴν χρησιμότητα, περιλαμβάνονται αἱ στατιστικαὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ (συνολικοῦ καὶ πραγματικοῦ), τῶν ἀπασχολουμένων, τῶν ἀνέργων, τῶν μεταναστευόντων καὶ τῶν ἐκάστοτε εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων ἐκ διαφορῶν λόγων.

Τὸ μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ὅπερ καλεῖται ἐνεργὸς πληθυσμὸς

περιλαμβάνει τὰ άτομα ἀμφοτέρων τῶν φύλων τὰ ὁποῖα πέραν μιᾶς ὀρισμένης ἡλικίας, συνήθως τοῦ 15ου ἔτους, ἐπιδίδονται εἰς οἰκονομικὴν δρᾶσιν ὑπὸ οἰανδήποτε ἰδιότητα. Ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, πραγματοποιουμένη διὰ τῶν γενικῶν ἀπογραφῶν, εἶναι ἔργον τῶν γενικῶν στατιστικῶν ὑπηρεσιῶν, μὲ τὰς ὁποίας αἱ ὑπηρεσίαι τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς συνεργάζονται διὰ τὴν θέσπισιν τῶν κριτηρίων καθορισμοῦ τῆς συνθέσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ.

Εἰς τὸν ἐνεργὸν πληθυσμὸν περιλαμβάνονται οἱ ἐργαζόμενοι ἐπὶ μισθῷ ἢ ὑπὸ ὄρους προσιδιάζοντας πρὸς τὴν μισθωτὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ οἱ αὐτοτελῶς ἐργαζόμενοι, ἀδιαφόρως ἂν προσωρινῶς εὐρίσκονται εἰς κατάστασιν ἀνεργίας, ἀσχέτως παραγωγικῆς δράσεως.

Ὁ ὅρος *ἐργατικὸν δυναμικὸν (πραγματικὸν)* ἀναφέρεται εἰς ἅπαντα τὰ άτομα τὰ ὁποῖα, πέραν μιᾶς ὀρισμένης ἡλικίας, ἐπιδίδονται εἰς μὴ αὐτοτελῆ παραγωγικὴν δρᾶσιν, ἀδιαφόρως ἂν προσκαίρως ἔχουν ἐγκαταλείψει αὐτὴν ἢ εὐρίσκονται εἰς ἀνεργίαν.

Ὁ ὅρος *ἐργατικὸν δυναμικὸν (συνολικὸν)* ἀναφέρεται εἰς τὰ άτομα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ (πραγματικοῦ) ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀτόμων τῶν ἐκτελούντων στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν ἢ τῶν ἱκανῶν πρὸς ἐργασίαν ἀτόμων τῶν προσκαίρως μὴ ἐργαζομένων λόγῳ διαφόρων νομικῶν κωλυμάτων.

Ἡ *Στατιστικὴ τῶν ἀπασχολουμένων* περιλαμβάνει πάντα τὰ άτομα τὰ ὁποῖα εἰς μίαν ὀρισμένην περίοδον εὐρίσκονται εἰς οἰουδήποτε τύπου σχέσιν ἐργασίας, ἔστω καὶ ἂν προσκαίρως εὐρίσκονται ἐκτὸς αὐτῆς, πάντως ἐκ λόγων μὴ συνιστώντων τὴν κατάστασιν ἀνεργίας.

Ἡ *Στατιστικὴ τῶν ἀνέργων* περιλαμβάνει πάντα τὰ άτομα τὰ ὁποῖα εἶναι ἱκανὰ πρὸς ἐργασίαν καὶ τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς ἀναζητήσιν ἐργασίας, ἢ ἐξεύρεσις τῆς ὁποίας καθίσταται ἀδύνατος ἐξ οἰκονομικῶν λόγων.

Ἡ *Στατιστικὴ τῶν μεταναστευόντων* περιλαμβάνει τὰ άτομα αἵτινα ἐπιτυγχάνουν νὰ ἀποδημήσουν ἢ εἰσδημήσουν πρὸς ἐξεύρεσιν ἐργασίας.

Εἰς τὴν χορείαν τῶν θεμάτων τῆς ἐργατικῆς δημογραφίας ἀνήκει καὶ ἡ μελέτη τῆς *ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως* (ἀστυφιλίας), δοθέντος ὅτι αὕτη ἐπηρεάζει τὴν σύνθεσιν τῶν ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων καὶ τὴν γεωγραφικὴν διάταξιν αὐτῶν.

Ἡ *ἐξοδος εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα* τῶν νέων καὶ ἡ *ἐξοδος ἐξ αὐτῶν λόγῳ ἡλικίας, νοσηρότητος, θανάτου ἢ καὶ ἀλλαγῆς ἐπαγγελματικῆς καταστάσεως* δεόν ἐπίσης νὰ παρακολουθητῆαι στατιστικῶς, εἶναι δὲ καὶ αὕτη ἐργασία ἀνήκουσα εἰς τὸν γενικώτερον κλάδον τῆς ἐργατικῆς δημογραφίας.

Γενικώτεροί τινες ὀρισμοὶ εἶναι χρήσιμοι διὰ τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῆς στατιστικῆς ἐργασίας.

Ἐπάγγελμα λογίζεται τὸ εἶδος τῆς οἰκονομικῆς δράσεως, καὶ εἰδι-

κώτερον τὸ εἶδος τῆς ἐκτελουμένης παρὰ τῶν ἀτόμων ἐργασίας, ἀδιαφόρως κλάδου οἰκονομικῆς δράσεως.

Κλάδος οἰκονομικῆς δράσεως νοεῖται τὸ εἶδος τῆς παραγωγικῆς ἢ οἰκονομικῆς λειτουργίας τοῦ καταστήματος εἰς τὸ ὁποῖον ἀπασχολοῦνται ἄτομα, ἀδιαφόρως τοῦ εἴδους τῆς παρ' αὐτῶν ἐκτελουμένης ἐργασίας.

Ἡ κατάταξις τῶν ἀτόμων ἀναλόγως τῆς **ἐπαγγελματικῆς καταστάσεως** ἀνήκει μόνον κατὰ μέρος εἰς τὴν ἐργατικὴν δημογραφίαν καὶ σκοπεῖ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀτόμων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς καταστάσεως εἰς ἕκαστον ἐπάγγελμα, δηλαδὴ ἂν ὄρισμένον ἄτομον εἶναι μισθωτὸς τοῦ δημοσίου ἢ ἰδιώτου, ἂν εἶναι ἐργοδότης, ἂν εἶναι αὐτοτελῶς ἐργαζόμενος χωρὶς μισθωτοῦς ἢ ἂν διατηρῇ κατάστημα εἰς τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ μόνον μέλη τῆς οἰκογενείας του.

Βάσις τῆς ἐργατικῆς δημογραφίας εἶναι αἱ γενικαὶ ἀπογραφαὶ τοῦ πληθυσμοῦ αἱ ὁποῖαι καὶ δίδουν τὰ κατ' ἐξοχὴν πλήρη στοιχεῖα.

Τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν ἐξακριβοῦται διὰ τῶν γενικῶν ἀπογραφῶν τοῦ πληθυσμοῦ ἢ δι' εἰδικῶν ἀπογραφῶν ἐνεργουμένων εἰς τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ διὰ δειγματοληψίας ἢ δι' ἐρευνῶν μέσῳ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ στατιστικὴ ἐπίσης τῶν ἀπασχολουμένων ἀτόμων βασίζεται εἴτε εἰς τὰς γενικὰς ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ εἴτε εἰς εἰδικὰς ἐρεῦνας μέσῳ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐνίοτε μέσῳ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἰδρυμάτων, ἢ ἀκόμη καὶ ἐπὶ εἰδικῶν ἐρευνῶν, ἐνεργουμένων κατὰ τὸ σύστημα τῆς δειγματοληψίας ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐπίσης ἡ στατιστικὴ τῶν ἀνέργων βασίζεται εἰς τὰς γενικὰς ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ εἴτε εἰς εἰδικὰς ἀπογραφὰς μέσῳ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ διὰ δειγματοληψίας εἴτε εἰς τὰ στοιχεῖα τὰ παρεχόμενα παρὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἰδρυμάτων, τῶν γραφείων ἐρέσεως ἐργασίας ἢ ἐνίοτε εἰς τοὺς καταλόγους τῶν ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων. Εἰς τὰς τελευταίας περιπτώσεις φυσικὸν εἶναι νὰ μὴ ἐρευνᾶται τὸ φαινόμενον εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ.

Ἐναφορικῶς μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν στοιχείων ἐνὸς ἐκάστου κλάδου τῆς ἐργατικῆς δημογραφίας μεγάλην σημασίαν ἐνέχει ἡ κατάταξις αὐτῶν εἰς ὄρισμένας γενικὰς καὶ εἰδικωτέρας κατηγορίας ἀφ' ἐνὸς «κλάδων οἰκονομικῆς δράσεως» καὶ ἀφ' ἑτέρου «ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων». Στοιχειώδης ἐπομένως προεργασία καὶ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ὁ καταρτισμὸς τῶν σχετικῶν πινάκων. Ἐργασία ὄχι εὐκόλος, χρῆζουσα ἐξ ἄλλου πείρας δεκαετηρίδων καὶ γνώσεως ἀπολύτου τῶν τεχνικῶν ζητημάτων τῆς οἰκονομικῆς, καὶ ἰδιαιτέρως τῆς παραγωγικῆς δράσεως. Εἰς τὸν τομέα αὐτόν, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀφ' ἐνὸς ἡ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀντίστοιχος Ὑπηρεσία τοῦ Δ.Γ.Ε. ἐπετέλεσαν πράγματι ἐξαίρετον ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπέληξεν εἰς θετικὰ ἀποτελέσματα.

Πρόκειται περὶ :

α) τῆς κατατάξεως τῶν κλάδων τῆς οἰκονομικῆς δράσεως, τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ

β) τῆς κατατάξεως τῶν ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων, τοῦ Δ.Γ.Ε.

Ἡ πρώτη διακρίνει τοὺς κλάδους οἰκονομικῆς δράσεως εἰς 9 «μεγά-

λας κατηγορίας», ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστη περιλαμβάνει περισσοτέρους «κλάδους», οἱ ὅποιοι καὶ διαιροῦνται εἰς πλείστον «ειδικούς κλάδους».

Ἡ κατάταξις αὕτη τῶν κλάδων οἰκονομικῆς δράσεως ἐγνωστοποιήθη εἰς ὅλας τὰς Κυβερνήσεις τῶν Κρατῶν—Μελῶν τοῦ Ο.Η.Ε., αἱ ὁποῖαι καὶ παρεκλήθησαν νὰ ἐφαρμοῦσιν αὐτήν, ἵνα ἐμφεῖς τὰ σχετικὰ στοιχεῖα ἐξάγῃται κατὰ τρόπον ὁμοίομορφον εἰς ὅλα τὰ Κράτη καὶ παρέχουν οὕτω δυνατότητα καὶ εὐχέρειαν ἀσφαλῶς κατὰ τὸ δυνατόν συγκρίσεως. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὀφείλω νὰ σημειώσω ὅτι ἡ συνεχιζομένη ἐπεξεργασία τῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1951 γίνεται βάσει τῆς κατάταξεως αὐτῆς, μὲ τινὰς προσαρμογὰς.

Ἐπιτροπὴ ἔμπειρογνωμόνων τοῦ Α.Γ.Ε., ἐξ ἄλλου, ἐξεπόνησε τὴν διεθνῆ κατάταξιν τῶν ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων, συμφώνως πρὸς ἀπόφασιν τῶν ἔμπειρογνωμόνων ἐργατικῆς στατιστικῆς ληφθεῖσαν κατὰ τὸ 1949, ἡ ὁποία καὶ διακρίνει τὰς «ὁμάδας ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων» ἐπίσης εἰς 9 «μεγάλας κατηγορίας» μὲ πλείστας ὑποδιαίρεσεις εἰς «κλάδους» καὶ «ειδικότητας».

Ἡ ἐν λόγῳ ἐργασία ἐκτείνεται καὶ εἰς τὸν ὄρισμόν τῶν κυριωτέρων ἐιδικοτήτων, πρῶτον τὸ ὁποῖον ἐφαρμοζόμενον διεθνῶς, κατὰ τρόπον ἔστω καὶ ἀτελῶς ὁμοίομορφον, θέλει μεγάλως εὐκολύνει τὴν μελέτην τῶν σχετικῶν ζητημάτων καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν στατιστικῶν σειρῶν.

Νομίζω ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς κατάταξεως τῶν κλάδων οἰκονομικῆς δράσεως δὲν θὰ παρουσιάσῃ οἷας δυσκολίας θὰ παρουσιάσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς κατάταξεως τῶν ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων, καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ Κράτη καθυστερημένης τεχνικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ Κράτη τὰ τεχνικῶς προηγμένα. Πάντως, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς δευτέρας εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ καταστήσῃ ἀναγκαίαν τὴν πλήρη ἀναθεώρησιν καὶ τὴν ἐκ βάθρων συμπλήρωσιν τῆς ἰσχυροῦς ὀνοματολογίας.

Μία ἄλλη ἐπίσης ἀπαραίτητος ἐργασία διὰ τὴν ἐκπόνησιν καλῶν στατιστικῶν καὶ κυρίως τοῦ κλάδου «ἀπασχολουμένων ἀτόμων» εἶναι ὁ καταρτισμὸς πλήρους «Μητρώου τῶν ἐπιχειρήσεων». Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνδείκνυται συνεργασία τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων Ἐργασίας καὶ Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας Ἑλλάδος, ὥστε νὰ ὑπάρξῃ ἐπιγόντως ἐν θετικὸν ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ νὰ καταρτισθῇ πλήρες καὶ ἐνημερωμένον «Μητρώον τῶν ἐπιχειρήσεων».

Αἱ στατιστικαὶ σειραὶ τῆς ἐργατικῆς δημογραφίας πρέπει νὰ ἐμφανίζον τὰ στοιχεῖα :

- α) εἰς συνολικοὺς ἀριθμούς, κατὰ φύλον, ὁμάδας ἡλικιῶν καί, εἰ δυνατόν, κατὰ οἰκογενειακὴν κατάστασιν,
 - β) κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δράσεως καὶ ἀτομικὸν ἐπάγγελμα, κυρίως, διὰ τὰ ἀνεργὰ άτομα, καὶ μερικῶς κατὰ ἐπαγγελματικὴν κατάστασιν,
 - γ) κατὰ γεωγραφικὴν κατανομὴν (περιφερείας, πόλεις).
- Σχετικῶς μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῶν στοιχείων κατὰ περιφερείας ὀφείλω

νά ξεάρω μίαν αξιόλογον ἐργασίαν τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ ἡ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας τῆς Γαλλίας καὶ ἡ ὁποία ἐγκεῖται εἰς τὴν συγκέντρωσιν μονογραφιῶν διὰ μίαν ἐκάστην πόλιν, αἱ ὁποῖαι δίδουν τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν φυσιογνωμίαν αὐτῆς: Ἐργατικὸν δυναμικόν, σύνθεσις καὶ ἐπαγγελματικὴ διάθροσις αὐτοῦ, ἰδιαιτέρα οἰκονομικὴ ἐνασχόλησις τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπαγγελματικὴ παράδοσις κ.λ.π., οὕτω δὲ αἱ ἀφομόδιαι Ὑπηρεσίαι, ὄχι μόνον τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ὑπουργείων, ὀδηγοῦνται εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς των, τὴν ἀποκέντρωσιν τῶν βιομηχανιῶν, τὴν σταγαστικὴν πολιτικὴν, τὰς ὑπηρεσίας κοινωνικῆς προνοίας, τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν, τὴν ἐκπαίδευσιν, τὰς συγκοινωνίας κλπ.

Μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς στατιστικῆς ἔχει καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς περιουτικότητος εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῶν στοιχείων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ο.Η.Ε. ἡ ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ ἀνά τὰς διαφόρους χώρας πρέπει νὰ διεξάγῃται ἀνά δεκαετίαν. Αἱ στατιστικαὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ἔχουσαι ὡς βάσιν τὰς ἀπογραφάς, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ στατιστικαὶ τῶν ἀπασχολουμένων ἀτόμων καὶ τῶν ἀνέργων, εἶναι εὐχταῖον νὰ ἐμφανίζονται τουλάχιστον ἀνά τρίμηνον, καὶ τῶν ἀνέργων, εἶναι εὐχταῖον νὰ ἐμφανίζονται καὶ τὰς ἐποχιακὰς ἢ δοθέντος ὅτι οἱ σχετικὸι δείκται πρέπει νὰ ἐμφανίζουσι καὶ τὰς ἐποχιακὰς ἢ εἰδικὰς ἐπαγγελματικὰς διακυμάνσεις.

Ἡ στατιστικὴ τῶν μεταναστευόντων πρέπει νὰ παρουσιάξῃ τὸν ὄγκον τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως, ὡς καὶ τῆς ἀποδημίσεως εἰς ἄλλας χώρας καὶ τῆς εἰσοδημίσεως ἐξ ἄλλων χωρῶν, μὲ διάκρισιν φύλου, ἐθνικότητος, ἐπαγγέλματος, ἡλικίας, γεωγραφικῆς ἀπασχολήσεως κλπ.

Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὴν στατιστικὴν τῶν ἀνέργων, σημασίαν ἔχει ἐπίσης ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἐντάσεως τοῦ φαινομένου (δηλ. τῆς διαρκείας) ὡς ἐπίσης καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς, δηλαδὴ ἐὰν πρόκειται περὶ ἀνεργίας τριβῆς, περὶ ἀνεργίας τεχνολογικῆς ἢ περὶ ἀνεργίας ὀφειλομένης εἰς οἰκονομικοὺς λόγους.

Ἡ παρακολούθησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἀτόμων ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων ὡς καὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐξόδου ἢ τῆς ἐπιλογῆς τῶν ἐπαγγελμάτων παρουσιάζει ἐπίσης μεγάλην σημασίαν ἀπὸ κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀπόψεως. Αἱ πληροφορίαι αὗται πρέπει νὰ ἔχουν ὡς πηγὰς ἀφ' ἑνὸς τὰς ὑπηρεσίας ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ἱατρικῆς παρακολουθήσεως τῶν νέων ἐργαζομένων καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰς ὑπηρεσίας κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

Οἰκονομικὴ Ἐργατικὴ Στατιστικὴ

Εἰς τὸν κλάδον τοῦτον ὑπάρχουσι αἱ στατιστικαὶ :

- α) τῆς χρονικῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας,
- β) τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν διαφόρων ἐπιδομάτων,
- γ) τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας,
- δ) τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος ἐν γένει,

ε) τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τοῦ ἐργάτου καὶ τῆς ἐργατικῆς οἰκογενείας.

Ἡ **Στατιστικὴ τῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας** ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς κανονικῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας καθ' ἡμέραν ἢ καθ' ἑβδομάδα, ὡς αὕτη προβλέπεται ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ἢ τυχὸν συλλογικῶν συμβάσεων ἢ ἀποφάσεων διαιτησίας, καὶ τοῦτο κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δράσεως, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς πραγματικῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας κατὰ τὰς αὐτὰς ὡς ἄνω διακρίσεις, ὡς αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ πρᾶγματι ἰσχύσαντος, δι' ὠρισμένην περίοδον, ὡραρίου ἐργασίας. Διὰ τῆς δευτέρας αὐτῆς στατιστικῆς σειρᾶς ἐξακριβοῦται ὁ πραγματικὸς χρόνος τῆς ἐργασίας, λαμβανομένων, ἐπομένως, ὑπ' ὄψιν τῶν συμπληρωματικῶν ὥρων ἐργασίας ὡς ἐπίσης καὶ τῆς μειωμένης διαρκείας ἐργασίας λόγῳ μερικῆς ἀνεργίας, λόγῳ ἀσθενείας μέρους τοῦ προσωπικοῦ κλπ. Διάκρίσεις δέον νὰ γίνεταί ὡς πρὸς τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν καὶ τὸ ὑπαλληλικὸν τοιοῦτον.

Ἡ **Στατιστικὴ τοῦ μισθοῦ** χωρίζεται κατ' ἀρχὴν εἰς δύο μεγάλας διακρίσεις, ἧτοι τὴν στατιστικὴν τοῦ ὀνομαστικοῦ μισθοῦ, ὡς οὗτος καθορίζεται διὰ κυβερνητικῶν ἀποφάσεων, συλλογικῶν συμβάσεων ἢ ἀποφάσεων διαιτησίας, καὶ τὴν στατιστικὴν τοῦ πραγματικοῦ μισθοῦ, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει τὸ χρηματικὸν ποσὸν τὸ ὅποιον πρᾶγματι περιέρχεται εἰς χεῖρας τοῦ ἐργαζομένου, συνυπολογιζομένων, ἐπομένως, τῶν διαφόρων ἐπιδομάτων ἢ καὶ μειώσεων λόγῳ μικροτέρας ἀπασχολήσεως, οὐχὶ ὅμως τῶν κανονικῶν κρατήσεων. Ὁ ὀνομαστικὸς μισθὸς ἄλλοτε ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἐλάχιστον ὄριον μισθοῦ ἄλλοτε δὲ εἶναι διάφορος αὐτοῦ, ὅποτε, συνήθως, διὰ κυβερνητικῶν ἀποφάσεων ἢ ἄλλως, ὀρίζεται ἐν ἐλάχιστον ὄριον μισθοῦ. Μὲ βάσιν τὸν πραγματικὸν μισθὸν καὶ τὰς διαφόρους κοινωνικὰς ἐπιβαρύνσεις ἢ τοὺς τυχόν ὑπάρχοντας φόρους, ἐφ' ὅσον οὗτοι καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη, ὑπολογίζεται τὸ κόστος τῆς ἐργασίας ἐν τῇ ἅλῃ λειτουργίᾳ τῆς παραγωγῆς. Ὁ καθ' ἑαυτὸν μισθὸς περιλαμβάνει τὸν καταβαλλόμενον μισθόν, προσηυξημένον διὰ τῶν διαφόρων ποσῶν κοινωνικῆς προνοίας κατόπιν ἀφαιρέσεως τῶν κρατήσεων κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Ὁ δυνάμενος νὰ ἀποκληθῇ «κοινωνικὸς μισθὸς» προσδιορίζει τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἀποτελεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς ἐν συσχετίσει μὲ τὸν τιμᾶριθμον, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ ὠρισμένων κοινωνικῶν παροχῶν. Ἡ στατιστικὴ παρακολούθησις τῶν διαφόρων ἐπιδομάτων καὶ προσαυξήσεων ἐνέχει μεγάλην σημασίαν, διότι παρέχει στοιχεῖα μελέτης τῶν συνθηκῶν αἰτινες ἰσχύουν εἰς τοὺς καθ' ἕκαστον κλάδους τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως, ἐξ ἄλλου, τοῦ τιμᾶριθμοῦ τοῦ κόστους ζωῆς καὶ τοῦ πραγματικοῦ μισθοῦ ὑπολογίζεται ὁ λεγόμενος, κατὰ πιστὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ καὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ, πραγματικὸς ἢ οὐσιαστικὸς μισθὸς καὶ ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκληθῇ «ζωτικὸς μισθὸς».

Αί στατιστικαὶ σειραὶ «διαρκείας τῆς ἐργασίας» καὶ μισθοῦ ἔχουν ὡς πηγὰς ἢ τὰ μισθολόγια τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ τὰς καταστάσεις τῶν ἰδρυμάτων κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἢ τοὺς φρολογικοὺς καταλόγους, ἢ καὶ καταρτίζονται βάσει εἰδικῶν ἐρευνῶν μέσῳ τῶν ἐπιχειρήσεων καθ' ὄρισμένας χρονικὰς περιόδους, μετὰ διακρίσιν φύλου, γεωγραφικῆς περιφερείας, κλάδου οἰκονομικῆς δράσεως καί, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, κατὰ κλάδους ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων. Αἱ αὐταὶ στατιστικαὶ ἐμφανίζονται εἰς πραγματικοὺς ἀριθμοὺς καὶ ὑπὸ μορφήν δεικτῶν.

Ἐκ τῆς συσχέτισεως τοῦ δείκτου τῶν ἀπασχολουμένων ἀτόμων καὶ τοῦ δείκτου τῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας δι' ἓνα ὄρισμένον κλάδον οἰκονομικῆς δράσεως ἐξάγεται ὁ δείκτης δραστηριότητος τοῦ κλάδου, ὡς συμβαίνει εἰς Γαλλίαν, ὑπολογιζόμενος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Ἡ δραστηριότης μιᾶς ἐπιχειρήσεως εἶναι πράγματι συνάρτησις, ὑπὸ συνθήκας θεωρητικῶς ὁμαλᾶς, ἀφ' ἑνὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων ἅτινα λαμβάνουν μέρος εἰς τὸ ἔργον τῆς παραγωγῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ὄγκου τῆς ἐργασίας ἣτις διετέθη. Κανονικῶς, λοιπόν, ὁ δείκτης τῆς δραστηριότητος πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τὸν δείκτην τῆς παραγωγῆς, παρ' ὅτι παρεμβάλλονται ἄλλοι συντελεσταὶ δυνάμενοι νὰ ἐπηρεάσουν ἐπὶ τὸ δυσμενὲς ἢ ἐπὶ τὸ εὐμενὲς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν.

Εἰς τὸν κλάδον τῆς ἐργατικῆς οἰκονομικῆς στατιστικῆς ἀνήκει καὶ ἡ διερευνήσις τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας ἡ ὁποία εἶναι ἡ σχέση τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς πρὸς τὸ σύνολον τῶν μέσων ἅτινα ἐξρησιμοποιήθησαν πρὸς ἐπίτευξίν της. Ἡ μελέτη τοῦ θέματος δὲν ἀνήκει, βεβαίως, μόνον εἰς τὴν στατιστικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς παραγωγῆς.

Τὸ *συνολικὸν ἐργατικὸν εἰσόδημα* εἶναι στοιχεῖον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ μέρους τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συσχέτισιν τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας μετὰ τοὺς ὑπολοίπους συντελεστὰς τῆς παραγωγῆς.

Ἡ κατάρτισις καὶ ἡ παρακολούθησις τοῦ τιμαρίθμου κ. ὁ. σ. τ. ο. υ. ζ. ω. ἢ σ. φρονῶ ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς, παρ' ὅτι ὑπάρχουν καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἀντίθετον ἄποψιν. Αἱ ὑπηρεσίαι ἑργατικῆς στατιστικῆς θὰ ἠδύναντο νὰ παρακολουθοῦν τὰς ἐξελίξεις τῶν τιμῶν τῶν οἰκονομικῶν αγαθῶν ὥστε νὰ θέτουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ὑπηρεσιῶν καθορισμοῦ τῶν μισθῶν τὰ σχετικὰ στοιχεῖα, προκειμένου νὰ ὀρίσθῃ τὸ ὕψος τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν ἢ νὰ καταρτισθῇ ὁ τιμαριθμικός μισθός, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται σχετικὸν σύστημα.

Ἐπίσης, κατὰ τὸ ἀπολύτως εἰσερχόμενον εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐρευνῶν τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς εἶναι ἡ παρακολούθησις δι' εἰδικῶν ἐρευνῶν, ἐνεργουμένων διὰ δειγματοληψίας μέσῳ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ περιόδους αἱ ὁποῖαι ἐνδείκνυται νὰ μὴν ὑπερβαίνουν τὴν διετίαν, τῶν *εἰσοδῶν καὶ τῶν ἐξόδων τῶν ἐργατικῶν οἰκογενειῶν* (πραγματικὸν εἰσόδημα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἄλλων πόρων καὶ λεπτομεροῦς περι-

γραφῆ τῶν ποσοστῶν καὶ τῶν εἰδῶν τῶν καταναλωθέντων ἀγαθῶν ἢ τῶν χρησιμοποιηθεισῶν ὑπηρεσιῶν). Τὸ θέμα τοῦτο ἔχει μακρὰν ἱστορίαν καὶ ἐχρησιμοποιήθη παρὰ τῶν οἰκονομολόγων καὶ κοινωνιολόγων τοῦ παρελθόντος ὡς ἡ βασικώτερα μέθοδος μελέτης τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, ἥτις καὶ παρεκίνησε τόσον αὐτοὺς ὅσον καὶ τοὺς κυβερνῶντας εἰς τὴν κοινωνιοστικὴν ἐξόρμησιν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐκ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν προκύπτουν στοιχεῖα χρήσιμα ὄχι μόνον διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάλυσιν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μελέτην τοῦ θέματος τῆς **διατροφῆς τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ**, προσοριζόμενα νὰ κατευθύνουν τὴν πολιτικὴν διατροφήν τοῦ λαοῦ ἀπὸ ἀπόψεως εἰδῶν καταναλώσεως, προσδιορισμοῦ τῶν ποσοτήτων κατὰ τὴν ὑπολογισμῶν τῆς θρεπτικῆς ἀξίας αὐτῶν, τιμῶν κ.λ.π.

Εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐργατικὴν στατιστικὴν ἀνήκει καὶ ἡ στατιστικὴ τῶν **σ υ λ λ ο γ ι κ ῶ ν σ υ μ β ἄ σ ε ω ν** ἥτις ἐμφανίζει τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δράσεως, περιφερείας καὶ κατ' εἶδος. Ἀπὸ ἀπόψεως ἀποτελέσματος, εἰς τὰς συλλογικὰς συμβάσεις προσιδιῶνται ἀποφάσεις τῶν ἐπιτροπῶν διατηρίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐνίοτε ρυθμίζονται θέματα μισθῶν ὡς καὶ ὠρισμένοι ἄλλοι ὄροι ἐργασίας.

Στατιστικὴ τῶν ἠθικῶν ἐργατικῶν ζητημάτων

Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν δύνανται νὰ καταταγοῦν αἱ στατιστικαί :

- α) τῆς ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως,
- β) τῶν ἐργατικῶν διαφορῶν καὶ ἀπεργιῶν,
- γ) τῆς ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως καὶ
- δ) τῶν διαφορῶν ἐκδηλώσεων τοῦ μετεργατικοῦ χρόνου.

Ἡ Στατιστικὴ τῆς **ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως** δέον νὰ ἐμφανίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν σωματείων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν αὐτῶν, εἰ δυνατόν κατ' ἀτομικὸν ἐπάγγελμα καὶ φύλον. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τὰ σωματεία καὶ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ προκύπτει ὁ βαθμὸς τῆς ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως. Ἡ στατιστικὴ ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως εἶναι χρήσιμος νὰ ἐμφανίσῃ τὰς δύο μορφὰς τοῦ συνδικαλισμοῦ, δηλ. τῆς ἐπαγγελματικῆς ὁργανώσεως κατὰ σύστημα ὀριζόντιον καὶ κάθετον.

Ἡ Στατιστικὴ **συνεταιριστικῆς ὁργανώσεως** δέον νὰ ἐμφανίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν λειτουργούντων συνεταιρισμῶν κατ' εἶδος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν, ὡς καὶ τὰ ἐπιτυγχανόμενα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως αὐτῶν (δάνεια, προμηθείας εἰδῶν, στεγαστικὰ προγράμματα κ.λ.π.).

Ἡ Στατιστικὴ **ἐργατικῶν διαφορῶν** ἐμφανίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναφερομένων μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν διαφορῶν κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δράσεως, τὴν φύσιν τῶν διενέξεων καὶ ἐνδείξεις περὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτῶν. Ἐφ' ὅσον ἡ διένεξις λάβῃ τὴν μορφήν **ἀπεργίας** ἢ **ἀνταπεργίας** δέον νὰ συγκεντρῶνται στοιχεῖα περὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ὡς καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετεχόντων, κατὰ κλάδους οἰκονομικῆς δράσεως, κατὰ περιφε-

ρείας και διάρκειαν, ήτις συνήθως υπολογίζεται εις άπωλεσθείσας ώρας ή ημέρας έργασίας. Αί καλώς ώργανωμένα Ύψηρασία παρακολουθοῦν στατιστικῶς και τὰ επιτευχθέντα αποτελέσματα.

Ἡ Στατιστική τῆς **ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως** δέον νά παρέχη στοιχεῖα περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων οἵτινες προσανατολίζονται πρὸς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα ἢ ἀποκτοῦν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν εἰς εἰδικὰς ἐπαγγελματικὰς σχολὰς ἢ ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων κατὰ κλάδους ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων, ἐπίσης δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετεκπαιδευόμενων εἴτε διὰ λόγους ὑγιεινῆς ἢ σωματικῆς καταστάσεως εἴτε διὰ λόγους γενικωτέρας οἰκονομικῆς σκοπιμότητος. Ἡ στατιστικὴ αὕτη δέον νά συνδυάζεται μετὰ τὰ εἰδικὰ στοιχεῖα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἀνέργους νεαρὰς ἡλικίας, ὡς καὶ μετὰ τὰ στοιχεῖα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν νέων, πάντως μέχρι τοῦ 18ου ἔτους, ἀπὸ πλευρᾶς ὑγιεινῆς καταστάσεως.

Ἡ σύγχρονος κοινωνικὴ πολιτικὴ, διευρύνουσα ὡςήμεραι τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐπιδιώξεις αὐτῆς, περιλαμβάνει ἤδη καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς παροχῆς εἰς τοὺς ἐργαζομένους κατευθύνσεων, παροτρύνσεων, ἀλλὰ καὶ παροικονομικῆς ἐνισχύσεως διὰ τὴν καλυτέραν χρησιμοποίησιν τοῦ **μειτεργασιακοῦ χρόνου**. Ἡ ἐργατικὴ στατιστικὴ παρακολουθεῖ οὕτω τὰς ἐκδηλώσεις αὐτὰς εἴτε εἰς τὸν ψυχαγωγικὸν τομέα (ἐκδρομαί, θεατρικαὶ παραστάσεις κ.λ.π.), εἴτε εἰς τὸν μορφωτικὸν τομέα (βιβλιοθῆκαι, διαλέξεις, καλλιτεχνία κ.λ.π.), εἴτε εἰς τὸν τομέα τοῦ ἀθλητισμοῦ.

Ἡ Στατιστικὴ τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Κοινωνικὴ Ἀσφάλις ἀποτελεῖ ἴδιον τομέα τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ σκοπεῖ τὴν προστασίαν τοῦ ἐργαζομένου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐκ τῶν κινδύνων οἵτινες ἐπαπειλοῦν τὴν ὑγίαν, τὴν σωματικὴν ἀκεραιότητα, τὴν ζωὴν του ἐν γένει ὡς καὶ τὴν πρὸς ἐργατικὴν ἰκανότητα, προσέτι δὲ τὴν προστασίαν τοῦ ἀτόμου εἰς περίπτωσιν ἀνεργίας. Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεια πραγματοποιεῖται εἴτε μερίμνη τοῦ Κράτους ἀποκλειστικῶς εἴτε καὶ μερίμνη ἡμικρατικῶν ὀργανισμῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ συστημάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἐνυπάρχει ἡ εὐθύνη τοῦ Κράτους ἢ τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ἐργοδοτῶν.

Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεια ἀποβαίνει μετὰ γοργὸν ρυθμὸν εἰς ὅλα τὰ Κράτη θεσμὸς τείνων νά περιλάβῃ πάντα τὰ ἄτομα, παρέχουσα οὕτω ἐν εὐρύτατον πεδίον οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν παρατηρήσεων.

Ἡ ἐξ αὐτῆς προκύπτουσα Στατιστικὴ ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡσφαλισμένων, μετὰ τὰς διακρίσεις φύλου, ὁμάδος ἡλικιῶν, ὁμάδος ἀτομικῶν ἐπαγγελμάτων κατὰ περιφερείας καὶ οἰκογενειακῆν κατάρτισιν. Παρακολουθεῖ τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ (νοσηρότητες, θνησιμότης, ἔξοδος ἐκ τῶν ἐπαγγελμάτων), ἐμφανίζει τὰς σωματικὰς βλάβας αἰτινες ἐπέρχονται εἰς τοὺς ἐργαζομένους εἴτε ἐξ ἀτυχημάτων ἐργα-

σίαις είτε ἐξ ἐπαγγελματικῶν νόσων είτε ἐξ ἄλλων αἰτίων, παρακολουθεῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν γεννήσεων αἰτίνες σημειοῦνται εἰς τὸν ἐργαζόμενον πληθυσμὸν καὶ παρέχει στοιχεῖα διὰ τὴν σύνθεσιν τῶν ἐργατικῶν οικογενειῶν, τὴν ἀπασχόλησιν καὶ τὴν ἀνεργίαν. Διότι χορηγεῖ τὰς οὐσιώδεις κοινωνικὰς παροχὰς ἀσθενείας, μητρότητος, ἀτυχήματος, ἀναπηρίας, ἀνεργίας, γήρατος καὶ ἐπιζώντων παρέχει δὲ στοιχεῖα ὑπολογισμοῦ τοῦ λεγόμενου κοινωνικοῦ μισθοῦ καὶ μετρήσεως τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τῆς ἐργατικῆς οικογενείας.

Τὰ ὡς ἄνω στοιχεῖα συγκεντροῦνται ἐκ τοῦ μητροῦ τῶν ἠσφαλισμένων, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, τοῦ μητροῦ τῶν ἐργοδοτῶν ὡς καὶ τῶν πινάκων τοκετῶν, ἐργατικῶν ἀτυχημάτων καὶ ἐπαγγελματικῶν νόσων, τῶν καταστάσεων συνταξιοδοτήσεως λόγῳ γήρατος ἢ ἀναπηρίας ἢ ἐπιδοτήσεως λόγῳ ἀνεργίας.

Ἡ Στατιστικὴ τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν νόσων ὡς ἰδιαιτέρος κλάδος πρέπει νὰ παρέχῃ στοιχεῖα περὶ τῆς συχνότητος αὐτῶν κατὰ κλάδους δραστηριότητος πρὸς διερεῦνησιν τῶν αἰτίων καὶ καθορισμὸν τῶν μέτρων προλήψεως αὐτῶν. Σημασίαν ἔχει ἐπίσης ἐν προκειμένῳ ἡ συγκέντρωσις στοιχείων περὶ τῆς φύσεως αὐτῶν ὡς καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν, ἐὰν δηλαδὴ δημιουργοῦν πρόσκαιρον ἢ μόνιμον, μερικὴν ἢ ὀλικὴν ἀνικανότητα ἢ τὸν θάνατον.

Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις λόγῳ τῆς ἐκτάσεώς της παρέχει στοιχεῖα διερευνήσεως τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τῶν μισθῶν ὑπὸ τὰς διαφόρους μορφάς των.

Ἐδόθη οὕτω μία σύντομος ἀπαρίθμησις τῶν γενικωτέρων ὡς καὶ τῶν δευτερευούσης σημασίας ἐργατικῶν στατιστικῶν.

Εἶναι εἰς ὅλους γνωστόν, ὅτι ἡ στατιστικὴ διερεῦνησις τῶν ὀικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν φαινομένων προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν σχετικοῦ προγράμματος, τοῦ ὁποῦ ὅμως ἡ ἐκτέλεσις χρήζει τόσον θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς καταρτίσεως τῶν ὑπευθύνων δι' αὐτὸ ὅσον καὶ ὠρισμένων διασφαλίσεων νομικῆς ἢ διοικητικῆς μορφῆς.

Αὗται εἶναι :

α) Ἡ ὑπαρξις καὶ ἡ ὀργάνωσις καταλλήλων ὑπηρεσιῶν, ἐπαρκῶς ἐξοπλισμένων καὶ ἐπηνδρωμένων ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀντεπεξέρχωνται εἰς τὸν ὄγκον καὶ τὴν φύσιν τῆς ἐργασίας. Σχετικῶς δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι μόνον αἱ στατιστικαὶ Ὑπηρεσίαι δὲν ἀρκοῦν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἱκανοποιητικοῦ ἀποτελέσματος, διότι συνήθως ἡ συγκέντρωσις τῶν στοιχείων γίνεται μέσῳ ἄλλων ὑπηρεσιῶν τῶν ὁποίων ἡ ὀργάνωσις ἐπηρεάζει τὴν ποιότητα τῶν στατιστικῶν. Μὴ ὑπαρχούσης γενικῆς ἀπογραφῆς π.χ. δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν οἱ βασικοὶ ἀριθμοὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηριχθοῦν οἱ εἰδικοὶ δείκται, ἢ μὴ λειτουργούντων ἱκανοποιητικῶς τῶν γραφείων ἐφόδεως ἐργασίας παρεμποδίζεται ὁ καταρτισμὸς τῆς εἰδικῆς στατιστικῆς τῶν ἀνέργων.

β) Ἄλλη διασφάλις εἶναι ἡ καθιέρωσις τῆς ἐκπονήσεως τοῦ προγράμματος ὑπὸ μιᾶς ἐνιαίας ἀρχῆς, ὑπευθύνου διὰ τὴν στατιστικὴν ὄλων τῶν κλάδων. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ ἀρχὴ αὕτη ὄχι μόνον προεβλήθη ὑπὸ τῶν σχετικῶν νόμων ἀλλὰ καὶ τηρεῖται ἀπολύτως, καθὲρ δὲ στατιστικὴ ἔρευνα ἢ ἄλλη ἐργασία, πρὸ τῆς πραγματοποιήσεώς της, πρέπει νὰ ἔχη ἐγκριθῆ ὑπὸ ἐνὸς κεντρικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται καὶ μὲ τὴν θεώρησιν τῶν σχετικῶν ἐρωτηματολογίων ὑπὸ ἐνιαῖον πρόγραμμα ὅπερ ἀποβλέπει καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν διπλῆς ἐργασίας.

γ) Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα μέχρι τῆς τελικῆς τῶν ἐπεξεργασίας πρέπει νὰ θεωρῶνται καὶ νὰ παραμένουν ἐμπιστευτικῆς φύσεως. Αἱ παρεχόμεναι πληροφορίαι δυνατὸν νὰ παρέχουν ἔδαφος εἰς ἀποκαλύψεις δυναμένας νὰ ζημιώσουν τὴν παρέχουσαν αὐτὰς ἐπιχείρησιν, ἐφ' ὅσον θὰ ἐγένετο ἀποκάλυψις αὐτῶν μεμονωμένως. Τοῦτο, ἐξ ἄλλου, δημιουργεῖ οὐσιώδη δυσχέρειαν τῶν ὀργάνων τῶν Ὑπηρεσιῶν στατιστικῆς.

Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ συνείδησις ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα δὲν δύναται νὰ κοινοποιῶνται μεμονωμένως, νὰ προβλέπωνται δὲ σχετικῶς καὶ ποιναὶ διὰ τοὺς ἀρμοδίους ὑπαλλήλους, εἰς περιπτώσιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ παρεχόμενα στοιχεῖα χρησιμοποιοῦνται διὰ σκοποὺς ξένους πρὸς τὴν ἀπόσωπον στατιστικὴν ἀνάλυσιν.

δ) Ποινὰί πρέπει ἐπίσης νὰ προβλέπωνται διὰ τοὺς ἐργοδότας καὶ τὰ πρόσωπα γενικῶς τὰ ὁποῖα δὲν παρέχουν τὰς ζητούμενας πληροφορίας καὶ δὲν ἀπαντοῦν εἰς τὰ σχετικὰ ἐρωτηματολόγια. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἡ διασφάλις τοῦ ἐμπιστευτικοῦ τῶν πληροφοριῶν, αὐταὶ πρέπει νὰ παρέχωνται ἀπαραιτήτως, τούτου ἀποτελοῦντος μίαν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πολίτου πρὸς τὸ Κράτος. Διὰ νὰ ἀποφεύγονται αἱ διάφοροι δικαιολογίαι, αἱ ὑπηρεσίαι ὀφείλουσι νὰ συντάσσουν τὰ ἐρωτηματολόγια κατὰ τρόπον σαφεῖ καὶ εὐληπτον, νὰ εἶναι δὲ ταῦτα ὅσον τὸ δυνατὸν σύντομα.

ε) Κίνδυνος διὰ τὴν στατιστικὴν εἶναι ἡ παρέμβασις εἰς τὸ ἔργον τῆς τῶν Ἀρχῶν αἱ ὁποῖα ἀσχοῦν τὴν πολιτικὴν διὰ νὰ προσαρμόσουν τὰ ἀποτελέσματά της εἰς ὑπάρχουσαν σκοπιμότητα. Ἡ Στατιστικὴ ἀπεικονίζει τὰς καταστάσεις ὡς αὐταὶ διαμορφοῦνται ἐν τῇ ἐξελίξει των. Ἄν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς οἰασδήποτε σκοπιμότητος ἀλλοιοῦνται τὰ ἀποτελέσματα τῶν στατιστικῶν ἐρευνῶν ἢ παρεμβάλλονται προσκόμματα εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν στοιχείων, Στατιστικὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

στ) Ἡ στατιστικὴ πρόοδος δὲν ἐγκεῖται μόνον εἰς τὴν καλὴν ποιότητα ἢ τὴν ποσότητα τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἔργου. Χρειαίεται καὶ ἡ ὑπαρξις τοῦ μηχανισμοῦ διὰ τὴν σχετικὴν διαφώτισιν, ἵνα εὐρύνεται ὁ κύκλος τῶν χρησιμοποιούντων τὴν Στατιστικὴν.

ζ) Προϋπόθεσις ἐπιτυχίας εἶναι ἡ διασφάλις τῶν καταλλήλων μεθόδων προσδιορισμοῦ καὶ ἐπιλογῆς τῶν πηγῶν, τῆς συγκεντρώσεως τῶν πληροφοριῶν, τῆς ταξινομήσεως καὶ ἐπεξεργασίας τῶν στοιχείων, καὶ ἐμφανίσεως αὐτῶν ὑπὸ μορφήν συνολικῶν ἀποτελεσμάτων. Ὁ καθορισμὸς τῶν

βασικῶν ἀριθμῶν καὶ ἡ ἐκάστοτε καθισταμένη ἀναγκαία ἀνασύνταξις αὐτῶν ἀποτελεῖ ἐργασίαν δυσχερῆ, καὶ πολύμορφον, χροῖζουσαν μεγάλης πείρας καὶ γνώσεως τῶν τεχνικῶν ζητημάτων.

Ἐπιπλέον ἀνεφερα ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Δ.Γ.Ε. ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς εἶναι σημαντικόν. Ἡ σημασία του εὐκόλως διαπιστοῦται ἂν διατρέξῃ κανεὶς τὰς περισσοτέρας τῶν πενήκοντα μονογραφιῶν τὰς ὁποίας ἔχει ἐκπονήσει ὡς καὶ τῶν στατιστικῶν ἐπετηρίδων τὰς ὁποίας καταρτίζει ἀπὸ τῆς προπολεμικῆς περιόδου.

Ἀποτελοῦν αὐταὶ τὴν συμπύκνωσιν τῶν προσπαθειῶν τῶν ἐπιτελείων ἐργατικῆς στατιστικῆς τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς κοινωνικῆς φυσιογνωμίας τῶν διαφόρων Κρατῶν.

Ἡ ἐπίπονος προσπάθεια τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Δ.Γ.Ε. καὶ ἡ παρεχομένη συμβολὴ εἰς τὸ ἔργον τῆς ὑπὸ τῶν ἐμπειρογνομόνων στατιστικῆς οἱ ὁποῖοι κατὰ καιροὺς συνέρχονται πρὸς μελέτην διαφόρων εἰδικῶν θεμάτων ἐμφανίζει τὸ Δ.Γ.Ε. εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς στατιστικῆς.

Αἱ ἐπιτὰ Διασκέψεις τῶν ἐμπειρογνομόνων τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς ἔχουν προβῆ εἰς λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῶν εἰδικῶν θεμάτων ἑνὸς ἐκάστου κλάδου τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς καὶ ἐν συντονισμῷ μετὰ τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Δ.Γ.Ε. ἔχουν καταρτισθῆ μελέται, μονογραφίαι, ἐκθέσεις, συστάσεις πρὸς τὰ Κράτη—Μέλη, αἱ ὁποῖαι καὶ ἀποτελοῦν τὴν βίβλιν δι' ἓν πλῆρες πρόγραμμα δράσεως.

Εἰς τὴν χώραν μας, ἡ ἐργατικὴ στατιστικὴ δὲν ἔχει ἐπιτελέσει τὰς προόδους τὰς ὁποίας ἔχει ἐπιτελέσει ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ. Συστηματικὴ στατιστικὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι, παρ' ὅτι κατὰ καιροὺς ἔχουν γίνεαι ὀρισμέναι ἀξιόλογοι προσπάθειαι. Εἰς τὸν τομέα τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς τὸ Δ.Γ.Ε. παρέσχε τεχνικὴν ἐπικουρίαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐνταῦθα στατιστικοῦ ἐμπειρογνώμονος, τοῦ Γάλλου κ. Fonsagrive, τοῦ ὁποίου ἀναμένεται ἡ τελικὴ ἐκθεσις, ἀναφορικῶς μὲ τὸ ἐφαρμοστέον πρόγραμμα.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ ἐκθεσις αὕτη θὰ ληφθῆ λίαν συντόμως ὁπότε, μὲ τὴν λειτουργίαν τῆς κεντρικῆς στατιστικῆς θὰ πρέπει νὰ τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ συντομώτερον ἐν πλῆρες πρόγραμμα ἐργατικῆς στατιστικῆς, τοῦ ὁποίου νὰ ἐξασφαλισθοῦν καὶ τὰ μέσα τῆς πραγματώσεως.

Περαιῶν θὰ ἤθελον νὰ εὐχαριστήσω τὸν προεδρεύοντα τῆς συγ' κεντροῦσεως καθηγητὴν κ. Εὐστ. Μαργαρίτην, ὅστις πολλὰ ἔχει ἐπιτελέσει εἰς τὸν τομέα τῆς ἐργατικῆς στατιστικῆς ἀφ' ἧς ὑπηρετήσεν ὡς προϊστάμενος τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ι.Κ.Α. καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκ τῶν διαφόρων τομέων τῆς γενικῆς στατιστικῆς εἰς τοὺς ὁποίους πάντοτε καρποφόρος συνέπραξεν, ὡς καὶ ἐκ τῆς νεωστὶ ἰδρυθείσης Ἑθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, τῆς ὁποίας θέλει ἀποβῆ πολῦτιμος συντελεστής.

ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ὁμιλία τοῦ κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΑΜΑΡΑΚΗ

Τμηματάρχου Ὑπουργείου Ἐργασίας

Προεδρία καὶ Εἰσήγησις τοῦ
κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗ

τ. Ὑπουργοῦ Γεωργίας

Ἐν ἀρχῇ ὁ κ. Μπακάλμπασης ἐτόνισε τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἀνέκαθεν εἶχε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ μετανάστευσις, συνυφανθεῖσα μὲ τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν μακροαῖονα ἱστορίαν του. Ἀκολούθως ἔδωσε μίαν σύντομον, ἀλλὰ οὐσιαστικὴν, εἰκόνα τῆς σημερινῆς μεταναστευτικῆς κινήσεως, τονίσας τὴν σπουδαιότητα τῆς μεταναστεύσεως, ὑπὸ τὰς συνθήκας αἰτίνες ἐπικρατοῦν σήμερον εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐιδικώτερον εἰς τὴν χώραν μας.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ κ. Μπακάλμπασης ἐτόνισε τὴν δραστηριότητα τὴν ἀναπτυσσομένην ἐπὶ τοῦ διεθνoῦς πεδίου ἐκ μέρους διεθνῶν ὁργανώσεων, ὡς ἡ Διεθνῆς Ὀργανώσις Ἐργασίας καὶ ἡ Διακυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὰς ἐξ Ἑυρώπης Μεταναστεύσεις, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους τῶν χωρῶν ἀποστολῆς καὶ εἰσοδογῆς μεταναστῶν. Ἰδιαιτέρως ἐτόνισε τὴν δρᾶσιν τῆς Δ.Ο.Ε., ἡ ὁποία, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της, συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῆς προστασίας τῶν μεταναστῶν, διὰ σειρᾶς διεθνῶν συμβάσεων καὶ συστάσεων καὶ δι' ἄλλων μέτρων.

Διὰ τὴν Ἑλλάδα, εἶπεν ὁ κ. Μπακάλμπασης, ἡ μετανάστευσις εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, εἰς τὸ ὅποιον ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μὲ φρόνησιν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσφεύγωμεν πρὸς ἀπάλυνσιν τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος, μέχρις ὅτου ἀποτελέσῃ βασικὴν πολιτικὴν τῶν Κρατῶν ἡ διεύρυνσις τοῦ οικονομικοῦ χώρου. Ἡ διεύρυνσις αὕτη, περιλαμβάνουσα πλεον τοῦ ἐνὸς Κράτη, θὰ ἐπιτευχθῆ ἔστω καὶ διὰ μερικῆς τελωνειακῆς ἐνώσεως. Καὶ τοῦτο διότι δὲν εἶναι νοητὸν νὰ προβαίνωμεν εἰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς συμμαχίας, νὰ καλοῦμεν τὴν νεολαίαν τῶν συμμαχῶν Κρατῶν νὰ θυσιασθῆ διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἐλευθερίας τούτων ἐφ' ὅλου τοῦ συμμαχικοῦ χώρου καὶ νὰ μὴ ἀναγνωρίζωμεν εἰς τὰ συμμαχοῦντα ἔθνη τὸ δικαίωμα τῆς ἐξασφαλίσεως μιᾶς ἀνεταίερας ζωῆς, διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς εὐρυτέρας οικονομικῆς μονάδος ποῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν συμμαχικὸν αὐτὸν χώρον. Ἡ παγκόσμιος εἰρήνη τότε μόνον θὰ παγιωθῆ, ὅταν παγκοσμίως ἀναγνωρισθῆ καὶ ἐφαρμοσθῆ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας κυκλοφορίας ἀνθρώπων, ἐμπορευμάτων καὶ κεφαλαίων.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ κ. Μπακάλμπασης παρουσίασε τὸν ὁμιλητὴν τῆς ἡμέρας κ. Σαμαράκη, τοῦ ὁποίου ἐξῆρε τὴν εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας καὶ ἐιδικώτερον τὴν κατάρτισίν του εἰς τὸ θέμα τῆς μεταναστεύσεως.

Ὁ κ. Σαμαράκης, προσέθεσεν ὁ κ. Μπακάλμπασης, εἶναι πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ὑπηρετεῖ δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας ἀπὸ τὸ 1935. Ἀπὸ τὸ 1951 προϊστάται τοῦ παρ' αὐτῷ Τμήματος Μεταναστεύσεως. Ἐπίσης μετέχει εἰς τὸ Συμβούλιον Μεταναστεύσεως, ἐμπροσθῶν τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας. Ἐκτὸς τῶν προσόντων τούτων, ὁ κ. Σαμαράκης εἶχε τὴν εὐκαιρίαν, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Δ.Γ.Ε., νὰ μελετήσῃ τὴν ὅλην ὁργάνωσίν του, ὡς καὶ τῶν κυριωτέρων χωρῶν ἀποστολῆς μεταναστῶν.

Ἐθεώρησε, μάλιστα, ζήτημα συνειδήσεως νὰ παρακολουθῆσθαι Ἑλληνας μετανάστας μέχρι Βραζιλίας, καὶ ζῆσθαι τὴν ζωὴν αὐτῶν κατὰ τὴν κρίσιμον περιόδον τῆς μετακινήσεως αὐτῶν καὶ νὰ σχηματίσῃ ἰδίαν γνώμην ἐπὶ τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ἐμφανίζει μία τοιαύτη τολμηρὰ ἀπόφασις ἀνθρώπων ποῦ διακόπτουν τοὺς δεσμούς των μὲ τὴν χώραν ἀποστολῆς καὶ ἀγωνίζονται εἰς τὴν χώραν εἰσοδογῆς νὰ δημιουργήσουν οικονομικὸν ἔρεισμα καὶ νέαν κοινωνικὴν ὁμάδα.

Εὐχαριστῶ τὸ σεβαστό μου καὶ ἀγαπητό μου κ. Μπακάλμπαση γιὰ ὅσα εἶπε γιὰ μένα.

Μοῦ εἶναι χαρὰ καὶ τιμὴ ἢ εὐκαιρία πού μοῦ δίνει σήμερα ἡ Ἐνω-
τέρα Σχολὴ Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, ἡ Σχολὴ πού παρουσιάζει πάντοτε
μὴ ὀλοένα ἀνανεούμενη ζωτικότητα καὶ ἀξιόλογες πρωτοβουλίες, τὴ στιγμή
πού ἄλλα ἰδρύματα ἀνωτέρας καὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως βρίσκονται σὲ «χει-
μερία νάρκη», χειμῶνα καὶ καλοκαίρι.

Πρόκειται νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ ἓνα θέμα πού ἀπὸ πολὺ παλιὰ εἶναι δε-
μένο μὲ τὴ μοίρα καὶ μὲ τὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους μας: γιὰ τὴ μετανάστευση. Τὸ
θέμα τοῦτο παίρνει σήμερα, κάτω ἀπ' τὶς συνθήκες πού κυριαρχοῦν στὴ
χώρα μας, καὶ στὸν κόσμον μας γενικότερα, ἐντελῶς ξεχωριστὴ σημασία καὶ
δραματικότητα.

Δὲν πρόκειται νὰ κάνω καμιὰ ἀναδρομὴ στὴν ἱστορία· λίγο πολὺ εἶ-
ναι γνωστὸ σὲ ὅλους, ἢ σὲ πολλούς, τὸ παρελθόν. Εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ με-
τανάστευση ἔχει ἐμφανιστεῖ ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους, γιὰ νὰ συνεχι-
στεῖ ἀπὸ τότε ὡς τὶς μέρες μας, πότε μὲ τούτη καὶ πότε μὲ τὴν ἄλλη μορφή,
πότε μὲ περισσότερη καὶ πότε μὲ λιγότερη ἔνταση.

Δὲν πρόκειται ἀκόμα νὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ ἀνάπτυξη θεωρητικῶν
ἀπόψεων. Πιστεύω πὼς ἡ μετανάστευση δὲ χρειάζεται βαθυστόχαστες με-
λέτες. Εἶναι ἓνα θέμα πού χρειάζεται κοινὴ λογικὴ, καλὴ θέληση καί, πάνω
ἀπ' ὅλα, ἀνθρωπιά.

Πρόθεσή μου εἶναι νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὰ σημερινὰ μεταναστευτικὰ
προβλήματα, γιὰ τούτα τὰ καιρὰ προβλήματα, πού ἡ δουλειά μου στὸ Ἐ-
ργαστῆρι Ἐργασίας καὶ τὸ ταξίδι πού χάριξ στὸ Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργα-
σίας ἔκανα τὸν περασμένο χρόνο μοῦ δώσανε τὴν εὐκαιρία νὰ τὰ ἰδῶ, νὰ
τὰ ἐρευνήσω καί, ἂν μοῦ ἐπιτρέπετε τὴν ἐκφραση, νὰ τὰ ζήσω ὡς ἓνα ση-
μεῖο. Θὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὰ σημερινὰ μεταναστευτικὰ προβλήματα μ' ἓναν
τρόπον ἕμμεσον, δηλαδὴ μιλώντας σας γιὰ τὸ ταξίδι μου, γιὰ ὅσα εἶδα, ἄ-
κουσα, ἐρευνήσα κι ἔζησα σ' αὐτό.

Ἡ μετανάστευση ὕστερα ἀπὸ τὸ δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον

Προτοῦ νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὸ ταξίδι μου, θέλω νὰ πῶ μερικὰ πράγ-
ματα γιὰ τὴ μετανάστευση ὕστερα ἀπὸ τὸ δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον. Λοι-
πόν, ὕστερα ἀπὸ τὸν πόλεμον ἡ μετανάστευση πῆρε μορφή διαφορετικὴ ἀπὸ
κεινὴ πού εἶχε πρὶν ἀπ' αὐτόν. Ἐμφανίστηκε ἡ λεγόμενὴ *émigration dirigée*.

gée ή assistée, ή διευθυνόμενη ή ένισχυόμενη μετανάστευση, ή προγραμματισμένη μετανάστευση. Για την ακρίβεια, ή μορφή τούτη τής μετανάστευσης υπήρχε και άλλοτε, μα δέν είχε αναπτυχθεί τόσο πολύ όσο αναπτύχθηκε ύστερα άπ' τόν πόλεμο. Νά, σέ γενικές γραμμές, ποιά είναι ή μορφή αύτή τής μετανάστευσης πού κυριαρχεί σήμερα, ένώ άλλοτε κυριαρχούσε ή αυθόρμητη μετανάστευση. Μεταπολεμικά, άπ' τή μιá μεριά οί χώρες άποστολής και είσδοχής μεταναστών και άπ' τήν άλλη μεριά διεθνείς όργανισμοί προγραμματίζουν τή μεταναστευτική κίνηση, καταστρώνουν συγκεκριμένα μεταναστευτικά προγράμματα, προχωράνε στή σύναψη διμερών ή πολυμερών μεταναστευτικών συμφωνιών σχετικά μέ τήν είσοδο, τήν έργασία και τήν κοινωνική ασφάλεια τών μεταναστών στίς χώρες είσδοχής, όργανώνουν τήν παροχή πληροφοριών στους μετανάστες πάνω στίς συνθήκες ζωής και δουλειάς στίς χώρες είσδοχής, όργανώνουν τόν επαγγελματικό καθαρισμό τών ύποψηφίων μεταναστών καθώς και τήν εκμάθηση σ' αυτούς τής γλώσσας τής χώρας είσδοχής, βοηθάνε τούς μετανάστες πού δέν έχουν νά πληρώσουν τά ναύλα τους, όργανώνουν τήν υποδοχή, τήν πρώτη εγκατάσταση και τήν τοποθέτηση σέ δουλειά τών μεταναστών, ένισχύουν τίς οικογένειες τών μεταναστών πού βρίσκονται στήν πατρίδα ένώ οί άρχηγοί τους είναι στά ξένα, φροντίζουν για κείνους πού βρίσκονται στήν ανάγκη νά γυρίσουν στήν πατρίδα. Αύτή είναι ή διευθυνόμενη μετανάστευση, σέ γενικές, επαναλαμβάνω, γραμμές. Έρχεται δηλαδή τó κράτος ή διεθνείς όργανισμοί και σηκώνουν ένα πολύ μεγάλο μέρος τής ευθύνης πού άλλοτε βάραινε άποκλειστικά, ή σχεδόν άποκλειστικά, τόν ίδιο τó μετανάστη και κανέναν άλλον. Φυσικά, ή αυθόρμητη μετανάστευση δέν έπαψε νά υπάρχει και δέν θά πάψει νά υπάρχει. Η μορφή τού παλιού μετανάστη, πού ξεκινάει μονάχος του για τó άγνωστο, άποφασισμένος νά παλαίψει σκληρά, σηκώνοντας αύτός όλόκληρη τήν ευθύνη, ή μορφή τούτη θά υπάρχει πάντοτε.

Τήν καινούρια αύτή μορφή τής μετανάστευσης αντιμετώπιζει μεταπολεμικά και ή χώρα μας. Καινούρια, επαναλαμβάνω, μέ τήν έννοια πός καμιά φορά στήν ιστορία τής μετανάστευσης δέν υπήρξε τόσο πλατιά και έντονη ή επέμβαση τού κράτους ή διεθνών όργανισμών. Υπήρχε πάντα ή φροντίδα τού κράτους για τή μετανάστευση και για τούς μετανάστες, φυσικά, καθώς και διεθνών όργανισμών. Σήμερα όμως έχει γίνει αύτή ή μετατόπιση τής ευθύνης πού είπα παραπάνω. Νά δούμε και στόν τομέα τής μετανάστευσης μιάν ακόμα περίπτωση ανάπτυξης τού κρατικού έπεμβατισμού ;

Μίλησα πιό πάνω για διεθνείς όργανισμούς πού παίζουν σήμερα ρόλο στή μεταναστευτική κίνηση. Είναι πολλοί αύτοί οί όργανισμοί. Θά αναφέρω δυό άπ' αυτούς. Η παράλειψη τών άλλων δέν έχει καθόλου αξιολογική έννοια. Ο κάθε ένας όργανισμός προσφέρει όρισμένες υπηρεσίες στόν τομέα του. Μέ τούς δυό όργανισμούς πού θά αναφέρω έτυχε νά 'ρθω σέ στενώτερη, άπ' όσο μέ τούς άλλους, έπαφή. Οί δυό τούτοι όργανισμοί είναι ή Διεθνής Όργάνωση Έργασίας, και ειδικότερα τó Διεθνές Γραφείο Έργασίας πού

είναι η μόνη Γραμματεία της, και η Διακυβερνητική Επιτροπή για τις Μεταναστεύσεις απ' την Εύρωπη, ή Δ.Ε.Μ.Ε.

Η Διεθνής Οργάνωση Έργασίας είναι γνωστή για τη δραστηριότητά της σχετικά με τη μετανάστευση από παλιά, πριν απ' τον πόλεμο. Αναφέρω μονάχα πώς πολλές διεθνείς συμβάσεις και διεθνείς συστάσεις πάνω σε διάφορα μεταναστευτικά θέματα ψηφίστηκαν χάρη στη Διεθνή Οργάνωση Έργασίας. Έξακολουθεῖ πάντα έντονη η δραστηριότητα της οργάνωσης αυτής πάνω στο θέμα της μετανάστευσης. Στη φετινή Διεθνή Συνδιάσκεψη Έργασίας, που θα γίνει σε λίγες μέρες στη Γενεύη, ένα απ' τα τέσσερα θέματα που θα συζητηθούν είναι μεταναστευτικό.

Η Δ.Ε.Μ.Ε. είναι δημιούργημα του 1952. Συμμετέχουν σ' αυτή κυβερνήσεις των χωρών αποστολής και εισδοχής μεταναστών καθώς και η κυβέρνηση των Ήνωμένων Πολιτειών, που, όπως είναι γνωστό, έχουν ένα ιδιότυπο σύστημα μετανάστευσης. Η συμμετοχή όλων των παραπάνω κυβερνήσεων είναι και οικονομική. Η Δ.Ε.Μ.Ε. κύριο έργο έχει την αποστολή μεταναστών από την Εύρωπη σε χώρες υπερπόντιες, αναλαμβάνοντας όλες τις φροντίδες για τη μετακίνηση των μεταναστών και πρό πάντων την πληρωμή των ναύλων, φυσικά απ' τις εισφορές των Κρατών-Μελών, για τους μετανάστες που δεν μπορούν να τα πληρώσουν οι ίδιοι.

Οι δραστηριότητες των παραπάνω δύο οργανισμών, καθώς και άλλων, απλώνονται, με διάφορες παραλλαγές, στους τομείς αυτούς εδώ : επαγγελματικός καταρτισμός του προσωπικού των μεταναστευτικών υπηρεσιών των ενδιαφερομένων χωρών, επαγγελματικός καταρτισμός των υποψηφίων μεταναστών, παροχή πληροφοριών στους υποψήφιους μετανάστες για τις συνθήκες ζωής και δουλειάς στις χώρες εισδοχής, οργάνωση της υποδοχής των μεταναστών και της πρώτης εγκατάστασής τους, οργάνωση της τοποθέτησης σε δουλειά των μεταναστών, οργάνωση της μετανάστευσης των οικογενειών των μεταναστών που φεύγουν αργότερα απ' τους αρχηγούς τους για να τους συναντήσουν στα ξένα. Οι δραστηριότητες αυτές εκτελούνται με διάφορους τρόπους. Δυο απ' αυτούς είναι : εγκατάσταση αποστολών στις ενδιαφερόμενες χώρες—στη χώρα μας υπάρχει Αποστολή της Δ.Ε.Μ.Ε. απ' τον Απρίλη 1952— αποστολή έμπειρογνωμόνων. Ειδικά για τον επαγγελματικό καταρτισμό και την ειδίκευση του προσωπικού των μεταναστευτικών υπηρεσιών των ενδιαφερομένων χωρών, η Διεθνής Οργάνωση Έργασίας δίνει ύποτροφίες, μέσα στο πλαίσιο του Προγράμματος Τεχνικής Βοηθείας του Ο.Η.Ε. Μία τέτοια ύποτροφία υπήρξε και η δική μου.

Η ύποτροφία μου

Η ύποτροφία μου κράτησε απ' την 1η Ιουνίου ως τις 29 Δεκεμβρίου 1953. Χώρες των σπουδών μου υπήρξαν οι παρακάτω :

— Έλβετία (δουλειά στο Διεθνές Γραφείο Έργασίας, καθώς και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς),

— Ἰταλία, Ὀλλανδία (δύο χῶρες ἀποστολῆς μεταναστῶν).

— Γαλλία, Βραζιλία (δύο χῶρες εἰσδοχῆς μεταναστῶν).

Στὸ ταξίδι μου Γένοβα—Ρίο Ἰανέιρο, μὲ πλοῖο, εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ συνοδέψω μετανάστες, Ἕλληνες, Ἰταλοὺς καὶ Ἰσπανοὺς, νὰ κάνω διάφορες παρατηρήσεις καὶ μιὰ ἔρευνα ἀνάμεσά τους. Ἐνάλογο δουλειὰ ἔκανα στὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ, συνοδεύοντας Ἰταλοὺς καὶ Ἰσπανοὺς ἐπαναπατριζόμενους. Ἔτσι, μπόρεσα νὰ πραγματοποιήσω αὐτὸ πὸ εἶχα στὸ νοῦ μου ὅταν ἐπρότεινα στὸ Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργασίας νὰ προστεθεῖ στὸ ἀρχικὸ πρόγραμμα τοῦ ταξιδιοῦ μου, πὸ ἦταν ἐλβετία, Ἰταλία, Ὀλλανδία καὶ Γαλλία, κι ἓνα ταξίδι ὡς τὴ Βραζιλία, πὸ θὰ συνόδευα Ἕλληνες καὶ ἄλλους μετανάστες, γιὰ νὰ δῶ τις συνθῆκες τοῦ ταξιδιοῦ, τὴ διαμόρφωση τῆς ψυχολογίας τῶν μεταναστῶν στὸ ταξίδι, νὰ κάνω διάφορες παρατηρήσεις καὶ ἔρευνες ἀνάμεσά τους, νὰ δῶ τὴν ὑποδοχὴ τῶν μεταναστῶν καὶ τὴν πρώτη ἐγκατάστασή τους στὴ χώρα εἰσδοχῆς, τὴν τοποθέτησή τους σὲ δουλειά, νὰ ἐρευνήσω τὴν κατάσταση τῆς ἑλληνικῆς μετανάστευσης στὴ Βραζιλία, νὰ ῥθῶ σ' ἐπαφὴ μὲ μετανάστες, νὰ μάθω γιὰ τὴ ζωὴ τους ἐκεῖ καὶ γιὰ τὰ προβλήματά τους καὶ γενικὰ νὰ πάρω μιὰ πείρα ἀνθρώπων, πρακτικῶν καὶ τεχνικῶν μεταναστευτικῶν θεμάτων.

Ἐντικείμενο τῆς ὑποτροφίας μου ἦταν, ἐπίσημα, ἡ «μελέτη τῶν μεταναστεύσεων», καὶ εἰδικότερα τῆς ὀργάνωσης τῶν μεταναστευτικῶν ὑπηρεσιῶν στὶς χῶρες τῶν σπουδῶν μου. Προσπάθησα ὅμως νὰ ῥθῶ σ' ἐπαφὴ, παντοῦ ὅπου πῆγα, μὲ τὸ ζωντανὸ ὕλικὸ τῆς μετανάστευσης, μὲ τοὺς ἴδιους τοὺς μετανάστες ἢ τοὺς ὑποψήφιους μετανάστες. Αὐτὴ ἡ ἐπαφὴ μὲ τοὺς βασικοὺς ἦρωες τοῦ μεταναστευτικοῦ δράματος μὲ συγκινοῦσε ξεχωριστά.

Τώρα θὰ προχωρήσω στὸ ταξίδι μου. Πρῶτα, ὅμως, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ εὐχαριστήσω, μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά, ὅλους ὅσοι μὲ βοήθησαν στὴ δουλειά μου, εἰδικότερα τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας, τῆς Δ.Ε.Μ.Ε. καὶ τῶν ἄλλων διεθνῶν ὀργανισμῶν ὅπου δούλεψα, καθὼς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῶν μεταναστευτικῶν ὑπηρεσιῶν στὶς χῶρες τῶν σπουδῶν μου καὶ τὰ ἄλλα ἀρμόδια πρόσωπα πὸ συνεργάστηκα μαζί τους. Θέλω ἀκόμα νὰ εὐχαριστήσω μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους, συγκεκριμένα τοὺς μετανάστες, πὸ σὲ κάθε χώρα πὸ τοὺς συνάντησα μοῦ ἀνοίξανε τὴν καρδιά τους καὶ μοῦ μιλήσανε γιὰ τὰ προβλήματα καὶ γιὰ τὰ βιάσά τους. Τὰ ὀνόματά τους, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, μοῦ εἶναι ἄγνωστα, ἢ δὲν τὰ θυμᾶμαι πιά. Τοῦτο ὅμως δὲ μικραίνει διόλου τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν συμπάθεια πὸ τοὺς ἔχω.

Ἐλβετία

Στὴν Ἐλβετία, στὴ Γενεύη, δούλεψα στὸ Διεθνὲς Γραφεῖο Ἐργασίας, στὴ Δ.Ε.Μ.Ε., καὶ στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ὑπατου Ἀρμοστῆ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν γιὰ τοὺς Πρόσφυγες.

Στό Διεθνές Γραφείο Ἐργασίας δούλεμα, κυρίως, στή Διεύθυνση Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ καί εἰδικότερα στά τρία τοῦτα τμήματα: στό Τμήμα Μεταναστεύσεων, στό Τμήμα Ἀπασχολήσεως καί στό Τμήμα Ἐπαγγελματικοῦ Καταρτισμοῦ. Στό Τμήμα Μεταναστεύσεων μελέτησα τίς ἀρμοδιότητές του καί τίς δραστηριότητές του, πού ἀπλώνονται σέ πολλούς τομεῖς, ὅπως, γιά νά ἀναφέρω μερικούς μονάχα, τήν κατάρτιση διεθνῶν μεταναστευτικῶν συμβάσεων καί συστάσεων, τήν παροχή τεχνικῆς βοήθειας στίς ἐνδιαφερόμενες χῶρες, τή συγκέντρωση πληροφοριῶν γιά τίς χῶρες εἰσοδοχῆς καί τή διοχέτευση τῶν πληροφοριῶν τούτων στούς μετανάστες μέ τήν ἐκδοση διαφόρων δημοσιευμάτων, τήν ἐκδοση τοῦ μηνιαίου δελτίου «Migrations» μέ πολὺ ἐνδιαφέροντα ἀρθρα καί πληροφορίες. Στό Τμήμα Ἀπασχολήσεως, ἐκτός ἀπό ἄλλα, μελέτησα τή σπουδαία ἐργασία γιά τήν ταξινόμηση τῶν ἐπαγγελμάτων, γιά τήν τοποθέτηση καί γιά τίς μεταναστεύσεις. Πολλὰ προβλήματα δημιουργοῦνται γιατί δὲ δίνουν τὸ ἴδιο περιεχόμενο στὸν ἴδιο ὄρο ἐνός ἐπαγγέλματος σ' ὅλες τίς χῶρες. Καταλαβαίνει κανένας εὐκολα τί χάος δημιουργεῖται ὅταν μιὰ χώρα εἰσοδοχῆς ζητάει μετανάστες τοῦ ἄλλα ἐπαγγέλματος ἢ τῆς ἄλλα εἰδικότητος, καί ἡ χώρα ἀποστολῆς μεταναστῶν τῆς στέλνει, μέ καλὴ πίστη, μετανάστες πού δὲν ἔχουν τὸ ἐπάγγελμα ἢ τὴν εἰδικότητα πού ζητήθηκε καί τοῦτο γιατί δὲν ὑπάρχει ἐνιαία ὁρολογία. Στό σημεῖο τοῦτο ἡ συμβολὴ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας εἶναι πολὺτιμη σ' ἀλήθεια. Τέλος, στό Τμήμα Ἐπαγγελματικοῦ Καταρτισμοῦ μελέτησα τίς δραστηριότητες τοῦ τμήματος τούτου γενικά γιά τὸν ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν σὲ διάφορες χῶρες, καί εἰδικὰ γιά τὸν ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν ὑποψηφίων μεταναστῶν στίς χῶρες ἀποστολῆς μεταναστῶν.

Πρέπει νά ἀναφέρω ξεχωριστὰ τὰ ὅσα μοῦ εἶπε ὁ κ. F. Blanchard, Διευθυντῆς Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ στό Διεθνές Γραφείο Ἐργασίας, σὲ συνάντηση πού εἶχα μαζί του. Μοῦ εἶπε πὺς πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε πάντοτε τὴ μετανάστευση μέσα στο φυσικὸ της πλαίσιο, πού εἶναι τὸ θέμα τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ γενικά καί εἰδικότερα τὸ θέμα τῆς ἀπασχολήσεως καί τῆς ἀνεργίας. Τὰ λόγια τοῦτα σταθίκανε «γραμμὴ πορείας» στό ταξίδι μου.

Στὴ Δ.Ε.Μ.Ε. μελέτησα τὴν ὀργάνωση τῶν ὑπηρεσιῶν της καί γενικά ἐνημερώθηκα πάνω στίς δραστηριότητές της στό διεθνές πεδίο. Εἶχα τὴν εὐκαιρία νά συζητήσω μέ τὸ Διευθυντῆ της κ. Gibson καί τὸν ὑποδιευθυντῆ της κ. Jacobsen γιά τὴν ἑλληνικὴ μετανάστευση καί τὰ προβλήματα τῆς.

Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ὑπατου Ἀρμοστοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν γιά τοὺς Πρόσφυγες, συζήτησα, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, τὸ θέμα τῶν προσφύγων πού μεταπολεμικά καταφύγανε στὴ χώρα μας ἀπὸ χῶρες ρωσικῆς ἐπιρροῆς. Οἱ πρόσφυγες τοῦτοι, ἄλλοι καταγωγῆς ἑλληνικῆς καί ἄλλοι ξένης, εἶναι σοβαρὸ πρόβλημα γιά τὴ χώρα μας. Ἐνας ὁρισμένος ἀριθμὸς ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν ὡς τώρα μεταναστεύσει μέ τὴ φροντίδα, κυρίως, τῆς Διεθνoῦς Ὄργάνωσης Προσφύγων, πού ἔχει διαλυθεῖ ἀπ' τὸ 1951, καί τῆς Δ.Ε.Μ.Ε. Ἡ ἐνσω-

μάτωση τῶν προσφύγων αὐτῶν στήν ἐθνική οἰκονομία εἶναι πράγμα ἀδύνατο μέ τις σημερινές συνθῆκες τῆς χώρας μας. Ἡ μετανάστευσή τους εἶναι ἡ μοναδική λύση.

Αὐτή, σέ πολύ γενικές γραμμές, στάθηκε ἡ δουλειά μου στήν Ἑλβετία-Γενεύη, ὅπου πῆγα συνολικά τρεῖς φορές, στήν ἀρχή, στή μέση καί στό τέλος τοῦ ταξιδιοῦ μου, καί ἦρθα, καί τις τρεῖς φορές, σ' ἐπαφή μέ τὸ Διεθνές Γραφεῖο Ἐργασίας καί τὴ Δ.Ε.Μ.Ε.

Ἰταλία

Στήν Ἰταλία δούλεψα συνολικά τρεῖς μῆνες, ἀπ' τις 9 Ἰουνίου ὡς τις 5 Σεπτεμβρίου 1953. Γιὰ νὰ πάω στή Βραζιλία πῆγα στή Γένοβα νὰ πάρω τὸ πλοῖο. Στὴ Γένοβα γύρισα ἐπίσης ἀπ' τὴ Βραζιλία καί πέρασα ξανά ἀπὸ τὸ Μιλάνο. Ἔτσι δούλεψα ἀκόμα δυὸ φορές στήν Ἰταλία.

Δυὸ εἶναι τὰ κύρια αἷτια τῆς ἰταλικῆς μετανάστευσης: ὑπερπληθυσμός, ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, ἀνεργία καί ὑποαπασχόληση ἀπ' τὴν ἄλλη.

Ἀρμόδια γιὰ τὴ μετανάστευση εἶναι δυὸ ὑπουργεῖα: τὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας καί Κοινωνικῆς Προνοίας καί τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν. Ἄλλα ὑπουργεῖα, ὅπως τὸ Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, ἔχουνε περιορισμένες ἀρμοδιότητες. Τis βασικὲς ἀρμοδιότητες τις ἔχουν τὰ δυὸ ὑπουργεῖα πὸν εἶπα.

Στὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας ἀρμόδια εἶναι ἡ Γενικὴ Διεύθυνση Ἐσωτερικῆς Ἀπασχολήσεως καί Μεταναστεύσεων. Στὴ Γενικὴ τούτῃ Διεύθυνση ὑπάρχουναι οἱ παρακάτω ἀρμοδιότητες: τὰ γενικά μεταναστευτικὰ προβλήματα, οἱ σχέσεις μέ τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν, μέ τις διεθνεῖς ὁργανώσεις καί τις ξένες χῶρες, ἡ κατάσχεση προγραμμάτων γιὰ τὴ στρατολόγηση καί γιὰ τὸ συντονισμό τῶν ἐνεργειῶν ἱατρικῆς καί ἐπαγγελματικῆς ἐπιλογῆς, ἡ ὁργάνωση τῆς κίνησης πρὸς ἐκπατρισμό, ἡ πρόνοια γιὰ τοὺς μετανάστες καί τις οἰκογένειές τους. Ἀκόμα, ἡ ἴδια Γενικὴ Διεύθυνση εἶναι ἀρμόδια γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν γενικά καί εἰδικότερα γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν τῶν ὑποψηφίων μεταναστῶν.

Δούλεψα σ' αὐτὲς τις κεντρικὲς ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Στὴν ἐκτέλεση τοῦ μεταναστευτικοῦ προγράμματος παίξουν μεγάλο ρόλο καί περιφερειακὲς ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας συγκεκριμένα, τὰ Περιφερειακὰ καί Ἐπαρχιακὰ Γραφεῖα Ἐργασίας, τὰ Κέντρα Μεταναστεύσεως, τὰ «Posti di Sosta», καθὼς καί ὑπάλληλοι τοποθετημένοι σὲ ὅλες τις κοινότητες τῆς Ἰταλίας πὸν ἀσχολοῦνται μέ ζητήματα ἐργασίας. Ἡ στρατολόγηση τῶν ὑποψηφίων μεταναστῶν, ἡ ἱατρικὴ καί ἐπαγγελματικὴ προεπιλογή, ἡ παροχὴ πληροφοριῶν στοὺς ἐνδιαφερόμενους, ἡ μετακίνηση τῶν ὑποψηφίων στὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ὡς τὴν ἀναχώρησή τους γιὰ τὸ ἐξωτερικόν, γίνονται ἀπ' τις παραπάνω ὑπηρεσίες. Δούλεψα στὰ Περιφερειακὰ Γραφεῖα Ἐργασίας στὴ Ρώμη, Νεάπολη, Γένοβα, Μιλάνο, Βερόνα, Πάδοβα.

καὶ Βενετία καὶ εἶχα ἔτσι τὴν εὐκαιρία νὰ δῶ ἀπὸ κοντὰ πὼς λειτουργοῦν. Τὰ Κέντρα Μεταναστεύσεως, πού ἀνάφερα πρωτύτερα, εἶναι, σὰ νὰ ποῦμε, «Κέντρα Διερχομένων» τῶν ὑποψηφίων μεταναστῶν καὶ τῶν μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τῶν πού ἔρχονται ἀπ' τὸν τόπο τῆς διαμονῆς τους σ' ἓνα ἀπὸ τὰ Κέντρα αὐτὰ γιὰ διάφορες διατυπώσεις, εἴτε γιὰ νὰ φύγουν πιά γιὰ τὸ ἔξωτερικό. Στὰ Κέντρα Μεταναστεύσεως, πού ὑπάγονται στὰ ἀρμόδια Περιφερειακὰ Γραφεῖα Ἐργασίας ἔχουν ὅμως μεγάλη ἀνεξαρτησία, οἱ ὑποψήφιοι μετανάστες ἔχουν δωρεάν κατάλυμα, τροφή, ἰατρικὴ περίθαλψη καὶ «κοινωνικὲς ὑπηρεσίεσ» ἀπὸ «κοινωνικοὺς λειτουργοὺς» πού εἶναι τοποθετημένοι στὰ Κέντρα. Τέσσερα τέτοια Κέντρα Μεταναστεύσεως ὑπάρχουν: στὴ Μεσσήνη, Νεάπολη, Γένοβα, γιὰ τὴν ὑπερπόντια κυρίως μετανάστευση, καὶ στὸ Μιλάνο γιὰ τὴ μετανάστευση πρὸς εὐρωπαϊκὲς χῶρες. Εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ Κέντρα Μεταναστεύσεως στὴ Νεάπολη, Γένοβα καὶ Μιλάνο. Εἶναι πολὺ ἀξιόλογη ἡ δουλειὰ πού κάνουν τὰ Κέντρα τοῦτα. Βέβαια οἱ συνθήκες στὰ Κέντρα δὲν εἶναι πάντα ἰδανικὲς. Μεγάλος ἀριθμὸς προσώπων περνᾶνε ἀπὸ κεῖ, ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἰταλίας, καὶ εἶναι φυσικὸ οὔτε καθαριότητα ἀπόλυτη νὰ ὑπάρχει οὔτε τάξη ὑποδειγματικὴ πάντα. Ἄρκει νὰ σημειώσω πὼς στὸ Κέντρο τοῦ Μιλάνου συχνὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσώπων πού μένουν ἐκεῖ ξεπερνᾶει τοὺς 1500 καὶ φτάνει ἀκόμα τοὺς 1800. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ κίνηση πού παρουσιάζουν καὶ τὰ ἄλλα Κέντρα. Στὰ Κέντρα Νεάπολης καὶ Γένοβας παρακολούθησα ὅλη τὴ διαδικασία γιὰ τὴν ἐπιβίβαση μεταναστῶν καὶ ἐπισκέφθηκα καὶ πλοῖα πού μεταφέρουν μετανάστες. Σὲ πολλὰ ἀπ' τὰ πλοῖα αὐτὰ οἱ συνθήκες δὲν εἶναι καλές. Ἄνθρωποι στυβαγμένοι σὲ μεγάλους θαλάμους, ἀειρισμὸς κακὸς ἢ ἀνύπαρختος, τροφὴ κακὴ, συμπεριφορὰ τοῦ πληρώματος κακὴ. Στὸ Μιλάνο παρακολούθησα ἀναχώρηση μεταναστῶν γιὰ τὴ Γαλλία καὶ γιὰ τὸ Βέλγιο.

Μικρὰ Κέντρα Μεταναστεύσεως μπορῶ νὰ πῶ πὼς εἶναι τὰ «Posti di Sosta». Τέτοια ὑπάρχουν σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἰταλίας. Εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτὸ πού εἶναι στὴ Ρώμη, στὸ ὑπόγειο τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Ρώμη-Τέρμινη. Μοῦ ἔκανε πολὺ καλὴ ἐντύπωση.

Γιὰ ὅλα τοῦτα τὰ ταξίδια στὸ ἔσωτερικό τῆς χώρας οἱ ὑποψήφιοι μετανάστες δὲν πληρώνουν τίποτα. Βέβαια πρέπει νὰ εἶναι ἄποροι, μὰ καὶ στὴν Ἰταλία, ὅπως καὶ ἐδῶ, εἶναι πάντα εὐκόλο νὰ πάρει κανένας πιστοποιητικὸ ἀπορίας. Ὅλα τὰ ἔξοδα τὰ πληρώνει τὸ Κράτος.

Στὴ μικρὴ πόλη Κατόλικα, στὴν Ἀδριατικὴ, κοντὰ στὸ Ρίμινι, τὸ ἰταλικὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας, σὲ συνεργασία μὲ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, μὲ τὴν τεχνικὴ βοήθεια τοῦ Δ.Γ.Ε. καὶ τῆς Δ.Ε.Μ.Ε., καὶ μὲ τὴν συνεργασία ἀκόμα τῆς βραζιλιανῆς κυβέρνησης, ὀργάνωσε μιὰ σχολὴ ἐπαγγελματικοῦ καταρτισμοῦ ὑποψηφίων μεταναστῶν γιὰ τὴν Βραζιλία καὶ γιὰ τὰ ἐπαγγέλματα: οἰκοδόμων, ξυλουργῶν καὶ σιδηρουργῶν. Ἡ σχολὴ αὐτὴ λειτούργησε ἀπ' τὸ Φεβρουάριο ὡς τὸν Ἰούνιο 1953. Τῆς δώσανε οἱ Ἰταλοὶ μιὰ μεγαλό-

πρεπή ονομασία: «Operazione Corcovado», «Ἐπιχείρηση Κορκοβάντο». Κορκοβάντο λέγεται ἓνας λόφος στὸ Ρίο Ἰανέιρο. Πήγα ἐκεῖ, στὴν Κατόλικα, καὶ παρακολούθησα τὶς ἐπαγγελματικὲς ἐξετάσεις τῶν οἰκοδόμων. Θέλω νὰ ἀναφέρω ἓνα ψυχολογικὸ λάθος ποὺ κάνανε οἱ Ἰταλοὶ. Κάθε οὐμάδα ποὺ ἐξεταζότανε, περίπου 30 ἄντρες, ἔπρεπε νὰ χτίσουνε, μέσα σὲ ὄχτῶ τὸ πολὺ ὥρες, ἓναν τοῖχο σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο ποὺ τοὺς δώσανε κείνη τὴν ὥρα. Κάθε ἓνας ἔχτιζε κι ἀπὸ ἓναν τοῖχο. Βάλανε λοιπὸν ἓνα πελώριο νούμερο στὴν πλάτη κάθε ἐξεταζόμενου καὶ εἶδα ἀμέσως τὴν πολὺ κακὴ ἐπίδραση ποὺ εἶχε τοῦτο στοὺς ἐξεταζόμενους. Εἶχανε τὴν αἴσθησι πὼς δὲν ἦτανε ὁ καθένας καὶ μιὰ προσωπικότητα, μὰ πὼς ἦτανε νούμερα. Ἡ σημασία τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα δὲν εἶχε ἐκτιμηθεῖ ὅπως ἔπρεπε. Ἦτανε φανερὸ πὼς μὲ πολλὴ δυσκολία δουλεύανε οἱ ἐργάτες, ἔχοντας στὴν πλάτη ἐκεῖνο τὸ πελώριο νούμερο. Οἱ ἐξεταστὲς περνώγανε κάθε τόσο καὶ σημειώνανε τὰ νούμερα καὶ τὴν ἐπίδοσι ποὺ παρουσίαζε κάθε νούμερο. Ἡ Ἐπιχείρηση Κορκοβάντο ἀποτύχε. Κάπου 600 εἶχανε μαζευτεῖ ἐκεῖ ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἰταλίας. Δώσανε ἐξετάσεις, πήγαγε στὴ Βραζιλία ὅσοι διαλέχτηκαν τελικὰ, μὰ ἐκεῖ, ὅπως διαπίστῳσα σὰν πήγα στὴ Βραζιλία, ἀποτύχανε, ἐκτὸς ἀπὸ λίγες ἑξαίρεσεις. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ προτοῦ νὰ πᾶνε στὴ σχολὴ δὲν εἶχανε ἰδέα, οἱ περισσότεροι, ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα ποὺ τοὺς ἐκπαίδευσε. Ἔτσι, στοὺς 5 περίπου μῆνες ποὺ βάστηξε ἡ ἐκπαίδευσι, δὲν καταφέρανε νὰ μάθουνε πολλὰ πράγματα.

Σᾶς μίλησα ὡς τώρα γιὰ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ γιὰ μερικὰ ἀπὸ ὅσα εἶδα σχετικὰ μὲ τὴ δραστηριότητα τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ ὕπουργείου τούτου στὴν πράξι. Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἀσχολεῖται μὲ τὶς διπλωματικὲς διαπραγματεύσεις γιὰ τὴ σύναψι διμερῶν μεταναστευτικῶν συμφωνιῶν, μὲ τὴν προστασία τῶν μεταναστῶν στὸ ταξίδι, καθὼς καὶ στὶς χώρες εἰσοδοχῆς. Στὰ λιμάνια ἀπ' ὅπου φεύγουν μετανάστες, ὅπως στὴ Νεάπολι καὶ στὴ Γένοβα καὶ σὲ ἄλλα, ὑπάρχουν περιφερειακὲς Ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ποὺ λέγονται «Ἐπιθεωρήσεις τῶν συνόρων» καὶ φροντίζουν, μαζί μὲ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Κέντρου Μεταναστεύσεως, γιὰ τὴν ἐπιβίβασι τῶν μεταναστῶν, ἐπιθεωροῦν τὸ πλοῖο καὶ στέλνουν ἓναν κυβερνητικὸ ἐπίτροπο ποὺ συνοδεύει τοὺς μετανάστες σὲ ὅλο τὸ ταξίδι, φροντίζει γι' αὐτοὺς, παρακολουθεῖ τὴ ἀποβίβασί τους καὶ γυρίζει πίσω στὴν Ἰταλία, συνοδεύοντας ἐπαναπατριζόμενους ἂν ὑπάρχουν. Ὁ κυβερνητικὸς αὐτὸς ἐπίτροπος εἶναι ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ἢ ἀξιωματικὸς τοῦ Λιμενικοῦ ἢ ἀξιωματικὸς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ. Στὴ Νεάπολι καὶ στὴ Γένοβα δούλεψα στὶς «Ἐπιθεωρήσεις τῶν συνόρων» καὶ παρακολούθησα τὴ λειτουργία τους. Στὶς χώρες εἰσοδοχῆς, στὶς ἰταλικὲς πρεσβεῖες καὶ στὰ προξενεῖα, ὑπηρετοῦν διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι μὲ ἀποκλειστικὴ φροντίδα τοὺς μετανάστες, τὴν ὑποδοχή τους, τὴν πρώτη ἐγκατάστασή τους, τὴν τοποθέτησή τους σὲ δουλειὰ καὶ τὸν ἐνδεχόμενον ἐπαναπατρισμό τους, ποὺ γίνεται μὲ ἔξοδα τοῦ ἰταλικοῦ κράτους, ἂν ὁ μετανάστης ποὺ θέλει νὰ γυρίσει στὴν πατρίδα του δὲν μπορεῖ νὰ πληρώσει τὰ ναῦλα. Αὐτὴ εἶναι,

σὲ γενικὴς ἐντελῶς γραμμές, ἡ ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν. Καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἀναπτύσσουν δραστηριότητα στὸ θέμα τῆς παροχῆς πληροφοριῶν στοὺς ἐνδιαφερομένους γιὰ τὶς συνθήκες ζωῆς καὶ δουλειᾶς στὶς χῶρες τῆς εἰσοδοχῆς. Ἐκδίδουν περιοδικά, ἐντυπα διάφορα καὶ ὁδηγοὺς γιὰ τοὺς μετανάστες. Πολλὲς φορές οἱ πληροφορίες αὐτὲς δὲν εἶναι ὅπως πρέπει εἶναι φλύαρες καὶ χωρὶς ρεαλισμό. Ἕνας ρομαντισμὸς ἀνώφελος καὶ ἐπιζήμιος ἐπικρατεῖ, ποὺ κάνει τὸ μετανάστη νὰ νιώθει ἀκόμα μεγαλύτερη ἀπογοήτευση ὅταν φτάνει στὴν ξένη χώρα καὶ βλέπει τὴ σκληρὴ πραγματικότητα.

Ἐκτὸς ἀπ' τὸ κράτος, πολλὲς θρησκευτικὲς καὶ ἰδιωτικὲς ὁργανώσεις ἀσχολοῦνται μὲ τὴ μετανάστευση. Ἡ δραστηριότητά τους εἶναι ἀξιόλογη, εἰδικότερα στὸν ἐπαγγελματικὸ καθαρισμὸ τῶν μεταναστῶν, στὴν παροχὴ πληροφοριῶν σ' αὐτοὺς, στὴν προστασία τῶν μεταναστῶν στὰ ξένα, στὴν προστασία τῶν οἰκογενειῶν τῶν μεταναστῶν ποὺ βοσκοῦνται στὴν Ἰταλία, στὴ συντήρηση τῶν δεσμῶν μὲ τὴ μητρόπολη. Δούλεψα σὲ δυὸ ἀπ' αὐτὲς τὶς ὁργανώσεις στὴ Ρώμη, στὴ μεγάλη ὁργάνωση τοῦ Βατικανοῦ *Giunta Cattolica per l' Emigrazione*, καὶ στὸ Μιλάνο στὴ *Società Umanitaria*, ὁργάνωση ἰδιωτικὴ μὲ κοινωφελὴ χαρακτῆρα. Ἀκόμα στὴ Ρώμη ἐπισκέφθηκα τὸ ICLE, ἴδρυμα δημοσίου δικαίου ποὺ δίνει πιστώσεις στοὺς Ἰταλοὺς μετανάστες καὶ στὶς ὁργανώσεις τους, εἰδικότερα γιὰ ἀγροτικὴ μετανάστευση καὶ γιὰ ἀποικισμό. Ἐπίσης ἐπισκέφθηκα τὸ Πρακτορεῖο *Italiani nel Mondo* — δὲν ἀσχολεῖται μὲ εἰσιτήρια κλπ. — ποὺ παρουσιάζει μεγάλη δράση γιὰ τὴν παροχὴ πληροφοριῶν στοὺς μετανάστες, βγάζει περιοδικὰ μεταναστευτικὰ καὶ ἐντυπα, διαφημίζει τοὺς Ἰταλοὺς μετανάστες στὸ ἔξωτερικό, φροντίζει γιὰ τὴ συντήρηση τῶν δεσμῶν τους μὲ τὴ μητρόπολη. Δὲν ἔχει κοινωφελὴ χαρακτῆρα.

Στὴ Ρώμη πῆγα καὶ στὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο γιὰ τὴν Παραγωγικότητα, κυρίως γιὰ νὰ δῶ κατὰ πόσο ἔχει μελετηθεῖ τὸ θέμα ἂν ὑπάρχει ἐπίδραση τῆς μετανάστευσης, καὶ μάλιστα εἰδικευμένων τεχνιτῶν, πάνω στὴν παραγωγικότητα.

Στὴ Ρώμη δούλεψα στὸ γραφεῖο τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας καὶ στὴν Ἀποστολὴ τῆς Δ.Ε.Μ.Ε. Στὴ Γένοβα δούλεψα στὸ γραφεῖο τῆς Δ.Ε.Μ.Ε.

Στὸ Μιλάνο, Βερόνα, Πάδοβα, Βενετία παρακολούθησα ἀπὸ κοντὰ τὴ δουλειὰ τῆς Ἀποστολῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, Δ.Γ.Ε. καὶ Δ.Ε.Μ.Ε. γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ προεπιλογή τεχνιτῶν ὀρισμένων κλάδων γιὰ τὴ Βραζιλία, καὶ σύγχρονα τὴν προσπάθεια γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸ καθαρισμὸ ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Στὸ Μιλάνο δούλεψα στὶς μεταναστευτικὲς ἀποστολὲς τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου καὶ παρακολούθησα ἀπὸ κοντὰ πῶς δουλεύουν.

Αὕτη εἶναι ἡ ἰταλικὴ μετανάστευση σὲ γενικότερες γραμμές. Βέβαια, ὑπάρχουν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἄσχημα ἐδῶ. Τὰ καλὰ εἶναι: Ὑπάρχει πολί-

τική μεταναστευτική υπεύθυνη, συγκεκριμένο πρόγραμμα μεταναστευτικό, τὸ Κράτος ἔχει στὰ χέρια του ὅλη τὴν υπόθεση τῆς μετανάστευσης καὶ ἀπασχολεῖται μ' αὐτὴ σοβαρά. Ἡ ἰταλικὴ μετανάστευση εἶναι τοποθετημένη στὸ φυσικὸ της πλαίσιο, ποὺ εἶναι τὸ ὅλο θέμα τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας καὶ εἰδικότερα τὸ θέμα τῆς ἀπασχόλησης καὶ τῆς ἀνεργίας. Γιὰ τοῦτο, τὸ κυρίως ἀρμόδιο ὑπουργεῖο εἶναι τὸ Ὑπουργεῖο Ἑργασίας. Διμερεῖς συμφωνίες μὲ τὶς χώρες εἰσδοχῆς προστατεύουν τοὺς μετανάστες. Μεγάλῃ δραστηριότητα παρατηρεῖται στὸν τομέα τῆς παροχῆς πληροφοριῶν στοὺς ἐπιδημιολογικοὺς μετανάστες, στὸν ἐπαγγελματικὸ καταρτισμὸ τους, στὴν προστασία τῶν οἰκογενειῶν τους ποὺ μέινανε στὴν Ἰταλία, στὴν προστασία τῶν μεταναστῶν στὸ ταξίδι καὶ στὴ χώρα εἰσδοχῆς, στὴ φροντίδα γιὰ τοὺς ἐπιδημιολογικοὺς μετανάστες, στὴ φροντίδα γιὰ τὴ συντήρηση τῶν δεσμῶν τῶν μεταναστῶν μὲ τὴ μητρόπολι—τὰ παιδιὰ τῶν μεταναστῶν περνᾶνε τὶς διακοπές τους στὴν Ἰταλία—γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸ καταρτισμὸ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν, στὴν ἀξιοποίηση τῆς τεχνικῆς βοήθειας διεθνῶν ὀργανισμῶν, στὴ διαφήμιση τῶν μεταναστῶν στὸ ἔξωτερικό...

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ πληροφορίες πρέπει νὰ βελτιωθοῦν, ὁ ἐπαγγελματικὸς καταρτισμὸς ἐπίσης, ἡ ἐκμάθηση τῆς γλώσσας τῆς χώρας εἰσδοχῆς νὰ ὀργανωθεῖ, τὸ κόστος εἶναι ὑψηλὸ μὲ τὶς πολλὰ μετακινήσεις στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας, ὁ ἔλεγχος τῶν δυνατοτήτων τῶν μεταναστῶν νὰ πληρῶσουν μόνοι τους τὰ ναῦλα πρέπει νὰ γίνῃ πιὸ αὐστηρὸς.

Ἰσπανία

Στὴν Ἰσπανία δούλεψα ἀπ' τὶς 5 Σεπτεμβρίου ὡς τὶς 5 Ὀκτωβρίου 1953. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποἀπασχόλησης δὲν εἶναι ἐδῶ τόσο ὀξὺ ὅσο στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Ἰταλία καὶ σὲ ἄλλες χώρες. Κύριον αἶτιον τῆς ἰσπανικῆς μετανάστευσης εἶναι ἡ μεγάλη αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ στενότητι τοῦ χώρου ποὺ δημιουργεῖ πρόβλημα ἀπασχόλησης. Ἰδίως στὶς ἀγροτικὰ οἰκογένειες, ποὺ εἶναι πολυμελεῖς, ὑπάρχει ἔλλειψη κλήρου.

Βασικὰ ἀρμόδιο γιὰ τὴ μετανάστευση εἶναι καὶ ἐδῶ τὸ Ὑπουργεῖο Ἑργασίας ποὺ ὀνομάζεται Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων. Μιὰ εἰδικὴ Ὑπηρεσία μετανάστευσης ἔχει ἰδρυθεῖ, ποὺ ὑπάγεται στὸ ὑπουργεῖο τοῦτο. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ὑπηρεσίας αὐτῆς εἶναι ὁ Ἐπίτροπος τῆς Μετανάστευσης. Ἡ Ὑπηρεσία τῆς Μετανάστευσης συνεργάζεται στενὰ μὲ ἄλλες κεντρικὰς ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων ποὺ εἶναι ἀρμόδιες γιὰ τὰ Γραφεῖα Ἑργασίας, γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν κλπ. Τὰ τοπικὰ Γραφεῖα Ἑργασίας συμμετέχουν ἐνεργῶς στὸ ἔργο τῆς μετανάστευσης.

Ἐπίτροπος τῆς Μετανάστευσης μπορεῖ νὰ ὀρισθεῖ, μὲ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, εἴτε δημόσιος ὑπάλληλος, εἴτε ἰδιώτης. Ἄν εἶναι μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, τότε παραιτεῖται ὑποχρεωτικὰ ἀπ' τὸ βουλευτικὸν τοῦ ἀξίωμα γιὰ νὰ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τοῦ Ἐπιτρό-

που. Ὁ Ἐπίτροπος ἔχει μεγάλη ἀνεξαρτησία δράσης. Ταξιδεύει συχνότατα στίς χῶρες εἰσδοχῆς, ἔρχεται σ' ἐπαφή μὲ τίς κυβερνήσεις τῶν χωρῶν αὐτῶν, κάνει συνεννοήσεις μαζί τους.

Ἀπὸ Συμβούλια ὑπάρχουν στήν Ὑπηρεσία Μετανάστευσης καί σ' αὐτὰ συμμετέχουν ἐκπρόσωποι τῶν ἐνδιαφερομένων ὑπουργείων καί ἐκπρόσωποι τῶν τριῶν ὀργανώσεων πού συμμετέχουν καί σέ ὅλη τὴ ζωὴ τῆς Ὀλλανδίας: τῆς καθολικῆς, τῆς προτεσταντικῆς καί τῆς οὐδέτερης ἢ γενικῆς, ὅπως λέγεται. Τὸ ἕνα Συμβούλιο ἔχει 45 μέλη, τὸ ἄλλο 9, πού ἐκλέγονται ἀπ' τὰ μέλη τοῦ πρώτου. Στὸ πρῶτο Συμβούλιο ὁ Ἐπίτροπος εἶναι ἀντιπρόεδρος, στὸ δεῦτερο εἶναι πρόεδρος. Σὲ περίπτωση πού θὰ κρίνει σκόπιμο ὁ Ὑπουργὸς Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων μπορεῖ νὰ δώσει διαταγὲς ἀπ' εὐθείας στὸν Ἐπίτροπο, παρακάμπτοντας τὰ Συμβούλια. Ἡ ἔδρα τῆς Ὑπηρεσίας Μετανάστευσης εἶναι στὴ Χάγη, περιφερειακὲς ὑπηρεσίες δὲν ἔχει. Ἔχει Ὑπηρεσία γραμματείας, παροχῆς πληροφοριῶν στοὺς ἐνδιαφερόμενους μὲ ραδιοφωνικὴ ἐκπομπὴ κάθε βδομάδα κλπ., Ὑπηρεσία ἀλληλογραφίας μὲ τοὺς μετανάστες, στατιστικῆς, ἐνίσχυσης οἰκονομικῆς τῶν μεταναστῶν πού δὲν ἔχουν νὰ πληρῶσουν τὰ ναῦλα τους, Ὑπηρεσία ἐλέγχου τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τῶν ὑποψηφίων μεταναστῶν κλπ. Ἡ Ὑπηρεσία Μετανάστευσης δὲν ἔρχεται, κατ' ἀρχήν, σ' ἐπαφή μὲ τοὺς ὑποψήφιους μετανάστες, ἐκτός ἀπὸ ὀρισμένες περιπτώσεις. Σὲ τέτοια ἐπαφὴ ἔρχονται τὰ τοπικὰ Γραφεῖα Ἐργασίας, πού ὑπάρχουν στὸ Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, καί τὰ τοπικὰ γραφεῖα τῶν τριῶν ὀργανώσεων πού ἀνάφερα πρὸ πάνω.

Ὑπάλληλοι τῆς Ὑπηρεσίας Μετανάστευσης ταξιδεύουν στίς χῶρες εἰσδοχῆς, συνοδεύοντας μετανάστες ἢ ὄχι, βλέπουν μόνοι τους τὴν κατάστασιν, ἔρχονται σ' ἐπαφὴ μὲ τοὺς ὀλλανδοὺς μετανάστες, μαζεύουν πληροφορίες καί γυρίζουν στήν Ὀλλανδία. Στίς χῶρες εἰσδοχῆς, στίς πρεσβεῖες καί στὰ προξενεῖα, ἔχουν εἰδικοὺς ὑπαλλήλους πού ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τὴ μετανάστευση. Οἱ ὑπάλληλοι αὐτοὶ εἶναι ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, συγκεκριμένα τῆς Ὑπηρεσίας Μετανάστευσης, γιατί κρίθηκε πὼς οἱ ὑπάλληλοι τοῦ διπλωματικοῦ σώματος καί γενικά τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν δὲν μποροῦν νὰ μπουνε στὸ νόημα τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων. Οἱ ὑπάλληλοι αὐτοὶ ἔχουν ἀνεξαρτησία δράσης, πάντως σὲ συνεννόησιν μὲ τίς διπλωματικὲς καί προξενικὲς ἀρχές.

Δούλεψα στὸ Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, στίς κεντρικὲς Ὑπηρεσίες πού εἶναι ἀρμόδιες γιὰ τὰ Γραφεῖα Ἐργασίας, καί στήν Ὑπηρεσία Μετανάστευσης, πού δούλεψα ἀπὸ κοντὰ σὲ ὅλα τὰ τμήματά της.

Ὁ ὑποψήφιος μετανάστης εἶναι ἐλεύθερος νὰ πάει εἴτε στὸ τοπικὸ Γραφεῖο Ἐργασίας, εἴτε στὸ τοπικὸ Γραφεῖο τῆς Ὁργάνωσης πού ἀνήκει, καθολικῆς, προτεσταντικῆς ἢ οὐδέτερης. Ὁ μετανάστης δὲ μπορεῖ νὰ ὑποβάλει αἴτηση γιὰ μετανάστευση ἂν δὲν πληρώσει σύγχρονα 100 φλορίνια, δηλαδή περίπου 800 δραχμὲς καινούριες. Τὸ ποσὸ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ πληρώσει γιὰ ἐγγύησιν ὅτι σκέπτεται σοβαρὰ νὰ μεταναστεῦσει. Γιὰ ὅσους εἶναι

πραγματικά ἄποροι καὶ δὲν μποροῦν νὰ πληρώσουν τὰ 100 φλορίνια, ἔρχεται τὸ Κράτος καὶ τὰ πληρώνει. Ἐὰν τελικὰ φύγει ὁ ὑποψήφιος μετανάστης, τότε συμψηφίζονται τὰ 100 φλορίνια στ' ἄλλα ἔξοδα, ἂν δὲ φύγει, τότε τοῦ ἐπιστρέφονται. Μὲ τὸ σύστημα τοῦτο καθὼς καὶ μὲ ἄλλα μέτρα—λόγου χάρι ἐπιστρέφονται. Μὲ τὸ σύστημα τοῦτο καθὼς καὶ μὲ ἄλλα μέτρα—λόγου χάρι ὅταν ἕνας πάει γιὰ πρώτη φορὰ σ' ἕνα ἄπ' τὰ παραπάνω Γραφεῖα καὶ πεῖ πὼς θέλει νὰ μεταναστεύσει, δὲν τοῦ δίνουν ἀμέσως αἴτηση νὰ συμπληρώσει, παρὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ παρακολουθήσει μιὰ εἰδικὴ συγκέντρωση, αὐτὸς κι ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του πάνω ἀπὸ 15 χρονῶν, ὅπου δίνονται πληροφορίες γιὰ τὴ χώρα εἰσοδοχῆς καὶ γίνεται συζήτηση—μὲ τοῦτο λοιπὸν τὸ σύστημα δίνουν χρονικὸ περιθώριο στοὺς ὑποψήφιους μετανάστες νὰ σκεφτοῦνε καλὰ, γιατί οἱ Ὁλλανδοὶ θέλουν νὰ εἶναι ἀποφασισμένοι γιὰ σκληρὴ ζωὴ οἱ μετανάστες τους. Ἐπίσης μὲ τὰ 100 φλορίνια, καὶ μὲ τὸ σύστημα γενικὰ ποὺ ἔχουν, καταπολεμοῦν τὴ μεταναστευτικὴ ψύχωση κι ἔτσι αὐτοὶ ποὺ μένουν εἶναι στ' ἀλήθεια ἄνθρωποι ἀποφασισμένοι. Εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ δουλέψω στὸ Γραφεῖο Ἐργασίας στὸ Ἄμστερνταμ καὶ μοῦ ἔκανε βαθιὰ ἐντύπωση τὸ σύστημα δουλειᾶς.

Ἄλλα ὑπουργεῖα, ἐκτὸς ἄπ' τὸ Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, ποὺ ἔχουν ἀρμοδιότητα γιὰ τὴ μετανάστευση εἶναι τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, τὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας, Ἀλιείας καὶ Ἐπισιτισμοῦ (ποὺ ὀργανώνει σχολῆς ἐπαγγελματικῶν καταρτισμοῦ γιὰ ὑποψήφιους μετανάστες γιὰ ἀγροτικὰς δουλειές). Σχολῆς γιὰ ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν σὲ βιομηχανικὰ ἐπαγγέλματα ὀργανώνει τὸ Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων. Ἐπίσης οἱ ὀργανώσεις ποὺ εἶπα προτύτερα ὀργανώνουν σχολῆς ἐπαγγελματικῶν καταρτισμοῦ γιὰ ὑποψήφιους μετανάστες. Εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ τέτοιες σχολῆς, εἴτε γενικὰ ἐπαγγελματικῶν καταρτισμοῦ, εἴτε εἰδικότερα ἐπαγγελματικῶν καταρτισμοῦ, γιὰ ὑποψήφιους μετανάστες, στὴ Χάγη τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, στὸ Ζύπφεν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, στὰ περίχωρά του μιὰ σχολὴ γεωργικῆς ἐκπαίδευσης τῶν ὀργανώσεων προτεσταντικῆς καὶ οὐδέτερης καὶ μιὰ σχολὴ στὰ περίχωρα τοῦ Ἄρνεμ, ὀργανωμένη ἄπ' τὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας εἰδικὰ γιὰ ὑποψήφιους ἀγρότες μετανάστες. Βαθιὰ ἐντύπωση μοῦ ἔκανε τὸ σύστημα δουλειᾶς καὶ τὸν τομέα αὐτόν.

Οἱ τρεῖς ὀργανώσεις, καθολικὴ, προτεσταντικὴ καὶ οὐδέτερη, ποὺ παρακολούθησα τὴ δράση τους, ἀναπτύσσουν μεγάλην δουλειὰ πάνω στὴ μετανάστευση: πληροφορίες γιὰ χρῆση τῶν μεταναστῶν, ἐπαγγελματικὸν καταρτισμὸν τῶν ὑποψηφίων μεταναστῶν, ἐκμάθηση τῆς γλώσσας τῆς χώρας εἰσοδοχῆς, προστασία τῶν μεταναστῶν στὸ ἔξωτερικὸν καὶ ἄλλα.

Ἡ ὀργάνωση γενικὰ τῆς ὀλλανδικῆς μετανάστευσης εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μου, ὑποδειγματικὴ. Στὸ ἔσωτερικὸν τῆς χώρας ὅλη ἡ ὑπεύθυνη δουλειὰ γίνεται ἄπ' τὶς Δημόσιες Ὑπηρεσίες—ἀναφέρω ἐδῶ πὼς ἡ Ὁλλανδία εἶναι μέλος τῆς Δ.Ε.Μ.Ε., πληρώνει σ' αὐτὴν τὴν εἰσφορά της, μὰ δὲν ὑπάρχει Ἄποστολὴ τῆς Δ.Ε.Μ.Ε. Ἡ μετανάστευση εἶναι τοποθετημένη στὸ φυσικὸν τοῦ πλάσιου, δηλαδὴ τὸ θέμα τῆς ἀπασχόλησης καὶ τῆς ἀνεργίας. Ἐτσι, τὸ

Ἐπιχειρηματικὴ Κοινωνικῶν Ὑποθέσεων, δηλαδή τὸ Ἐπιχειρηματικὸν Ἔργασίον, ἔχει τὴν βασικὴν ἀρμοδιότητα. Καταπολεμοῦν τὴν μεταναστευτικὴν ψύχωση, δίδουν πολλὰ καὶ ἀκριβεῖς πληροφoρίες τοῖς ὑποψήφιοις μετανάστες, δὲν τοὺς ἐμφανίζουν γιὰ παράδεισον τίς ξένες χώρας, τοὺς ἐτοιμάζουν ψυχολογικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ γιὰ μιὰ σκληρὰ ζωὴ, δὲν ἐνισχύουν τὴν μετανάστευσιν εἰδικευμένων τεχνιτῶν ἀπαραιτήτων στὴν ἐθνικὴ οἰκονομία, προσέχουν πολὺ τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα, οἱ μετανάστες δὲν ὀνομαζονται μετανάστες ἀλλ' ἐπιβάτες τρίτης θέσης—ἔτσι δὲν αἰσθάνονται μειωμένο τὸν ἑαυτοὺς—οἱ ἀγρότες φεύγουν μαζί με τὰ ζῶα τους καὶ τὰ ἐργαλεῖα τους. Στὸ ἔξωτερικό, ἡ προστασία ποὺ δίδουν τοῖς μετανάστες τους εἶναι μεγάλη. Τὸ διαπίστωσα καὶ στὸ ταξίδι μου στὴ Βραζιλία, ὅπου εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ παρακολουθῶ τὴν δουλειὰ ποὺ κάνουν οἱ μεταναστευτικοὶ ὑπάλληλοι στὶς πρεσβείαις καὶ τὰ προξενεῖα. Ὅταν πρόκειται γιὰ ἀγροτικὴ μετανάστευσις, στέλλουν ἀποικίαις ὀλλανδικῆς, σχηματίζουν χωριά ὀλόκληρα, με ἱερεῖς, δασκάλους, ἔτσι ποὺ νὰ μὴν αἰσθάνονται οἱ μετανάστες ἀπομονωμένοι.

Γαλλία

Στὴ Γαλλία δούλεψα ἀπ' τὴν 5 Ὀκτωβρίου ὡς τὴν 7 Νοεμβρίου τοῦ 1953. Ἡ Γαλλία εἶναι βασικὰ μιὰ χώρα εἰσοδοχῆς μεταναστῶν σήμερον—κυρίως γιὰ ἀγροτικὰς δουλειὰς καὶ γιὰ οἰκοδομικὰς, καὶ λίγο γιὰ μεταλλεῖα. Δημογραφικοὶ λόγοι καὶ λόγοι ἔλλειψης ἐργατικῆς δυναμικῆς σὲ ὀρισμένους τομεῖς εἶναι τὰ αἷτια τῆς γαλλικῆς μετανάστευσης. Κι ἔδῳ ἡ μετανάστευσις εἶναι τοποθετημένη στὸ φυσικό της πλαίσιο: τὸ πλαίσιο τῆς ἀπασχόλησης καὶ τῆς ἀνεργίας καὶ γενικότερον τοῦ ἐργατικῆς δυναμικῆς. Ἔτσι, τὸ ἔπιχειρηματικὸν Ἔργασίον καὶ Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας εἶναι τὸ βασικὸν ἀρμόδιο ἔπιχειρηματικόν. Γιὰ τὴν δημογραφικὴν πλευρὰ ἀρμόδιο εἶναι τὸ ἔπιχειρηματικὸν Ἔργασίον Ὑγείας καὶ Πληθυσμοῦ. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μεταναστευτικῆς προγράμματος εἶναι ἔργο τοῦ Office National d'Immigration, τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιχειρηματικῆς Μετανάστευσης, ποὺ ἐπάγεται στὸ ἔπιχειρηματικὸν Ἔργασίον καὶ, γιὰ τὸν δημογραφικὸν θέμα, στὸ ἔπιχειρηματικὸν Πληθυσμοῦ. Ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ ἰδρύθηκε στὰ 1945. ἔχει ἓνα καλὸ σύστημα διοικήσεως. Στὸ ἔξωτερικό ἔχει Ἀποστολὰς, ὅπως στὴν Ἰταλία καὶ στὴν Γερμανία, ποὺ κάνουν τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐπιλογὴν ὅταν οἱ γάλλοι ἐργοδότες ζητᾶνε ἀνωνύμως ἐργατικὰ χέρια, καὶ ἀναλαμβάνουν τὴν προώθησιν τῶν μεταναστῶν ὅταν οἱ γάλλοι ἐργοδότες ζητᾶνε ὀνομαστικὰ ξένους ἐργάτες, ὅποτε δὲν κάνουν οἱ Ἀποστολὰς τῆς Ἐπιχειρηματικῆς Μετανάστευσης ἰατρικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐπιλογὴν, γιὰ τὴν εὐθύνην τὴν ἔχουν στὴν περίπτωσιν αὐτὴν οἱ ἐργοδότες. Γιὰ τὰ ἔξοδα οἱ ἐργοδότες πληρώνουν ἓνα ποσὸν ποὺ αὐξομειώνεται κάθε τόσο. Ἐἴτανε τελευταῖα 9000 φράγκα, τώρα γίνηκε 8500.

Ἐνα ὀρθολογικὸν πνεῦμα κυριαρχεῖ στὴν γαλλικὴν μετανάστευσιν, πνεῦμα ρεαλιστικό. Ὅταν ἓνας ἐργοδότης προσφύγει στὶς τοπικὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἔπιχειρηματικῆς Ἔργασίονος γιὰ νὰ φέρει ξένους ἐργάτες, κάνουνε πρῶτα μιὰ

προσπάθεια να ικανοποιήσουν την αίτησή του με γάλλους εργάτες. Και μόναξα αν τούτο είναι αδύνατο, προχωρῶνε στην πρόσκληση ξένων εργατῶν. Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας, ἐδῶ, ἀσκεῖ πλήρη ἔλεγχο στὴν ἀγορὰ ἐργασίας. Δημοσιεύονται τακτικὰ πλήρη στοιχεῖα γιὰ τὴν προσφορά καὶ τὴ ζήτηση εργατικῶν χειρῶν σ' ὅλες τὶς περιοχὲς τῆς Γαλλίας. Ἔτσι, μὲ τὸ σύστημα ποῦ ἔχει ὀργανωθεῖ στὴ Γαλλία, οἱ μετανάστες ποῦ πᾶνε ἐκεῖ ἔχουν ἐξασφαλισμένη ἀπὸ πρὶν δουλειά.

Στὸν τομέα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης καὶ μετεκπαίδευσης τῶν ξένων ἐργαζομένων γίνεται ἀξιόλογη δουλειά. Οἱ ξένοι ἐργαζόμενοι μποροῦν νὰ παρακολουθήσουν μαθήματα σὲ κρατικὰ ἰδρύματα ἢ σὲ ἰδρύματα - σχολὲς ὀργανώσεων ποῦ ἐπιχορηγεῖ τὸ κράτος.

Στὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλειας οἱ μετανάστες μποροῦν νὰ φέρουν καὶ τὶς οἰκογενεῖές τους στὴ Γαλλία καὶ τότε παίρνουν οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα. Σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις τὰ οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα πληρῶνονται κι ὅταν ἡ οἰκογένεια τοῦ μετανάστη βρῖσκεται στὴ χώρα του. Ἐπιτρέπεται νὰ ἐξάγουν συνάλλαγμα γιὰ τὶς οἰκογενεῖές τους. Εἰδικὲς εὐκαιρίες ὀργανώνονται γιὰ τὴν ἐκμάθηση τῆς γαλλικῆς στοὺς μετανάστες. Ὅσο γιὰ τὶς πληροφορίες, ἐδῶ γίνεται μιὰ θαναταστὴ δουλειά, ἐντυπα διάφορα ἐκδίδονται καὶ Ὀδηγοὶ διαφωτιστικοί, καὶ ὅλα αὐτὰ δίνονται ἐντελῶς δωρεάν στοὺς μετανάστες ἀπ' τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες. Οἱ κοινωνικὲς ὑπηρεσίες γιὰ τοὺς μετανάστες καὶ τὶς οἰκογενεῖές τους εἶναι πολὺ καλὰ ὀργανωμένες.

Εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ δουλέψω στὶς ἀρμόδιες κεντρικὲς καὶ περιφερειακὲς ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ τοῦ Ὑπουργείου Πληθυσμοῦ, καθὼς καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ὑπηρεσίας Μετανάστευσης (στὴν Ἰταλία, ἐπίσης, στὸ Μιλάνο, δούλεψα στὴν Ἀποστολὴ τῆς Ὑπηρεσίας αὐτῆς), νὰ ἐπισκεφθῶ ὑπηρεσίες κοινωνικὲς, ὅπως τὴν Κοινωνικὴ Ὑπηρεσία Βοήθειας στοὺς Μετανάστες, νά'ρθω σ' ἐπαφὴ στὴ Βόρεια Γαλλία μὲ μετανάστες Ἕλληνες καὶ Ἰταλοὺς. Ἡ ἐντύπωσή μου εἶναι πὼς ἡ Γαλλία εἶναι μιὰ πολὺ καλὴ γιὰ τοὺς μετανάστες χώρα. Βέβαια, ὑπάρχουν οἱ δυσκολίες ποῦ ὑπάρχουν καὶ γιὰ τοὺς γάλλους ἐργάτες, δυσκολίες στὴν κατοικία, ἡμερομίσθια ὄχι πάντα ὑψηλὰ καὶ ἀνάλογα μὲ τὸ κόστος τῆς ζωῆς. Ἄς ἐλπίσουμε πὼς σύντομα θὰ μπεῖ σ' ἐφαρμογὴ ἡ συμφωνία μετανάστευσης ποῦ ὑπογράφηκε στὸ Παρίσι μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλλάδας.

Τὸ ταξίδι μου ἀπ' τὴ Γένοβα στὸ Ρίο Ἰανέιρο καὶ τανάπηιν

Τὸ ταξίδι Γένοβα - Ρίο Ἰανέιρο κράτησε ἀπ' τὶς 11 Νοεμβρίου ὡς τὶς 25 τοῦ ἴδιου μήνα. Τὸ πλοῖο ἦταν γαλλικόν, τὸ «Bretagne». Μὲ τὸ ἴδιο πλοῖο γύρισα. Τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ κράτησε ἀπ' τὶς 8 ὡς τὶς 22 Δεκεμβρίου.

Τὸ πλοῖο ἦταν πολὺ καλόν. Ὅλα, ὅμως, τὰ πλοῖα ποῦ μεταφέρουν μετανάστες ἀποκλειστικὰ ἢ καὶ μετανάστες δὲν εἶναι τὸ ἴδιο καλόν, ὅπως

διαπίστωσα συχνά. Τὸ «Bretagne» εἶναι πλοῖο τῆς γραμμῆς, δὲ μεταφέρει ἀποκλειστικὰ μετανάστες. Στις 10 Νοεμβρίου εἶχανε φτάσει στὴ Γένοβα 177 Ἕλληνες μετανάστες μὲ τὸ «Αἰολία». Ἀπ' αὐτοὺς ἐλάχιστοι πηγαίνανε στὴν Ἀργεντινὴ, ὅλοι οἱ ἄλλοι στὴ Βραζιλία. Στὸ «Bretagne» μπήκανε κάπου 400 Ἴταλοι καὶ 200 Ἰσπανοὶ μετανάστες. Ὑπῆρχε ὁ Ἴταλὸς Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος, ποὺ ἦταν ἀξιωματικὸς τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, Ἴταλὸς γιατρὸς καὶ νοσοκόμοι Ἴταλοί. Γιὰ τοὺς Ἰσπανοὺς ὑπῆρχε ἕνας στρατιωτικὸς γιατρὸς ποὺ ἔκανε καὶ χρῆσιν κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου. Ἐπίσης Ἰσπανὸς νοσοκόμος. Τοὺς Ἕλληνες συνόδευε ἀπ' τὴν Ἀθήνα, ἐκ μέρους τῆς Ἀποστολῆς τῆς Δ.Ε. Μ.Ε., μιὰ κυρία, ποὺ ἦρθε ὡς τὴ Βραζιλία.

Οἱ συνθηκῆς ταξιδιοῦ γενικὰ ἦταν καλές. Οἱ περισσότεροὶ μετανάστες, πάντως ὅλοι οἱ Ἕλληνες, τοποθετήθηκαν σὲ καμπίνες μὲ 6—8, κατὰ μέσον ὄρο, κουκέτες. Ἄλλοι μετανάστες τοποθετήθηκαν σὲ θαλάμους μὲ 80—100, κατὰ μέσον ὄρο, κουκέτες. Ἡ τροφὴ ἦταν καλὴ, καθὼς καὶ ἡ συμπεριφορὰ τοῦ πληρώματος. Τὸ νερὸ δὲν ἦταν ἀφθονο, ἰδίως γιὰ τοὺς Ἕλληνες δὲν ἔφτανε. Κρασί ἀπεριόριστα.

Στὸ ταξίδι οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς μετανάστες εἶχανε διαμορφώσει μιὰ ψυχολογία παιδική. Ἐνας παιδομορφισμὸς ψυχικὸς καὶ διανοητικὸς ὑπῆρχε. Κάνανε πολλὴ φασαρία γιὰ τιποτένια πράγματα. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς ταξιδιωτῶν στὴν τρίτη θέση—κάπου 1000 πρόσωπα—ἦ ζέστη, ὁ περιορισμένος χώρος, τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πιὸ πολλοὶ ἀπ' τοὺς μετανάστες πρώτη φορὰ μπαίνανε σὲ καράβι καὶ πάρα πολλοὶ πρώτη φορὰ βλέπανε θάλασσα, ἢ ἀναγκαστικὴ ἀπραξία δυὸ ὀλόκληρες βδομάδες, ἢ σκέψη τοῦ ἀγνώστου ποὺ τοὺς περίμενε, οἱ γυναῖκες, νὰ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς παράγοντες ποὺ διαμορφώσανε μιὰν ἀτμόσφαιρα γεμάτη ἤλεκτρισμό, ποὺ ἔξεσπασε σὲ διάφορα ἐπεισόδια στὸ ταξίδι. Ἐνα μάλιστα ἀπ' αὐτά, ὅταν ἕνας Ἕλληνας μετανάστης ἀνοιξε—πάνω σὲ κανὰ ποὺ κάπου 30 πήρανε μέρος—τὸ κεφάλι ἐνὸς ξένου ταξιδιώτη μὲ μιὰ μπουκάλα κόκα - κόλα, ἦταν ἀρκετὰ σοβαρὸ καὶ μ' ἔφερε σὲ δύσκολη θέση. Γιὰ μιὰ στιγμή ἀπειλήθηκε γενικὴ σύρραξη καὶ χρειάστηκε πολλὴ διπλωματία γιὰ νὰ ἡρεμήσουν τὰ πνεύματα.

Οἱ πιὸ πολλοὶ ἀπ' τοὺς Ἕλληνες καὶ Ἴταλοὺς μετανάστες δὲν εἶχανε πληροφοροφίες γιὰ τὶς χώρες ποὺ πήγαιναν, ἢ εἶχανε λίγες καὶ ἀνακριβεῖς. Ἀπ' τὴν ἔρευνα ποὺ ἔκανα ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες μετανάστες σχηματίσα τὴ γνώμη πὼς ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐπιλογὴ στὴν Ἑλλάδα πρέπει νὰ καλυτερέψει. Συχνὰ καταφέρνουν καὶ φεύγουν ἄνθρωποι ποὺ δὲν ξέρουν στ' ἀλήθεια τὸ ἐπάγγελμα ποὺ δηλώσανε. Ὅσο γιὰ τὴν ἐκμάθηση τῆς πορτογαλικῆς γλώσσας ἀπ' τοὺς Ἕλληνες μετανάστες—τελευταῖα ἔχουν ὀργανωθεῖ μαθήματα ἀπ' τὴ Δ.Ε.Μ.Ε.—διαπίστωσα ἰκανοποιητικὴ πρόοδο. Πάντως δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ σοβαρὴ δουλειὰ στὸν τομέα τῆς γλώσσας ὅσο βαστάει τὸ ταξίδι, γιὰ πολλοὺς λόγους, ἔλλειψη χώρου, κακὴ τοποθέτηση ψυχολογικῆ τῶν μεταναστῶν κλπ. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μετανάστες εἶχανε μαζί τους λαθραῖα σημαντικὰ ποσὰ σὲ δολλάρια. Τὸ γεγονὸς αὐτό, καὶ ἄλλες σχετικὲς πληροφοροφίες ποὺ

μάξιστα στο ταξίδι, μου δημιούργησαν την έντιπωση πώς ό έλεγχος για τις οικονομικές δυνατότητες τών μεταναστών να πληρώσουν τα ναύλα ή μέρος τών ναύλων πρέπει να γίνει αυστηρότερος. Οί πιό πολλοί άπ' τους Έλληνες μετανάστες δέν ήταν άνεργοι στην Ελλάδα, μα είχαν δουλειά και θέλανε απλώς να καλύτερέψουν τις συνθήκες της ζωής τους. Στο ταξίδι του γυρισμού συνόδευα επαναπατριζόμενους Ιταλούς και Ισπανούς. Το κλίμα, τα χαμηλά μεροκάματα, ή νοσταλγία της πατρίδας, ή επαγγελματική άποτυχία, να μερικοί λόγοι επαναπατρισμού.

Βραζιλία

Στη Βραζιλία, δηλαδή στο Ρίο Ίανέιρο, φτάσαμε στις 25 Νοεμβρίου. Καλοκαίρι για τη Βραζιλία. Φτιάσαμε βραδιάζοντας. "Έλληνες και Ιταλοί θα κατέβαιναν στη Βραζιλία, άλλοι θα βγαίνανε στο Ρίο κι άλλοι στο Σάντος. Μόλις πλείρισε το πλοίο, άμέσως ανέβηκαν εκπρόσωποι του Ιταλικού Προξενείου για να υποδεχτούνε τους μετανάστες τους και να τους βοηθήσουνε σ' ένα σωρό διατυπώσεις που χρειάζονταν. Να σās πω τώρα πώς δέ φάνηκε κανένας ούτε άπ' την Πρεσβεία μας, ούτε άπ' το Προξενείο μας; Περιττό. Για την ακρίβεια, εμφανίστηκε κάποιος άπ' την Πρεσβεία μας που μου έδειξε με άρκετη μεγαλοπρέπεια μιá ταυτότητα και πού, όπως έμαθα άργότερα, ήτανε κλητήρας στην Πρεσβεία. "Αλλά κι αυτός είχε ρθει μονάχα για να παραλάβει μιá προστατευομένη του, που την παρέλαβε κι έφυγε.

"Όσοι άπ' τους "Έλληνες είχανε πρόσκληση άπό συγγενείς τους που ήτανε κιόλα έγκαταστημένοι στη Βραζιλία πήρανε την άδεια και κατεβήκανε το ίδιο βράδυ. Οί υπόλοιποι, οί περισσότεροι, μείνανε στο καράβι για να αποβιβαστούνε, όσοι προορίζονταν για το Ρίο, δηλαδή όσοι για λιμάνι αποβίβασης είχανε το Ρίο, την άλλη μέρα το πρωί. "Εμεινα κι εγώ μαζί με τους μετανάστες μας στο πλοίο, γιατί σχεδιάζα να επισκεφθώ μαζί τους το «Νησί τών Λουλουδιών»—το Ilhas das Flores— για τούτο πολλά και αντιφατικά μεταξύ τους είχα μάθει άπ' την Ελλάδα ακόμα. Πραγματικά, επισκέφθηκα το νησί αυτό την άλλη μέρα το άπόγεμα, μαζί με τους μετανάστες μας και χωρίς να δηλώσω στην "Υπηρεσία του νησιού την ιδιότητά μου. "Η ύποδοχή του προσωπικού ήτανε καλή. Στο νησί αυτό πρέπει να πω ότι οί μετανάστες είναι υποχρεωμένοι να μείνουνε κλεισμένοι ακαθόριτο διάστημα, και ως ένα μήνα ακόμα, ώσπου να τελειώσουν οί διάφορες διατυπώσεις και να τους τοποθετήσουν σε δουλειά. Στο Σάντος υπάρχει ανάλογο Κέντρο που κλείνουν τους μετανάστες, στη στεριά αυτό. Το Νησί τών Λουλουδιών είναι στο λιμάνι του Ρίο· κάναμε κάπου 45 λεπτά για να φτάσουμε με βενζινόπλοιο. Λοιπόν ή ύποδοχή ήτανε καλή. Οί θάλαμοι όμως και τα σκεπάσματα και τα κρεβάτια πολύ βρώμικα. "Εφαγα μαζί με τους μετανάστες. "Η τροφή—κρέας, σαλάτα μαρούλι και ντομάτα, μιá μπανάνα, ρύζι, τα μαύρα φασόλια της Βραζιλίας— ήτανε υποφερτή. Στο κάτω της γρα-

φῆς ἔτσι τρῶνε ἐκεῖ. Δώσανε ὅμως μονάχα ἓνα κουτάλι καί δέ δώσανε μαχαίρι καί πηρούνι. Φάγαμε τὸ κρέας μὲ τὰ χέρια. Νερὸ δὲν ὑπῆρχε κοντά, οὔτε δώσανε ποτήρια. Ἡ ζέστη ἦτανε ἀνυπόφορη, ὑγρὴ ζέστη. Ὅποιος ἤθελε νὰ πιεῖ νερὸ ἔπρεπε νὰ πάει στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς μεγάλης αἴθουσας καί νὰ πιᾶσει οὐρὰ μπροστά στὴ μοναδικὴ βρύση. Φυσικά, ἔστρεψα ἀπὸ ὅλα αὐτά, τὸ ἠθικὸ τῶν μεταναστῶν μας ἔσπασε. Στὸ τέλος, ἀργὰ τὸ βράδυ, ταχτοποιήθηκε κάπως τὸ ζήτημα τῶν θαλάμων, δώσανε στοὺς μετανάστες μας ἄλλους θαλάμους πού ἦτανε τῆς ἀνθρωπιᾶς. Ἴσως νὰ πεῖ κανένας πὼς αὐτὰ εἶναι λεπτομέρειες. Καί ὅμως δὲν εἶναι ἔτσι. Γιὰ τὸ μετανάστη, γιὰ κεῖνον πὺ φτάνει σ' ἓνα μακρινό, ξένο τόπο, οἱ πρῶτες στιγμῆς, οἱ πρῶτες ὥρες, οἱ πρῶτες ἐντυπώσεις ἔχουν πολὺ μεγάλη σημασία. Ὁ ἀνθρώπινος παράγοντας δὲν μπορεῖ νὰ στραπατσάρεται. Τὸ ἠθικὸ τοῦ μετανάστη κλονίζεται. Τὸν πιάνει ἀπογοήτευση.

Στὸ Ρίο ἔμεινα ἀπ' τὶς 25 Νοεμβρίου ὡς τὶς 8 Δεκεμβρίου πὺ ἔπρεπε νὰ πάρω τὸ πλοῖο γιὰ τὸ γυρισμό. Λοῦληφα στὸ Συμβούλιο Μετανάστευσης καί Ἐποικισμοῦ, στὴν Ἀποστολὴ τοῦ Α.Γ.Ε. καί τῆς Δ.Ε.Μ.Ε., στὴν ἑλληνικὴ, ἰταλικὴ καί ὀλλανδικὴ Πρεσβεία. Πρὸ πάντων ὅμως ἦρθα σ' ἐπαφὴ μὲ πολλοὺς ἑλληνες μετανάστες ἐγκαταστημένους κιόλας ἐκεῖ. Ἦθελα νὰ πάω καί στὸ Sao Paulo, μὰ δὲν εἶχα χρήματα καί ὁ καιρὸς ἦτανε λίγος. Θὰ σᾶς πῶ τί νομιζῶ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ μετανάστευση στὴ χώρα αὐτὴ. Ἡ Βραζιλία εἶναι χώρα μὲ πάρα πολλές δυνατότητες καί στὸ βιομηχανικὸ καί στὸν ἀγροτικὸ τομέα. Ἡ ζωὴ εἶναι δύσκολη. Ὁ μετανάστης πὺ πάει γιὰ βιομηχανικὸς ἐργάτης πρέπει νὰ ξέρει καλά, ἀρκετὰ καλά, τὴ γλώσσα, νὰ ἔχει πραγματικὴ εἰδίκευση (εἰδικευμένοι τεχνίτες, ἠλεκτροτεχνίτες, ραδιοτεχνίτες κλπ. ἔχουνε πέραση), νὰ εἶναι ἀποφασισμένος γιὰ σκληρὴ δουλειά, ἰδίως τὸν πρῶτο καιρὸ. Γιὰ τὴν ἀγροτικὴ μετανάστευση τὰ πράγματα εἶναι πὺ δύσκολα ἀκόμα. Τὸ κλίμα, σὲ πολλές περιοχῆς, δὲ σηκώνει διόλου ἑλληνες μετανάστες, πολλές περιοχῆς εἶναι ἀπίστευτα μακριὰ ἀπὸ τὰ ἀστικά κέντρα, οἱ μετανάστες αἰσθάνονται ἀπομονωμένοι, νοσοκομεῖα δὲν ὑπάρχουν, σχολεῖα δὲν ὑπάρχουν, ἐκκλησίες δὲν ὑπάρχουν, τὰ προϊόντα κινδυνεύουν νὰ σαπίσουν ὡσπου νὰ φτάσουν στὶς πόλεις, γιὰ τὴν οἱ συγκοινωνίες σὲ πολλές περιοχῆς εἶναι πρωτόγονες. Μὴν ξεχνᾶτε πὼς ἡ Βραζιλία ἔχει τεράστια ἔκταση καί πὼς πολλές περιοχῆς εἶναι ἀκόμα ἀνεξερευνήτες.

Ἡ ἐκπροσώπηση τῆς Ἑλλάδας στὴ Βραζιλία δὲν εἶναι καθόλου ἰκανοποιητικὴ. Βοῆκα τὴν Πρεσβεία μας στὸ Ρίο μὲ τὸ ἔξις προσωπικό: ὁ Πρέσβυς, ἓνας γραφεὺς κι ἓνας κλητῆρας. Προξενεῖα ἔχουμε μονάχα δύο, στὸ Ρίο καί στὸ Sao Paulo, οἱ πρόξενοι εἶναι ἐπιτίμοι, ἔχουν τὶς δουλειές τους, φυσικὸ εἶναι νὰ μὴν τοὺς μένει πολὺς καιρὸς γιὰ τοὺς μετανάστες μας. Ἡ κατάσταση αὐτὴ πρέπει ν' ἀλλάξει. Βοῆκα πολλοὺς ἑλληνες πὺν κερδίζουν ἀρκετὰ στὴ Βραζιλία, βοῆκα ἄλλους δυστυχισμένους. Βασικὸ θέμα εἶναι νὰ ὀργανωθεῖ καλὰ ἡ τοποθέτηση σὲ δουλειὰ τῶν μεταναστῶν, νὰ ἔχουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πλήρεις καί ἀκριβεῖς πληροφορίες γιὰ τὴ χώρα, νὰ μὴ μέ-

νονν στό «Νησί τῶν Δουλουδιῶν» καί στό Κέντρο τοῦ Sao Paulo (οἱ Ὀλλανδοί, Γερμανοί, Αὐστριακοί δὲ μένουν γιατί οἱ Κυβερνήσεις τους καί οἱ Πρεσβείες τους ἔχουν καταφέρει καί τοὺς ἔχουν ἐξαιρέσει). Δυστυχῶς ἡ ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν Ἑλλήνων πού εἶναι ἀπὸ παλιότερα ἐγκαταστημένοι καί τῶν καινούριων εἶναι ἀνύπαρκτη. Αὐτά, σύντομα, γιά τὴ Βραζιλία.

Ἡ σημερινὴ ἐλληνικὴ μετανάστευση

Νομίζω πὼς ἀπὸ ὅσα εἶπα μέχρι τώρα βγαίνουν τὰ σημερινὰ μεταναστευτικά προβλήματα. Ἄς τὰ κάνουμε πιὸ συγκεκριμένα :

— Ἀντιμετώπιση τῆς μετανάστευσης ὡς θέματος κυριολεκτικὰ ἐθνικοῦ.

— Κατάστροφη μεταναστευτικῆς πολιτικῆς καὶ κάθε φορὰ μεταναστευτικῶν προγραμμάτων μὲ βάση ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα. Δὲ μπορῶ νὰ πῶ ὅτι σήμερα ὑπάρχουν μεταναστευτικὴ πολιτικὴ καὶ μεταναστευτικὰ προγράμματα.

— Ὁργάνωση τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Σήμερα στὴ χώρα μας ἔξι Ὑπουργεῖα εἶναι ἀρμόδια γιά τὴ μετανάστευση : Ἔργασίας, Ἐσωτερικῶν, Ἐξωτερικῶν, Κοιν. Προνοίας, Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ Συντονισμοῦ. Ἀπὸ τὸ 1952 ἔχει ἰδρυθεῖ τὸ Συμβούλιο Μεταναστεύσεως, πού χρειάζεται νὰ ἀποδώσει περισσότερα.

— Τοποθέτηση τῆς ἐλληνικῆς μετανάστευσης στό φυσικὸ τῆς πλάισιο, πού εἶναι τὸ θέμα τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ γενικὰ καὶ εἰδικότερα τῆς ἀπασχόλησης καὶ τῆς ἀνεργίας.

— Σύνταξη διμερῶν συμφωνιῶν μὲ χῶρες εἰσδοχῆς γιά τὴν εἴσοδο καὶ ἐργασία σ' αὐτὲς τῶν μεταναστῶν μας καὶ γιά τὴν παροχὴ σ' αὐτοὺς κοινωνικῆς ἀσφάλειας.

— Στατιστικὰ στοιχεῖα πλήρη καὶ ἀκριβή, τόσο δημογραφικά, ὅσο καὶ ἐργασιακά, πού δὲν ὑπάρχουν σήμερα.

— Ἀνάληψη τῆς ὅλης ἐργασίας τῆς μετανάστευσης ἀπὸ τὶς ὑπεύθυνες ὑπηρεσίες. Ἡ Δ.Ε.Μ.Ε., πού ἔχει ἀναλάβει σήμερα στὴν πραγματικότητα ὅλη τὴ δουλειά, νὰ περιοριστεῖ σὲ τεχνικὰ ζητήματα καὶ εἰδικὰ στὴ μετακίνηση τῶν μεταναστῶν πρὸς τὶς χῶρες εἰσδοχῆς.

— Προγραμματισμὸς τῆς μετανάστευσης καὶ γιά τὸ μέλλον, μὲ βάση τὴν προβλεπόμενη δημογραφικὴ καὶ ἐργασιακὴ ἐξέλιξη τῆς χώρας καὶ τὶς ἀνάγκες τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀνασυγκρότησης. Σήμερα δὲ γίνεται κανένας ἐλεγχος ἂν φεύγουν τεχνίτες ἀπαραίτητοι γιά τὴ χώρα μας καὶ ἀναντικατάστατοι. Κάποτε θὰ τὸ πληρώσουμε αὐτό. Ἡ παραγωγικότητα θὰ ἐπηρεαστεῖ δυσμενῶς.

— Συντονισμὸς τῆς μετανάστευσης μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευση, τὴν τεχνικὴ ἐκπαίδευση τῶν μαθητευομένων μὲ τὸ σύστημα τῆς μαθητείας.

— Παροχὴ πληροφοριῶν, πού νὰ εἶναι οὐσιαστικὲς καὶ ἀκριβεῖς, γιά τὶς χῶρες εἰσδοχῆς.

- Καταπολέμηση τῆς μεταναστευτικῆς ψύχωσης.
- Καλύτερη ἐπαγγελματικὴ ἐπιλογὴ τῶν μεταναστῶν.
- Ἐλεγχος αὐστηρότερος ἢν οἱ μετανάστες μποροῦν νὰ πληρῶσουν μόνοι τους τὰ ναῦλα ἢ μέρος τῶν ναύλων.
- Ψυχολογικὴ προετοιμασία τῶν μεταναστῶν μας γιὰ μιὰ ζωὴ σκληρῆ.
- Μελέτη τοῦ κόστους τῆς μετανάστευσης.
- Καινούρια ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ.
- Τοποθέτηση στὶς Πρεσβεῖες καὶ στὰ Προξενεῖα μας ὑπαλλήλων, ὄχι τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ νιώσουν τὸν πόνο τοῦ ἐργάτη καὶ τοῦ μετανάστη καὶ νὰ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τὴ μετανάστευση.
- Φροντίδα γιὰ τοὺς ἐπαναπατριζόμενους, ποὺ σήμερα γυρίζουν μέσα σὲ ἄθλιες συνθήκες λαθρεπιβάτες.
- Ἐπαγγελματικὴ εἰδίκευση τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀρμοδίων μεταναστευτικῶν ὑπηρεσιῶν.

Καταλήγοντας παρατηρῶ τὰ ἑξῆς :

Ἡ μετανάστευση εἶναι ζωτικώτατο ἔθνικὸ θέμα. Νομίζω πὼς κι ἐδῶ πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψη μας τὴν οἰκονομικὴ ἀρχή: τὸ μεγαλύτερο δυνατό κέρδος μὲ τὴ μικρότερη δυνατὴ θυσία. Μονάχα ἔτσι εἶναι νοσητὴ γιὰ μένα ἡ μαζικὴ ἑλληνικὴ μετανάστευση: σὰ μιὰ προσωρινὴ διέξοδος στὴ σημερινὴ δημογραφικὴ καὶ ἐργασιακὴ κατάσταση τῆς χώρας μας. Σὰ μιὰ ἀφαίμαξη τὸν ἐργασιακὸ ὄργανισμὸ τῆς χώρας μας. Πρέπει νὰ γίνῃ κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀνασυνγκρότηση, ὥστε νὰ ἀπορροφηθεῖ ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Μὲ πόνο καρδιᾶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὴ μετανάστευση. Ἑλληνικὸ αἷμα φεύγει—μὴ γελοῦμαστε—οἱ πιὸ πολλοὶ ἀπ' τοὺς μετανάστες μας, ἰδίως ἡ δευτέρη καὶ ἡ τρίτη γενιά, χάνονται γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Οἱ χώρες ποὺ δέχονται μετανάστες τοὺς θέλουν γιὰ πάντα, τοὺς θέλουν δικούς τους πολίτες. Τοὺς δίνουν πολὺ εὐκόλα τὴν ὑπηκοότητα ἢ καὶ τοὺς ἀναγκάζουν νὰ πάρουν τὴν ὑπηκοότητα. Ὅλα αὐτὰ τὰ ταξίδια τῶν ὁμογενῶν μας, καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις, εἶναι βέβαια γραφικὰ καὶ συγκινητικὰ. Στὸ βάθος ὅμως μένει ἡ πραγματικότητα: οἱ μετανάστες μας, ἀργὰ ἢ γρήγορα, χάνονται γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ γιὰ νὰ τελειώσω: ἡ μετανάστευση εἶναι, σήμερα, μιὰ κατάσταση ἀνάγκης γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τέτοια πρέπει νὰ ἀντιμετωπιστεῖ.

Ὁ θεσμὸς τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἀποστολῆς του, εἶναι πολὺπλοκός. Παραλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ λίκνον καὶ τὸν παρακολουθεῖ εἰς ὅλας τὰς μεταπτώσεις τῆς ζωῆς του.

Ἡ ἀσθένεια, ἡ μητρούτης, τὸ ἀτύχημα, ἡ ἐπαγγελματικὴ νόσος, ἡ ἀνεργία, ἡ ἀναπηρία, τὸ γῆρας, ὁ θάνατος εἶναι κλασικαὶ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων.

Διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν σκοπῶν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐνεργεῖται συγκέντρωσις τεραστίων χρηματικῶν πόρων, οἱ ὁποῖοι διατίθενται ὑπὸ τῶν διαφόρων Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως εἴτε ὑπὸ μορφῆν ἐπιδομάτων καὶ συντάξεων, εἴτε διὰ τὴν ἰατρικὴν περίθαλψιν. Τὰ ἐτήσια ἔσοδα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν χώραν μας ὑπερβαίνουν ἤδη τὸ 1 1/2 δισεκατομμύριον νέων δραχμῶν. Ἡ δὲ ἀναδιανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἥτις πραγματοποιεῖται διὰ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἀντιπροσωπεύει ποσοστὸν ὑπολογιζόμενον εἰς τὰ 4/100 αὐτοῦ.

Σήμερον, τὸ 1/4 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας, ἦτοι δύο ἑκατομμύρια πρόσωπων, συναλλάσσονται μὲ τοὺς διαφόρους ὀργανισμοὺς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, εἴτε ὡς ἠσφαλισμένοι, εἴτε ὡς ἐργοδοταί.

Τὸ μέγεθος τῶν ἀριθμῶν τούτων καὶ ἡ πολὺπλευρὸς κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ δράσις τοῦ θεσμοῦ τούτου δεικνύουσιν τὴν σημασίαν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ὀργανωτικῶν προβλημάτων ποὺ τίθενται ἐνώπιον τῶν διοικούντων τὸν θεσμόν.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον τεχνικῆς φύσεως τὰ προβλήματα, ἀλλὰ καὶ κοινωνικῆς καὶ ψυχολογικῆς φύσεως. Εἰς κάθε ἀσφαλιστικὴν περίπτωσιν πρᾶγματι ἔχομεν ἔμπρὸς μας ἓν ἄτομον ἢ μίαν οἰκογένειαν, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ μεταχειρισθῶμεν μὲ στοργὴν καὶ ἀξιοπρέπειαν. Αἱ δυσχέρειαι λοιπὸν τῆς ὀργανώσεως τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἐκ τῆς πρωτοτυπίας ταύτης τοῦ προβλήματος καθίστανται ἀκόμη μεγαλύτεραι, διότι ἔχομεν νὰ συνδύσωμεν δύο ἀντίθετα πράγματα: τὴν ψυχρὰν καὶ ἀτεγκτον λειτουργίαν ἑνὸς πολυπλόκου μηχανισμοῦ καὶ τὴν ἀνάγκην διακριτικῆς καὶ ἀξιοπροπεοῦς μεταχειρίσεως τοῦ ἀτόμου, ἐνῶ συγχρόνως πρέπει νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν οἰκονομικωτέραν ὀργάνωσιν.

Εἰς τὴν πρᾶξιν ἐν τούτοις αἱ σχέσεις μεταξὺ ὀργανισμῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ἠσφαλισμένων καὶ ἐργοδοτῶν, κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών των, ἀποτελοῦν ἐπανάληψιν ἑνὸς

μεγάλου ἀριθμοῦ ὁμοειδῶν πράξεων. Ἡ ὀργάνωσις δὲ ἐργασίας εἰς τοὺς ἀσφαλιστικούς ὀργανισμούς τείνει εἰς τὴν συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ φαινομένου τῶν ἐπαναλαμβανομένων ὁμοειδῶν περιπτώσεων, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπλοποίησης καὶ τυποποίησης τούτων. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις ἐργασίας ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν συστηματοποίησης τῆς ἐργασίας διὰ τῆς δημιουργίας αὐτομάτων καὶ συντονισμένων ἐνεργειῶν πρὸς ἐπίτευξιν οἰκονομικῶν ἀποτελέσματος. Οἱ κανόνες εἶναι ἤδη γνωστοὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Taylor καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Fayol διὰ τὰ διοικητικὰ προβλήματα.

Κατὰ τὴν κλασικὴν θεωρίαν ἡ ὀργάνωσις, ἡ πρόβλεψις, ὁ συντονισμὸς καὶ ὁ ἔλεγχος εἶναι τὰ τέσσαρα βασικὰ σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ λειτουργία πάσης διοικητικῆς ἢ καὶ οἰκονομικῆς μονάδος. Κατὰ τὴν συγκρότησιν, συνεπῶς, τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων δὲν πρέπει νὰ ἀγνοοῦνται τὰ ἐπιτακτικὰ ταῦτα σημεῖα.

Αἱ ὑπηρεσίαι τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἀντιστοιχοῦν συνήθως εἰς τὰ κάτωθι βασικὰ ἀντικείμενα.

1) Τὴν τήρησιν μητρώων ἠσφαλισμένων.

2) Τὴν εἰσπραξιν τῶν πόρων τῆς ἀσφαλίσεως.

3) Τὴν χορήγησιν τῶν παροχῶν εἰς χοῦμα καὶ εἰς εἶδος.

4) Τὴν λειτουργίαν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν.

5) Τὴν λειτουργίαν ἐλέγχου, προληπτικοῦ καὶ κατασταλτικοῦ. Καὶ

6) Τὴν στατιστικὴν παρακολούθησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀσφαλίσεως.

Αἱ ὑπηρεσίαι δὲν λειτουργοῦν ἀνεξάρτητα ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἡ ἀλληλεπίδρασις καὶ ἀλληλεξάρτησις τῆς μιᾶς ὑπηρεσίας ἀπὸ τὴν ἄλλην εἶναι φαινόμενον σταθερὸν. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον παρατηρεῖται ὅτι ἐκ τῆς πλημμελοῦς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς μιᾶς ὑπηρεσίας καθίσταται ἀδύνατος ἡ ὁμαλὴ καὶ ἀπρόσκοπος λειτουργία τῆς ἑτέρας.

Τὸ πλέγμα τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων πρέπει νὰ εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὀργανωμένον ὥστε ἡ λειτουργία αὐτῶν νὰ στηρίζεται εἰς τὴν εὐρείαν χρῆσιν τῶν μηχανῶν.

Ἐν τῇ πράξει, τὴν ἀτελεύτητον ποικιλίαν τῶν ἀτομικῶν ὑποθέσεων ἀντικαθιστᾷ σειρά αὐτομάτων ἐγγραφῶν ἢ ἐνεργειῶν, αἵτινες ἀντιστοιχοῦν εἰς μικρὸν σχετικῶς ἀριθμὸν εὐδιακρίτων ἐνεργειῶν. Ἀναλυομένης οὕτω τῆς ἐργασίας εἰς μίαν ἄλλωσις στοιχειωδῶν καὶ τυποποιημένων ἐνεργειῶν καθίσταται δυνατὴ ἡ χρῆσις τῶν μηχανῶν, διὰ τῶν ὁποίων αὐξάνεται ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐργασίας, ἡ ταχύτης καὶ ἡ ἀκρίβεια τῶν πράξεων.

Διὰ τὴν ἔξασφάλισιν τῆς ἀπαιτουμένης ταχύτητος εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων ἐπιβάλλεται ἡ διαδικασία εἰς ἐκάστην ὑπηρεσίαν νὰ εἶναι ἀπλὴ καὶ εὐλήπτος εἰς τοὺς ἠσφαλισμένους καὶ τοὺς ἐργοδοτάς. Ἡ περιπλοκὴ τῶν γραφειοκρατικῶν διατυπώσεων ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀσφαλίσει εἶναι αἰτία ἀποτυχίας, διότι ἡ καθημερινὴ ἀντιμετώπισις τῶν προβλημάτων μεγάλων ὁμάδων ἀτόμων δύναται νὰ ἐπιτύχῃ μόνον ἐφ' ὅσον αἱ γραφειο-

κρατικά υποχρεώσεις είναι σαφώς προκαθορισμένα, απλά και εύκολοι να άφομοιωθούν. Σχετική εξ άλλου φροντίς δια την εξασφάλισιν επιτυχίας είναι και η συστηματική και διαρκής διαφώτισις ησφαλισμένων και εργοδοτών επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των και επί των διατυπώσεων της ασφαλιστικής διαδικασίας, δι' έκλαϊκευτικών φυλλαδίων εκδιδομένων μερίμνη των οργανισμών.

Ο βαρὺς και πολύπλοκος μηχανισμὸς τῶν κοινωνικῶν ασφαλίσεων, διὰ νὰ λειτουργήσῃ ἐπιτυχῶς, ἀπαιτεῖ τὴν εξασφάλισιν ὁρισμένων βασικῶν ὄρων και προϋποθέσεων :

1ον) **Ἡ νομοθεσία τῶν κοινωνικῶν ασφαλίσεων πρέπει νὰ εἶναι σαφής και ἀπηλλαγμένη** κατὰ τὸ δυνατόν εἰδικῶν περιπτώσεων και ἐξαιρέσεων.

2ον) **Αἱ ὑπηρεσίαι πρέπει νὰ εἶναι ἀποκεντρωμένα.**

Ὅσον πλησιέστερον πρὸς τὸν ησφαλισμένον εὐρίσκονται, τόσο προσιτώτεραι και ἐξυπηρετικώτεραι εἶναι εἰς αὐτόν.

Ἡ ἀποκέντρωσις τῶς ὑπηρεσιῶν ἔχει ἀναμφισβήτητα πλεονεκτήματα, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῆ ὁρισμένα ὅρια, διότι τότε διασπᾶται ἡ ἀπαραιτήτος ἐνότης διοικήσεως τοῦ θεσμοῦ.

3ον) **Ἡ ἀπλούστευσις τῆς διαδικασίας χορηγήσεως τῶν παροχῶν και τῆς εἰσπράξεως τῶν πόρων** εἶναι ἀναγκαῖα ἐπίσης προϋπόθεσις διὰ τὴν ἀποφυγὴν καταπονήσεως ησφαλισμένων και εργοδοτῶν και ἐπιτρέπει τὴν ἐφαρμογὴν ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐργασίας εἰς εἰρυντέραν κλίμακα.

4ον) **Ἡ ὁργάνωσις τῶν ὑπηρεσιῶν** πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ὀρθολογικῆς ὁργανώσεως, και εἰδικώτερον :

α) Εἰς τὴν ἐπακριβῆ κατανομὴν τῆς δρασέως ἐκάστης ὑπηρεσιακῆς μονάδος και τῶν ἐν αὐτῇ ἀσχολουμένων ὑπαλλήλων. Πρόχειρος κατανομή και ἔλλειψις συντονισμοῦ σημαίνει σύγχυσιν ἀρμοδιοτήτων, διπλοῦν κόπον και τλαιπωρίας διὰ τοὺς ησφαλισμένους.

β) Εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ κυκλοφορίας τῶν ἐγγράφων ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν ἀρμοδιῶν ὑπηρεσιῶν και τὴν κατὰ τὸ δυνατόν σμίκρυνσιν τῆς διαδρομῆς αὐτῶν. Καί

γ) Εἰς τὴν χρῆσιν ἠλεκτρολογιστικῶν μηχανῶν και καταλλήλων μηχανικῶν ἐξοπλισμῶν και ἐντύπων.

5ον) **Ἡ ὁργάνωσις ἐλέγχου και παρακολουθήσεως τῶν πόρων και παροχῶν** ἀποτελεῖ ἑτέραν βασικὴν προϋπόθεσιν ἐπιτυχοῦς λειτουργίας τῆς ασφαλίσεως και ἰδιαιτέρως ἡ ἐνημέρωσις τῶν ἀτομικῶν λογαριασμῶν τῶν ησφαλισμένων και εργοδοτῶν διὰ τῆς ὁργανώσεως τελειοποιημένου συστήματος ταξινομήσεως αὐτῶν εἰς δελτιοθήκας (Fichiers), ἧτις θὰ ἐπιτρέπει ἐν ταυτῶ τὴν ἀποτελεσματικότητα και τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ ἐλέγχου.

6ον) **Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τῶν ὁργάνων** τῆς κοινωνικῆς ασφαλίσεως ἀποτελεῖ ἐξ ἴσου βασικὴν ἀνάγκην, διότι ὁ χειρισμὸς τῶν προσωπικῶν προβλημάτων τοῦ ησφαλισμένου ἀπαιτεῖ λεπτότητα, στοργὴν, μόρφ

φρωσιν καὶ εἰδίκευσιν τῶν ὀργάνων τούτων. Ἡ ἀμέριστος ἐμπιστοσύνη τοῦ ἠσφαλισμένου πρὸς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐὰν τὸ προσωπικὸν αὐτῶν δὲν ἔχη τὴν ἀπαιτούμενην διὰ τὰς περιστάσεις κατάρτισιν καὶ κατανόησιν τῆς ἀποστολῆς του.

7ον) **Ἡ στέγασις τῶν ὑπηρεσιῶν** πρέπει νὰ γίνεται εἰς κατάλληλα κτίρια, ἐπιτρέποντα τὴν ἄνετον λειτουργίαν τῶν ὑπηρεσιῶν.

8ον) Τέλος, **ἡ συγκρότησις ἐπιτελείου** ἐξ εἰδικῶν, διὰ τὴν μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐργασίας καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς λειτουργίας καὶ τὸν συντονισμόν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιακῶν σχηματισμῶν, τυγχάνει ἀναγκαῖος ὄρος διὰ τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀσφαλίσεως.

II

Πῶς ἀντιμετωπίζονται τὰ συναφῆ μὲ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων προβλήματα εἰς ἄλλα κράτη:

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Γαλλίαν, ὅπου παρηκολούθησα τὰ ἐκεῖ λειτουργοῦντα συστήματα κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὸ γενικὸν πρόσημα εἶναι: ἐφαρμογὴ τελειοποιημένων μεθόδων ἐργασίας εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς πρὸς καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ καὶ μεγαλυτέραν οἰκονομίαν. Ἄς ἴδωμεν τώρα πῶς ἐπιτυγχάνονται ταῦτα.

1ον) **Εἰς τὸν τομέα τῆς νομοθεσίας.** Ἡ ἐν γένει νομοθεσία τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας ὅχι μόνον εἶναι πολὺπλοκος, ἀλλὰ ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων καὶ ἡ συνεχῆ τροποποιήσις καὶ συμπληρώσις αὐτῶν τὴν καθιστοῦν ἐξαιρετικὰ δυσεφάρμοστον. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ Ἐθνικὴ Ὁμοσπονδία τῶν Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας ἐπιμελεῖται τῆς ἐκδόσεως μεθοδικῶν κωδικοποιήσεων τῶν νομοθετικῶν κειμένων, τῶν ὁποίων ἡ διαρκὴς ἐνημέρωσις ἐξασφαλίζεται διὰ τοῦ συστήματος τῶν κινητῶν φύλλον τῶν σχετικῶν κωδίκων. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου εἰς οἰανδήποτε στιγμὴν καὶ ὁ μὴ εἰδικὸς ἀκόμη δύναται ἀνευ ἐρεῦνης νὰ γνωρίζῃ τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς κωδικοποιήσεως ταύτης, ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Ὄργανισμῶν Κοιν. Ἀσφαλείας, καὶ οἱ Ὄργανισμοὶ Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας ἐκδίδουν εἰδικὰ βοηθήματα πρὸς χρῆσιν τῶν ὑπαλλήλων, ὡς καὶ ἐκλαϊκευμένα καὶ μὲ ἀπλὴν ἐμφάνσιν τεύχη πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. Ἐκ τῆς μεθοδικῆς ταύτης ἐργασίας ἐπιτυγχάνεται ταχεῖα καὶ εὐκόλος ἐνημέρωσις τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, τῶν ἐργοδοτῶν ἐπὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν καὶ τῶν ἠσφαλισμένων ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων των. Ἐξ ἄλλου, διὰ τῆς στενῆς συνεργασίας Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως καὶ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἀποφεύγεται ἡ θέσπισις διατάξεων δυναμένων νὰ ἔχουν δυσμενῆ ἀντανάκλασιν ἐπὶ τοῦ καθιερωμένου συστήματος ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας.

2ον) **Εἰς τὸν τομέα τῆς ἀποκεντρώσεως τῆς ἀσφαλίσεως** τὸ σύν-

θημα είναι «ή ασφάλισης εις τὴν πόρταν τοῦ ἠσφαλισμένου». Τοῦτο σημαίνει ἀποκέντρωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν παροχῶν, ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερον πρὸς τὴν κατοικίαν ἢ τὸν τόπον ἐργασίας τῶν ἠσφαλισμένων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδρύθησαν, παντοῦ ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἠσφαλισμένων εἶναι ἐπαρκής, τοπικὰ ταμεῖα ἢ κέντρα πληρωμῶν, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἠσφαλισμένων. Ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων ἢ μεγάλων ἐπιχειρήσεων ἔχουν τοποθετηθῆ ἄντιπρόσωποι, οἱ ὅποιοι συγκεντρῶνουν τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ φικέλλου τοῦ ἠσφαλισμένου, εἰς τρόπον ὅστε οὗτος νὰ δύναται ἄνευ οὐδεμιᾶς καθυστέρησεως νὰ τῶν παροχῶν. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀποκέντρωσις ἀφορᾷ μόνον τοὺς κλάδους ἀσθενείας καὶ κοινωνικῆς καὶ προληπτικῆς δράσεως τῶν Τοπικῶν Ταμείων Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, τὰ ὅποια ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς 124 εἰς ὅλην τὴν Γαλίαν. Λιὰ τὸν κλάδον συντάξουν λειτουργοῦν 32 Περιφερειακὰ Ταμεῖα, τὰ ὅποια εἶναι ὀργανωμένα κατὰ τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα.

3ον) *Εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας* αἱ ἐπιτεῦξεις εἶναι ἐκπληκτικαί. Λιὰ τῆς συνεχοῦς μελέτης καὶ παρακολουθήσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας ἐπετελέσθησαν βελτιώσεις, αἱ ὅποια τιμοῖν πράγματι τοῖς διοικοῦντας τὰς Γαλλικὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις. Ἀρχὴ ἐγένετο ἀπὸ τὴν χρονόμετρησιν τοῦ ρυθμοῦ προσελεύσεως τῶν ἠσφαλισμένων εἰς τὰς ὑπηρεσίας παροχῶν. Ἐκ τῶν σχετικῶν παρατηρήσεων διεπιστώθη ὅτι:

α) αἱ ὥραι συνωστισμοῦ εἶναι 9 μὲ 10 καὶ 2—3, ἐνῶ κατὰ τὰς ὥρας 11—1 ὁ ρυθμὸς προσελεύσεως μειοῦται κατὰ 50%.

β) ὅτι τὰ μεγαλυτέρας ἡλικίας πρόσωπα προσέρχονται κατὰ προτίμησιν τὸς πρωίνους ὥρας 8—10, ἐνῶ οἱ νέοι κατὰ τὰς ὥρας 2—3.

γ) ὅτι εἰς ὀρισμένας ἀπομεμακρυσμένας ὑπηρεσίας ποροχῶν ὁ ρυθμὸς προσελεύσεως τῶν ἠσφαλισμένων ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς συχνότητος τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων.

δ) ὅτι εἰς τὰ πλουσιώτερα διαμερίσματα τῆς πόλεως ἡ προσέλευσις τῶν ἠσφαλισμένων εἰς τὰς ὑπηρεσίας παροχῶν εἶναι κατὰ 50% μικροτέρα τῆς κινήσεως εἰς τὰς ἐργατικὰς συνοικίας. Αἱ παρατηρήσεις αὗται ὡδήγησαν εἰς τὴν λήψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων διὰ τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν τῶν ὑπηρεσιῶν. Κατὰ τὰς ὥρας τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ, αἱ ὑπηρεσίαι συναλλαγῆς μετὰ τοῦ κοινῶ ἐνισχύονται διὰ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ ὑπαλλήλων, λαμβανομένων ἀπὸ τὰς ἐσωτερικὰς ὑπηρεσίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατὰ τὰς ὥρας τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ, ὁ μέσος χρόνος ἀναμονῆς τῶν ἠσφαλισμένων παραμένει ὁ αὐτὸς ὡς καὶ κατὰ τὰς ὑπολοίπους ὥρας.

Ἐν συνεχείᾳ, ἡ χρησιμοποίησις ἐντύπων πρακτικοῦ σχήματος, μὲ εὐαναγνώστους τίτλους καὶ εἰς χάριστον ἐμφάνισιν, ἀπετέλεσεν, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν εὐρυτάτην χρῆσιν τοῦ Ταχυδρομείου, τὴν βάσιν τῆς διευκολύνσεως τῶν ἠσφαλισμένων καὶ τῶν Ὑπηρεσιῶν. Τὰ χρησιμοποιούμενα ἐντυπα ἀποτελοῦν ἀντικείμενον εἰδικῆς μελέτης, τόσον ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου Ἐργα-

σίας, ὅσον καὶ τῶν Ὄργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Τὸ Κεντρικὸν Ταμεῖον Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας τῶν Παρισίων, διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ὑπηρεσιῶν του μὲ τὰ ἀπαιτούμενα ἔντυπα, διαθέτει ἴδιον τυπογραφεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ κόστος τῶν ἐντύπων δὲν ὑπερβαίνει τὴν τιμὴν τοῦ ἔμπορίου. Οὕτω ἐπιτυγχάνεται οἰκονομία χρόνου καὶ χρήματος, διότι ἀποφεύγονται αἱ διατυπώσεις διενεργείας διαγωνισμῶν παρ' Ἐπιτροπῶν Προμηθειῶν, κλπ.

Καὶ τέλος, διὰ τῆς χρήσεως μηχανῶν εἰς τὰς Ὑπηρεσίας ἐσόδων καὶ παροχῶν ἐπετεύχθησαν σοβαραὶ βελτιώσεις εἰς τὰς Ὑπηρεσίας ταύτας.

Ἡ λειτουργία μεγάλων συγκροτημάτων ἠλεκτρολογιστικῶν καὶ στατιστικῶν μηχανῶν εἶναι τὸ ἐπίκεντρον τῆς ὅλης ὀργανώσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων εἰς ὅλα τὰ κράτη. Εἰς τὴν Γαλλικὴν πρωτεύουσαν, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας, τὸ Περιφερειακὸν Ταμεῖον Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας (συντάξεως ἀτυχημάτων καὶ ἀναπηρίας), τὸ Περιφερειακὸν Ταμεῖον Συντάξεων, τὸ Τοπικὸν Κεντρικὸν Ταμεῖον οἰκογεν. ἐπιδομάτων καὶ ἡ Ἐνωσις διὰ τὴν εἰσπραξίαν τῶν πόρων κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων, διὰ νὰ ἀναφέρω μόνον τὰς ὑπηρεσίας τοῦ γενικοῦ συστήματος κοινωνικῆς ἀσφαλείας, διαθέτουν ἑκάστη πλήρες μηχανογραφικὸν συγκρότημα.

Ἡ Ὑπηρεσία ἐσόδων εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Παρισίων ἔχει ἀπὸ δετίας ἐνοποιηθῆ ὑπὸ τὸν προαναφερθέντα τίτλον «Ἐνωσις διὰ τὴν εἰσπραξίαν τῶν εἰσφορῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καὶ οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων» καὶ εἶναι ἐπιφορτισμένη μὲ τὴν εἰσπραξίαν τῶν πόρων ὅλων τῶν κλάδων τοῦ συστήματος κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Ἡ Ὑπηρεσία αὕτη ὄχι μόνον ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα, ἀλλὰ δύνата νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἀποθέσις τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως ἐργασίας:

Οἱ 450 000 ἐργοδοταὶ τῆς περιοχῆς ἔχουν ταξινομηθῆ κατὰ 15 διαφόρους τρόπους (ἀλφαβητικῶς, ἀριθμητικῶς, γεωγραφικῶς, κατὰ κλάδον ἀσφαλίσεως κλπ.) εἰς ὀριζοντίας δελτιοθήκας (Fichiers) ὀργανωμένας κατὰ τὸ σύστημα Rool Daetyl. Ὁ ὑπάλληλος ἐργάζεται καθήμενος εἰς εἰδικὸν κάθισμα κινούμενον ἐπὶ σιδηροτροχιῶν, δύνата δὲ χωρὶς νὰ σηκώνεται ἀπὸ τὴν θέσιν του νὰ ἐργάζεται ἐπὶ 20 000 δελτίων ἐργοδοτῶν χάρις εἰς τὸ σύστημα τοῦτο ταξινομήσεως.

Τὰ πρὸς τοὺς ἐργοδοτάς ἀποστελλόμενα ἔντυπα διὰ τὴν καταβολὴν τῶν εἰσφορῶν συμπληροῦνται τῇ βοήθειᾳ τῶν χρησιμοποιουμένων μηχανημάτων adressograph.

Ἡ μηχανογραφικὴ ὑπηρεσία, ἐφοδιασμένη μὲ ἠλεκτρολογιστικὰ μηχανήματα Bull, περιλαμβάνει: 32 διατροχικὰς μηχανάς, 19 ἐπαληθευτικὰς, 8 ὑποδιαλογικὰς, 9 συνταξιονομητικὰς, 6 Tabulatrices, 2 ἀναπαραγωγικὰς, 3 ὑπολογιστικὰς, 2 μεταφραστικὰς, 2 μεταφορικὰς καὶ 3 μηχανὰς ἐλέγχου τῶν ἀριθμητικῶν δεικτῶν, ἥτοι 86 ἐν συνόλῳ μηχανάς. Ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ ἀριθμητικῶν δεικτῶν, ἡτοι 86 ἐν συνόλῳ μηχανάς. Ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ μηχανῶν, τὸ συγκρότημα τοῦτο εἶναι κατὰ τι μεγαλύτερον τοῦ διπλασίου συγκρινόμενον πρὸς τὸ ἀντίστοιχον μηχανογραφικὸν συγκρότημα τοῦ ΙΚΑ,

τοῦ μοναδικοῦ δηλαδή ἐν Ἑλλάδι ἐν χρήσει εἰς κοινωνικοασφαλιστικὰς ὑπηρεσίας.

Αἱ ἐκτελούμεναι διὰ τῶν μηχανῶν ἐργασίαι ἀφοροῦν κυρίως εἰς τὴν λογιστικὴν καὶ στατιστικὴν παρακολούθησιν τῆς πορείας τῶν ἐσόδων ἡμερησίως, κατὰ 10 ἡμέρας, κατὰ μῆνα, κατὰ τρίμηνον καὶ ἐτησίως. Τὴν κατανομὴν τῶν ἐσόδων κατὰ κλάδους καὶ κατὰ ἐργοδότην, τὴν παρακολούθησιν τῶν καθυστερούντων ἐργοδοτῶν, τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ὑφειλομένων εἰσφορῶν καὶ τὴν σύγκρισιν πρὸς τὰς εἰσπραχθεῖσας, καὶ τέλος τὴν πληρωμὴν τῶν ἀποδοχῶν τοῦ προσωπικοῦ. Εὐκόλως ἀντιλαμβάνεται τις ποῖος ἀριθμὸς προσωπικοῦ θὰ ἀπαιτεῖτο διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὡς ἄνω ἐργασιῶν ἂνευ τῶν μηχανῶν. Ἡ ταχύτης καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐργασίας συνδυάζεται μὲ τὴν οἰκονομίαν. Αἱ συνολικαὶ διοικητικαὶ δαπάναι μόλις πλησιάζουσιν τὰ 0,46% ἐπὶ τῶν ἐσόδων. Σημειωτέον δὲ ὅτι μόνον 150 βεβαιωταὶ ἢ μᾶλλον ἐξωτερικοὶ ἐλεγκταὶ ἐσόδων ἐπαρκοῦν διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν 450 000 ἐργοδοτῶν χάρις εἰς τὴν ἀπόδοσιν καὶ καλὴν χρῆσιν τῶν μηχανῶν, ἐνῶ τὸ ὑπ/μα I.K.A Ἀθηνῶν ἀναγκάζεται νὰ ἔχη τὸν αὐτὸν περίπου ἀριθμὸν βεβαιωτῶν διὰ νὰ ἐλέγξῃ μόνον 38 000 ἐργοδοτάς.

Νεωτάτην ἐπίτευξιν τῶν μηχανῶν εἰς τὸν τομέα τῶν ἐσόδων ἀποτελεῖ ἡ καθιέρωσις τοῦ συστήματος βεβαιώσεως τῶν ἐσόδων διὰ προσυμπληρωμένων καταστάσεων (Bordereaux Préétablis). Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο αἱ καταστάσεις, ἀντὶ νὰ ὑποβάλλωνται ἀνὰ τρίμηνον παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐσόδων συμπληρωμέναι παρ' αὐτῶν μὲ τὰ στοιχεῖα τῶν ἠσφαλισμένων, ὡς ἐγένετο πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου συστήματος, ἀποστέλλονται πρὸς αὐτοὺς παρὰ τῆς ὑπηρεσίας ἐσόδων οὐχὶ ὡς ἀπλᾶ ἔντυπα, ἀλλὰ συμπληρωμέναι μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα (ὄνοματεπώνυμον ἠσφαλισμένου, ἀριθμὸς μητρώου, ἀποδοχαί, καταβλητέαι εἰσφοραί, κλπ.). Ὁ ἐργοδότης περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἐπαληθεύσῃ τὴν κατάστασιν, νὰ διαγράψῃ τοὺς τυχόν ἀπολυθέντας ἐκ τοῦ προσωπικοῦ του ἢ νὰ προσθήσῃ τοὺς προσληφθέντας κατὰ τὸ τρίμηνον καὶ νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐσόδων ὑπογεγραμμένην. Μολονότι τὸ σύστημα τοῦτο παρουσιάζει ἐξαιρετικὰς τεχνικὰς δυσχερείας, καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια νὰ γενικευθῇ, λόγῳ ἀκριβῶς τῶν πλεονεκτημάτων ἅτινα ἐμφανίζει. Τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα δύνανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἑξῆς: α) ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐργοδοτοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς συμπληρώσεως τῶν καταστάσεων, β) σημαντικὸς περιορισμὸς τῶν λαθῶν, γ) ταχύτης εἰς τὴν βεβαίωσιν τῶν ἐσόδων. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τούτου καθίσταται δυνατὴ μόνον διὰ τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ μηχανογραφικοῦ συγκροτήματος τῆς ὑπηρεσίας, ἣτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν βασικὴν προϋπόθεσιν ταύτης.

Ἀνάλογα μηχανικὰ συγκροτήματα διαθέτουν καὶ ὅλαι αἱ προηγουμένως ἀναφερθεῖσαι ὑπηρεσίαι.

Εἰς τὸ Βέλγιον, ἡ ἀντίστοιχος ὑπηρεσία ἐσόδων εἶναι ὠργανωμένη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ λειτουργεῖ ἐπὶ τῇ βάσει ἁρτίως ἐξοπλισμένου

μηχανικοῦ συγκροτήματος. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐπίσης, ἡ ὑπηρεσία οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων, συντάξεων καὶ ἀνεργίας εἶναι ἐφωδιασμένη μὲ πλήρη ἠλεκτρολογιστικὰ μηχανήματα.

Εἰς ἄλλους μικροτέρους ὑπηρεσιακοὺς σχηματισμούς, ὅπως εἶναι τὰ Κέντρα Πληρωμῆς Παροχῶν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου δὲν εἶναι δυνατόν λόγῳ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν περιπτώσεων νὰ λειτουργήσουν μηχανογραφικὰ συγκροτήματα, ἔχει ληφθῆ μέριμνα ὥστε διὰ καταλλήλου μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν γραφείων νὰ ἀξάνεται ἡ ἀπόδοσις τῶν ὑπαλλήλων καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦνται ἀνετώτερα καὶ ταχύτερα οἱ ἠσφαλισμένοι. Πλήρη δίκτυα ἀπορροφητικῶν σωλήνων, τὰ ἀποκαλούμενα pneumatiques, μεταφέρουν μὲ μεγάλην ταχύτητα ἔγγραφα ἀπὸ τὰ γραφεῖα ὑποδοχῆς τοῦ κοινοῦ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑπηρεσίας καὶ ἀντιστρόφως, ἄνευ μετακινήσεως ὑπαλλήλων.

Αἱ καλῶς ὀργανωμένα δελτιοθῆκαι ἐπιτρέπουν τὴν ταχεῖαν ἀνεύρεσιν τῶν στοιχείων τοῦ ἠσφαλισμένου. Ἡ μεθοδικὴ ὀργάνωσις τοῦ κύκλου τῶν ὁποίων ἀκολοθοῦν τὰ ἔγγραφα ἀπὸ γραφείου εἰς γραφεῖον καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὑπαλλήλου εἰς τὸν ἐπόμενον κατέστησαν δυνατὴν τὴν ἐγκατάστασιν ἠλεκτρικῶν μεταφορέων ἔγγραφων κινουμένων μὲ τὸν ρυθμὸν ποὺ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐνέργειαν ἔγγραφων καὶ ἐλέγχου χωρὶς νὰ διακόπτεται ὁ ρυθμὸς τῆς κινήσεως τῶν ἔγγραφων, ὅπως ἀκριβῶς γίνεται εἰς τὰ ἐργοστάσια Ford ἢ ἄλλας μεγάλας βιομηχανίας μὲ τὴν παραγωγὴν βιομηχανικῶν εἰδῶν.

Αἱ ἀνωτέρω ἐπιτευχθεῖσαι τελειοποιήσεις εἰς τὸν μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν τῶν γραφείων, συνδυαζόμεναι μὲ καλῶς διαρρυθμισμένα κτίρια καὶ ἐξειδικευμένον προσωπικόν, ἐπιτρέπουν ἀναμφιβόλως τὰς ἀνωτάτας δυνατὰς ἐπιτεΐξεις εἰς ἀπόδοσιν καὶ ταχύτητα ἐξυπηρετήσεως τοῦ κοινοῦ.

Ἐκ γενομένων κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα χρονομετρήσεων εἰς τὰ Κέντρα Πληρωμῆς Παροχῶν διεπιστώθη συνεχὴς μείωσις τοῦ χρόνου ἀναμονῆς τῶν ἠσφαλισμένων διὰ τὴν λήψιν τῶν παροχῶν. Τὸ 1948 ὁ μέσος ὅρος τοῦ χρόνου ἀναμονῆς τῶν ἠσφαλισμένων ἦτο 40'. Τὸ 1950, διὰ τῶν γενομένων ἐν τῷ μεταξύ βελτιώσεων εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν, ὁ χρόνος ἀναμονῆς τῶν ἠσφαλισμένων ἔμειώθη εἰς 19' 50" ἀναλυόμενος ὡς κάτωθι :

5' διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ φακέλου του.

5' 5" διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν παροχῶν.

2' 54" διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἔγγραφων εἰς τὸν ἐλεγκτὴν καὶ νεκρὸν χρόνον.

2' 54" διὰ τὸν ἐλεγχον.

2' 53" διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἔγγραφων εἰς τὸ Ταμεῖον καὶ νεκρὸν χρόνον καὶ

1' 53" διὰ τὴν καταβολὴν τῶν παροχῶν εἰς τὸν ἠσφαλισμένον.

Μεταγενεστέρως ὁ μέσος ὅρος τοῦ χρόνου ἀναμονῆς τῶν ἠσφαλισμένων, λόγῳ τῆς συνεχίσεως τῶν προσπαθειῶν, ἔμειώθη ἀκόμη περισσότερον.

4ον) *Εἰς τὸν τομέα τοῦ Ἑλέγχου*, οἱ ὀργανισμοὶ κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐκτὸς τοῦ λογιστικοῦ καὶ διαχειριστικοῦ ἐλέγχου τὸν ὁποῖον ἀσκοῦν προληπτικῶς καὶ κατασταλτικῶς, ἔχουν συστήσει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949 εἰδικὸν σῶμα ἐλεγκτῶν, διὰ τὴν παρακολούθησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ἀποκεντρωμένων Ὑπηρεσιῶν παροχῶν. Οἱ ἐλεγκταὶ οὗτοι ἐξετάζουσι εἰδικώτερον :

- α) εἰάν ἐξυπηρετῆται καλῶς τὸ κοινόν
- β) εἰάν τηροῦνται καλῶς αἱ δευτιοθῆκαι
- γ) εἰάν γίνεται καλῆ χρῆσις τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν γραφείων καὶ τῶν χρησιμοποιουμένων διαφόρων ἐντύπων
- δ) διὰ δειγματοληψιῶν (sondages) ἐπὶ φακέλλων παροχῶν ἐξάγουσι συμπεράσματα ἐπὶ τῆς φύσεως τῶν αἰτουμένων παροχῶν
- ε) χρονομετροῦν τὴν διάρκειαν ἀναμονῆς τῶν ἠσφαλισμένων καὶ
- στ) ἐπιθεωροῦν τὸ προσωπικόν, τὴν ἐν γένει ἑμφάνισιν τῶν γραφείων καὶ ἔγκαταστάσεων καὶ τὴν ὁργάνωσιν τῆς ἐργασίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἔλεγχον τῶν ἠσφαλισμένων, τὰ ἐν λόγῳ Ταμεῖα ἀσκοῦν διπλοῦν ἔλεγχον : τὸν διοικητικὸν ἔλεγχον τῶν ἀσθενῶν καὶ τὸν ὑγειονομικὸν ἔλεγχον αὐτῶν.

Ὁ διοικητικὸς ἔλεγχος συνίσταται εἰς τὴν κατ' οἶκον ἐπίσκεψιν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐπὶ ὑπόπτων μόνον περιπτώσεων, πρὸς διαπίστωσιν εἰάν τηροῦνται ἐπακριβῶς αἱ ἐντολαὶ τοῦ θεράποντος ἱατροῦ, τόσον ὡς πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν λήψιν τῶν ἐπὶ τῶν συνταγῶν ἀναγεγραμμένων φαρμάκων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὑγειονομικὸν ἔλεγχον τῶν ἀσθενῶν, πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι οὗτος εἶναι ὀργανωμένος διὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ διαφοροτικὸν σύστημα ἱατρικῆς περιθάλψεως ἀπὸ τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐν Ἑλλάδι. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ ἱατρικὴ περιθάλψις παρέχεται ἀπὸ ἱατροὺς τῆς ἀπολύτου ἐκλογῆς τοῦ ἠσφαλισμένου. Οἱ θεράποντες ἱατροὶ εἰς οὐδεμίαν σχέσιν τελοῦν μετὰ τῶν Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως, ἀμειβονται δὲ κατ' ἐπίσκεψιν παρὰ τῶν ἰδίων τῶν ἠσφαλισμένων. Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει τὸ μέγα πλεονέκτημα ὅτι ὁ ἠσφαλισμένος ἐκλέγει τὸν ἱατρὸν τῆς ἀπολύτου ἀρεσκείας του, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸ μειονέκτημα ὅτι τὸ τίμημα τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς βαρύνει τελικῶς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἠσφαλισμένον, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ δικάσιαι νὰ εἰσπράξῃ ἀπὸ τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις τὰ 80% τῶν δαπανῶν του, εἰσπράττει μόνον τὰ 50% ἢ καὶ ὀλιγώτερα ἀκόμη. Τοῦτο δὲ διότι οἱ ἱατροὶ, μὴ ὑπαρχούσης νομικῆς ὑποχρεώσεως καὶ σχετικῶν κυρώσεων, δὲν συμμορφοῦνται πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ὀριζόμενον τιμολόγιον.

Ὁ ὑγειονομικὸς ἔλεγχος τῶν ἀσθενῶν ἠσφαλισμένων συνίσταται κυρίως εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν πολυδαπάνων περιπτώσεων ἱατρικῆς περιθάλψεως, ὡς καὶ εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἀσθενῶν τῶν ὁποίων τὰ δικαιολογητικὰ γεννοῦν ἀμφιβολίας εἰς τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον τῆς Ὑπηρεσίας Παροχῶν. Εἰς τὰς

περιπτώσεις ταύτας ὁ ἡσφαλισμένος καλεῖται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑγειονομικοῦ ἐλέγχου ἵνα ὑποστῇ ἐξέτασιν παρ' ἰατροῦ γενικῆς ἱατρικῆς ἢ εἰδικότητος ἢ καὶ ἐργαστηριακὴν ἐξέτασιν ἐὰν κρίνεται ἀναγκαῖον. Συγχρόνως ὁ ἐξετάζων ἱατρός συμβουλεύεται τὸ ἀτομικὸν δελτίον ὑγείας τοῦ ἡσφαλισμένου, τὸ ὁποῖον τηρεῖται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην κατ' ἀριθμητικὴν τάξιν καὶ ὄχι ὀνομαστικῶς, διὰ λόγους τηρήσεως τοῦ ἱατρικοῦ μυστικοῦ.

Τὰ καθήκοντα τοῦ ὑγειονομικοῦ ἐλέγχου ἐκτείνονται εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς περιθάλψεως (ἱατρικῆς, νοσοκομειακῆς, ὀδοντικῆς, ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, λουτροθεραπείας κλπ.), καὶ τῆς προληπτικῆς δράσεως, καθὼς καὶ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἀναγκαίου δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεῖνας στατιστικοῦ ὄλικοῦ.

δον) *Εἰς τὸν τομέα τῆς διαφωτίσεως*, ἡ ὑπηρεσία Πληροφοριῶν καὶ Διαφωτίσεως τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων τῶν Παρισίων, ὡς καὶ τὰ Τοπικὰ καὶ Περιφερειακὰ Ταμεῖα τῶν ἄλλων πόλεων, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ὁργανισμῶν Κοινῶν. Ἀσφαλείας, ἐκτὸς τῶν πολλαπλῶν ἐκδόσεων ἐκλαϊκευτικῶν φυλλαδίων περὶ τῶν ὑποχρεώσεων καὶ δικαιωμάτων τῶν προστατευομένων προσώπων, διατηροῦν τακτικὴν ἐπαφὴν μετὰ τὸν τύπον, τὰς Ὁργανώσεις, τὸ Ραδιόφωνον καὶ τὸν Κινηματογράφον.

Ὅσον ἀφορᾷ, εἰδικώτερον, τὴν προστασίαν τῆς ὑγείας, ἡ σχετικὴ μορφωτικὴ προπαγάνδα χρησιμοποιεῖ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα διαφωτίσεως.

Μία ταινία ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ ὑπηρεσίας διαφωτίσεως ὑπὸ τὸν τίτλον «Ταξίδι εἰς τὴν γῶραν τῆς ἰάσεως» εἶχε μεγάλην ἐπιτυχίαν, ἐπιδειχθεῖσα εἰς 124 προβολάς. Τὸ σενάριο ἦτο μία πρωτότυπος μορφωτικὴ προπαγάνδα διὰ τὴν προφύλαξιν καὶ διατήρησιν τῆς ὑγείας καὶ διὰ τὰ νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων.

Μία ἄλλη ταινία βραχείας διαρκείας ὑπὸ τὸν τίτλον «Περισσότερο ἀξίζει νὰ προλαμβάνωμεν παρὰ νὰ θεραπεύωμεν» προσβλήθη ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα εἰς 252 κινηματογραφικὰς αἰθούσας.

Εἰς τὸ ραδιόφωνον ἐγένετο μεγάλη προπαγάνδα ὑπὲρ τῆς προληπτικῆς ἐξετάσεως τῆς ἀτομικῆς ὑγείας τῶν ἡσφαλισμένων. Κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη ἐξετάσθησαν προληπτικῶς 1 500 000 ἄτομα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Παρισίων.

Ἐπίσης, ἐγένοντο συγκεντρώσεις πληροφοριακαὶ εἰς τὰ δημαρχεῖα καὶ τὰ ἐργοστάσια περὶ τῆς ἀνάγκης προληπτικῆς ἐξετάσεως καὶ τοῦ τρόπου προλήψεως τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων.

Εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὰ σχολεῖα διενεμήθησαν εἰδικοί μορφωτικοὶ χάρται με ζωντανὰς παραστάσεις τῆς σημασίας τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ὑγείας, εἰς δὲ τὰ ἐργοστάσια διενεμήθησαν πίνακες με θέματα σχετικὰ μετὰ τὴν ὑγιεινὴν εἰς τὸ ἐργοστάσιον.

Ἐπίσης, ὁργανώθησαν σειρὰ μαθημάτων διὰ μητέρας, περὶ τῶν βασικῶν ἀρχῶν ὑγιεινῆς καὶ παιδοκομίας.

βον) Ἄς ἴδωμεν τώρα τὸ *ἔμψυχον ὄλικόν* διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐπανδρωμένοι αἱ ὑπηρεσίαι κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

Ὁ ἴδιος ὁ Beveridge ἐτόνισεν εἰς τὴν περίφημον ἔκθεσίν του τὴν ὑψίστην σπουδαιότητα τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ζήτημα τῆς ἐπιλογῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως τοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν καλύτεραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν κατανόησιν τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων ἐνώπιον τῶν ὁποίων εὐρίσκεται τοῦτο καθημερινῶς.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ προσωπικὸν προσλαμβάνεται πάντοτε ὡς προσωρινὸν δι' ἕξ μῆνας. Δύναται, μετὰ τὴν λήξιν τοῦ θμήνου, νὰ μονιμοποιηθῆ ἢ ἐφ' ὅσον μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων τὰ ὁποῖα ὑποχρεοῦται νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν Σχολὴν Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσως ἐπιτύχῃ εἰς σχετικὸν διαγωνισμόν.

Ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις γίνεται εἰς τρία στάδια.

Εἰς τὸ πρῶτον στάδιον, ὀνομαζόμενον βασικὴ ἐκπαίδευσις, καταρτίζονται κατώτερα στελέχη τῶν Ὑπηρεσιῶν Παροχῶν. Τὰ μαθήματα διαρκοῦν ἐπὶ 5 ἑβδομάδας, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ὑποχρεοῦνται νὰ παρακολουθήσῃ 225 ὥρας θεωρητικῆς διδασκαλίας. Ἡ ἐκπαίδευσις συνεχίζεται ἐπὶ 5 ἡμέρας ἐπὶ εἰκονικῶν φακέλλων χρηγήσεως παροχῶν. Μετ' αὐτὴν ἔπεται πρακτικὴ ἐξάσκησις ἐπὶ τρίμηνον εἰς τὰς Ὑπηρεσίας Παροχῶν καὶ ἐπὶ πραγματικῶν φακέλλων ἠσφαλισμένων.

Εἰς τὸ δευτέρον στάδιον τεχνικῆς ἐκπαίδευσως καταρτίζονται μεσαῖα στελέχη τῶν ὑπηρεσιῶν παροχῶν. Τὰ μαθήματα διαρκοῦν ἐπὶ 7 μῆνας, κατὰ τοὺς ὁποίους διδάσκονται ὅλα τὰ βασικὰ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ θέματα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Σχολὴν Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσως, δι' ἀμφοτέρωτα τὰ στάδια ἐκπαίδευσως, γίνεται κατόπιν διαγωνισμοῦ τῶν ὑποψηφίων. Κατὰ τὴν ἀποφοίτησιν, οἱ μαθηταὶ ὑφίστανται ἐπίσης προφορικὴν καὶ γραπτὴν ἐξέτασιν.

Τὸ πρῶτον καὶ δευτέρον στάδιον ἐκπαίδευσως παρέχεται ὑπὸ Τεχνικῶν Σχολῶν λειτουργουσῶν ἐντὸς τῶν τοπικῶν καὶ περιφερειακῶν ταμείων κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Οἱ αὐτοὶ Ὁργανισμοὶ ἔχουν ὀργανώσει καὶ εἰδικὰς σειρὰς μαθημάτων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν κοινωνικῶν βοηθῶν, ἐπισκεπτριῶν ἀδελφῶν καὶ ὑγειονομικῶν γραμματέων.

Εἰς τὸ τρίτον στάδιον ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως τοῦ προσωπικοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καταρτίζονται ἀνώτερα στελέχη καὶ διευθυνταὶ ὀργανισμῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται οὐχὶ κατὰ Ταμεῖον ἀλλ' εἰς ἐθνικὴν κλίμακα, ὑπὸ τῆς Ἀνωτέρας Ἐθνικῆς Σχολῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας. Οἱ ὑποψήφιοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι μόνιμοι ὑπάλληλοι ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας, εἰσάγονται εἰς τὴν Σχολὴν μετ' αὐστηρὰν ἐπιλογὴν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀτομικοῦ τῶν φακέλλου καὶ κατόπιν προφορικῆς καὶ γραπτῆς ἐξετάσεως. Ἡ φοίτησις εἰς τὴν Σχολὴν εἶναι διετῆς καὶ περιλαμβάνει εὐρύτατον κύκλον μαθημάτων. Νομίζω ὅτι ἀξίζει νὰ ἀναφέρω ἐδῶ τὰ διδασκόμενα μαθήματα, διότι

δίδουν μίαν χαρακτηριστικὴν εἰκόνα τῆς ποικιλίας τῶν θεμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ εἶναι ἐνήμερον τὸ προσωπικὸν τῶν ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Ὄντω τὰ μαθήματα ἐκτείνονται εἰς τὰ ἑξῆς θέματα:

α) **Τεχνικὰ θέματα** (64 ὥραι διδασκαλίας)· εἰς ταῦτα περιλαμβάνονται τὰ ἑξῆς μαθήματα: 1) Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς κοινωνικῆς προστασίας, 2) Διοικητικὴ ὀργάνωσις τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, 3) Νομοθεσία Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, 4) Ἐπίλυσις ἀσφαλιστικῶν διαφορῶν, 5) Σύστημα ἀγροτικῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, 6) Τὰ εἰδικὰ Ταμεῖα (Σιδηροδρομικῶν, Μεταλλευτῶν, Ναυτικῶν, κλπ.).

β) **Νομικὰ θέματα** (20 ὥραι), Ἀστικὸν καὶ Διοικητικὸν δίκαιον.

γ) **Ὑγειονομικὰ καὶ Κοινωνικὰ θέματα** (51 ὥραι), ἦτοι 1) Ὁργάνωσις, λειτουργία καὶ ἰσομοδιότητες τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίας Ὑγείας, 2) Νομοθεσία κρατικῆς προνοίας, 3) Νοσοκομειακὴ νομοθεσία, 4) Δραῖσις τῶν Ἀλληλοβοηθητικῶν Σωματείων εἰς τὸν τομέα τῆς ἀσθενείας, 5) Νομοθεσία καὶ ὀργάνωσις τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ σχέσις τοῦ ἱατρικοῦ σώματος καὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, 6) Ἡ ὑγιεινὴ ἐργασία, παθολογία τῆς ἐργασίας, πρόληψις ἐργατικῶν ἀνιχνυμάτων καὶ ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν, 7) Ἡ κοινωνικὴ ὑπηρεσία τοῦ ἐργοστασίου, 8) Ἀντιφυματικός, ἀντιαικολικός καὶ ἀντιαφροδισιακὸς ἀγὼν, 9) Ἡ μητρικὴ καὶ παιδικὴ προστασία, 10) Δημογραφία, 11) Κοινωνικὴ καὶ προληπτικὴ δραῖσις τῶν Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, ἡ ὁποία περιλαμβάνει εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς μαθήματα: Ὑγειονομικὴ στατιστικὴ, Ἀρχαί, Πόροι καὶ Ὁργάνωσις τῆς προληπτικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως τῶν ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ἐξέτασις τῆς ὑγείας τῶν ἠσφαλισμένων, ὑγειονομικὸς ἔλεγχος, ἀτομικὴ ὑγιεινὴ, σεξουαλικὴ καὶ ὀδοντικὴ ὑγιεινὴ, διαιτητικὴ, ἱαματικά λουτροὰ, προβλήματα ἐργατικῆς κατοικίας, ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ἐπαγγελματικῆς ἀναπροσαρμογῆς φυματικῶν καὶ ἀναπήρων ἠσφαλισμένων, εἰδικὰ κοινωνικὰ προβλήματα τῶν ὑπερηλίκων ἐργατῶν, τὸ ἐπάγγελμα τῆς κοινωνικῆς βοηθοῦ, ψυχολογία τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

δ) **Λογιστικὰ θέματα** (22 ὥραι διδασκαλίας). Ἡ Λογιστικὴ τῶν Ὄργανισμῶν Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, Ἀναλογιστικὴ ὑπηρεσία καὶ στατιστικὴ—μελέτη, ἀνάλυσις καὶ σύγκρισις τῶν ἰσολογισμῶν τῶν Ὄργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ὁ οἰκονομικὸς κύκλος τῶν ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν.

ε) **Οἰκονομικὰ καὶ κοινωνιολογικὰ θέματα** (56 ὥραι διδασκαλίας). Μαθήματα: Ἐργατικὴ νομοθεσία—Πολιτικὴ Οἰκονομία.

στ) **Ψυχολογικὰ θέματα** (3 ὥραι διδασκαλίας). Ὁ ρόλος τοῦ προϊσταμένου. Αἱ σχέσεις μετὰ τὸ κοινόν.

ζ) **Ὁργάνωσις τῆς Ἐργασίας** (22 ὥραι). Ἀρχαὶ καὶ ἐξέλιξις τῆς ἐπισημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας. Ἡ τυποποίησις. Ἡ Γραμματεία. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ὀργάνωσις. Ἡ τέχνη τῆς γραπτῆς καὶ προφορικῆς ἐκθέσεως. Ἡ μηχανοποίησις τῶν ὑπηρεσιῶν.

η) *Συγκριτική ασφαλιστική νομοθεσία και διεθνείς τάσεις.* (15 ώροι). Ἡ ἐξέλιξις τῆς νομοθεσίας κοινωνικῆς προστασίας εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Ἡ Διακήρυξις τῆς Φιλαδελφείας. Ἐξέλιξις τῆς ἐννοίας τῆς κοινωνικῆς ασφαλείας μετὰ τὸν πόλεμον εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας. Ἡ Διεθνὴς Ἐνωσις τῶν Ὄργανισμῶν κοινωνικῆς ασφαλείας. Τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, οἱ μαθηταὶ ὑποχρεοῦνται κατὰ τὴν διάκρισιν τῆς φοιτήσεώς των εἰς τὴν Σχολὴν νὰ λάβουν μέρος εἰς πρακτικὰ ἀσκήσεις 123 ὡρῶν καὶ ὀργανωμένας ἐπισκέψεις εἰς τὰς κυριώτερας Ὑπηρεσίας τῶν Ὄργανισμῶν κοινωνικῆς ασφαλείας τῆς περιοχῆς τῶν Παρισίων, εἰς τὰς ὁποίας ἐν συνεχείᾳ ἀσχοῦνται ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας.

Εἰς τοὺς ἐπιτεγγάνοντας κατὰ τὰς τελικὰς ἐξετάσεις ἀπονέμεται τὸ δίπλωμα τῆς Σχολῆς.

Διὰ τῆς συντόμου αὐτῆς ἐκθέσεως ἐπεδίωξα νὰ δώσω μίαν εἰκόνα τῆς προσπάθειάς ἢ ὁποία κατεβλήθη κατὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἐν Γαλλίᾳ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν προϋποθέσεων καλῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐξυπηρητήσεως τοῦ κοινού.

III

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅσοι ἀσχολοῦνται ἐπαγγελματικῶς μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν γνωρίζουν καλύτερον παντὸς ἄλλου ὅτι ἡ αἰτία τῆς δυσανεκείας τῶν ἠσφαλισμένων καὶ τῆς κριτικῆς κατὰ τοῦ θεσμοῦ ἔχει τὴν ρίζαν της εἰς τὰς ταλαιπωρίας τὰς ὁποίας ὑφίσταται τὸ κοινὸν κατὰ τὰς συναλλαγὰς του μὲ τὰς ὑπηρεσίας τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

Οἱ ἐμπειρογνώμονες τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας, οἱ ὁποῖοι ἐνήργησαν λεπτομερῆ ἐρευναν τὸ 1947 ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐργατικῆς νομοθεσίας μας, προσκλήσει τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, παρατηροῦν εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν ἐκθεσίαν τῶν ὅτι ὁ μηχανισμὸς τῶν παροχῶν εἰς εἶδος ὡς καὶ ἡ διαδικασία χορηγήσεως τῶν χρηματικῶν παροχῶν εἰς τὸ ΙΚΑ εἶναι πολύπλοκος καὶ παρουσιάζει πολλὰς δυσχερείας διὰ τὸν ἠσφαλισμένον. Θεωρητικῶς, διὰ νὰ τύχη ὁ ἠσφαλισμένος μιᾶς ασφαλιστικῆς παροχῆς ὑποβάλλεται εἰς πέντε τοῖλάχιστον μετακινήσεις: α) πρέπει νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν διὰ τὴν χορήγησιν βιβλιαρίου ἀσθενείας, διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὁποίου ὑποχρεοῦται νὰ προσκομίσῃ τὸ ασφαλιστικὸν βιβλιάριον, τὸ ὁποῖον παραλαμβάνει προσωρινῶς ἀπὸ τὸν ἐργοδότην του, β) πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ΙΚΑ μετὰ τινος ἡμέρας διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ βιβλιάριον ἀσθενείας, γ) νὰ μεταβῇ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ ἱατρεῖον πρὸς ἱατρικὴν ἐξέτασιν, δ) νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν παροχῶν διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἐντάλματος, καὶ τέλος ε) νὰ μεταβῇ εἰς Τράπεζαν διὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ ποσοῦ τῆς χρηματικῆς παροχῆς.

Ἐν τῇ πράξει, αἱ πέντε αὗται μετακινήσεις σημαίνουν συνωστισμόν.

ἀτελευτήτους ὥρας ἀναμονῆς, δυσπιστίαν, ἔλλειψιν στοργῆς καὶ σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπειᾶς, μὲ δυνὸ λέξεις, πλήρη παρανόησιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰδρύματος.

Ἔχει γίνοι δὲ συνήθεια νὰ ἀντιδρῶμεν εἰς τὴν κριτικὴν καὶ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ κοινοῦ μὲ τὸν πρόχειρον ἀλλ' ἐξαιρετικῶς ἐπικίνδυνον τρόπον τῆς χορηγήσεως διαρκῶς μεγαλυτέρων παροχῶν ἢ τῆς μειώσεως τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τούτων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς πολλὰ Κράτη αἱ ἐν γένει παροχαὶ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων δὲν εὐρίσκονται εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἀπὸ τὸ ἰδικόν μας, ὁ τρόπος ὁμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον χορηγοῦνται καὶ ἡ συστηματικὴ διαφώτισις τοῦ κοινοῦ δημιουργοῦν τὴν ἀπαιτουμένην ἀτμόσφαιραν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν θεσμόν. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν καλὴν ὁργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

Εἰς τὴν χώραν μας, μολοντί ἔχομεν ἀξιόλογον πείραν εἰς τὰ θέματα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὰ εἰδικὰ ὁργανωτικὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἤδη ἐθίξαμεν δὲν ἀντεμτωπίσθησαν μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης προσοχῆς.

Τὰ εἰδικὰ λεγόμενα Ταμῖα, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, λόγω τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν παρ' αὐτῶν προστατευομένων προσώπων, δὲν ἔχουν σοβαρὰ προβλήματα ὁργανώσεως νὰ ἐπιλύσουν. Τὸ ΙΚΑ ὁμοῦ, ὅπως ἔχει ἀναπτυχθῆ σήμερον εἰς τεράστιον ὁργανισμὸν κοινωνικοοικονομικῆς δράσεως, ἐπιβάλλεται εἰς τὸν τομέα τῆς ὁργανώσεως νὰ μὴ περιορισθῆ εἰς τὰ πρῶτα τοιςἀχίστον βήματα. Ἡ ἀνάγκη τῆς ὀρθολογικωτέρας ὁργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν του δὲν ἠγνοήθη βεβαίως, διότι ἀπὸ τῆς πρώτης του λειτουργίας ἤρχισεν ἤδη νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἐφαρμογὴν βελτιωμένων μεθόδων ἐργασίας καὶ μετεκάλεσε πρὸς τοῦτο ξένους εἰδικούς διὰ νὰ μελετήσουν τὴν δυνατότητα εἰσαγωγῆς ἠλεκτρολογιστικῶν μηχανῶν εἰς τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ. Τοῦτο ἐπραγματοποιήθη μόλις τὸ 1950, ὅτε ἐτέθη ἐν λειτουργίᾳ μικρὸν μὲν ἀλλὰ πλήρες συγκρότημα ἠλεκτρολογιστικῶν μηχανῶν.

Τὸ ΙΚΑ ἔχει ἀναμφιβόλως ἐνδιαφεροθῆ δι' ὅλα τὰ εἰδικὰ προβλήματα ὁργανώσεως τὰ ὁποῖα ἀνεφέραμεν, τὰ ἐπιτευχθέντα ὁμοῦ μέχρι σήμερον ἀποτελέσματα εἶναι πολὺ ὀλίγον ἱκανοποιητικά. Ἐξ ἄλλου, δὲν ἀρκεῖ εἰς τὸν ἓνα τομέα νὰ ἐφαρμόζωμεν ἐπιστημονικὰς μεθόδους ἐργασίας καὶ εἰς τὸν ἄλλον νὰ ἀφήνωμεν ἐμπειρικὰς μεθόδους, διότι, ὅπως ἤδη ἐλέχθη, ὅλαι αἱ Ὑπηρεσίαι εὐρίσκονται ὑπὸ ἀλληλεπίδρασιν καὶ ἀλληλεξάρτησιν. Πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ μία συντονισμένη προσπάθεια ὥστε εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς νὰ βελτιωθῶν αἱ μέθοδοι ἐργασίας καὶ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ὀρθολογικὴ ὁργάνωσις τῶν Ὑπηρεσιῶν, τόσον τῶν ἀποκεντρωμένων ὅσον καὶ τῶν κεντρικῶν τοιούτων.

Ἐπιτελεῖον ἐξ εἰδικῶν προσώπων, μὲ πείραν καὶ τεχνικὴν κατάρτισιν εἰς τὰ ἀσφαλιστικὰ καὶ ὁργανωτικὰ θέματα, πρέπει νὰ μελετήσῃ ὅλα τὰ συναφῆ μὲ τὸν τρόπον τῆς καλυτέρας ἐξυπηρετήσεως τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς ὁργανώσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς οἰκονομικωτέρας λειτουργίας αὐτῶν. Ἐπιβάλ-

λειται νά ληφθῶν ριζικά μέτρα καί νά ἐγκαταλειφθῆ τὸ πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν κατὰ τὸ παλαιὸν πρότυπον τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Ἰδιαιτέρως ἐνδείκνυται νά ἐξετασθῶν ἡ γενίκευσις τοῦ συστήματος εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν ἐπὶ τῇ βάσει καταστάσεων, ἐγκαταλειπομένων τοῦ συστήματος τῶν ἐνοσίων ἢ περιοριζομένου τούτου διὰ τοὺς μικροὺς μόνον ἐργοδοτάς ἢ δι' ὠρισμένας κατηγορίας ἠσφαλισμένων, ἢ κατάρτισις συγχρονισμένου μητροῦ ἠσφαλισμένων, ἢ ἀπλούστευσις τῆς διαδικασίας χορηγήσεως παροχῶν, ἢ ἀναθεώρησις τοῦ συστήματος λατρικῆς περιθάλψεως, ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν γραφείων διὰ συγχρονισμένων μηχανικῶν μέσων, ἢ κατάλληλος διαρρυθμισις τῶν κτιρίων, ἢ τυποποίησις τῶν ἐγγράφων καί ἡ βελτίωσις τῶν χρησιμοποιουμένων ἐντύπων, ἢ διαφώτισις τῶν ἠσφαλισμένων καί ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ. Τὰ θέματα ταῦτα πρέπει νά ἀποτελέσουν ἀντικείμενον συστηματικῆς ἐρεῦνης εἰς τρόπον ὥστε νά ἐξερευηθῶν αἱ καλύτεραι δυναταὶ λύσεις.

Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι τὸ ΙΚΑ, καί ἐκ τοῦ νόμου καί ἐκ τῶν πραγμάτων, εἶναι τὸ βάθρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνασυγκροτηθῆ ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεια τῆς χώρας. Ὁ νόμος 1846/51 περιέλαβεν εἰδικὰς διατάξεις ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἐνοποίησιν τοῦ θεσμοῦ διὰ τῆς συγχωνεύσεως εἰς τὸ ΙΚΑ τῶν ἀντιοικονομικῶς λειτουργούντων Εἰδικῶν Ταμείων. Ἐχει παρῆλθει ἤδη μία τριετία, χωρὶς ὅμως νά ἔχη σημειωθῆ πρόοδος πρὸς τὴν κατευθυνσιν ταύτην. Ἡ σοβαρωτέρα αἰτία τῆς ἀντιστάσεως τῶν Εἰδικῶν Ταμείων εἰς τὴν συγχώνευσίν των εἰς τὸ ΙΚΑ κεῖται ἀναμφιβόλως εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ ὀργανισμὸς οὗτος δὲν ἀποτελεῖ πρότυπον οὔτε ἀπὸ ἀπόψεως διοικητικῆς ὀργανώσεως καί λειτουργίας οὔτε ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς σταθερότητος. Μόνον τὰ Ταμεία ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς πλήρη ἀδυναμίαν νά ἐκπληρώσουν τὰς ἐποχρεώσεις των δὲν προβάλλουν ἀντίστασιν εἰς τὴν συγχώνευσίν των.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας ὅμως αὐτὰς δὲν εἶναι δυνατόν νά ἀναμένωμεν τὴν προσδοκωμένην ἐξυγίανσιν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Πρέπει νά γίνῃ συνείδησις εἰς ὅλους ὅτι κάθε προσπάθεια βελτιώσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐπιβάλλεται νά ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν ἀναζήτησιν τῶν μέσων καί τοῦ τρόπου ἐπιτυχοῦς ἀντιμετώπισεως τῶν εἰδικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐθίξασμεν εἰς τὴν παρούσαν ἔκθεσιν. Δὲν εἶναι μόνον οἰκονομικοὶ λόγοι ποὺ ἐπιβάλλουν τὴν λύσιν τῶν βασικῶν τούτων προβλημάτων ἀλλὰ κυρίως λόγοι ψυχολογικοὶ. Πιστεύομεν ὅτι ἡ δημιουργία ἐνὸς στερεοῦ μηχανισμοῦ λειτουργοῦντος μὲ ἀκρίβειαν, ταχύτητα καί ἀντίληψιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν θὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην καί τὸν σεβασμὸν τοῦ κοινῶ τῶν ὁποίων τόσον ἔχουν ἀνάγκην σήμερον αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις.

χωρικών μας ορίων και η εξαγωγή ελληνικών προϊόντων εις τὸ ἐξωτερικόν. Ἐν τούτοις θὰ ἔδει νὰ τεθῆ ἕπ' ὄψει τῆς κοινῆς γνώμης τὸ πρόβλημα τοῦ ἐλέγχου τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ὅπως ἔχει τεθῆ ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ μελετᾶται ἐν γένει διεθνῶς.

Τὸ κράτος μας, πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεργίας, ἐθέσπισε τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας, καταβάλλον ὑπὸ δεδομένας προϋποθέσεις ἐπιδόματα ἀνεργίας. Ἡ πολιτικὴ ὅμως αὕτη ὤξυνε τὸ πρόβλημα, διότι ἐνίσχυσε τὸ συνεχὲς ρεῦμα τῆς ἀστεφιλίας. Ὁ νῦν ὑπουργὸς Ἐργασίας ἐπεδίωξεν, ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητός του καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν λίαν περιορισμένων οικονομικῶν μέσων, νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἀγορὰν ἔργασίας ὥστε νὰ μὴ παραμένουν κεναὶ θέσεις ἔργασίας, καὶ νὰ ἀσκήσῃ ἔλεγχον ἔλεγχον ἐπὶ ταύτης μὲ σκοπὸν νὰ ἀνακόψῃ τὸ ρεῦμα τῆς ἀστεφιλίας (Ν. Δ. 2656/54). Ἐπίσης, δεδομένου ὅτι ἡ οἰκονομία μας στερεῖται τεχνιτῶν καὶ ἐν γένει εἰδικευμένων ἔργατῶν, ὀργάνωσε τὸν θεσμὸν τῆς μαθητείας καὶ ἐθέσπισε τὰ Πρακτικὰ Σχολεῖα τῶν ἐργαζομένων, ὅπου οἱ ἀνεργοὶ καὶ οἱ ἀνεπίδευτοι ἔργαται θὰ δύνανται δαπάναις τοῦ κράτους νὰ ἀποκοῦν μίαν ἐπαγγελματικὴν εἰδικότητα (Ν. Δ. 2656). Περαιτέρω, διὰ νὰ κατευθύνωνται οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς εἰδικότητας, αἵτινες ἔχουσι καλὴν προοπτικὴν ἐξελίξεως καὶ διὰ τὰς ὁποίας οὗτοι διάκεινται προσφωδῶς, ἐθεσπίσθη ὁ θεσμὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα, δηλαδὴ τὰ Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας ὡς ὄργανα ἀπασχολήσεως, ὁ θεσμὸς τῆς Μαθητείας, τὰ Πρακτικὰ Σχολεῖα τῶν ἐργαζομένων, ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, ἀποτελοῦν ἤδη ἀντικείμενον τοῦ Ν. Δ. 2961/54, δι' οὗ συνεστήθη ὁ Ὄργανισμὸς Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀνεργίας.

Αἱ νέα ἀρχαὶ Κοινωνικῆς Πολιτικῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας εἶναι ἀρχαὶ ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν ἐπιτυχῶς ἐφαρμοζομένης ἐργατικῆς πολιτικῆς ἐπὶ κλίμακος διεθνῶς πρακτικῆς, περὶ ὧν θὰ σᾶς ὁμιλήσῃ ὁ κ. Ἀρεταῖος. Εἶναι δι' ἐμὲ ἰδιαιτέρως εὐχάριστον νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν κ. Ἀρεταῖον ὡς ἓνα τῶν ἀρίστων ἐπιστημόνων περὶ τὰ θέματα τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, τὰ ὁποῖα θάλλει πρακτικῶς καὶ θεωρητικῶς ἐπὶ μίαν ἰδεΐαν. Πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διωρίσθη κατὰ τὸ 1937 ἐκ τῶν πρώτων ὑπαλλήλων τοῦ ΙΚΑ καὶ ἤδη εἶναι ἐκ τῶν μάλιστα ὑπευθύνων στελεχῶν τούτου. Ἐστάλη ὡς ὑπότροφος τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν εἰς Γαλλίαν καὶ Βέλγιον διὰ τὰ θέματα τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ἀπασχολήσεως καὶ ἀνεδείχθη εἰς ὑπόδειγμα ὑποτρόφου, κατὰ τὰς ὑπηρεσιακὰς ἐκθέσεις τῶν ἀρμοδίων. Ἀντεπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ ἐν Παρισίοις συνέδριον τῆς Διεθνῆς Ὄργανώσεως Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέπτυξε τὰς ἐλλητικὰς ἀπόψεις ἐπὶ πλείστον θεμάτων.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ ὁμιλία του θὰ εἶναι οὐ μόνον ἐπωφελὴς ἀλλὰ καὶ λίαν διδακτικὴ διὰ τὴν χώραν μας.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «προβλήματα ἀπασχολήσεως καὶ ἀνεργίας ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ» ἐπιβάλλει νὰ λεχθῶσιν εἰσαγωγικά τινα ἐπὶ τοῦ ἐν γένει κοινωνικοοικονομικοῦ φαινομένου μὲ τὰς δύο ὕψεις, τὴν ἀρνητικὴν «Ἀνεργία» καὶ τὴν θετικὴν «Ἀπασχόλησις».

Ἡ Ἀνεργία εἶναι γνωστὴ ἡ κατάστασις τῆς ἀκουσίας ἀργίας ὑγιουῶς μισθωτοῦ.

Πολλὰ εἶναι τὰ αἷτια, **οἰκονομικὰ** κατὰ βάσιν, τὰ προκαλοῦντα τὴν ἀνεργίαν καὶ διάφοροι αἱ μορφαὶ αὐτῆς, ἀναλόγως πρὸς τὰ προκαλοῦντα αὐτὴν αἷτια καὶ τὸν βαθμὸν ἐξελίξεως τῆς οἰκονομίας.

Ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς τὰς κυριωτέρας μορφὰς τῆς ἀνεργίας.

Εἶναι ἡ **κυκλικὴ ἀνεργία**, ἐκείνη δηλ. καθ' ἣν ἔχομεν περιοδικῶς ἔντασιν τῆς ἀνεργίας, συνεπεία τῶν περιοδικῶν κρίσεων τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου καὶ ἣτις συνήθως πλήττει τὰς μεγάλας βιομηχανικὰς χώρας.

Ἡ **διαρθρωτικὴ ἀνεργία**, ἐκείνη ἣτις ἐκδηλοῦται συνεπεία βαθειῶν μεταβολῶν εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς οἰκονομίας μιᾶς χώρας.

Ἡ **τεχνολογικὴ ἀνεργία**, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς νέων μηχανημάτων καὶ τῆς ἐφαρμογῆς νέων τελειοποιημένων τεχνικῶν μεθόδων τῆς παραγωγῆς.

Ἡ **ἐποχικὴ ἀνεργία**, ἡ προερχομένη ἐκ φυσικῶν εἴτε κοινωνικῶν διακυμάνσεων.

Ἀπασαὶ αἱ προαναφερθεῖσαι μορφαὶ ἀνεργίας, ἀναγόμεναι εἰς οἰκονομικὰ κατὰ βάσιν αἷτια, κοινὸν ἔχουσι χαρακτηριστικὸν ὅτι ἔχουν πρόσκαιρον καὶ περιοδικὸν χαρακτῆρα. Ἡ ἔκλειψις δηλ. τοῦ αἵτιου τοῦ προκαλοῦντος τὴν ἀνεργίαν ἐπιφέρει καὶ τὴν ἀπορρόφισιν αὐτῆς.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν περιοδικῶν τούτων μορφῶν τῆς ἀνεργίας, ὑπάρχει καὶ ἡ ἐπίσης εἰς οἰκονομικὰ αἷτια ἀναγομένη **χρονία ἀνεργία**, ἣτις ἔχει μονιμώτερον χαρακτῆρα, ἡ ὁποία ἐνδημεῖ εἰς τὰς ὑποανεπτυγμένας χώρας καὶ ἣτις ὀφείλεται κατὰ βάσιν εἰς τὴν ἔλλειψιν κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν χωρῶν τούτων. Ἡ εἰς τὰς χώρας ταύτας ἀνεργία ἐμφανίζεται κυρίως ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ὑποαπασχολήσεως.

Εἰς τὰς χώρας ταύτας προέχουσα οἰκονομικὴ δραστηριότης εἶναι ἡ γεωργία, τὸ φαινόμενον δὲ τῆς ὑποαπασχολήσεως συνίσταται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν καλλιέργειαν ἡμερῶν ἐργασίας εἶναι πολὺ κατώτερος ἐκείνου τὸν ὅποιον θὰ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὁ εἰς παραγωγικὴν ἡλικίαν πληθυσμὸς, καὶ ἐπομένως ἀπομένει νεκρὸν μέγα χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ ἀργοῦν αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις, ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ

τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Παραλλήλως, ἐμφανίζεται εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἔντονον τὸ φαινόμενον τοῦ παρασιτισμοῦ εἰς τὴν οἰκονομίαν.

Ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν ὁμῶς τῶν οἰκονομικῶν αἰτίων τῶν προκαλούντων τὴν ἀνεργίαν ὑπάρχουν καὶ ἕτερα αἴτια ἔξωοικονομικά, τὰ ὁποῖα εἶναι πρόξενοι τῆς λεγομένης **ἀνεργίας τριβῆς**.

Αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν ἀτελῆ ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς ἀνταπόκρισιν τῆς προσφορᾶς πρὸς τὴν ζήτησιν ἐργασίας. Ἡ ἔλλειψις γεωγραφικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς κινητικότητος τῆς ἐργασίας ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀτελῆ γνῶσιν τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας ἀποτελοῦν τὰ αἴτια τῆς μορφῆς ταύτης τῆς ἀνεργίας.

Ἡ τοιαύτης μορφῆς ἀνεργία ἐνῶ, ὑποκειμενικῶς κρινομένη, εἶναι παροδικοῦ χαρακτῆρος, συνιστῶσα δι' ἕκαστον ἄτομον τὴν μεταξὺ δύο ἀπασχολήσεων περίοδον, ἀντικειμενικῶς λαμβανομένη ἀποτελεῖ μόνιμον κατάστασιν, μὲ συνέπειαν νὰ ὑφίσταται πάντοτε ἔν τιμίμινιμν ἀνεργίας.

Εἶναι τόσον ὀδυνηραὶ καὶ βαθεῖαι αἱ συνέπειαι τῆς ἀνεργίας, κοινωνικαί, οἰκονομικαὶ καὶ ἠθικαί, καὶ τόσον ζοφερὰ ἡ ἀνάμνησις τῶν περιόδων τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν κρίσεων τῆς ἀνθρωπότητος, μὲ τὰς στρατιάς τῶν ἑκατομμυρίων ἀνέργων, ὥστε δὲν νομίζομεν ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας ἀναπτύξεως τὸ σημεῖον τοῦτο.

Ὡς εἶπεν ὁ Καρλάιλ, «ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας τίποτε δὲν ἐμπνέει τόσον τὴν ἀπέχθειαν καὶ δὲν ἐξεγείρει τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν, ὅσον τὸ νὰ ἔχῃ τις ἀνάγκην ἐργασίας διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ἀθλιότητά του, νὰ ζητῇ ἐργασίαν καὶ ὁμῶς νὰ μὴ εὐρίσκη».

Ἡ μάλιστα αὕτη δὲν ἴτο δυνατόν ἢ νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀντίδρασιν τῆς ὀργανωμένης κοινωνίας.

Βαθεῖα ἔρευνα καὶ ἀνατομία τοῦ προβλήματος ἐπροκάλεσε, μεμονωμένως κατ' ἀρχάς, συνδεδουασμένα βραδύτερον ἐνεργείας, μὲ ὑπεράτιν ἐκδήλωσιν τὴν «Διακήρυξιν τῆς Φιλαδελφείας» καὶ τὴν «Οἰκουμενικὴν Διακήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου».

Τὸ «δικαίωμα πρὸς ἐργασίαν» ἴτο παλαιὰ διεκδίκησις τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἢ ὁποῖα εἶχε τύχει καὶ νομικῆς ἀγανωρίσεως, πλὴν ὁμῶς καὶ ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἴτο θεωρητικοῦ χαρακτῆρος, ἐφ' ὅσον δὲν συνεπληροῦτο ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἔννοιαν τῆς **πλήρους ἀπασχολήσεως**, ἣτις ἔχει πλέον καταστῆ πανανθρώπινος ἀξίωσις.

Ἐγκαταλείπεται πλέον τὸ παθητικὸν στάδιον τῆς ἀρνητικῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἀνεργίας καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν στάδιον τῆς πολιτικῆς τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως.

Ἡ πλήρης ἀπασχόλησις ἀποτελεῖ βασικὸν αἴτημα τῆς ἐποχῆς μας καὶ πρωταρχικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν εἰς τὰ οἰκονομικὰ προγράμματα ὅλων τῶν χωρῶν μεταπολεμικῶς.

Πλήρης ἀπασχόλησις ὑφίσταται εἰς τινα χώραν ὅταν ὑπάρχουν περισσότερα τῶν ἀνέργων κενὰ θέσεις δι' ἃς προβλέπεται μισθὸς μὴ ἀπέχων

τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι τοιαύτης ἐπαγγελματικῆς φύσεως καὶ ἀφοροῦν ἐπιχειρήσεις ἐγκατεστημένας εἰς τοιοῦτους τόπους, ὥστε νὰ δύναται τις λογικῶς νὰ ἀναμένῃ ὅτι οἱ ἀνεργοὶ θὰ τὰς ἀποδεχθοῦν προσφερομένας. Οὕτω δὲν εἶναι δυνατόν εἰμὴ τὸ μεταξύ δύο ἀπασχολήσεων διάστημα νὰ εἶναι ἐλάχιστον.

Τοῦτο δὲν σημαίνει βεβαίως ὅτι, ἵνα ὑφίσταται πλήρης ἀπασχόλησις, δεόν νὰ μὴ ὑπάρχη οὔτε εἰς ἀνεργος, γνωστοῦ ὄντος ὅτι θεωρεῖται ὅτι ὑπάρχει πλήρης ἀπασχόλησις καὶ ὅταν τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνεργίας δὲν ὑπερβαίνει τὸ 2-5%.

Ἡ πολιτικὴ τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως ἐπιτυγχάνεται κυρίως μὲ οἰκονομικὰ μέτρα, μὲ τὸ οἰκονομικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει εἰς τὸν κατὰ τοιοῦτον συστηματικὸν τρόπον χειρισμὸν τῶν οἰκονομικῶν θεμάτων ὥστε ἀρνητικῶς μὲν νὰ ἀντιμετωπίζονται καὶ πλήττονται πάντα τὰ οἰκονομικὰ αἴτια τὰ προκαλοῦντα τὴν ἀνεργίαν, θετικῶς δὲ νὰ ἐπιδιώκηται ἡ συνεχὴς δημιουργία καὶ ἡ αὔξησις τῶν εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως.

Ἦτοι, ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ μὴ ἐκδηλουμένη πλέον διὰ τῆς ἐπ' εὐκαιρία ἀντιμετώπισεως τῶν διαφόρων θεμάτων, καὶ συνειδήσιν ἔχουσα τῆς συναρτήσεως καὶ ἐξαρτήσεως τοῦ ἐνὸς τοιμέως τοῦ οἰκονομικοῦ βίου μὲ τὸν ἕτερον, ἀποβλέπει εἰς τὴν διὰ προγραμματισμένου σχεδίου καθολικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων (πρόγραμμα ἐπενδύσεων καὶ ἀνάμετώπισιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων (πρόγραμμα ἐπενδύσεων καὶ ἀνάπτυξις εἰς τὸ δυνατόν maximum τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἰκανοτήτων τῆς χώρας, ἐνδεδειγμένη ρύθμισις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, ἔλεγχος πίστεως καὶ προεξοφλητικοῦ τόκου, ἐπίπεδα τιμῶν καὶ ἡμερομισθίων κλπ.).

Ὁ βαθμὸς ὅμως ἐπιτυχίας τῶν οἰκονομικῶν μέτρων ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν παράλληλον λήψιν μέτρων ὀργανωτικῶν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας καὶ ἐδῶ ἀρχίζει ὁ ρόλος τῆς ὑπηρεσίας ἀπασχολήσεως.

Ἡ ὀργάνωσις τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, ἐντεταγμένη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ συντονισμένον σχέδιον, δὲν ἀποβλέπει βεβαίως εἰς τὴν δημιουργίαν εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως ἀλλὰ σκοπεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἅπαντα τὰ ἐξοικονομικὰ αἴτια τὰ προκαλοῦντα τὴν μορφὴν ἐκείνην τῆς ἀνεργίας τὴν ὁποῖαν ἐγνωρίσαμεν ὡς ἀνεργίαν τριβῆς.

Φθάνομεν οὕτω εἰς τὸ λογικὸν σχῆμα, τὰ μὲν οἰκονομικὰ αἴτια νὰ ἀντιμετωπίζονται δι' οἰκονομικῆς ἀντενεργείας (οἰκονομικὸν πρόγραμμα) τὰ δὲ λοιπὰ αἴτια, ἐξοικονομικὰ, διοικητικὰ, ὀργανωτικὰ, νὰ ἀντιμετωπίζονται διὰ διοικητικῆς—ὀργανωτικῆς δράσεως (Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως).

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ ἀνιοῦσα καὶ ἡ συνεχὴς πορεία πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀνθρωπίνου τούτου, ἰδανικοῦ δὲν εἶναι προϊὼν τῆς μοίρας ἀλλ' ἠθελημένον ἀποτέλεσμα τῶν μόχθων καὶ ἐνεργειῶν πεφωτισμένων ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος, καὶ ἰδίως οἰκονομολόγων καὶ δημοσιολόγων ὅπως ὁ λόρδος Keynes καὶ ὁ λόρδος Beveridge, ἵνα ἀναφέρωμεν τοὺς πλέον παγκοσμίως γνωστοὺς διὰ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποῖαν ἤσκησαν εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο.

Πῶς ἄλλωστε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ λησμονηθῆ ἡ συμβολὴ σφραΐας ἄλλων ἀφανῶν ἐργατῶν καὶ ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰ παρασκήνια καὶ τὰς τραπέζας τῶν Διεθνῶν Συνδιασκέψεων καὶ Ὁργανισμῶν ἠγωνίσθησαν καὶ μοχθοῦν πάντοτε ἵνα τὸ ἰδανικόν τοῦτο τῆς ἀνθρωπότητος κατέρχεται εἰς τὴν σφαιρὰν τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτεύξεων.

Ἐν προκειμένῳ, ἡ δραστηριότης τῆς Δ.Ο.Ε. εἶναι πλουσιοπάτη καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς πλέον ἢ γόνιμον.

Ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρῳ διαγράφουν καὶ τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων κινοῦνται αἱ Ὑπηρεσίαι Ἀπασχολήσεως. Εἰς τὴν προσπάθειάν των ὅπως ἄρουν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ τὰ αἷτια τῆς ἀνεργίας τριβῆς, αἱ Ὑπηρεσίαι Ἀπασχολήσεως δὲν ἀρκοῦνται πλέον ὅπως διὰ τῆς καταλλήλου ὁργανώσεως τῶν Γραφείων Εὐρέσεως Ἐργασίας ἐξεύρουν τὴν οἰανδήποτε ἀπασχολησιν εἰς ἕκαστον δυνάμενον νὰ ἐργασθῆ, ἀλλὰ προχωροῦν ἔτι περαιτέρω.

Προσπαθοῦν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ νὰ διακριβώσουν δι' ἐπιστημονικῶν μεθόδων ποῖον εἶναι «τὸ ἐνδεδειγμένον βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα», «ἡ ἐνδεδειγμένη ἀπασχόλησις» ἢ ὅποια προσ-ιδιάζει περισσότερον πρὸς τὰς σωματικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς ἰκανότητας τοῦ ἀτόμου.

Διὰ τῆς ἀναπτύξεως, ἐξ ἄλλου, τῆς «ἐπαγγελματικῆς ἐκπαδεύσεως καὶ μετεκπαδεύσεως τῶν ἐργαζομένων» σκοπεῖται ἡ ποιοτικὴ ἀλλοίωσις τῆς συνθέσεως τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ, διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀναλογίας τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν.

Περὶ ἀμφοτέρων ὁμως τῶν ἐννοιῶν τούτων, τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς μετεκπαδεύσεως τῶν ἐργαζομένων, ἕτεροι ὁμιλεῖται πρόκειται εἰδικῶς νὰ μᾶς ἀπασχολήσωσι.

Ἡ προσπάθεια ὁμως δὲν περιορίζεται εἰς τὸν ἀνθρώπον τὸν δυνάμενον νὰ ἐργασθῆ, δοθέντος ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν ἀναπήρων ἀποβλέπει ἀκριβῶς εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ καὶ τὸν ἀνάπηρον, διὰ καταλλήλου ἀγωγῆς, ἕκ νέου μέλος τῆς παραγωγικῆς οἰκογενείας.

Αἱ βασικαὶ κατευθυντήριοι γραμμαὶ τὰς ὁποίας δεόν νὰ ἀκολουθῆ μία ἀρτίως ὄργανωμένη Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως ἐκτίθενται ἀναλυτικῶς εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 88 Διεθνή Σύμβασιν καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 83 Διεθνή Σύστασιν τῆς Δ.Ο.Ε.

Εἰς ἄρθρον ἡμῶν δημοσιευθὲν τὸν Αὐγουστον τοῦ 1952 εἰς τὸ οἰκονομολογικὸν περιοδικὸν «Ἡ Νέα Οἰκονομία» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἀποστολὴ τῶν Γ.Ε.Ε. καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναδιοργανώσεώς των» εὔρομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ δώσωμεν εἰς ἀδράς γραμμὰς τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τούτων βασικῶν διεθνῶν κειμένων.

Αἱ γραμμαὶ αὗται εἶναι :

— Κατὰ πρῶτον, δεόν νὰ ὑφίσταται μία δημοσία, δωρεὰν παρέχουσα τὴν ἐξυπηρέτησίν της, Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως, ὄργανωμένη κατὰ δίκτυον τοπικῶν καὶ περιφερειακῶν γραφείων.

— Τριμερούς προελεύσεως Συμβουλευτικά Ἐπιτροπαί παρέχουν τὰς συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας τῶν.

— Ἡ ἐγγραφή τῶν ἀνέργων δέον νὰ περιλαμβάνῃ σημείωσιν περὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἱκανοτήτων αὐτῶν, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ προσφοραὶ ἐργασίας παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν δέον νὰ περιέχωσιν ἀπάσας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τῶν αἰτουμένων προσόντων.

— Ἡ ἐπιλογή τῶν προσώπων ἅτινα θὰ ὑποδεικνύονται εἰς τοὺς ἐργοδότας διὰ τὴν κατάληψιν τῶν κενῶν θέσεων δέον νὰ γίνεται μόνον βάσει τῶν σωματικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν τῶν ἱκανοτήτων.

— Λέον ὅπως λαμβάνονται μέτρα διευκολύνοντα τὴν ἐπαγγελματικὴν ὡς καὶ τὴν γεωγραφικὴν μετακίνησιν εἰς περιφερείας ἔνθα προσφέρονται δυνατότητες ἀπασχολήσεως.

— Ἐπίσης, δέον νὰ διευκολύνονται αἱ ἐποχικαὶ μετακινήσεις ὡς καὶ αἱ ἐπὶ διεθνοῦς πεδίου τοιαῦται.

— Βασικὸν καθήκον τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως ἀποτελεῖ ἡ συλλογὴ καὶ ἀνάλυσις ὅλων τῶν στατιστικῶν στοιχείων ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀγορᾶς ἀπασχολήσεως καὶ τῆς πιθανῆς ἐξελίξεως αὐτῆς, καὶ ἡ ταχεῖα μετάδοσις τῶν πληροφοριῶν τούτων πρὸς ἀπάσας τὰς ἐνδιαφερομένης κατευθύνσεις.

— Ἡ συνεργασία μὲ τὴν ἀσφάλισιν ἢ τὴν πρόνοιαν ἀνεργίας εἶναι ἀπολύτως ἐπιβεβλημένη.

— Ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, εἰδικὰ μέτρα δέον νὰ λαμβάνονται διὰ τοὺς νέους καὶ τοὺς ἀναπήρους.

— Τὸ προσωπικὸν τῆς Ὑπηρεσίας, εἰδικῶς ἐκπαιδευόμενον, δέον νὰ ἐργάζεται μὲ ἀπόλυτον ἀντικειμενικότητα, μακρὰν πάσης κυβερνητικῆς ἢ ἄλλης ἔξωθεν ἐπιδράσεως.

— Ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν εἶναι προαιρετικὴ. Τοῦτο προϋποθέτει τοιαύτην ἀριτίαν ὁργάνωσιν τῆς Ὑπηρεσίας ὥστε ἀβιάστως νὰ προσελκύεται ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων ἐπὶ τὴν ἱκανότητα νὰ προσφέρῃ πρὸς ἀμφοτέρους πραγματικὰς ὑπηρεσίας.

Ἡδη, εἰσέρχομαι εἰς τὸ πῶς ἔχει ἀντιμετωπίσει τὸ πρόβλημα τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως ἡ Γαλλία.

Ὁλος ὁ κόσμος γνωρίζει ὅτι ἡ χώρα αὕτη, συνετεία μειώσεως τῆς γεννητικότητος, ἀντεμετώπισε ἐν δὲν δημογραφικὸν πρόβλημα. Ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ Γαλλικὸς πληθυσμὸς ἀντεπροσώπευε τὸ 18% τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὸ 1800 (μὴ περιλαμβανομένης τῆς Ρωσίας), τὸ 13,3% κατὰ τὸ 1900 καὶ τὸ 11,2% κατὰ τὸ 1930, ἡ δὲ προοπτικὴ διὰ τὸ 1970 δὲν ὑπερβαίνει τὸ 6—7%.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1946 ὁ παραγωγικὸς πληθυσμὸς ἀνήρχετο εἰς 20,5 ἑκατ., ἀντιπροσωπεύων τὸ 51% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ. Ἐξ ἄλλου, ἡ κατανομὴ τοῦ ἐνεργοῦ αὐτοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τοὺς τρεῖς μεγάλους κλάδους δραστηριότητος εἶναι 33% διὰ τὴν γεωργίαν καὶ δασοκομίαν, 33% διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ 34% διὰ τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα.

Παρ' ὅλην τὴν δημογραφικὴν πολιτικὴν τῆς (οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα κλπ.) ὁ πληθυσμὸς, ἐν σχέσει μὲ τὴν προοδευτικότητα ἄλλων χωρῶν, παραμένει, παρὰ τὴν σημειωθείσαν ἀπὸ τοῦ 1940 καὶ ἐφεξῆς ἐλαφρὰν βελτίωσιν, μᾶλλον στάσιμος.

Δυστυχῶς ὁ χρόνος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ δώσωμεν ἔστω καὶ περιωρισμένην εἰκόνα τῆς ὑφῆς τῆς γαλλικῆς οἰκονομίας.

Τοῦτο μόνον ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι μεταπολεμικῶς κατεβλήθησαν μεγάλα προσπάθειαι εἴτε ἐπὶ τοῦ ἔθνικοῦ εἴτε ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς πεδίου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἀνοδὸν τῆς παραγωγικότητος.

Οὕτω, τὸ σχέδιον Monnet, ἡ βοήθεια τοῦ σχεδίου Marshall, τὸ σχέδιον Shumann (κοινοπραξία ἀνθρακὸς καὶ χάλυβος) καὶ ἐν γένει ἡ συμμετοχὴ τῆς Γαλλίας εἰς ὅλους τοὺς διεθνεῖς καὶ ἰδίως τοὺς εὐρωπαϊκοὺς ὀργανισμοὺς, τοὺς ἀποβλέποντας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διεθνοῦς συνεργασίας ἰδίως εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα, ἐπέτρεψαν τὴν ἐκτέλεσιν ἑνὸς εὐρέως δικτύου μεγάλων ἔργων ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας, ἑνὸς πλουσιωτάτου ὀδικοῦ καὶ σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ ἐν γένει ἑνὸς ἀρκετὰ ἐκτεταμένου σχεδίου παραγωγικῶν ἐπενδύσεων.

Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀναφερομένου δημογραφικοῦ προβλήματος, ἡ Γαλλία δὲν ἀντεμετώπισε πρόβλημα ἀνεργίας ὑφ' οἷαν μορφήν αἱ ἄλλαι μεγάλα βιομηχανικαὶ χώραι, ἀντιστρόφως δὲ εἰς ὄρισμένους κλάδους παρουσιάζει ἔλλειψιν ἐργατικῶν χειρῶν.

Τοῦτο ὅμως δὲν θὰ εἶπη ὅτι δὲν εἶχε ἢ ὅτι δὲν ἔχει καὶ ἡ Γαλλία τοὺς ἀνέργους τῆς. Δυστυχῶς ὁ παγκοσμίου σχεδὸν ἐκτάσεως κανὼν, καθ' ὃν σπανίζουν αἱ εἰδικευμένοι χεῖρες καὶ πλεονάζουν αἱ ἀνειδίκευτοι, δὲν φεῖδεται οὔτε ἐκεῖνων τῶν χωρῶν αἵτινες δὲν πιέζονται ἀπὸ πληθυσμιακὰ περισσεύματα. Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι ἡ προσέχουσα μορφή ἀνεργίας εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι ἡ ἀνεργία τριβῆς.

Ἡ ἰδιότης τῆς Γαλλίας, ἐξ ἄλλου, ὡς μεγάλης ἀποικιακῆς δυνάμεως συνεπάγεται εἰς τὸν τομέα τῆς ἀπασχολήσεως τὴν συνύπαρξιν δύο ἀντιθέτων ρευμάτων, ἑνὸς ἀσθενεστεροῦ, τῆς μεταναστεύσεως Γάλλων εἰς τὰς ἀποικίας, καὶ ἑνὸς ἰσχυροτέρου, τῆς εἰσδοχῆς εἰς τὰ μητροπολιτικὰ ἔδαφον ἐργατικῶν χειρῶν ἐκ τῶν ἔδαφῶν τῆς Γαλλικῆς Ἐνώσεως.

Καὶ εἶπομεν ἰσχυροτέρου διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ρεῦμα, διότι — καὶ τοῦτο εἶναι πρὸς ὑψίστην τιμὴν τῆς μεγάλης αὐτῆς χώρας — κατόπιν τῆς ἀπονομῆς τῆς ὑπηκοότητος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ἔδαφῶν τῆς Βορείου Γαλλικῆς Ἀφρικῆς, ἑκατοντάδες χιλιάδες τῶν Nord Africains, ἄνευ ἀνάγκης διαβατηρίου τινός, ἄνευ ἀνάγκης ἀδείας ἢ διατυπώσεώς τινος, εἰσέρχονται ἐλευθέρως εἰς τὸ γαλλικὸν ἔδαφος ὡς ἰσότιμοι Γάλλοι καὶ ἀξιούσιν ἀνθρωπίνην ἀπασχόλησιν καὶ ἀνθρωπίνην διαβίωσιν.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης σκιαγραφίας δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν πλέον ποῖα εἶναι τὰ βασικὰ προβλήματα καὶ οἱ σκοποὶ τῆς πολιτικῆς τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως ἐν Γαλλίᾳ.

1. Ἀπορρόφσεις τῶν ὀλίγων δεκάδων χιλιάδων ἀνέργων, οἱ ὅποιοι ὑπολογίζονται εἰς 220 000 περίπου καὶ οἵτινες κατὰ μεγίστην πλειοψηφίαν ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν. Βεβαίως, σχετικῶς λαμβανόμενος ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν ἀνέργων εἶναι σχεδὸν μηδαμινός, ἀποτελῶν τὸ 1% ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὸ 2% ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἐκ μισθωτῶν ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Παρὰ ταῦτα ὁμως τὸ Κράτος καὶ ἡ Ὑπηρεσία—καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν των—δὲν παύουν νὰ σκέπτονται συνεχῶς ὅτι ὑπάρχουν ἔστω ὀλίγαι μὲν δεκάδες χιλιάδων πάντως ὁμως ἀνεργοὶ ἀναζητοῦντες ἐργασίαν καὶ οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ τοποθετηθῶσι δεόντως.

2. Ἡ ἀλλοίωσις τῆς ποιοτικῆς συστάσεως τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς αὐθίσεως τῶν εἰδικευμένων τεχνιτῶν.

3. Ἡ ὀργάνωσις συστήματος ὑποδοχῆς, ἀφομοιώσεως καὶ ἐκπαδεύσεως τοῦ ἐκ Βορείου Ἀφρικῆς σημαντικοῦ μεταναστευτικοῦ κήματος, ὡς καὶ τῆς εἰσδοχῆς τῶν ἐκ τῶν ἄλλων χωρῶν μεταναστῶν.

Πῶς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς μεγάλας ταύτας ὑποχρεώσεις ἡ Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως;

1. Δοθέντος ὅτι ἡ Ὑπηρεσία αὕτη σκοπεῖ τὴν ἐξασφάλισιν ἀπὸ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς αὔριου, ἐντάσσεται εἰς τὸ εἶδος σύστημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ Ὑπηρεσία ὑπάγεται εἰς τὸ Ministère du Travail et de la Sécurité Sociale.

2. Εἶναι ὀργανωμένη συμφώνως πρὸς ἀπάσας τὰς διεθνῶς καθιερωμένας ἀρχάς. Ἡ Ὑπηρεσία δὲν διαθέτει πλούσια μέσα, πάντως ὁμως κέρκτηται τὰ ἀπαραίτητα τοιαῦτα εἰς ἔμφυχον καὶ ἄφυχον ὕλικόν. Οὕτω, ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ ἀνέρχεται εἰς 3500 περίπου ὑπαλλήλους. Ἡ Ὑπηρεσία διαθέτει εἰδικευμένον προσωπικὸν τόσον εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ὑπηρεσίας ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐπιτελικὰς τοιαύτας. Τὸ πρῶτον ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς περιοχῆς, γνωρίζον κατὰ βάθος πᾶν γερονὸς δυνάμενον νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἀπασχολήσιν. Τὸ δεύτερον, ἰκανῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς μορφώσεως, εἶναι εἰς θέσιν νὰ συλλεμβάνῃ ἐν τῷ συνόλῳ του τὸ πρόβλημα, ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ γενικωτέρου κυβερνητικοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου.

Ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ σύστασις τῶν ἐπὶ μέρους Ὑπηρεσιῶν γίνεται πάντοτε βάσει ὀρθολογικοῦ κατὰ τὰς ἀνάγκας σχεδίου. Οὕτω δὲν ἀκολουθεῖται πάντοτε τὸ ὀριζόντιον σύστημα—γραφείων δηλ. μὲ γενικὴν ἀρμοδιότητα δι' ἅπαντα τὰ ἐπαγγέλματα—ἀλλ' ἐνίοτε τὸ κάθετον, συνιστῶνται δηλ. εἰδικὰ γραφεῖα μόνον δι' ὀρισμένα ἐπαγγέλματα ἢ δι' ὁμοειδεῖς οἰκογενεῖας ἐπαγγελμάτων.

Ἡ ἐγκατάστασις ἐξ ἄλλου τῶν γραφείων, ἀκολουθοῦσα τοὺς λογικοὺς κανόνας, γίνεται ἐπίσης εἰς τοὺς ἐνδεδειγμένους τόπους.

Λ.χ. τὸ Γ.Ε.Ε. διὰ τὰ ἐπαγγέλματα τὰ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν διατρο-

φήν εὑρίσκεται ἐγγὺς τῆς Κέντρο. Ἀγορᾶς, τὸ Πανεπιστημιακὸν Γραφεῖον Πληροφοριῶν διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν εὑρίσκεται εἰς τὴν Place St. Michel, εἰς τὸ περίφημον Quartier Latin, τῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν πολυτελείας εἰς τὸ Quartier τῆς Ὁπερας κ.ο.κ.

Ἐπίσης, εἶναι χαρακτηριστικὸν νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ προσωπικὸν δὲν ἀποτελεῖται πάντοτε ἀπὸ ἄτομα προερχόμενα ἐκ τῆς γραφειοκρατίας. Οὕτω, πλείστοι ὑπάλληλοι τοῦ προαναφερθέντος Γραφείου Διατροφῆς προέρχονται ἀπὸ τὰ συναφῆ ἐπαγγέλματα, γεγονός ὅπερ μὲ τὴν γνώσιν τῆς ἀγορᾶς, «τῆς πιάτσας», ἐπιτρέπει μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν καὶ προσελκύει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐνδιαφερομένων, οἵτινες γνωρίζουν ὅτι ἀπευθύνονται εἰς γνώστας τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ εἰς ἄπλοῦς γραφεῖς.

3. Ἐχει ἐκπονήσει πλήρη κώδικα τῶν ἐπαγγελματίων, γεγονός διευκολύνον τὰ μέγιστα τὴν ἐγγραφήν τῶν ζητούντων ἐργασίαν, τῶν προσφερομένων θέσεων, τὴν προσέγγισιν τῶν μὲν πρὸς τὰς δέ, καὶ ἰδίως τὴν τήρησιν τῶν στατιστικῶν στοιχείων.

4. Ἐχει ἐξασφαλίσει σαφῆ γνώσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἀγορᾶς ἀπασχολήσεως διὰ πλήρους συστήματος στατιστικῆς παρακολουθήσεως. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται δι' ὑποβολῆς παρὰ τῶν Περιφερειακῶν Ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ Κέντρον κατὰ τακτὰ καὶ αὐστηρῶς τηρούμενα χρονικὰ διαστήματα: α) σειρᾶς στατιστικῶν πινάκων ἐπὶ τῆς ἀνεργίας μὲ ποικίλα στοιχεῖα, β) μηνιαίων ἐκθέσεων τῶν περιφερειακῶν διευθυντῶν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀγορᾶς ἀπασχολήσεως· εἰς ταύτας ἀναλύονται ἅπαντα τὰ στοιχεῖα, ἐξηγοῦνται τὰ αἷτια τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἐξελλίξεως καὶ χωράσσονται αἱ προοπτικαὶ διὰ τὸ μέλλον, γ) τριμηνιαίων ἐκθέσεων, αἵτινες παρέχουν συνθετικωτέραν ἀκόμη εἰκόνα τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ἐξ ἄλλου, αἱ ἐξειδικευμένα ἔρευναι ἐπὶ ὀρισμένων τομέων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ὡς τῆς οἰκοδομικῆς βιομηχανίας, τῆς βιομηχανίας μετάλλου κλπ. ὡς καὶ αἱ κατὰ τρίμηνον ἐνεργοῦμεναι κατὰ σύστημα δειγματοληψίας ἔρευναι ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ὑποβοηθοῦν καὶ ἐξασφαλίζουν τὴν ἐξαγωγήν ἀσφαλῶν συμπερασμάτων περὶ τοῦ ποῦ ἐπαγγέλματα εἶναι πληθωρικὰ καὶ ποῦ εἶναι ἐλλειμματικά.

Πάντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα, τυχάνοντα τῆς δεούσης μηχανογραφικῆς ἐπεξεργασίας καὶ τῆς ἐνδεδειγμένης ἐπιστημονικῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως παρ' ἐμπειρῶν ὑπαλλήλων, ἐπιτρέπουσιν τὴν πλήρη γνώσιν τῆς ἀγορᾶς ἀπασχολήσεως.

Τὸ σπουδαῖον καὶ μέγα τοῦτο γεγονός καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ὀρθὴν χάραξιν τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως. Αἱ μᾶζαι καὶ ἰδίως οἱ νέοι διαφωτίζονται ἐπαρκῶς ἐπὶ τῶν δυνατῶν διεξόδων ἀπασχολήσεως. Πληροφοροῦνται οὕτω ὅτι ἡ προοπτικὴ τῶν τεχνικῶν ἐπαγγελμάτων εἶναι πολλαπλασιῶς εὐνοϊκωτέρα τῆς προοπτικῆς τῶν θεωρητικῶν τοιούτων. Ἡ Ὑπηρεσία Μετεκπαιδεύσεως τῶν ἐργαζομένων δὲν εἶναι ἀκαθοδήγητος, καὶ ἐν γένει ἀν-

τιμετωπίζεται επιτυχώς τὸ πρόβλημα τοῦ συντονισμοῦ τῶν ἐπὶ μέρους κλάδων τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, τῆς μετεκπαιδευσεως - ἀνακατατάξεως τῶν ἐργαζομένων, τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀναπήρων, δι' οὓς κλάδους μεγίστη καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ δυνατοῦ optimum.

Ἡ γνῶσις τῆς ἀγορᾶς ἀπασχολήσεως ἐπιτρέπει, ἐξ ἄλλου, τὴν χάραξιν ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέλλον τοῦ περιφήμου «ἀνθρωπίνου προϋπολογισμοῦ», διὰ τῆς ἀντιπαρατάξεως τῶν διαθέσιμων ἐργατικῶν δυνάμεων πρὸς τὰς εἰς ἐργατικὸν δυναμικὸν ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας, λαμβανομένων πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῶν δημογραφικῶν ἐξελίξεων.

Οὕτω, ἡ Ὑπηρεσία αὕτη προσφέρει πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν χάραξιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καθολικοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου τῆς χώρας.

5. Ἐξ ἄλλου, τὸ σύστημα ὁργανώσεως τοῦ λεγομένου συμψηφισμοῦ (compensation) τῆς προσφορᾶς πρὸς τὴν ζήτησιν ἐργασίας ἔχει ὁργανωθῆν ἐπὶ ὁρθῶν βάσεων.

Αἱ προσφερόμεναι παρ' ἐργοδοτῶν καὶ μὴ πληρούμεναι ἐν τῇ τοπικῇ περιοχῇ θέσεις γνωστοποιοῦνται τάχιστα διὰ συστήματος συγχοτάτων περιοδικῶν ἐκδόσεων ἐν τῇ εὐρύτερᾳ περιφερείᾳ, καὶ ἐφ' ὅσον καὶ ἐκεῖ δὲν τυγχάνουσιν ἱκανοποιήσεως, γνωστοποιοῦνται εἰς τὸ Κέντρον, ὅπερ ἐπιτελεῖ τὸν ἐπὶ ἐθνικοῦ πεδίου συμψηφισμόν.

Εὐρεῖα ἐκ παραλλήλου προπαγάνδα καὶ διαφώτισις προσπαθεῖ νὰ διαδώσῃ εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας μάζας τὰ ἐκ τῆς κινητικότητος ἀγαθὰ.

6. Ἡ Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως ἔχει ἐπίσης εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς τὴν μεγίστην τῆς συμβολὴν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ λεγομένου Programme d'Aménagement du Territoire, τῆς ὁργανωμένης προσπάθειας διὰ τὴν ἀποκέντρωσιν τῆς βιομηχανίας.

Καὶ ἐν προκειμένῳ ἡ Γαλλία, μὴ ὑστεροῦσα ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῆς ἰδίᾳ ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἀγγλίᾳ ἐκδηλωθείσης προόδου, ἀνέλαβε συστηματικὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς συμφορήσεως τῶν ἀστικῶν κέντρων ἀπὸ τὴν βιομηχανίαν. Διὰ σειρᾶς μέτρων ἀναγομένων εἰς τὴν διοικητικὴν, οἰκονομικὴν καὶ δημοσιονομικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους ἐπεδιώχθη καὶ ἐν πολλοῖς ἐπετεύχθη ἡ ἀναζωογόνησις περιφερειῶν αἵτινες εἶχον περιπέσει εἰς οἰκονομικὸν μαρασμόν. Εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἡ Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως ἔχει τὴν ἀποστολὴν διὰ καταλλήλων ἐρευνῶν νὰ μελετᾷ κατὰ βάθος εἰς τὰς περιφερείας ταύτας τὸ πρόβλημα τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ (λ.χ. ἀριθμὸς καὶ πύναξ τῶν ἐν λειτουργίᾳ ἐπιχειρήσεων, ἀριθμὸς τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς αὐτὰς πληθυσμοῦ κατὰ κατηγορίας κλπ.) καὶ νὰ παρουσιάξῃ εἰς τὰ ὑπόλοιπα ἀρμόδια Ὑπουργεῖα, τῆς Ἀνασυγκροτήσεως, τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑποθέσεων, πλήρη εἰκόνα τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀνθρώπινον συντελεστὴν τῆς παραγωγῆς. Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἀρκούντως ἱκανοποιητικά.

Ἀπασαι αἱ προσπάθειαι αὗται, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν καταβαλλομέ-

νην τοιαύτην διὰ τὴν ἀνύφωσιν τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνωτέρων στελεχῶν τῆς οἰκονομίας, τῶν λεγομένων cadres, δίδουν τὸ μέτρον τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν τὸ Κράτος ἔχει προσδώσει εἰς ἅπαντα τὰ προβλήματα ταῦτα.

Μὲ ὅλα τὰ κατάλληλα μέσα καὶ δι' ὄλων τῶν καταβαλλομένων προσπαθειῶν ἡ Γαλλικὴ Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως ὑπηρετεῖ σοβαρῶς τὴν πολιτικὴν τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως, ὑπηρετεῖ ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς ἅπαντας τοὺς κρατικούς σκοπούς, τὴν προαγωγὴν τῆς γενικῆς εὐημερίας.

Ἐπέμεινα ἰδιαίτερος ἐπὶ τῆς ὁργανώσεως τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, διότι εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν τομέα ἡ παρ' ἡμῖν ὁργάνωσις χωλαίνει **οὐσιωδέστατα**, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὅτι ἐλλείπει τοιαύτη παντελῶς.

Εἰς τὴν γενομένην ἔκθεσιν τῶν γαλλικῶν πραγμάτων σκοπῶς ἄφησα ὡς τελευταῖον σημεῖον τὸ τί πράττει ἡ χώρα αὕτη δι' ἐκείνους τῶν ἀνέργων οἱ ὁποῖοι, παρὰ τὰς προσπάθειάς τῆς Ὑπηρεσίας, δὲν ἐξευρίσκουν ἔργασίαν.

Ἡ Γαλλία, ἐκ τῶν μεγάλων πλουσίων χωρῶν, μὲ ἀνύπαρκτον σχεδὸν ποσοστὸν ἀνεργίας, δὲν αἰσθάνεται καθυστερημένη μὴ διαθέτουσα ἀσφάλειαν ἀνεργίας ἀλλὰ πρόνοιαν ἀνεργίας, Assistance Chômage. Οἱ κανόνες τῆς προνοίας ταύτης πλησιάζουν ἐν πολλοῖς μὲ τὰς γνωστὰς εἰς ἡμᾶς ἀρχάς τῆς ἀσφαλίσεως ἀνεργίας ἀλλὰ μὲ τοῦτο κυρίως τὸ χαρακτηριστικόν: "Ὅτι προϋπόθεσις τῆς χορηγήσεως τοῦ βοηθήματος ἀνεργίας εἶναι, ἐκτὸς βεβαίως τῆς ἀπολύτως τοῦ μισθωτοῦ, ἡ κατόπιν ἐρεῦνης τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνέργου διαπίστωσις ὅτι οὗτος δὲν κέκτηται ἐξ οἰασδήποτε πηγῆς περιουσίας ἢ ἐργασίας ἑτέρου μέλους τῆς οἰκογενείας του, εἰσοδήματα ἀνώτερα ἐνὸς ὄρισμένου ἐπιπέδου.

Ἐξ ἀντιθέτου, δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι, ἐὰν συντρέχουν ἅπασαι αἱ προϋποθέσεις, τὸ βοήθημα χορηγεῖται ἄνευ περιορισμένης χρονικῆς διαρκείας, ἐπερχομένης αὐτομάτως ἐκ τοῦ νόμου ἐκπτώσεως τούτου κατὰ ποσοστὸν 20% μετὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἐπιδοτήσεως καὶ κατὰ 10% μεθ' ἕκαστον ἐπόμενον ἔτος.

Εἶναι περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν προβλέπεται χορηγήσις βοηθημάτων δι' ἐποχικὴν ἀνεργίαν, ἐκτὸς ἐὰν αὕτη ἐκδηλωθῇ κατὰ τὴν περίοδον τῆς συνήθους ἐργασίας τοῦ ἐποχικοῦ ἐπαγγέλματος, ὡς παρ' ἡμῖν ἡ ἀνάλογος ὑγῆς ἀρχὴ τοῦ Ν. Δ. 2698/53, ἀποκλειομένης τῆς χορηγήσεως βοηθημάτων διὰ τὰς λεγομένας νεκρὰς περιόδους.

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι σύστημα προνοίας ἀνεργίας ὑπονοεῖ ἀνυπαρξίαν εἰσφορῶν ἐκ μέρους τῶν ἠσφαλισμένων καὶ τῶν ἐργοδοτῶν, τοῦ βάρους τῆς προνοίας ταύτης ἐπιπίπτοντος ἐξ ὁλοκλήρου ἐπὶ τοῦ Κράτους.

Ἐτέρα καινοτομία τοῦ Γαλλικοῦ συστήματος εἶναι ὅτι, ὑπὸ ὄρισμένας προϋποθέσεις, προβλέπεται ἡ χορηγήσις εἰς τοὺς μισθωτοὺς τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων βοηθημάτων διὰ **μερικὴν** ἀνεργίαν. Τὸ ἰδιάζον ἐνταῦθα εἶναι ὅτι, ἵνα τύχη βοήθηματος μερικῆς ἀνεργίας ὁ μισθωτός, δὲν πρέπει

νά ἀπολυθῆ τῆς ἐργασίας του, ἀλλὰ νά ὑφίσταται ἀπώλεια τοῦ μισθοῦ ἐπί τι περιορισμένον χρονικόν διάστημα δι' ἀντικειμενικούς λόγους, ρητῶς ἀναφερομένους ἐν τῷ νόμῳ· π.χ. παῦσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως δι' ἔλλειψιν πρώτων ὑλῶν καί καυσίμων, διακοπᾶς ρεύματος, περιορισμούς τῶν ὠρῶν ἐργασίας λόγω καταστροφῶν. Ἡ ἀνωτάτη διάρκεια ἐπιδοτήσεως δὲν ὑπερβαίνει τὰς 28 ἡμέρας κατὰ ἑξάμηνον.

Βεβαίως, κατὰ τοῦ συστήματος προνοίας συχνάκις ὑψοῦνται φωναί ἐπιδιώκουσαι τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ δι' ἀσφαλίσεως ἀνεργίας, ὁπότε, ὡς γνωστόν, αὐτομάτως καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνέργου λειτουργεῖ ἡ διαδικασία τῆς χορηγήσεως τῶν ἐπιδομάτων.

Πάντως, φρονοῦμεν ὅτι δὲν δύναται σοβαρῶς νά ἐπικριθῆ ἡ Γαλλικὴ Πολιτεία διότι ἔχει στρέψει ἀμέριστον τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὴν ρίζαν τοῦ προβλήματος, τὴν ἀρτίαν καὶ πλήρη ὀργάνωσιν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, ἡ ὁποία προσπαθεῖ νά θεραπεύσῃ τὴν νόσον καὶ οὐχὶ ἀπλῶς νά ἀνακουφίσῃ τὰ συμπτώματα ταύτης, χωρὶς νά ἀφήνῃ ἀμοίρους στοιχειώδους προκουφίσας ἐκείνους οἱ ὅποιοι πραγματικῶς ἔχουν ἀνάγκην ταύτης. Ἐνταῦθα πρέπει νά σημειώσωμεν ὅτι τὸ βοήθημα ἀνεργίας κυμαινόμενον μεταξὺ 5—10 χιλ. φράγκ. μηνιαίως ἀποτελεῖ ποσοστὸν 25—40% τοῦ ἡμερομισθίου τοῦ ἀνεργικοῦ ἐργάτου. Ἡ παρεχομένη προστασία ἐπομένως εἶναι τόσον χαμηλὴ ὥστε πάντοτε ὑφίσταται παρὰ τῷ ἀνέργῳ τὸ κίνητρον ὅπως ἐξεύρῃ νέαν ἀπασχόλησιν.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη δι' ὀλίγων τὰ τοῦ Βελγίου.

Τὸ Βέλγιον, ὡς γνωστόν, ἔχει τοιαύτην βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν ὥστε σχεδὸν τὰ 80% τοῦ παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰ ὑπόλοιπα μόνον κατανέμονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα.

Μέγα ποσοστὸν τῆς παραγωγῆς διοχετεύεται εἰς τὸ ἔξωτερικόν, ὑπολογιζομένου ὅτι εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἡ ἀξία τῶν ἐξαγωγῶν ἀντιπροσωπεύει κατὰ πλεόν τοῦ 30%.

Ἐκ παρατιθεμένων εἰς προσφάτως δημοσιευθεῖσαν σχετικὴν μελέτην μου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπασχόλησις καὶ Ἀνεργία ἐν Βελγίῳ» στατιστικῶν στοιχείων, προκύπτει ὅτι, ἀντιθέτως μὲ ὅ,τι συμβαίνει ἐν Γαλλίᾳ, εἰς τὸ Βέλγιον ὑφίσταται ἀρκετὰ ὑψηλὸν ποσοστὸν ἀνεργίας. Οἱ ἀνεργοὶ ὑπολογίζονται εἰς 250 000 περίπου. Ἡ κυριώτερα αἰτία τοῦ γεγονότος τούτου ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰς διακυμάνσεις τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας ταύτης καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν ἐξαγωγικῶν τῆς ἱκανοτήτων, λόγω τῆς ὑψηλῆς ἐπιούμου νομισματικῆς ἰσοτιμίας τοῦ βελγικοῦ φράγκου.

Εἶναι τοιαύτη ἡ σχέσις τοῦ ἐπιπέδου ἀπασχολήσεως τοῦ Βελγίου πρὸς τὸν ὄγκον τῶν διεθνῶν αὐτοῦ συναλλαγῶν, ὥστε εὐλόγως ἡ Βελγικὴ Κυβέρνησις, εἰς ἀπάντησίν τῆς εἰς ἐρωτηματολόγιον τῆς Γεν. Γραμ. τῶν Η.Ε., ἐδήλου ὅτι ἡ διατήρησις ὑψηλοῦ βαθμοῦ ἀπασχολήσεως εἰς χώραν βασικῶς

βιομηχανικήν καὶ ἐξαγωγικήν ὅπως τὸ Βέλγιον θὰ ἦτο **ἀδύνατος** ἄνευ τῆς ὑπάρξεως καὶ ἀναπτύξεως μεγάλων διεθνῶν συναλλαγῶν.

Ὁ περιορισμὸς τῶν ἐξαγωγῶν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀνεργίας διττῶς.

Εἴτε ἡ ἐλάττωσις τῆς ζήτησεως τῶν ἐξαγωγικῶν προϊόντων ἐπιφέρει μείωσιν τῆς παραγωγῆς εἰς τοὺς κλάδους οἱ ὅποιοι κυρίως ἐργάζονται διὰ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, εἴτε ἡ παραγωγή διατηρεῖται μὲν εἰς τὰ αὐτὰ ἐπίπεδα ἢ καὶ ἐνίοτε αὐξάνει, ἀλλ' ἵνα ἐπιτευχθῇ τοῦτο καὶ ἐξασφαλισθῇ ἡ συναγωνιστικὴ ἰκανότης ἐν τῇ διεθνῇ ἀγορᾷ λαμβάνονται σοβαρότατα μέτρα περιορισμοῦ τοῦ κόστους τοῦ προϊόντος, καὶ ἐπομένως καὶ τῶν εἰς προσωπικὸν δαπανῶν, διὰ τῆς ὀρθολογικωτέρας ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς.

Ἐναντι τοῦ ἀνησυχητικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀνεργίας, τὸ Κράτος ἔλαβεν ἀπ' ἐνὸς μὲν σειρὰν οἰκονομικῶν καὶ δημοσιονομικῶν μέτρων πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως, περιορισμὸν τῆς ἀνεργίας καὶ αὐξήσιν τῆς ἀπασχολήσεως, καὶ ἀπ' ἑτέρου σειρὰν διοικητικῶν ὀργανωτικῶν μέτρων διὰ τὴν ἀρτίαν ὀργανώσιν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως.

Ἡ Ὑπηρεσία αὕτη καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, ἐντασσομένη εἰς τὸ σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ Κοινων. Προνοίας.

Δύο εἶναι οἱ βασικοὶ φορεῖς αὐτῆς :

1) Ἡ Διεύθυνσις Ἀπασχολήσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἅπλως ἓνα πυρῆνα ἐπιτελικῆς ὑπηρεσίας, καὶ

2) Ὁ Ἐθνικὸς Ὄργανισμὸς Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀνεργίας, ὅστις εἶναι ἡ κυρίως ἐκτελεστικὴ ὑπηρεσία, ὀργανωμένη κατὰ τὸ σύστημα τῶν τοπικῶν καὶ περιφερειακῶν γραφείων. Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου ὑπερβαίνει τοὺς 2500 ὑπαλλήλους, τὸ δὲ ποιοτικὸν ἐπίπεδον αὐτῶν εἶναι ἕξιαν ὑψηλόν.

Ἡ Ὑπηρεσία εἶναι ὀργανωμένη ὀρθολογικῶς καὶ ἐργάζεται κατὰ τὰς αὐτὰς διεθνῶς ἀνεγνωρισμένας ἀρχὰς προσηρμοσμένας πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας βελγικὰς συνθήκας.

Ἡτοι, ἡ ἐγγραφή τῶν ἀνέργων, τῶν προσφερομένων θέσεων καὶ ἡ τίθησις τῶν σχετικῶν πινακίδων γίνεται κατὰ ἐπαγγέλματα, γεγονός τὸ ὁποῖον διευκολύνει τὴν προσέγγισιν τῆς προσφορᾶς πρὸς τὴν ζήτησιν καὶ τὴν ἐπιλογὴν τῶν καταλλήλων προσώπων. Ὁ συμφηφισμὸς ἐνεργεῖται ὄχι μόνον ἐπὶ ἐθνικοῦ πεδίου ἀλλὰ καὶ ἐπὶ διεθνοῦς τοιοῦτου, μεταξὺ τῶν χωρῶν τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Σύμφωνον Βρυξελλῶν (Ἀγγλίας, Γαλλίας, Βελγίου, Ὀλλανδίας, Λουξεμβούργου), προβλεπομένης τῆς δυνατότητος πληρώσεως τυχόν κενῆς θέσεως εἰς τινα χώραν, διὰ τῶν εἰς τὰς λοιπὰς χώρας διαθέσιμων πρὸς ἐργασίαν προσώπων. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι πλείστοι Βέλγοι ἐργάζονται εἰς τὰς παραμεθορίους χώρας, λ.χ. περὶ τοὺς 50 000 εἰς τὴν Γαλιαν καὶ περὶ τοὺς 8 000 εἰς τὴν Ὀλλανδίαν.

Μεγάλη σημασία αποδίδεται εις τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν συντονισμόν τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς Ὑπηρεσίας ἐπαγγελματικῆς ἀναπροσαρμογῆς καὶ μετεκπαιδεύσεως τῶν ἐργαζομένων. Τὸ πρόγραμμα τούτων ἐκπονεῖται κατόπιν τῶν δεδομένων ἅτινα προκύπτουν ἐκ τῆς στατιστικῆς παρακολουθήσεως τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ὁ Ἐθνικὸς Ὄργανισμὸς Ἀπασχολήσεως καὶ Ἀνεργίας ἐκπληροῖ μὲ σοβαρότητα τὴν ἀποστολὴν του καὶ ἔχει ἐπισύρει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἐπιτυγχανομένων μέσῳ τῶν Ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ τοποθετήσεων (ὕπερ τὰς 20 000 τοποθετήσεις μηνιαίως).

Ἡ Πολιτεία ἔχει ἀναγνωρῆσει τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον τῶν παρὰ τοῦ Ὄργανισμοῦ προσφερομένων ὑπηρεσιῶν, δοθέντος ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι αὐτοῦ μετέχουν εἰς ὅλας τὰς Ἐπιτροπὰς τὰς ἀσχολουμένας μὲ τὴν διαχείρισιν τῶν οικονομικῶν θεμάτων, ὡς λ.χ. Ἐπιτροπὴ τῆς Βενελυξ, Συντονιστικὴ Οἰκονομικὴ ἢ Ἐπιτροπὴ, Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν μισθῶν, Ἀνώτατον Συμβούλιον Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Βελγικὴ Ὑπηρεσία διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος κλπ.

Ὡς ἰδιαιτέως ἐνδιαφέροντα σημεῖα ἀφορῶντα τὸ Βέλγιον θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἀναφέρω τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἡ βελγικὴ οἰκονομία εἶναι τόσοσιν πλουσία καὶ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον εἶναι τόσοσιν ὑψηλόν, ὥστε τὸ Κράτος μεταπολεμικῶς ἔκρινεν ὅτι ἡδύνατο ἀνέτως νὰ φέρῃ τὰς κοινωνικὰς δαπάνας τῆς ἀσφαλίσεως ἀνεργίας καὶ ἐχώρησεν εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ πρότερον ὑφισταμένου συστήματος προαιρετικῆς ἀσφαλίσεως δι' ὑποχρεωτικοῦ τοιοῦτου.

β) Τὸ ὑψηλὸν οὗτὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὸ γεγονὸς νὰ ὑφίσταται ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα καὶ ὁμως, παρὰ τὴν προαναφερθεῖσαν ὑψηλὴν ἀνεργίαν, νὰ μὴ προσέρχονται Βέλγοι εἰς τὴν ἐπίπονον ταύτην ἐργασίαν, εἰς ἣν προσφεύγουσι πλεῖστοι ἀλλοδαποὶ ἐργάται καὶ ἰδίως Ἴταλοί.

γ) Ἐχει γίνῃ ἀντιληπτὸν ὅτι τὸ βάρος τῆς ἀσφαλίσεως ἀνεργίας δὲν πρέπει νὰ ἐπιπέτῃ εἰμὴ κατὰ τμῆμα μόνον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων (ἀνὰ ἓν τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν). Διὸ καὶ τὸ μέγιστον τμῆμα τῶν δαπανῶν τῆς ἀσφαλίσεως ἀνεργίας (τριπλάσιον τοῦ ἕξ εἰσφορῶν) καλύπτεται δι' ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους, θεωρουμένου ὅτι μόνον ἡ ὀργανωμένη ὁλόκληρῃ δύναται νὰ βαστάσῃ τὰς συνεπείας τῶν οικονομικῶν κρίσεων.

Πρὸς τοῦτο ἐγγράφεται ἐτησίως ἀνάλογος πίστωσις εἰς τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Κράτους.

δ) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας, παρατηροῦμεν εἰδικώτερον ὅτι τὸ ἐπίδομα ὑπολογίζεται εἰς 50% τοῦ κατωτάτου μισθοῦ τοῦ ἀνειδικεύτου ἐργάτου, ὅτι οἱ ἐπιδοτούμενοι ἄνεργοι ὑποχρεοῦνται εἰς καθ' ἡμέραν παρουσίαςιν καὶ ὅτι σύστημα αὐστηρῶν ἀστικῶν καὶ ποινικῶν κυρώσεων ἐξασφαλίζει κατὰ τὸ δυνατόν τὸν Ὄργανισμόν ἐκ τῶν καταδολιεύσεων.

Τὸ ἐπίδομα καταβάλλεται ἐφ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἡ ἀνεργία. Εἰς ὅσας περιπτώσεις ὅμως ἡ ἀνεργία παρατείνεται πέραν ὀρισμένου ὁρίου, ἡ ὑπηρεσία διεξάγει εἰδικὴν ἔρευναν πρὸς ἐξακριβώσιν ἐὰν ἡ ἀνεργία ὀφείλεται περισσότερο ἐν τὴν ἀδράνειαν τοῦ ἐνδιαφερομένου, ὁπότε προβλέπεται ἡ δυνατότης διακοπῆς τῆς ἐπιδοτήσεως. Ἡ διάρκεια τῆς ἐπιδοτήσεως περιορίσθη προσφάτως διὰ τὰς ἐγγάμους γυναῖκας, πρὸς περιστολὴν τυχόν καταχρήσεων. Τὸ ἐπίδομα ἀνεργίας διακόπτεται ἅμα τῇ συμπληρώσει τῆς νομίμου ἡλικίας τῆς παρεχούσης δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως λόγῳ γήρατος.

Μετὰ τὰς συντόμους αὐτὰς ἐπισκοπήσεις τῶν προβλημάτων ὁργανώσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν Ἀπασχολήσεως εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας, δυνάμεθα νῦν νὰ προβῶμεν εἰς τρεῖς βασικὰ διαπιστώσεις:

1. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας δὲν ὑφίστανται τὰ μονοπώλια ἐργασίας, γνωστὰ παρ' ἡμῖν ὡς κλειστὰ ἢ κατοχυρωμένα ἐπαγγέλματα, ἢ ὑπαρξίς τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ ἀσκήσῃ δυσμενεῖς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως. Βεβαίως καὶ αὐτόθι προβλέπονται τὰ διὰ λόγους δημοσίας τάξεως ἀπαιτούμενα οὐσιαστικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα διὰ τὴν ἀσκήσιν ἐπαγγέλματός τινος, ὡς ἄδεια φαρμακοποιῦ, ἱατροῦ κλπ.

2. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐκθέσεως διεπιστώσαμεν ὅτι ἡ ὑφὴ τῆς ὁργανώσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν εἶναι διάφορος εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας. Ἡ Γαλλία ἔχει μίαν δημοσίαν Ὑπηρεσίαν μὲ ἀπλῶς ἐξωτερικὰς διακλαδώσεις, ἐνῶ τὸ Βέλγιον, ἐκτὸς τοῦ μικροῦ πυρήνος τῆς Δημοσίας Ὑπηρεσίας διὰ τὸν προγραμματισμὸν, ἔχει ὁργανώσει ἴδιον νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, ἀρμόδιον διὰ τὸ θέμα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ ἀνεργίας.

Ἡ διάφορος αὕτη ὁργάνωσις οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει. Ἐξ ἀντιθέτου, σημασίαν ἔχει τὸ γεγονός ὅτι εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας, παρὰ τὸ διάφορον σχῆμα ὁργανώσεως, ἔχει ἐξασφαλισθῆ ἡ ἀπόλυτος σύνδεσις καὶ ὁ συντονισμὸς τῶν Γ.Ε.Ε. μετὰ τῆς προνοίας, ἀσφαλίσσεως, ἀνεργίας.

Οὕτω, καὶ ἐν Γαλλίᾳ αἱ Ὑπηρεσίαι Προνοίας τῆς ἀνεργίας καὶ τὰ Γ.Ε.Ε. ἀποτελοῦν διαφόρους κλάδους *μιας* καὶ τῆς αὐτῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, καὶ εἰς τὸ Βέλγιον αἱ Ὑπηρεσίαι Ἀσφαλίσσεως Ἀνεργίας καὶ τὰ Γ.Ε.Ε. εἶναι ἐνσωματωμένα εἰς τὸ αὐτὸ νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου.

3. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας ἀποδίδεται ἡ δέουσα σημασία εἰς τὸν παράγοντα «ΑΝΘΡΩΠΟΣ» καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ.

Ὡς διεπιστώσαμεν προσωπικῶς, ἔχουν ληφθῆ ὑπὸ τῶν Ὑπηρεσιῶν τοιαῦτα κατάλληλα ὁργανωτικὰ καὶ ψυχολογικὰ μέτρα, ὑφίσταται τοιοῦτον ψυχολογικὸν κλίμα καὶ ἔχει δημιουργηθῆ τοιαύτη ἀτμόσφαιρα ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ κατανοήσεως, ὥστε οἱ ἀναζητοῦντες ἐργασίαν ἀνεργοὶ νὰ αἰσθάνωνται ὅτι δὲν εἶναι ἀπλῶς ΜΟΝΑΔΕΣ, ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΕΡΓΩΝ, ἀλλ' ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΟΝΤΑ ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΝΤΑ ΤΟ ΠΡΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ.

Τὸ θέμα ἡμῶν ἀφορᾷ βεβαίως τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον. Θὰ ἦτο ὅμως ἀσυγχώρητος παράλειψις ἐὰν, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον, δὲν ἀνεφέρομεν

ὅσα κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν θεωροῦμεν ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τούτου καὶ εἰς τὴν χώραν μας. Καὶ εἶναι εἰς ὅλους γνωστὸν ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας ἐμφανίζεται παρ' ἡμῖν δεύτατον, οὐδόλως δὲ ἡ μεταναστευτικὴ πολιτικὴ θὰ ἀπετέλει ἐθνικὴν πανάκειαν. Ἡ δεύτης αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν μεγάλην δυσαναλογίαν παραγωγικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τοὺς πλουτοπαραγωγικοὺς πόρους τῆς χώρας.

Ἡ δυσαναλογία αὕτη ἐκδηλοῦται, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν ἐκτεταμένης ἀνεργίας μεταξύ τῶν μισθωτῶν τῶν ἀστικῶν Κέντρων, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν ἐντόνου ὑποαπασχολήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ μας πληθυσμοῦ, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν ἐπίσης ἐντόνου ἐπαγγελματικοῦ πληθωρισμοῦ εἰς τὰ μεσολαβητικὰ ἐπαγγέλματα. Τὸ πρόβλημα βεβαίως πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ καθαρῶς οικονομικὰ μέτρα καὶ εἰς τοῦτο ἀποβλέπει τὸ κυβερνητικὸν οικονομικὸν πρόγραμμα τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας.

Ἐκ παραλλήλου ὅμως ἡ ἀνάγκη λήψεως διοικητικῶν - ὀργανωτικῶν μέτρων ὀργανώσεως τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως ἔχει πρὸ πολλοῦ καταστῆ καὶ παρ' ἡμῖν πλέον ἢ ἐκδηλός.

Τοῦτο δὲ διότι παρ' ἡμῖν :

α) Ἐκτὸς ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ συναντωμένων αἰτίων τῆς ἀνεργίας τριβῆς ἢ ὑπαρξίς μιᾶς συνεχῶς κινουμένης μάξης μεταξύ ὑπαίθρου καὶ ἀστικῶν κέντρων πολλαπλασιάζει τὰς δυσχερείας τοῦ προβλήματος.

β) Ἡ παντελής ἔλλειψις τῆς ὀργανώσεως τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως φθάνει μέχρι τοῦ σημείου ὥστε οὐδεμία ὑπηρεσία εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσδιορίσῃ μετ' ἀκριβείας τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνέργων.

Ἐνταῦθα ἀρκεῖ νὰ ἀντιπαρατάξωμεν εἰς τοὺς 2500 ὑπαλλήλους τοῦ Βελγίου καὶ εἰς τοὺς 3500 ὑπαλλήλους τῆς Γαλλίας τοὺς 40 περίπου ὑπαλλήλους, καὶ μάλιστα κατὰ κανόνα ἀπλοῦς γραφεῖς, τῶν ἰδικῶν μας ΓΕΕ, διὰ νὰ κατανοηθῇ ὁ βαθμὸς ὀργανώσεως καὶ ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ἀποδίδομεν εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο.

Ὅπως ἀρκεῖ νὰ ἀναμνησθῶμεν ὅσα εἶπομεν ἀνωτέρω περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα παρέχει ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, διὰ νὰ γίνῃ ἀμέσως ἀντιληπτὸν πόσον ἡ ἔλλειψις τῆς γνώσεως ταύτης ἐμποδίζει τὴν χάραξιν ὀρθῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως.

γ) Διότι, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν ἀπολύτως ἀτροφικὴν ὀργάνωσιν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, ἡ παρ' ἡμῖν ἀσφάλις ἀνεργίας, ἀσκηθεῖσα μονοπλευρῶς καὶ μὴ συντονισθεῖσα μὲ ἀνάλογον ὀργάνωσιν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, ἀπεδείχθη καταστρεπτικὴ—λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς εὐκοπίας μεθ' ἧς ἐχειρίσθη σοβαρότατα θέματα ὡς τὸ τῆς ἐποχικῆς ἀνεργίας—καταστρεπτικὴ ὄχι μόνον διὰ τὰ εἰδικώτερα συμφέροντα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, μετὰ τῆς ὁποίας τόσον ἀβασανίστως ἐπραγματοποιήθη ἡ συγχώνευσις τοῦ τέως Ταμελοῦ Ἀνεργίας, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὰ τὰ γενικώτερα ἀκόμη συμφέροντα.

Τὸ περίεργον ἐν προκειμένῳ εἶναι ὅτι ἡ ἀνυπαρξία τῆς ὀργανώσεως τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχετικῶν μὲ αὐτὴν νομοθετημάτων, καθ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι πληθωρική παρ' ἡμῖν ἡ ἱστορία τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰ ΓΕΕ νόμων.

Ἀλλὰ πρέπει πλέον νὰ κατανοηθῇ ὅτι παρ' ἡμῖν τὰ προβλήματα καὶ αἱ μεγάλοι οἰκονομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι δὲν θεραπεύονται διὰ τῆς ἀπλῆς ψηφίσεως ἐνὸς ἀρτίου ἔστω νομοθετικοῦ μέτρου.

Χρειαζεται κατὶ πλέον αὐτοῦ. Χρειαζεται σοβαρότης καὶ ἀποφασιστικότης, ὥστε εἰς τὸ ἄψυχον κείμενον ἐνὸς ψηφισθέντος νόμου νὰ μεταδίδεται ζωογόνος πνοή, διὰ τῆς καταλλήλου ὀργανώσεως τῆς ἐνδεικνυομένης ὑπηρεσίας.

Ἡ διεθὴς πείρα καὶ αἱ εἰδικαὶ ἑλληνικαὶ συνθήκαι προδιαγράφουν τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας δεόν νὰ ἀκολουθήσῃ μία ἀρτίως ὀργανουμένη καὶ καταλλήλως ἐξοπλιζομένη εἰς ἔμψυχον καὶ ἄψυχον ὕλικόν Ὑπηρεσία Ἀπασχολήσεως, μὲ ὅλους τοὺς κλάδους αὐτῆς, τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν μετεκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἀναπήρων, θέματα ἅτινα διὰ πρώτην ἐν πάσῃ περιπτώσει φορὰν ἀντεμετωπίσθησαν διὰ τοῦ Ν.Δ. 2656/53.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὴν φορὰν αὐτὴν εἶναι ἀποφασιστικὴ ἢ διάθεσις τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας οὐ μόνον νὰ προβῇ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ ἐτοιμασθέντος ἤδη νέου σχετικοῦ νομοσχεδίου ἐπὶ τῆς ἀνεργίας ἀλλὰ καὶ νὰ χωρήσῃ εἰς τὴν ὀργάνωσιν μίας ἀρτίας Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως.

Αἱ μέχρι τοῦδε προσπάθειαι μᾶς ἀπέβλεπον μόνον εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀνέργων, τὴν ἀσφάλισιν ἀνεργίας, ἐνῶ εἴχομεν παραμελήσει τελείως τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀπασχολήσεως, θεωροῦντες φάνεται ταύτην ὡς ἄχρηστον βάρος. Ἀντιθέτως, ἡ λογικὴ ὑπαγορεύει νὰ ἀντιστρέψωμεν τὸν κανόνα καὶ κυρίως νὰ ὀργανώσωμεν οἰκονομικῶς καὶ διοικητικῶς τὴν προσπάθειαν ἐξουρέσεως ἐργασίας εἰς τὸν ἀνεργον, καὶ ἐπικουρικῶς καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ τῆς προσπάθειας ταύτης νὰ εἴμεθα βεβαίως προπαρασκευασμένοι ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ νὰ βοηθήσωμεν αὐτόν!

Πρέπει ἐπομένως νὰ μεταβάλωμεν τὸν ροῦν τῶν σκέψεών μας, τῶν ἰδεῶν μας, τῶν ἐνεργειῶν μας.

Ὅπως ἔλεγεν ὁ Keynes, «ἐπιβάλλεται ὁ ἀγὼν διαφυγῆς ἀπὸ τοὺς τρόπους σκέψεως καὶ ἐκφράσεως μὲ τοὺς ὁποίους ἐσυνηθίσαμεν. Αἱ ἰδέαι εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπλᾶι. Ἡ δυσχέρεια εὐρίσκειται ὄχι εἰς τὰς νέας ἰδέας, ἀλλὰ εἰς τὴν διαφυγὴν ἀπὸ τὰς παλαιάς».

Τὸ πρᾶγμα ὁμως δὲν εἶναι ἀπλοῦν, αἱ δυσχέρεια, οἰκονομικαὶ, τεχνικαὶ καὶ ψυχολογικαὶ εἶναι μεγάλαι, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ ὁ ἀγὼν ἀποκτᾷ περισσσότερον ἐνδιαφέρον καὶ περιεχόμενον καὶ πρέπει νὰ διεξαχθῇ μὲ περισσσότεραν πίστιν, ἐπιμονὴν καὶ ἀποφασιστικότητα.

Χάρη σὲ μιὰ μετεκπαίδευση τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας, εἶχα τὴν εὐκαιρία σ' ἓνα διάστημα ἕξι μηνῶν νὰ μελετήσω καὶ νὰ παρακολουθήσω τὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς Γαλλικῆς Ἐργατικῆς Νομοθεσίας στὴ γαλλικὴ πρωτεύουσα καὶ στὴ Λίλλη, ποὺ θεωρεῖται μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες εὐρωπαϊκὲς πόλεις τῆς βιομηχανικῆς Ὑφαντουργίας.

Ἄν καὶ οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Γαλλία εἶναι πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ γεωγραφικὴ, οἰκονομικὴ καὶ δημογραφικὴ ἀποψη, καθὼς καὶ οἱ κλιματολογικὲς συνθήκες καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν ἀνθρώπων, ἐν τούτοις εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἡ μετεκπαίδευσί μου αὐτὴ ὄχι μόνον μοῦ ἔδωσε ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντες πληροφορίες καὶ στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ βαθύτατη ἐντύπωση ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς γαλλικῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας κατὰ τὴν τελευταία πενητηκονταετία.

Ὅσοδήποτε δύσκολη καὶ ἂν φαίνεται ἡ σύγκριση τῶν νομοθεσιῶν τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν, ἐν τούτοις εἶναι ὠφέλιμη, γιατί καὶ ἂν ἀκόμη φθίσῃ κανεὶς στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς δύο νομοθεσίαι εἶναι ἀνώτερη ἀπ' τὴν ἄλλη στὸ σύνολό της, μπορούμε ἀναμφισβήτητα ἀπ' τὴ ποιοτικὴ αὐτὴ διαφορὰ νὰ ἀντλήσουμε σημεῖα ἐνδιαφέροντα καθὼς καὶ νὰ ἐμπνευσθοῦμε γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὴν προσπάθεια τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν καὶ ὄρων ἐργασίας καὶ τὴν ἐπεξεργασία κανόνων ἐργατικοῦ καὶ κοινωνικοῦ δικαίου, μὲ βῆμα σταθερὸ πρὸς τὴν πρόοδο.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω τὴ βαθιὰ μου εὐγνωμοσύνη κατὰ πρῶτο λόγο πρὸς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὴ Διεύθυνση Τεχνικῆς Βοηθείας καθὼς καὶ πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας τῆς Γαλλίας, γιὰ τὴ στοργὴ μὲ τὴν ὁποία μὲ περιέβαλαν, ὡς ἐπίσης καὶ γιὰ τὶς παρασχεθεῖσες διευκολύνσεις κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ παραμονῆς μου. Θὰ ἦταν ἐπίσης παράλειψη ἂν δὲν ἀπηύθυνα θερμὰ εὐχαριστίαι πρὸς τὸν ἐκπρόσωπο τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας κ. Μαζαράκη, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν λαμπρὴ ἰδέα νὰ ἐμφανίσῃ σ' ἓνα κύκλο διαλέξεων τοὺς μετεκπαιδευθέντας μὲ πρωτοβουλία τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας, καὶ πρὸς τὴ Διεύθυνση τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν καὶ τὴν ἀρμόδια Ἐπιτροπὴ Καθηγητῶν οἱ ὁποῖοι μὲ ἐνθουσιασμό ἀνέλαβαν τὴ διοργάνωση τοῦ «Δεκαήμερου Σπουδῶν Κοινωνικῆς Πολιτικῆς». Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἔχει ἰδιαιτέρως ἀξία, γιατί δὲν ἀφορᾷ τὴ προβολὴ μόνον ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι κατὰ κάποιον τρόπο ὑποτίθεται ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὴν ἀποστολή τους, ἀλλὰ γιατί κυρίως περιλαμβάνει τὸ πνεῦμα τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ὅσων ἐδιδάχθησαν καὶ παρακολούθησαν οἱ με-

τεκπαιδευθέντες, σὲ χώρες περισσότερο προηγμένες στὸ πεδίο τῆς ἐργατικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς. Ἐν καὶ τὸ θέμα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν περιλαμβάνεται στὸ πρόγραμμα τῶν μελετῶν μου—ὡς γνωστόν τὸ θέμα τοῦτο στὴ Γαλλία ὑπάγεται στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας—ἐν τούτοις τὸ διάλεξα ὡς θέμα τῆς ἀποφινῆς μου διαλέξεως, γιατί μετὰ τὴ δημοσίευσή τοῦ Νόμου 2656]53 «περὶ ὀργανώσεως καὶ ἐλέγχου ἀγορᾶς ἐργασίας» καθιεροῦται καὶ στὴν Ἑλλάδα, στὰ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας, ὁ ἐργατικός ἐπαγγελματικός προσανατολισμός, ὥστε ἡ ἀποφινὴ μας ἔρευνα τοῦ θέματος νὰ θεωρηθῆ ἕνας χαιρετισμὸς πρὸς μὴ καλὴ ἀρχή. Ἄς εὐχρηθούμε ὅλοι μας ἡ ἀρχὴ αὐτὴ νὰ μὴ μείνῃ στὰ χαρτὰ ἀλλὰ νὰ ἀναπτυχθῆ καὶ νὰ γίνῃ συνείδησις σὲ κάθε ἐργαζόμενο, ἂν θέλῃ νὰ βρῆ τὸ σωστὸ δρόμο στὴ δουλειά του, καὶ σὶ τὴ χώρα μας ἂν θέλῃ νὰ προοδεύσῃ τεχνικὰ καὶ οἰκονομικὰ.

Ἡ μετὰ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον ἐπιδιωχθεῖσα βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις τῶν Κρατῶν, κατόπιν τῶν συνεχῶν τεχνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, ἐπέβαλε μοιραίως καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς δημιουργίας ἐιδικευμένων ἐργατῶν. Ἡ πρόοδος τῆς τεχνικῆς στὴ βιομηχανία ἄλλαξε ἐκ βάθρων τὴ διάρθρωση τῶν οἰκονομικῶν τῶν Κρατῶν. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας κρίνεται ἀπαραίτητη προϋπόθεσις γιὰ τὴν ἀπόδοσις καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ συναγωνισμοῦ. Τὰ πλέον προηγμένα βιομηχανικῶς κράτη αἰσθάνθησαν εὐθύς ἀμέσως τὴν ἀνάγκη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ἀπ' ἐνὸς μὲν γιὰ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας, σύμφωνα μὲ τῆς ἱκανότητες τῶν ἀπασχολουμένων, καὶ ἀπ' ἑτέρου γιὰ νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ ἐπαγγελματικὴ κατεύθυνσίς τους, ἀνάλογα μὲ τὴς ἀνάγκες καὶ τὴς ἀπαιτήσεις τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ἡ κατὰ τὸ Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον «Διακήρυξις τῆς Φιλαδέλφειας» ἀπαιτεῖ νὰ καταρτίσονται τὰ Κράτη προγράμματα ἱκανὰ ὥστε νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ πλήρης ἀπασχόλησις τῶν ἐργαζομένων σ' ἐπαγγέλματα γιὰ τὰ ὅποια κατέχουν τὴς ψυχικῆς, πνευματικῆς καὶ σωματικῆς ἱκανότητες καθὼς καὶ τὴς ἀπαραίτητες γνώσεις. Κατὰ συνέπειαν, ἀπαραίτητη προϋπόθεσις γιὰ τὴν ὀρθολογικὴ ἀξιοποίησιν τῶν παραγωγικῶν πηγῶν καὶ τὴν ἐπιδιωκόμενην πλήρη ἀπασχόλησιν σὲ χρήσιμες δραστηριότητες εἶναι ἡ ἐπιτυχὴς ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος.

Στατιστικῶς εἶναι ἀποδεδειγμένο ὅτι ὁ κακὸς ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἀπασχολουμένων εἶναι ἡ κυρία αἰτία τῶν ἀτυχημάτων ἐργασίας, τοῦ χαμηλοῦ ἐπιπέδου παραγωγῆς, τῆς ἀνεπαρκείας ἐπαγγελματικοῦ ἠθους καθὼς καὶ τῆς καθυστερήσεως τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως. Ἄπ' ἠθους καθὼς καὶ τῆς καθυστερήσεως τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως. Ἄπ' ὀπουδῆποτε καὶ ἂν ἐπιδιώκεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, αὐτὸς σήμερον εἰσχωρεῖ σταθερὰ στὴν οἰκογένεια καὶ στὸ σχολεῖο, προσκαλεῖ σὲ συνεργασίαν τὴν ἰατρικὴν, ψυχιατρικὴν καὶ φυσιολογίαν, βρῖσκειται ἀπὸ ἀμεση σύνδεσιν μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὰ Γραφεῖα Ἀπασχολήσεως, καλεῖ σὲ συνεργασίαν τὴς Ὑψηλῆς κοινωνικῆς προνοίας, τὰ κοι-

νωνικά Ιδρύματα και όλους τους οργανισμούς κοινωνικής χρησιμότητας και ζητεί την κατανόηση και συνεργασία των εργοδοτών και εργαζομένων.

Για τους νέους, ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποτελεί αναμφισβήτητα τον άκρογωνιαίο λίθο της ζωής τους, γιατί η έκλογή του επαγγέλματος είναι το σημαντικότερο γεγονός της ζωής ενός ατόμου.

Το επάγγελμα δεν είναι μόνο τρόπος βιοπορισμού, αλλά αυτή αυτή η ζωή και το νόημά της, για τοῦτο και το επάγγελμα πρέπει να θεωρηται αποστολή και όχι καμιά άγχαρεία ή δουλεία, όπως εσήμαινε αρχικά σ' όλες τις γλώσσες, ως δηλωτικός για την εργασία όρος. Κάθε νέος θα ήθελε να είχε τη δυνατότητα να προσφύγη σε μια ύπηρεσία ή όποια θα τον βοηθούσε ώστε τα όνειρά του να μεταβληθούν στο μελλοντικό του επάγγελμα.

Στο παρελθόν, οι κοινωνικές αντιλήψεις για την εργασία και οι οικονομικές ανάγκες καθόριζαν το επάγγελμα του καθενός. Σήμερα, με την καθιέρωση και την επιμήκυνση του χρόνου της υποχρεωτικής στοιχειώδους μορφώσεως και την ανάπτυξη της επαγγελματικής εκπαίδεύσεως, ο επαγγελματικός προσανατολισμός όφείλει να αποτελέσει το συνδετικό κρίκο του σχολείου και της εργασίας—επαγγέλματος.

Στη χώρα μας, η πρώτη προσπάθεια τοποθετήσεως του ζητήματος της επαγγελματικής κατευθύνσεως έγινε το 1924, με τη δημοσίευση στο περιοδικό «Εργασία» μελέτης του Κυθηγητού κ. Γ. Σακελαρίου με τον τίτλο «Οδηγία εις έκλογήν επαγγέλματος». Έκτοτε πολλές μελέτες και άρθρα δημοσιεύθηκαν από ειδικούς στον τύπο και τα περιοδικά, όπου τονίζόταν η σημασία της επαγγελματικής κατευθύνσεως των νέων.

Οι μεμονωμένες αυτές προσπάθειες άρχισαν να παίρνουν συγκεκριμένη μορφή με την ίδρυση, κατά το 1939, από τον Καθηγητή κ. Σακελαρίου, στο Ψυχολογικό εργαστήριο της Θεσσαλονίκης, ειδικού Τμήματος οδηγίας της ελληνικής νεότητος στην έκλογή του άρμόζοντος επαγγέλματος.

Το ειδικό τοῦτο Τμήμα από το 1940 συνεχίζεται στο ψυχολογικό εργαστήριο της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επίσης πρό του πολέμου στη Σιβιτανίδειο Σχολή έγένετο προσπάθεια εφαρμογής του θεσμού του επαγγελματικού προσανατολισμού. Όλες όμως αυτές η πρωτοβουλίες, αξιόλογες και αξιέπαινες καθ' όλα, έμειναν στο στάδιο της προσπάθειας, και τοῦτο όφείλεται κυρίως στην έλλειψη κρατικής ένισχύσεως και ενδιαφέροντος.

Εὐτυχώς για πρώτη φορά το Β. Δ. της 13/3/1953, άρμοδιότητος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας, εισήγαγε τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό για μάθημα στο Διδασκαλείο της Μέσης Εκπαίδεύσεως, στη Μετεκπαίδευση του Πανεπιστημίου Πτυχιούχων Δημοδιδασκάλων, στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία καθώς και στη Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης, με σκοπό να αποκτήσει ο δημοδιδάσκαλος τις στοιχειώδεις γνώσεις περί επαγγελματικού προσανατολισμού, για να είναι σε θέση να διατυπώσει το ψυχογράφημα του άποφοίτου μαθητού, το όποιο ο νέος θα

παρουσίαση στην ύπηρεσία τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας.

Ἐπίσης, οἱ ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. 2656/1953 εἰσαχθέντες ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας νέοι θεσμοὶ «τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ» καὶ τῆς «ταχέας ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐργαζομένων» ἀποτελοῦν σημαντικὸ σταθμὸ στοὺς κοινωνικοὺς θεσμοὺς τῆς ἐν γένει κοινωνικῆς μας νομοθεσίας. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀπαραίτητη σύνδεση σχολείου καὶ γραφείου ἀποσχολήσεως, ὥστε μὲ τὸν καιρὸ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς νὰ γίνῃ ἡ φωτισμένη ὑπηρεσία τῆς ἀποσχολήσεως.

Ἡ ἐπιτυχία ὅμως τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν τεχνικὴ ἀριότητα τῶν σχετικῶν ὑπηρεσιῶν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν κατανόηση ποὺ θὰ τύχῃ ἀπ' ὅλες τὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες, τοὺς ἐργαζομένους, τοὺς ἐργοδότες καὶ τὶς ἐπαγγελματικὰς τοὺς Ὀργανώσεις.

Παράλληλα πρὸς τὶς προσπάθειες τῶν διαφόρων Κρατῶν γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, τὸ θέμα τοῦτο προκάλεσε καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν, ὅπως τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἑργασίας, μὲ τὴν ἴδρυση μόνιμης συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἐργαζομένη νεότητα τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, μὲ τὴν ἴδρυση τῆς Κοινωνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκονομικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ. Τὸ διεθνὲς ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ ἐκδηλώνεται σ' ὅλα σχεδὸν τὰ διεθνή συνέδρια καὶ τὶς συνδιασκέψεις τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἑργασίας ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ, τὴν τεχνικὴ ἐκπαίδευση, τὴν ἀνεργία καὶ τὰ γραφεῖα ἀποσχολήσεως, μὲ τὴν ἀναγραφή τοῦ θέματος αὐτοῦ μεταξὺ τῶν πρώτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Ὅγκωδες εἶναι οἱ δημοσιεύσεις στὸ θέμα αὐτὸ τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἑργασίας καὶ ἀποτελοῦν σπουδαῖο βοήθημα γιὰ τὶς χῶρες ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ ἀναλάβουν τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Λέγοντας ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ ἐννοοῦμε τὴν παρεχομένη βοήθεια σ' ἓνα ἄτομο γιὰ τὴν ἐκλογὴ ἢ ἀλλαγὴ ἐπαγγέλματος. Ἡ ἐκλογὴ πρέπει νὰ στηρίζεται πάνω στὴν ἐλεύθερη βούληση καὶ στὶς ἱκανότητες τοῦ ἐνδιαφερομένου καθὼς καὶ στὶς ἀνάγκες τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας καὶ ἡ βοήθεια παρέχεται μὲ βάση ὠρισμένα ἐπιστημονικά, τεχνικά καὶ πρακτικὰ μέσα. Κατὰ συνέπεια, βασικὴ ἀρχὴ τῆς θεμελιώσεως τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλεύθερης ἐκλογῆς τοῦ ἐπαγγέλματος ἀπὸ τὸν ἐνδιαφερόμενο.

Γεγονὸς εἶναι πὼς οἱ ἀρχὲς καὶ οἱ μέθοδοι πάνω στὶς ὁποῖες στηρίζεται ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς διαφέρουν ἀπὸ χώρα σὲ χώρα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τοῦ εἰδικοῦ χαρακτῆρα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, τῆς ποικιλίας τῆς καταγωγῆς του, τοῦ τρόπου ὀργανώσεώς του στὶς διάφορες χῶρες, τῆς ταχύτητας τῆς ἀναπτύ-

ξεώς του και της ποικίλης σχέσεώς του με την οικονομική και πολιτική κατάσταση κάθε Κράτους.

Προϋπόθεση για την επιτυχία του είναι η αρχή της συνεργασίας του σχολείου, όπου βέβαια υπάρχει σχετικός επαγγελματικός προσανατολισμός, με όλα τα ιδρύματα που ασχολούνται με το παιδί και με τα γραφεία απασχολήσεως.

Ποια όμως είναι τα **βασικά στοιχεία του επαγγελματικού προσανατολισμού** ;

Το πρώτο βασικό στοιχείο είναι η γνώση της προσωπικότητας του ατόμου (ώριμου, εφήβου ή παιδιού), η όποια περιλαμβάνει :

— Τη βιολογική γνώση

— Τὴν ἔρευνα τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως καὶ

— Τη σχετική ἔρευνα για τὴ γνώση τοῦ συναισθηματικοῦ κόσμου τοῦ ὑποκειμένου.

Με τὰ χρησιμοποιούμενα ἐπιστημονικὰ μέσα ἐρεῦνης ἀπὸ τὰ κέντρα προσανατολισμοῦ εἶναι δυνατόν νὰ καταρτίσουμε τὸ ψυχολόγημα τοῦ ατόμου, σὲ τρόπο ὥστε νὰ ἀποκαλύψουμε μέχρις ἐνὸς βαθμοῦ αὐτὸ πὸν λέμε προσωπικὲς ἱκανότητες καὶ νὰ τὶς κατευθύνουμε σύμφωνα με τὴ βούλησή του καὶ τὶς κλίσεις του σὲ μιὰ καθορισμένη ἐπαγγελματικὴ δραστηριότητα. Δεύτερο βασικὸ στοιχείο εἶναι ἡ γνώση τῆς οικονομικῆς διαρθρώσεως ἐνὸς Κράτους, δηλαδή ἡ γνώση τῆς καταστάσεως τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας (πληθωρισμὸς ἢ ἔλλειψη ἐργατικῆς δυνάμεως στὸ α' ἢ β' ἐπάγγελμα ἢ σὲ ὁμάδα ἐπαγγεμάτων, μισθοὶ καὶ διακυμάνσεις αὐτῶν). Τρίτο βασικὸ στοιχείο εἶναι ἡ γνώση τοῦ τόπου ἐργασίας καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία ἐπιτυγχάνεται με τὴ μελέτη τῶν ἐπαγγεμάτων κατὰ τὴ συνεχῆ ἐξέλιξή τους, τὴ μελέτη τῆς μεθοδικῆς κατατάξεώς τους καὶ ἄλλα.

Ἐχοντας ὑπ' ὄψην ὅτι τὸ ἄτομο δὲν ἀναπτύσσεται σ' ἓνα κοινωνικὸ περιβάλλον κενὸ ἢ ἀφηρημένο, ἀλλὰ σὲ μιὰ κοινωνία πὸν ἔχει ἤδη μιὰ οικονομικὴ διάρθρωση καὶ πὸν ἔφθασε σ' ἓνα ὄρισμένο ἐπίπεδο τεχνικῆς ἐξέλιξεως, ὀφείλουμε πάντοτε νὰ ἐρευνῶμε τὸ **οἰκογενειακὸ περιβάλλον**, τὶς ἀπασχολήσεις τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του καὶ τὶς οικονομικὲς ἀπαιτήσεις ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἢ τοπικοῦ πεδίου.

Πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, ἂν καὶ ἀναπτύσσεται πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας, ἐν τούτοις ἐπιτρέπει στὸ ἄτομο, με τὸ ἐπάγγελμα πὸν θὰ διαλέξῃ, νὰ ἱκανοποιήσῃ τὶς ἱκανότητές του καὶ τὶς κλίσεις του.

Ἐπειδὴ ὁ τίτλος τῆς ἀποφινῆς μας ὁμιλίας εἶναι «ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἐργαζομένων» θὰ ἤθελα νὰ κάνω μιὰ μικρὴ διευκρίνιση στὸ σημεῖο αὐτό.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὰ περισσότερα Κράτη ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς ἐφαρμόζεται στὶς τελευταῖες τάξεις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ὅπου ὁ εἰδικὸς δάσκαλος, ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων ἀρχῶν καὶ μεθόδων,

θά χορηγήσει στὸν ἀπόφοιτο τὸ σχολικὸ ψυχογράφημα, στὸ ὁποῖο θὰ ἀναγράφονται αἱ διαπιστώσεις του γιὰ τὶς κλίσεις καὶ ἱκανότητες τοῦ παιδιοῦ καθὼς καὶ οἱ ἐνδείξεις τοῦ σχολιάτρου γιὰ τὴν πνευματικὴ, ψυχικὴ καὶ ὑγιεινὴ του κατάστασι.

Ἡ ἀσκησι τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ στὸ σχολεῖο ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος προ-προσανατολισμοῦ, γιὰτὶ ὁ κύριος προσανατολισμὸς ἀρχίζει μὲ τὴ παρουσίασι τοῦ νέου στὸ Γραφεῖο Ἀπασχολήσεως, προκειμένου νὰ ζητήσῃ ἐργασία.

Πολλὰ ὅμως Κράτη περιορίζονται στὴ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐπαγγ. προσανατολισμοῦ μόνο στὰ Γραφεῖα ἀπασχολήσεως καὶ ἄλλα μὲν σὲ ἐργαζομένους ἀδιακρίτως ἡλικίας, ἄλλα δὲ σ' ἐργαζομένους ὠρισμῆνης ἡλικίας, συνήθως μέχρι τοῦ 35 ἔτους τῆς ἡλικίας τους.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ θὰ μιλήσωμε πῶς κάτω. Ἡ διευκρίνισι αὐτὴ ἔγινε γιὰ δύο λόγους; πρῶτα γιὰ νὰ κατατοπίσωμε τοὺς ἀξιολύτους ἀκροατὰς ὅτι ἀπόψε θ' ἀσχοληθοῦμε κυρίως μὲ τὸν προσανατολισμὸ τῶν ἐργαζομένων καὶ δεῦτερο γιὰ νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψη τους ὅτι οἱ ἀρχές, αἱ μέθοδοι καὶ ἡ τεχνικὴ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἶναι σχεδὸν οἱ ἴδιες καὶ στὶς δύο περιπτώσεις.

Κι ἀφοῦ δώσαμε μιὰ σύντομη εἰκόνα τῶν βασικῶν στοιχείων τοῦ προβλήματος τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἄς δοῦμε μὲ ποιῆς μεθόδους μποροῦμε νὰ ἀντιμετωπίσωμε τὴ λύση του.

Γιὰ τὴ βιολογικὴ γνώσι τοῦ ὑποκειμένου ὑπάρχουν πολλῆς μεθόδοι ἐνεργείας. Πρῶτη, τὸ σχολικὸ ψυχογράφημα. — Δεῦτερη, ἡ χρησιμοποίησι τῶν Tests καὶ — Τρίτη, ἡ ἔρευνα ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ ὑποκειμένου ὡς καὶ ἡ ἔρευνα τῶν ἱκανοτήτων του ἐκ τῆς τυχόν πρακτικῆς ἀσκήσεως ἐργασίας. Μεγάλη σημασία ἀποδίδεται ἐπίσης στὴν ἱατρικὴ ἐκθεσι. Ὁ ἐνδιαφερόμενος ὁ ὁποῖος ὑποβάλλεται σ' ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸ ὑποβάλλεται παράλληλα καὶ σὲ εἰδικὴ ἱατρικὴ ἐξέτασι καὶ τοῦτο γιὰ νὰ διαπιστωθῇ ἂν τὸ αἷτομο αὐτὸ ἀνταποκρίνεται καὶ φυσιολογικὰ στὸ ἐπάγγελμα πὸν διαλέγει.

Σὲ μιὰ ἀναμικὴ ἢ πάσχουσα ἐκ πλατυποδίας νέα ὁ εἰδικὸς γιατρός δὲν θὰ συνιστοῦσε ποτὲ τὸ ἐπάγγελμα τῆς πωλητριάς, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι μπορεῖ νὰ ἔχη τὶς λοιπῆς ἱκανότητες γιὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτό, ὅπως εἶναι ἡ ὀραία ἐμφάνισι, ἡ πειστικότητι καὶ ἄλλα.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ γιατρός πρέπει νὰ ἔχη μελετήσῃ ἢ νὰ ἔχη τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίζῃ τὶς ἀπαιτούμενες φυσιολογικῆς ἱκανότητες ἀπὸ τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα ἢ ἀπὸ τὶς διάφορες εἰδικότητες τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος.

Τὰ τῆστ ἀποτελοῦν ἐπίσης μεθόδους ἐνεργείας τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Διαιροῦνται **σὲ τρεῖς ομάδες :**

- 1) σὲ τῆστ εὐφυΐας
- 2) σὲ τῆστ δεξιότητι καὶ
- 3) σὲ τῆστ χαρακτήρος.

“Όλες αὐτὲς οἱ ὁμάδες ἀσκήσεων ἔχουν ἓνα κοινὸ ἐλάττωμα, ἀπ’ τὴν πῶ ἀπλή ὡς τὴν πῶ ἐπεξεργασμένη: ὅτι ἀπαιτοῦν ἓνα μεγάλο ποσοστὸ γνώσεων καὶ πείρας γιὰ νὰ προσαρμοσθοῦν στὶς τοπικὲς συνθήκες. “Ἄλλο μειονέκτημα εἶναι τὸ ὅτι τὰ τεστ αὐτὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀπὸ ἓνα πρόσωπο ἀπόλυτα ἐξειδικευμένο ἢ τουλάχιστον ὑπὸ τὸν ἔλεγχον ἑνὸς τέτοιου προσώπου. “Ἡ ἀξία τῶν ἐφαρμοζομένων τεστ πρέπει νὰ ἐπαληθεύεται κατὰ τὸ χρόνο μιᾶς μικρᾶς ἐφαρμογῆς. “Ἐχει γίνει δεκτὸ ὅτι οἱ ἐφαρμοζόμενες σ’ ἓνα τόπο ἀρχῆς γιὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἑνὸς τεστ δὲν ἔχουνε πάντοτε ἐφαρμογὴ καὶ σ’ ἕναν ἄλλο ὅπου οἱ ὄροι τῆς ἐργασίας, ὁ χαρακτῆρας, τὸ ἐπίπεδο τῆς μορφώσεως καὶ οἱ κλιματολογικὲς συνθήκες εἶναι διαφορετικὲς.

Παρὰ τὴν ἀποδεδειγμένη ἀξία ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς μεθόδου τῶν τεστ, ἐν τούτοις ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ μέθοδος αὐτή, σχετικῶς νέα, βρίσκεται ἀκόμη στὸ στάδιο τοῦ πειραματισμοῦ.

Κατὰ γενικὴ ὁμολογία, *καλύτερη μέθοδος γνώσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου* κρίνεται *ἡ μέθοδος τῆς συνομιλίας διὰ τῆς κατ’ ἴσιν συνεντεύξεως*. “Ἡ συνέντευξις αὐτὴ γίνεται σὲ μιὰ ἡσυχῆ αἴθουσα καὶ πραγματοποιεῖται κατὰ τρόπον τόσο φιλικόν, ὅσο καὶ τὸ κατὰ δυνατόν ἀπλό. “Ο κύριος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς μεθόδου αὐτῆς εἶναι νὰ δημιουργήσῃ στὸν ἐνδιαφερόμενον ἀτιμώσαιρα ἐμπιστοσύνης καὶ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ νὰ μιλήσῃ.

“Ο προσανατολιστῆς δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλλῃ στὸν ἐνδιαφερόμενον ὠρσιμμένα ἐπαγγέλματα ἀλλ’ ἀπλῶς νὰ προσπαθήσῃ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς τὸ ἐπάγγελμα ἐκεῖνο πού κρίνει ὅτι περισσότερο προσιδιάζει στὶς ἱκανότητές του καὶ στὶς ἀνάγκης τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, δίνοντας πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτὸ μία γενικὴ ἰδέα τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἐπαγγελμάτων, τῶν ἀπαιτήσεων ἑνὸς ἐκάστου καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

“Ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν τελειώνει μὲ τὴν χορήγησιν τῆς ἐπαγγελματικῆς συμβουλῆς, ἀλλὰ προϋποθέτει καὶ τὴν ἐπαλήθευσιν τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐπιδόσεως τῶν προσανατολισθέντων. Στὴν Ἀγγλίαν ἀποδίδεται ἰδιαίτερη σημασία στὴν ἐπαλήθευσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀσκηθέντος προσανατολισμοῦ καὶ γι’ αὐτὸ στὰ γραφεῖα ἀπασχολήσεως ἔχουν ὁργανώσει ἓνα «εβδομαδιαῖο βράδυ διαρκείας» πέρα ἀπ’ τὴς συνηθισμένες ὥρες ἐργασίας, καὶ ὅποιος θέλει μπορεῖ νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ δώσῃ τὴς ἐντυπώσεις του γιὰ τὸ ἐπάγγελμα πού διάλεξε ἢ νὰ ζητήσῃ συμπληρωματικὰ πληροφορίας ἢ καθε ἄλλο χρήσιμο στοιχεῖο γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ζωὴν. “Ἡ ἐπαλήθευσιν γίνεται ἐπίσης καὶ μὲ ἀπευθείας ἀλληλογραφίαν μὲ τὸν ἐνδιαφερόμενον ἢ καὶ τὸν ἐργοδότην του.

Τὸ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν ἔχει μέχρι σήμερον ὀρισθῆ ἀκριβῶς.

Στὴν πρακτικὴν περιορίζεται στοὺς νέους καὶ κυρίως σ’ αὐτοὺς πού βρίσκονται στὴ μεταβατικὴν περίοδον πού χωρίζει τὸ σχολεῖο ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικὴν ζωὴν.

Ἡ πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖται μεταπολεμικὰ ἀπ' τὰ διάφορα Κράτη στὸ θέμα αὐτὸ ἔχει κυρίως ὡς ἀντικείμενο τοὺς νέους. Προσπάθεια καταβάλλεται ἀπ' ὅλα τὰ σύγχρονα Κράτη ὅπως ὅλα τὰ μέσα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τεθοῦν στὴ διάθεση τῶν νέων εὐθύς μετὰ τὸ τέλος τῶν σχολικῶν τους σπουδῶν, ὅταν αὐτοὶ ζητοῦν νὰ ἀποκτήσουν μία ἐπαγγελματικὴ μόρφωση ὑπὸ ἕναν οἰονδήποτε τύπο ἢ πρόκειται νὰ ἀρχίσουν, ἢ ἔχουν ἤδη βοῆ μία ἐργασία.

Τὸ Βέλγιο, ὁ Καναδᾶς, οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες καὶ ἡ Σουηδία ἀσχολοῦνται περισσότερο μὲ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς νεότητος μετασχολικῆς ἡλικίας.

Ἡ ἡλικία κατὰ τὴν ὁποία ἕνα πρόσωπο παύει νὰ θεωρῆται μετὰ τῶν ἀνηλίκων ἀπ' τὴ πλευρὰ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ μεταβάλλεται ἀναγκαιῶς ἀπὸ χώρα σὲ χώρα.

Κατὰ γενικὸ κανόνα ἡ ἡλικία ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἐθνικὴ νομοθεσία ἐνὸς Κράτους, μ' ἄλλα λόγια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ἐκάστοτε λαμβανόμενα προστατευτικὰ μέτρα γιὰ τὴν ἐργασία καὶ τὴν ὑγεία τῶν νεαρῶν ἐργαζομένων.

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡλικίας γιὰ τὴν ἀσκηση ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ κυμαίνεται αἰσθητῶς ἀπὸ χώρα σὲ χώρα ἀπὸ τὸ 140 μέχρι τὸ 350 ἔτος. Σ' ὀρισμένες μάλιστα χώρες, ὅπως π. χ. στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες, κανένα ἀνώτατο ὄριο ἡλικίας δὲν ἰθιεται γι' αὐτοὺς ποὺ ζητᾶνε ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἀπασχολήσεως ἐπαγγελματικὲς συμβουλές, γιατί ἡ ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος δὲν γίνεται μὲ βάση τὸ ὄριο ἡλικίας ἀλλὰ μὲ βάση τὴν ἀνάγκη τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας καὶ τῶν προσωπικῶν ιδιοτήτων.

Σήμερα ἔχει γίνει ἀντιληπτὸ ὅτι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ὅσοδήποτε ἐπιτακτικὴ καὶ ἂν εἶναι γιὰ τοὺς νέους, δὲν περιορίζεται σὲ μιὰ ὀρισμένη ἡλικία ἀλλὰ ἐκδηλώνεται καὶ σ' ἄλλες κατηγορίες ἐργαζομένων, εἴτε οἱ ἐργαζόμενοι αὐτοὶ ἀπασχολοῦνται εἴτε ὄχι.

Μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς δὲν πρέπει νὰ περιορισθῆ μόνον στοὺς νέους, καμιά ἀσφαλῶς χώρα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἀποδεχθῆ ὅτι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἐνηλίκων τείνει νὰ ὑποκαταστήσῃ τὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ τῶν ἀνηλίκων. Τουναντίον, ὅσο περισσότερο τὰ συστήματα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ γιὰ τοὺς νέους εἶναι ἀποτελεσματικά, τόσο μικρότερη ἀνάγκη προβλέψως θὰ παρουσιασθῆ γιὰ τὸ προσανατολισμὸ τῶν ἐνηλίκων.

Σ' ἕνα μεγάλον ἀριθμὸ χωρῶν, ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς ἀναπτύσσεται συνεχῶς καὶ περισσότερο πρὸς ὄφελος τῶν ἐνηλίκων. Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ὅρων τῆς ἀπασχολήσεως, οἱ ὁποῖοι ὑποχρεώνουν πολλοὺς ἐνηλίκους ἐργαζομένους νὰ ἀλλάξουν ἐπαγγελματικὸ κλάδο, ἔξ ἀφορμῆς τῶν ἐκάστοτε σημειουμένων βιομηχανικῶν τελειοποιήσεων.

Ἡ ἀσκηση ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐνηλίκων συνδέεται ἀμέσως μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Γραφείου Ἀπασχολήσεως, ἢ ἀποστολὴ τοῦ ὁποῦ ἐγκείται στὴ παροχὴ μόνον «ἐπαγγελματικῶν συμβουλῶν».

Ἄν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τύπου αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν τελευταίων ἐτῶν, μπορούμε πάντως νὰ ποῦμε ὅτι εὐρύτατα ἔχει γίνει ἀποδεκτὴ ἡ ἀρχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ «ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ» θεωρεῖται ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ὅτι ἀποτελεῖ λειτουργία τοῦ Γραφείου Ἀπασχολήσεως, καθὼς καὶ ἀπαραίτητο προκαταρκτικὸ συντελεστὴ γιὰ τὴν πραγματοποίηση προγραμμάτων μετεκπαιδεύσεως.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἀντικείμενο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν ἐνηλίκων συμπίπτει μὲ αὐτὸ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀρχῶν καὶ μεθόδων τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν ἐνηλίκων ἀπορρέει ἀπὸ τὴν αὐξουσα πείρα ἐπὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν ἀνηλίκων, ἐν τούτοις, πολλὰς ἀπ' αὐτὰς τίς ἀρχὰς εἶναι ἀνεξάρτητες καὶ διακρίνονται οὐσιωδῶς ὡς πρὸς τὸ σημεῖο αὐτό.

Οἱ ἐνήλικες, στὴν ἀναζήτησιν ἐργασίας, βρίσκονται γενικῶς σὲ διάφορη θέσι ἀπ' αὐτὴ τῶν ἀνηλίκων, οἱ ὅποιοι γιὰ πρώτη φορὰ πρόκειται νὰ ἐμφανισθοῦν στὴν ἀγορὰ ἐργασίας.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους ἐνήλικες ἔχουν βαρύτερες οἰκογενειακὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀνάγκας οἱ ὅποιες περιορίζουν συνήθως τίς παρουσιαζόμενες εὐκαιρίας ἐξευρέσεως ἐργασίας.

Ἐξ ἄλλου, οἱ ἐνήλικες βρίσκονται σὲ μειονεκτικότερη θέσι ἔναντι τῶν ἀνηλίκων, γιατί χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι εἶναι αἰχμάλωτοι μιᾶς ρουτίνας, κι ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια τόσο λιγότερο προσφέρονται γιὰ τὴν ἐκμάθησιν ἑνὸς νέου ἐπαγγέλματος. Καὶ ὁ χρόνος ἀκόμη ποὺ διατίθεται γι' αὐτοὺς, γιὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐκμάθησιν ἑνὸς ἐπαγγέλματος, εἶναι ἐπίσης περιορισμένος.

Ἡ εὐκαιρία νὰ τύχουν ἑνὸς ἐκτεταμένου ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἔχει πὰς περάσει, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη νὰ συμπύξουμε τὴν περίοδο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως σὲ βραχύτερο χρονικὸ διάστημα καὶ νὰ τὴ συγκεντρώσουμε κυρίως στὶς συγκεκριμένες δυνατότητες τῆς ἀπασχολήσεώς τους. Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν ἐνηλίκων ἀποτελεῖ μία τεχνικὴ ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἐφαρμοζομένη γιὰ τοὺς ἐφήβους. Ἡ σχέση τους πρὸς τίς ἐπείγουσες συνθήκες τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν κατὰ ἕνα βαθμὸ στὶς διάφορες χῶρες τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἐπαγγελματοπροσανατολισμοῦ τῶν ἐνηλίκων. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μεταχειρίζονται τὸν ὄρο «ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ» παρὰ τὸν «ὄρο ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ» γιὰ νὰ τονίσουν τὴν δραστηριότητα τοῦ Γραφείου Ἀπασχολήσεως, οἱ ὅποιες ἀσφαλῶς ὡς πρὸς τὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπεισέρχονται στὴ κυριότητα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἐξ ἄλλου ὀφείλομε νὰ διακρίνομε τὴν «ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ», ἀπ' τίς καθ'αυτὸ ἐνέργειες τοῦ γραφείου ἀπασχολήσεως, γιατί στὴ περί-

πτωση τῶν ἀνηλίκων, ὡς καὶ σ' αὐτὴ τῶν ἐφήβων, ἀφορᾷ κατὰ μέγα βαθμὸν τὴν ἐπαγγελματικὴ ἐκλογὴ μακρᾶς διαρκείας, ἐνῶ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον στὴν περίπτωση σχολαζούσης ἐργασίας πρὸς τὴν ὁποία στρέφεται ὁ ἄνεργος. Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ προηγούνται τῆς τοποθετήσεως σ' ἐργασία. Ὁ τρόπος τῆς διαχειρίσεως καὶ ὀργάνωσός τῶν θεμάτων αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα τόσο ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν συνθήκην μιᾶς χώρας ὅσο καὶ ἀπ' τὸν πλεονασμὸν ἢ τὴν ἔλλειψιν ἐργατικῶν χειρῶν.

Παντοῦ στὴν Εὐρώπῃ ἐπιμένουν ἰδιαίτερα κατὰ πρῶτον λόγον στὴ σημασίαν ποὺ συνδέει κατὰ τρόπο ἄμεσο καὶ ρεαλιστικὸν τὴν ἐπαγγελματικὴν συμβουλὴν γιὰ τοὺς ἐνήλικους μὲ τὴν ἄμεση δυνατότητα ἀπασχολήσεώς τους, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον στὴν περίπτωση τῶν κενῶν θέσεων τῶν ὁποίων ἡ πλήρωσις γίνεται κατὰ προτεραιότητα ἢ ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐθνικὰ προγράμματα ἀπασχολήσεως καθὲν χώρας.

Ὅσοδήποτε καὶ ἂν θελήσουν μ' αὐτὸν τρόπο νὰ περιορίσουν τὴν σημασίαν τῆς ἐπαγγελματικῆς συμβουλῆς καὶ νὰ τὴν θεωρήσουν ἁπλὸ ὄργανον καταγραφῆς καὶ διανομῆς τῶν ἐργατικῶν χειρῶν, ὁ τύπος τῆς ἀνταποκρίνεται περισσότερον ἀπὸ τὴν τεχνικὴν ἐπιλογὴν πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ φθάνῃ ἀκριβῶς στὸ ἐπίπεδόν του.

Ἡ σωστὴ χρησιμοποίησις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ γιὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν κάθε εἴδους ὑποψηφίων καθιστᾷ εὐκολώτερον καὶ λιγότερον δαπανηρὴν τὴν προσπάθειαν τῶν ἰδρυμάτων τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσός, γιὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἀπὸ τὰ ἰδρύματα, τὴν ἐπιχειρήσεις καὶ τοὺς ἐπιχειρηματίας ἐπιτυγχάνει τὴν συντόμησιν τοῦ χρόνου τῆς ἐκπαιδεύσεώς τους, μὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν καταλληλοτέρων στὴν κατάλληλῃ ἐργασία.

Ἡ ἐπιλογὴ τῶν ὑποψηφίων ἐν ὄψει ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἢ μετεκπαιδεύσεως τῶν κατέληξεν στὸ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐπαγγελματικῆς συμβουλῆς εἰς τὰ γραφεῖα ἀπασχολήσεως. Αὐτὸ ἐπαληθεύεται κυρίως στὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ κινητοποιήσουν καὶ νὰ κατανεύμουν τὸ ἐργατικὸν δυναμικόν τους γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν παρατηρουμένην ἔλλειψιν ἐργατικῶν χειρῶν σ' ὀρισμένους τομεῖς τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς κυρίως δραστηριότητός τους.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ παρέχεται πρὸ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου σ' ἐργασία. Τὸ ἐπαγγελματικὸν προηγούμενον δύναται ἀναμφισβήτητα νὰ θεωρηθῇ γιὰ τὸν ἐνήλικον ὡς ἓνα ἐνδιαφέρον στοιχεῖον γιὰ τὴν μόρφωσιν καὶ χορήγησιν τῆς ἐπαγγελματικῆς συμβουλῆς. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγγέεται ἡ ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ μὲ τὴν τεχνικὴν ἐπιλογὴν τῶν ἐργαζομένων, ἢ ὁποῖα εἰδικὰ περιορίζεται στὴν ἐκλογὴν προσώπων ποὺ κρίνονται ὡς τὰ πλέον ἱκανὰ γιὰ νὰ ἀνταποκριθῶν μὲ ἀποτελεσματικότητά σὲ εἰδικὰ ἐπαγγέλματα, ὕστερα ἀπὸ μέτρησιν τῆς ἐπιδεξιότητός των καὶ ἐκτίμησιν τῆς προσωπικότητός των ἐν σχέσει πρὸς δεδομένον ἐπάγγελμα, ἀλλ' οὔτε

καί μὲ τὸν κυρίως ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ, τοῦ ὁποίου τὰ ἀντικείμενα εἶναι περισσότερο πολὺπλοκα καὶ ἐμφανίζουσι ἓνα πεδίο ἐκτεταμένον ἐνδιαφέροντος. Πάντως οἱ ἀποχρώσεις αὐτὲς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ συναντιῶνται, στὴν πρακτικὴν, στόσημεῖο τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μεθόδων ἐνεργείας.

Ἡ τεχνικὴ ἐπιλογή τίθεται γενικὰ σ' ἐνέργεια καὶ πραγματοποιεῖται ὅταν πρόκειται νὰ καλύψῃ τὸ ἄμεσο ἐνδιαφέρον μίᾳς ἐπιχειρήσεως ἢ ὁμάδος ἐπιχειρήσεων δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν, ἀποσκοπεῖ δὲ κυρίως στὸ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀποτελεσματικότητα καὶ τὴν ἀπόδοση, ἔχοντας πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὸν ἀνθρώπινο συντελεστή, δεδομένου ὅτι τὸ κατάλληλο πρόσωπο τοποθετούμενο στὴ κατάλληλη θέσι θὰ αἰσθανθῇ μεγαλύτερη ἱκανοποίησι ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσι ἐργασίας πού προσιδιάζει στὶς ἱκανότητές του, σ' ἀντίθεσι μὲ τὴν περίπτωση τοῦ ἐργάτη πού δὲν ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὴν ἀπασχολήσιν αὐτοῦ.

Ἡ τεχνικὴ ἐπιλογή βασίζεται στὴν ἀνάλυσι καὶ στὴν κατάταξι τῶν ὑπὸ ἐκτίμησι ἐπαγγελμάτων καὶ τεχνῶν, τόσο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν τεχνικῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν κινήσεων πού ἀπαιτεῖ ἡ ἐκτέλεσι μίᾳς δεδομένης ἐργασίας ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ πλευρὰ τῶν προσωπικῶν ἢ ἄλλων ἰδιοτήτων πού χρειάζονται διὰ τὴν ἄσκησι τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν καὶ τεχνῶν.

Ἡ τεχνικὴ ἐπιλογή ἀνεπτύχθη ταχύτερα ἀπ' τὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴ συμβουλή, κι αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι ἡ τεχνικὴ ἐπιλογή τῶν ἐργαζομένων προστρέχει σὲ ἀπ' εὐθείας μεθόδους, γιατί τὰ κριτήρια πού χρησιμοποιοῦνται γιὰ μιὰ καθωρισμένη ἐργασία ἔχουν πὸ συγκεκριμένον χαρακτήρα ἀπ' αὐτὰ πού χρησιμοποιοῦνται στὴν περίπτωση ἐξευρέσεως ἢ ἀλλαγῆς τοῦ ἐπαγγέλματος ἐνὸς ἐργαζομένου. Ἡ τεχνικὴ ἐπιλογή ἐργαζομένων ἀναπτύσσεται ταχύτερα στὶς μεγάλες βιομηχανίες καὶ ἐπιχειρήσεις, στὶς ὁποῖες κυρίως χρησιμοποιοῦνται μέθοδοι ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐργασίας. Σὲ πολλὰς μάλιστα βιομηχανίες ὑπάρχει εἰδικευμένον προσωπικὸ γιὰ τὴν ἐπιλογή τῶν ἐργαζομένων.

Στὴ γαλλικὴ νομοθεσίᾳ, ἡ ἀνάπτυξι τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ βρίσκεται σὲ συνεχῆ συνάρτησι μὲ τὴν ἀνάπτυξι τῆς μαθητείας καὶ τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως. Τὸ πρῶτο σχολεῖο—ἐργαστήριον ἰδρύθηκε στὸ Παρίσι τὸ 1906, μὲ σκοπὸ νὰ καλλιεργήσῃ στοὺς νέους τὴν ὁρεξι γιὰ ἐργασία καὶ νὰ τοὺς προετοιμάσῃ γιὰ τὴ μαθητεία. Λίγα χρόνια ἀργότερα, τὸ Ἐμπορικὸ Ἐπιμελητήριον τοῦ Παρισίου ἴδρυσε διάφορα σχολεῖα—ἐργαστήρια, τὰ ὁποῖα σιγὰ σιγὰ ἐπεξετείνοντο καὶ σ' ἄλλες πόλεις τῆς Γαλλίας. Ἐκ παραλλήλου, μὲ τὴ βοήθεια μερικῶν διδασκάλων, ἐπιθεωρητῶν ἐργασίας, διευθυντῶν γραφείων ἀπασχολήσεως καὶ δημοτικῶν ἀρχόντων, γεννῶνται οἱ πρῶτες ἐπιτροπὲς προσανατολισμοῦ τὸ 1906 στὸ Στρασβούργου, τὸ 1912 στὸ Παρίσι, τὸ 1918 στὸ Μπορντώ καὶ τὸ 1920 στὴ Τουλούζη καὶ τὴ Νάντη.

Ἐξ ἄλλου, ὀργανισμοὶ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἐνδιαφέρονται ἐπίσης καὶ προπαγανδίζουν στὶς λαϊκὰς τάξεις τὴν ἰδέαν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ

προσανατολισμοῦ. Οἱ ἐπιστημονικὲς βάσεις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐτέθησαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰώνα χάρις στὶς ἐργασίες ἐρευνητῶν γάλλων καὶ ξένων. Τὸ 1899 ἰδρύονται στὴ Σορβὼν ἐργαστήρια πειραματικῆς ψυχολογίας καὶ τὸ 1901 τὸ Σχολεῖο Ἀνωτάτων Σπουδῶν. Τὸ 1905 δημοσιεύεται ἡ μέθοδος Biet—Simon ἐπὶ τῆς κλίμακος μετρήσεως τῆς εὐφυΐας. Οἱ ἀναζητήσεις τοῦ Lahy προοιθοῦν τὴν ψυχοτεχνικὴ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία διαρκοῦντος τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου 1914—1918 λαμβάνει τεραστίαν ἀνάπτυξη χάρις στὴ δργάνωση τοῦ ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, ἡ ὁποία ἐβασίζετο στὴ μέθοδο τῆς ἐπιλογῆς. Τὸ 1917—1918 ἐγένετο μέτρηση εὐφυΐας μὲ τὰ Army Mental Tests ἐπὶ 1 726 966 ἀνδρῶν.

Ἡ πρώτη νομοθετικὴ ρύθμιση τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐμφανίζεται στὸ 1913 μὲ τὴ δημοσίευση διατάγματος διὰ τοῦ ὁποίου προεβλέπετο ἡ ἰδρυση τοῦ Ὑπουργεῖο Ἔργασίας Ἐπιτροπῆς Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ. Στὸ 1919 ὁ νόμος Α.Σ.Τ.Ι.Ε. ἰδρύει τὶς τοπικὲς ἐπαγγελματικὲς ἐπιτροπὲς καὶ ὀργανώνει τὴ μαθητεία. Μὲ τὸ νόμο αὐτὸ ἰδρύεται ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν σχολείων τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως, ἀπὸ δὲ τὰ ἔμπορικά ἐπιμελητήρια ἰδρύονται τάξεις ἐπαγγελματικῶν μαθημάτων. Τὸ διάταγμα τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1922 ἀναγνωρίζει ἐπίσημα τὸ θεσμὸ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τὸν θέτει ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Γραμματείας τῆς Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσως τοῦ Κράτους, ὑπαγομένης ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας. Τὸ 1924 ἰδρύεται στὸ ἴδιο Ὑπουργεῖο εἰδικὴ ὑπηρεσία ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἐπιθεώρηση Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ». Τὸ 1935 συγκαλεῖται στὸ Παρίσι τὸ πρῶτο Ἐθνικὸ Συνέδριον Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, ὁποῦ ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε ὁ νόμος τοῦ 1938, ποῦ ἐξεδόθη μὲ πρωτοβουλία τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας. Ὁ νόμος αὐτὸς κωδικοποιεῖ τὴ σχετικὴ νομοθεσίαν γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ ἐπιβάλλει ὑποχρεωτικὰ τὸ θεσμὸν αὐτὸν σ' ὅλην τὴ χώρα. Ἡ αἰτιολογικὴ ἐκθεση τοῦ νόμου τούτου ἀναφέρει ὅτι ἐπεδίωκε τὴν ἰκανοποίησιν διπλῆς ὑφισταμένης ἀνάγκης, δηλαδὴ οικονομικῆς καὶ ἀνθρωπίνης. Ἡ οικονομικὴ ἀνάγκη ἀποβλέπει στὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς, δηλ. τῆς οικονομικῆς δυνάμεως τῆς χώρας, μὲ μιὰ αἰσθητὴ αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ποιότητος τῶν παραγωγῶν, ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν. Ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ἀνάγκη ἀποβλέπει στὴ διατήρησιν τοῦ προσωπικοῦ συμφέροντος τοῦ ἐργαζομένου, μὲ τὴ συνῦπαρξιν τῆς ἰκανότητος τῆς ἐπαγγελματικῆς προσαρμογῆς στὴν τεχνικὴ πρόοδον καὶ ἐξέλιξιν καὶ μιᾶς ἐκπαίδευσως ἀπόλυτα συγχρονισμένης, ποῦ θὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὴν κυριαρχίαν πάντων στὸ ἐπάγγελματά του, πράγμα ποῦ εἶναι ἡ βεβαιότερη ἐγγύησις τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς. Σύμφωνα μὲ τὸν νόμον αὐτὸν, κανένας νέος ἀπὸ 14—17 ἐτῶν δὲν δύναται νὰ προσληφθῇ σὲ μιὰ βιομηχανικὴ ἢ ἔμπορικὴ ἐπιχείρησιν χωρὶς νὰ εἶναι ἐφωδιασμένος μὲ πιστοποιητικόν, ποῦ τοῦ παρέχεται δωρεάν ἀπὸ ἕνα δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν κέντρον ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ὁ νόμος αὐτός, πού ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιο τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ, συνεπληρώθη σήμερα ἀπὸ ἓνα σύνολο διαταγμάτων καὶ ἐγκυκλίων, πού καθορίζουν τὴν ὀργάνωση τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν προσανατολισμοῦ.

I. Ἡ διάθρωση τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ στὴ χώρα αὐτὴ ἔχει ὡς ἑξῆς: Σὲ κάθε νομὸ ἢ καὶ περισσότερος νομοὺς ὑπάρχει μία Γραμματεία τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐν ἀναλογία μὲ μιὰ Γραμματεία σὲ κάθε Ἀκαδημία Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ.

Κάθε Γραμματεία περιλαμβάνει Κέντρα Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, ὑποχρεωτικὰ καὶ μὴ, ἰνστιτούτα ἐκπαίδευσως προσανατολιστῶν καὶ τέλος ὑπηρεσίες ἐρεῦνης καὶ ἐργαστήρια. Τέτοια ἐργαστήρια εἶναι τὰ ἐργαστήρια τῆς φυσιολογίας τῆς ἐργασίας, τῆς βιομηχανικῆς ὑγιεινῆς καὶ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, τὰ ἐργαστήρια γενικῆς ψυχολογίας, τῆς ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ καὶ ἄλλα.

Οἱ ὑπηρεσίες ἐρεῦνης βρίσκονται σ' ἐπαφὴ μὲ τὰ σχολεῖα, τὶς ἰατρικῆς ὑπηρεσίες, τὶς Ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ εἰδικότερα τὴν Ἐπιθεώρηση Ἐργασίας, τὰ γραφεῖα ἀπασχολήσεως καὶ τὶς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεις. Οἱ Γραμματεῖες ἔχουν σκοπὸν νὰ ἐλέγχουν καὶ νὰ συντονίζουν τὶς ἐργασίες τῶν κέντρων ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ὑποχρεωτικῶν καὶ μὴ. Σ' αὐτὲς ἀνήκει ἡ πρωτοβουλία τῆς διαπιστώσεως τῆς ἀνάγκης γιὰ τὴν ἴδρυση ὑποχρεωτικῶν Κέντρων, καὶ σ' αὐτὲς ὑποβάλλονται αἰτήσεις γιὰ τὴ λειτουργία προαιρετικῶν τοιούτων. Ὁ διευθυντὴς τῆς Γραμματείας ὑπάγεται στὴν ἐξουσία τοῦ Νομάρχου.

II. Τὰ Κέντρα τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ διεξάγουν τὶς ἐξετάσεις τῶν παιδιῶν, παρέχουν τὴν ἐπαγγελματικὴ συμβουλὴ καὶ βοηθοῦν γιὰ τὴν τοποθέτηση μαθητευομένων, εἴτε σ' ἓνα ἐπαγγελματικὸ σχολεῖο ἢ σ' ἓναν ἐργοδότη. Ὑπάρχουν δύο εἰδῶν κέντρα ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ: Τὰ ὑποχρεωτικὰ, πού συνηροῦνται κατὰ νομὸ καὶ λειτουργοῦν στὴν πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ ἢ στὴν πόλη πού ἔχει τὸ μεγαλύτερο πληθυσμὸ, καὶ τὰ προαιρετικὰ, τὰ ὁποῖα ἰδρύονται ἀπὸ τοὺς Δήμους, τὶς Κοινότητες ἢ ἀπὸ τὶς ἐπαγγελματικῆς ἐνώσεις καὶ τὰ σωματεῖα.

Γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τῶν ἐπαγγελματικῶν συμβούλων ὑπάρχουν εἰδικὰ ἰνστιτούτα: Τὸ Ἐθνικὸ Ἰνστιτούτο μελέτης ἐργασίας καὶ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τὸ Ἰνστιτούτο τῆς βιομετρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Τὸ πρῶτο ἰδρύθηκε τὸ 1928 στὸ Παρίσι, εἶναι δὲ συγχρόνως σχολεῖο καὶ κέντρο ἐπιστημονικῶν πληροφοριῶν γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας γιὰ ὅλες τὶς περιφέρειες τῆς Χώρας. Διαθέτει ἄρτια βιβλιοθήκη καθὼς καὶ μονογραφίες γιὰ τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα. Στὸ Ἰνστιτούτο αὐτὸ λειτουργοῦν ἐπίσης καὶ κέντρα ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, τὰ ὁποῖα διαθέτουν ὑπηρεσίες γιὰ τὴν ἐκπόνηση τῶν τέστ, ἐργαστήρια ἐφηρμοσμένης ψυχολογίας καὶ ἄλλα. Τὸ δεύτερο ἰδρύθηκε τὸ 1915 στὴ Μασσαλία. Καὶ στὰ δύο αὐτὰ ἰδρύματα ἡ φοίτηση γιὰ τὴν ἀπονομὴ δι-

πλώματος επαγγελματικού συμβούλου διαρκεί μιὰ διετία, κατὰ τὸ χρόνο τῆς ὁποίας διδάσκεται ψυχολογία, ψυχιατρική, γενική φυσιολογία καὶ φυσιολογία τῆς ἐργασίας, οἰκονομικὲς ἐπιστῆμες, μελέτη τῆς ἐργασίας, τεχνικὴ τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ ὀργάνωση τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐγγραφή εἶναι τουλάχιστον ἀπολυτήριο Γυμνασίου καὶ συμμετοχὴ σὲ εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις.

Οἱ ἀπαιτούμενες ἀρμοδιότητες ἀπὸ ἕναν ἐπαγγελματικὸ σύμβουλο εἶναι πολυάριθμες, μαζὶ μὲ μιὰ βαθιὰ γνώση τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ ἐφήβου, πράγμα πὸν προϋποθέτει μιὰ καλὴ ἐκπαίδευση στὰ μαθήματα τῆς ψυχολογίας καὶ εἰδικὴ προετοιμασία. Ὁ ἐπαγγελματικὸς σύμβουλος πρέπει νὰ γνωρίζη τοὺς τόπους ἐργασίας, τοὺς ὅρους μαθητείας τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων, τὰ ἰδρύματα πὸν προετοιμάζουν γιὰ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτά, τὴν συνδικαλιστικὴν καὶ ἐργοδοτικὴν ὀργανώσιν καὶ ἄλλα. Ὁ ἐπαγγελματικὸς σύμβουλος ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ μιὰ μεγάλη κοινωνικὴ ἀποστολή. Πρέπει νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ δημιουργῇ ἀτιμόσφαιρα ἐπαφῆς, τόσο μὲ τὰ ἄτομα καὶ τὴν οἰκογένειαν ὅσο καὶ μὲ τοὺς σχολικοὺς καὶ ἐπαγγελματικοὺς κύκλους.

Ἡ θεωρητικὴ διδασκαλία πὸν παρέχεται στὰ δύο αὐτὰ Ἰνστιτούτα συμπληρώνεται καὶ μὲ περιόδους πρακτικῆς ἀσκίσεως στὰ κέντρα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, στὰ ψυχιατρεῖα, στοὺς βιομηχανικοὺς τόπους, στὰ ἐργοστάσια καὶ ἄλλοι. Ἡ πραγματικὴ δράση τοῦ Νομαρχιακοῦ Κέντρου προσανατολισμοῦ ἀπευθύνεται σ' ὅλους τοὺς νέους κάτω τῶν 18 ἐτῶν καὶ εἶναι ὑποχρεωτικὴ γιὰ τὰ παιδιά ἡλικίας 14 ἐτῶν τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως, γιὰ τοὺς μαθητευομένους ἡλικίας 14 μέχρι 17 ἐτῶν οἱ ὅποιοι ἐργάζονται ἀπ' εὐθείας σ' ἕναν ἐργοδότη καὶ γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν κέντρων μαθητείας. Ἐπίσης ὁ μηχανισμὸς τοῦ προσανατολισμοῦ βρῖσκεται στὴ διάθεση κάθε νέου πὸν θὰ ἤθελε νὰ προσφύγῃ σ' αὐτόν, ὅπως π. χ. τὰ παιδιά ἡλικίας 12 ἐτῶν πὸν θὰ ἤθελαν νὰ ἀκολουθήσουν μέση ἐκπαίδευση, τὰ κακῶς προσανατολισμένα παιδιά ἢ καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων. Ἐπίσης στὴ βοήθεια τῶν κέντρων αὐτῶν προσφεύγει πλῆθος ἄλλων ἰδιωτικῶν ἰδρυμάτων, προκειμένου νὰ τὰ συμβουλευθῇ γιὰ τὴν πρόσληψη τοῦ προσωπικοῦ των. Ἐκτὸς τῆς καθ'αυτὸ ἐπαγγελματικῆς δράσεως, τὰ κέντρα αὐτὰ βρῖσκονται σ' ἐπαφὴ μὲ πολυάριθμους ὀργανισμοὺς ἐρευνῶν, μὲ ἐργαστήρια βιομετρίας, ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ, τὸ Ἐθνικὸ Ἰνστιτούτο δημογραφικῶν μελετῶν, τὸ Ἐπιστημονικὸ Κέντρο ἐργατικῆς δυνάμεως, τὸ Κέντρο μελετῶν καὶ ἐρευνῶν τῆς τεχνικῆς ἐκπαίδευσως, τὸ Πανεπιστημιακὸ Γραφεῖο Στατιστικῆς, μὲ τὴν Κοινωνικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὰ Γραφεῖα ἀπασχολήσεως.

Οἱ σύμβουλοι τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ ὁ γιατρός τοῦ Κέντρου εὐρίσκονται σὲ στενὴ ἐπαφὴ μὲ τὰ διάφορα ἰδρύματα πὸν ἀσχολοῦνται γιὰ τὸ συγχρονισμὸ τῶν τῆστων υἱοθετημένων γιὰ τὴν διάφορον περιπτώσιν ἀσκίσεως τοῦ προσανατολισμοῦ. Πέρα ὅμως ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὑποχρεωτικὰ κέντρα πὸν ἰδρύονται κατὰ νομαρχιακὴ περιφέρειαν, λειτουργεῖ, ὅπως εἶδαμε, καὶ ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς προαιρετικῶν Κέντρων. Συγκεκρι-

μένα αναφέρουμε ότι σήμερα στο Παρίσι 11 παρόμοια κέντρα λειτουργούν μόνο στη περιφέρεια του Σηκουάνα. Το υπουργείο Εθνικής Παιδείας της Γαλλίας εφοδιάζει με τους ειδικώς εκπαιδευθέντας προσανατολιστές του τὰ Γραφεία Απασχολήσεως άρμοδιότητος Υπουργείου Εργασίας, οι οποίοι εφεξής υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργού Εργασίας. Σὲ κάθε Γραφείο Απασχολήσεως υπάρχει ειδική Υπηρεσία προσανατολισμοῦ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν εἰδικὸ προσανατολιστή, τὸν εἰδικὸ γιατρό, τὸν κοινωνικὸ σύμβουλο, τὸ ἀπαραίτητο διοικητικὸ προσωπικὸ καὶ τὸν ἀναγκαῖο ἐπισημονικὸ καὶ τεχνικὸ ἐξοπλισμό. Ὑπάρχουν εἰδικὰ γραφεία ἀπασχολήσεως γιὰ τοὺς νέους, εἰδικὰ γιὰ τοὺς πνευματικῶς ἐργαζομένους καί, τέλος, εἰδικὰ γιὰ τοὺς ἐργαζομένους μετὰ ἢ ἄνευ εἰδικότητος. Γιὰ τὸ θέμα ἄλλωστε αὐτὸ μίλησε ἤδη διεξοδικὰ ὁ φίλος κ. Ἀρεταῖος.

Ἡ ἀντίληψη γιὰ τὸν τρόπο τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν προσανατολιστῶν, ἀπ' εὐθείας συνδεδεμένη μετὰ τὴ μεγάλη κοινωνικὴ σημασία τοῦ ἔργου τῶν, ἀποβλέπει στὸ νὰ μὴ περιορισθῆ ἡ μόρφωσή τους μόνο στὴν ἐφαρμογὴ ἐτοιμῶν συνταγῶν, ἀλλὰ καὶ στὸν τρόπο τῆς λύσεως προβλημάτων ποικιλομόρφων καὶ πολυπλόκων, συνεχῶς ἐμφανιζομένων.

Στὸ ὅλο αὐτὸ συνθετικὸ οἰκοδόμημα δὲν ἔλειψαν καὶ οἱ ὑποστηρικταὶ ἄλλον ἀπόψεων, ὅπως π. χ. ὅτι ὁ προσανατολισμὸς ἀποβλέπει μόνο στὴν ἐξεύρεση μιᾶς ἐργασίας καὶ στὴν ἐπαλήθευση τοῦ τρόπου ἀσκήσεώς της. Διερωτώμεθα ὅμως ἂν γιὰ νὰ καταλήξουμε σὲ μιὰ τέτοια ἀποψη δὲ θ' ἀρκοῦσε ἡ ἐκπαίδευση τοῦ προσανατολιστοῦ μόνο γύρω ἀπ' τοὺς ὅρους ἐργασίας καὶ ἡ ὑπαρξὴ σχετικῆς εὐθυκρισίας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γιατί νὰ ἀπαιτοῦμε ἀπ' αὐτὸν ν' ἀποκτήσῃ τόσο πολὺπλοκες γνώσεις ψυχολογίας, φυσιολογίας κλπ.; Νομίζω ὅτι μιὰ σύγκριση μετὰ τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη θὰ ἦταν ἡ καλύτερη ἀπάντηση στὸν ἰσχυρισμὸ αὐτό. Ἀπὸ ἓνα γιατρὸ ἀπαιτοῦμε 7ετῆ πανεπιστημιακὴ ἐκπαίδευση, χωρὶς νὰ αναφέρουμε καὶ τὰ χρόνια τῆς εἰδικεύσεώς του, ἐνῶ γιὰ τὴ θεραπεία μιᾶς γρίπης θὰ ἀρκοῦσε καὶ ἓνας οἰσοδῆπτε νοσοκόμος μετὰ λίγη εὐθυκρισία. Στὴν ἱατρικὴ ὅμως ὑπάρχουν περιπτώσεις δύσκολες, γιὰ τίς ὁποῖες ὁ γιατρὸς πρέπει νὰ προσφύγῃ σ' ὅλες τίς γνώσεις πού ἀπέκτησε κατὰ τὰ ἔτη τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἀσκήσεώς του. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ στὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ ἀκριβῶς γιὰ τίς δύσκολες περιπτώσεις ἀπαιτεῖται νὰ ἀποκτήσῃ ὁ προσανατολιστὴς μιὰ πραγματικὴ μόρφωση, ἀνάλογη πρὸς τὸ ἐπάγγελμά του καὶ ἡ ὁποία θὰ τοῦ ἐπιτρέπη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ προβλήματα πού θὰ τοῦ ἐμφανίζονται. Γιὰ κάθε πραγματικὴ μόρφωση ἀπαιτεῖται μεγάλη προσπάθεια, πολὺς χρόνος καὶ ἀπόκτηση πολλῶν γνώσεων, ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶναι γνωστὸ ὅτι πολλὲς σύντομα θὰ λησμονηθοῦν.

Κλείνω τὴν ἀποψινὴ μου ὁμιλία μετὰ μιὰ εὐχή: "Ὅλα ὅσα διδαχθήκαμε ἀπ' τὴν πείρα τῶν Κρατῶν πού κρατᾶνε τὴ σημαία τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ νὰ ἀποτελέσουν τὴ βάση γιὰ τὸ σωστὸ ξεκίνημα καὶ τὴν ἐφαρμογὴ θεσμῶν πού γιὰ πρώτη φορὰ εἰσάγονται στὴ Χώρα μας.

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΩΣ ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ

Όμιλία του κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ

Τμηματάρχου του Υπουργείου Έργασίας

Προεδρία και Εισήγησις του

κ. ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΚΑΛΟΓΕΡΑ

Καθηγητού του Πολυτεχνείου

Η επαγγελματική εκπαίδευσις αποτελεί ένα από τα σημαντικώτερα θέματα της Έθνικης Παιδείας. Και πρέπει προφανώς να αντιμετωπίζεται μέσα εις τα γενικά πλαίσια της Παιδείας, έφ' όσον συμφωνούμεν ότι σκοπός κάθε εκπαιδευτικής προσπάθειας, όσονδήποτε ειδικής, είναι να μορφώσει πρώτα ανθρώπους και πολίτας και έπειτα έπιστήμονας ή επαγγελματίας. Δέν είναι βέβαια δυνατόν τώρα να αναλύσω, έστω σύντομα, την σημασίαν του θέματος. Περιορίζομαι, ειδικώς διά τόν τόπον μας, εις την μελαγχολικήν διαπίστωσιν ότι ή προσπάθεια που έχει ώς τώρα καταβληθή διά την αντιμετώπισιν του προβλήματος είναι δυσανάλογως προς την σημασίαν του μικρά.

Ίδρυσις κρατικών Σχολών, όργανωσις επαγγελματικού προσανατολισμού, στατιστική παρακολούθησις, προσαρμογή προς τας ανάγκας της βιομηχανίας, όρθολογική κατανομή μεταξύ ειδικοτήτων, μεταξύ βαθμίδων εκπαιδεύσεως, μεταξύ κυρίως επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και μαθητείας, μεταξύ ήμερησίων και νυκτερινών σχολών, έξασφάλις επαρκών πόρων και μέσων, έκδοσις καταλλήλων βιβλίων, όργανωσις βιβλιοθηκών και εργαστηρίων, πληρεστέρα παρακολούθησις των ιδιωτικών σχολών που αποτελούν την μεγάλην πλειοψηφίαν του συνόλου, τέλος συντονισμός μεταξύ των πολλών κρατικών Ύπηρεσιών που απασχολούνται με τό θέμα, όλα αυτά και άλλα ακόμη δέν έχουν αντιμετωπισθῆ ακόμη κατά τρόπον συστηματικόν, όρθολογικόν, ένιαίον.

Τό αποτέλεσμα, παρά την όχι μικράν νομοθετικήν εργασία, είναι, παρά τας φιλοτίμους προσπάθειαις των Ύπηρεσιών και άρκετών Σχολών, είναι ότι, κάθε χρόνον, τό έναντι του συνόλου ποσοστόν των συστηματικώς μορφωμένων τεχνικών μέσης και κατωτέρας στάθμης έλαττούται συνεχώς, ένώ αντίστοιχος αυξάνει τό πλήθος των τεχνικών άνωτέρας μορφώσεως. Παρουσιάζεται και έδώ τό χαρακτηριστικόν φαινόμενον της άντιστρόφου και συνεπώς άσταθοῦς πυραμίδος.

Παρέταξα, σποραδικά και συμπτωματικά, μερικά από τά προβλήματα της Έπαγγελματικής Εκπαιδεύσεως που περιμένουν όλοένα άπαιτητικώτερα την λύσιν των και που δίδουν πρόσθετον ένδιαφέρον εις την άποψινήν όμιλίαν. Ένα τόνον αίσιοδοξίας, με τόν όποιον θά ήθελα να τελειώσω, δίδει εις την εικόνα αυτήν ή βοήθεια που παρέσχε σχετικώς τό Διεθνές Γραφείον Έργασίας τά τελευταία χρόνια, βοήθεια που εις ήμιας άπόκειται να αξιοποιήσωμεν κατά τόν καλύτερον τρόπον.

Σύν τοις άλλois τό Δ.Γ.Ε. (καθώς και τό Ίδρυμα Κρατικών Ύποτροφιών) έδωσαν και δίδουν την δυνατότητα εις Έλληνας έπιστήμονας και άρμοδίους να μελετήσουν τό θέμα εις τό έξωτερικόν. Έτσι ό κ. Τασόπουλος, πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και της Ανωτάτης Σχολής Έμπορικων και Οικονομικών Έπιστημών, προϊστάμενος του τμήματος Έπαγγελματικής Εκπαιδύσεως του Υπουργείου Έργασίας, ό όποιος ώς κρατικός λειτουργός χειρίζεται από έτών θέματα άπασχόλησεως και επαγγελματικής εκπαιδύσεως, ειχε την ευκαιρίαν να σπουδάση επί πολλούς μήνας εις την Αγγλίαν και την Γαλλίαν τό θέμα «Όργανωσις της άπασχόλησεως». Κατέχει λοιπόν και την γνώσιν και την πράξιν επ' αυτόν.

Τόν παρακαλώ να λάβη τόν λόγον.

Πρὶν εἰσέλθω εἰς τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας μου, ἃς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ εὐχαριστήσω τὸν καθηγητὴν τοῦ Πολυτεχνείου κ. Καλογεράν, ὅστις εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μὲ παρουσιάσῃ. Αἰσθάνομαι ἐπίσης ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω ἰδιαιτέρως τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὴν Διεύθυνσιν καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Καθηγητῶν τῆς Βιομηχανικῆς Σχολῆς καθὼς καὶ τὸν ἐκλεκτὸν ἐκπρόσωπον τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἑργασίας κ. Μαζαράκη, οἵτινες μοῦ ἔκαμαν τὴν τιμὴν νὰ μὲ συμπεριλάβουν μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν εἰς τὰς ὀργανωθείσας παρ' αὐτῶν διαλέξεις τοῦ δεκαήμερου σπουδῶν κοινωνικῆς πολιτικῆς.

Τὸ κύριον θέμα τῆς ἐκπαιδεύσεώς μου εἰς Ἀγγλίαν ἦτο «ἡ Ὁργάνωσις τῆς Ἀπασχολήσεως». Ἐπροτίμησα παρὰ ταῦτα ὡς θέμα τῆς παρουσίης ὁμιλίας μου τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ ἀπόψεως ἀποσχολήσεως, ὡς αὕτη ἔχει ὀργανωθῆ καὶ ἐφαρμόζεται εἰς τὰ διάφορα Κράτη, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς Μεγάλην Βρετανίαν, ἀφ' ἑνὸς διότι τὸ ζήτημα τῆς ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως τῶν ἐργαζομένων, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τμήμα τοῦ γενικωτέρου προβλήματος τῆς ὀργανώσεως ἀπασχολήσεως, εἶναι καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀρμοδιότητός μου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑργασίας, ἀφ' ἑτέρου διότι «ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀπασχολήσεως» ἀπετέλεσεν ἤδη θέμα προηγουμένης διαλέξεως.

I.

Ἡ συστηματικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς μορφώσεως τῶν νέων καὶ ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἐπαγγελματικὴ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἐνηλίκων ἐργατῶν, συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν βασικῶν μέτρων τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται σήμερον ὑπὸ τῶν προηγμένων χωρῶν, πρὸς ἀντιμετώπισιν καὶ πρόληψιν τῆς ἀνεργίας καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν προγραμμάτων οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς διὰ τὴν οικονομικὴν ἐπέκτασιν καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ βιοτικoῦ ἐπιπέδου.

Εἰς χώρας ὅπου οἱ θεσμοὶ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν ἔχουν τύχει συστηματικῆς ὀργάνωσεως, αἱ ὑπηρεσίαι ἀπασχολήσεως ἀδυνατοῦν, συνήθως, νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἀνάγκας τῆς παραγωγῆς εἰς εἰδικευμένον προσωπικόν, ἐνῶ συγχρόνως κατακλύζονται ἀπὸ αἰτήσεις ἀνειδικεύτων. Ἐχει, ἐξ ἄλλου, παρατηρηθῆ εἰς ὅλας τὰς χώρας ὅτι εἰς περιόδους ἀνεργίας οἱ ἀνειδίκευτοι πλήττονται εἰς πολὺ μεγαλυτέραν κλίμακα ἀπὸ τοὺς ἔχοντας ἐπαγγελματικὴν πείραν καὶ κατάρτισιν, αἱ δὲ δυνατότητες ἐπαναποθετήσεώς των εἶναι πολὺ περιορισμέναι.

Εἰς ὅλας τὰς βιομηχανικῶς καὶ πολιτιστικῶς ἀνεπτυγμένας χώρας ἔχει, ἀπὸ μακροῦ, κατανοηθῆ ὅτι ἡ ποιοτικὴ βελτίωσις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἢ ἐπιτυγχανομένη διὰ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀποτελεῖ βασικόν, θεμελιῶδες στοιχεῖον, διὰ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν.

Αἱ σημεριναὶ ἀνάγκαι τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς παραγωγῆς εἶναι ἐντελῶς διάφοροι ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἴσχυον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Τὸ σημερινὸν ἐργαστάσιον δὲν εἶναι ἀπλῶς μία σειρὰ μηχανημάτων, ἀλλ' ἐπίσης ἓνα σύνολον ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν προσόντα, ἱκανότητα προσαρμογῆς, ἐφευρετικότητα καὶ πρωτοβουλίαν.

Ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος μιᾶς χώρας δὲν ἐπιτυγχάνεται μόνον μὲ ἐπενδύσεις εἰς μηχανήματα. Πρέπει, παραλλήλως, νὰ γίνων ἐπενδύσεις εἰς «ἀποθέματα εἰδικότητων καὶ μορφώσεως» τοῦ ἀνθρώπινου συντελεστοῦ τῆς παραγωγῆς ὑπὸ μορφὴν ὀργανώσεως τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως. Αἱ σημεριναὶ ἀνάγκαι μιᾶς διαρκῶς ἐξελισσομένης καὶ ἐπεκτεινομένης βιομηχανίας ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον συντελεστήν τῆς παραγωγῆς πληρεστέρας τεχνικὰς γνώσεις, μεγαλυτέραν δυνατότητα ἀλλαγῆς ἀπασχολήσεως, καὶ ἐπὶ πλέον, ἀποδοχὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπηρηξημένης ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας, καὶ ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τῆς ἀτομικῆς παραγωγικότητος τοῦ ἐργαζομένου.

Ἡ δὲ ἐξύψωσις τῆς ποιοτικῆς στάθμης τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἡ ὑποβοήθησις τῆς εὐκινήσιας τῆς ἐργατικῆς δυνάμεως δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον διὰ τῆς συστηματοποιήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν νεοεισερχομένων εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ διὰ τῆς ὀργανώσεως προγραμμάτων ἐπανεκπαιδεύσεως τῶν ἐργαζομένων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ταχεῖα προσαρμογὴ τῶν πρὸς τὰς διαρκεῖς βιομηχανικὰς μεταρρυθμίσεις καὶ προόδους.

Ἡ τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἐπιδιώκει νὰ βοηθήσῃ τὸν ἐργαζόμενον νὰ ἀποκτήσῃ τὰς θεωρητικὰς, τεχνικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις αἱ ὁποῖαι τοῦ εἶναι ἀπαραίτητοι πρὸς ἄσκησιν βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἐκτὸς τῆς σπουδῆς, ἀσκήσεως καὶ πειθαρχίας εἰς μίαν τέχνην, ἐπάγγελμα ἢ ἀπασχόλησιν ἐν γένει, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, ὑπὸ τὴν εὐρύτεραν ἔννοιαν, περιλαμβάνει τὰς προσπαθείας τὰς καταβαλλομένας ἐν τῇ ὀργανώσει τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως τεθοῦν εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς ἐπιθυμοῦντος αἱ ἀπαραίτητοι δυνατότητες νὰ ἀποκτήσῃ τεχνικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς γνώσεις καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἱκανότητάς του ἵνα ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἀνάγκας καὶ τὰς εἰδικὰς τοιαύτας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἰδέα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν εἶναι νέα. Σήμερον ὡς καὶ εἰς τὸ παρελθὸν λαμβάνει διαφόρους μορφάς, συμφώνως πρὸς τὸν βαθμὸν ἐκβιομηχανισμοῦ, τὴν φύσιν τῆς βιομηχανίας καὶ τὴν διαθέσιμον ἐργατικὴν δύναμιν. Κατὰ τὸν μεσαῖον αἰῶνα, ὁ μαθητευόμενος ἐξεπαιδεύετο εἰς τὸ ἐργαστάσιον τοῦ πρωτομάστορα. Ὁ θεσμὸς ὁμοῦ οὗτος, ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ἀτομικῆς μαθητείας εἰς τὴν συντεχνικὴν οἰκονομίαν, μετεπήδησεν εἰς

τὴν βιομηχανίαν ὑπὸ μορφὴν τῆς συλλογικῆς μαθητείας, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἠΰξημένων πλέον ἀναγκῶν τῆς παραγωγῆς.

Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις μεγάλων βιομηχανιῶν καὶ ἡ ἀνάγκη ὅπως ἐκ παραλλήλου ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐπιβίωσις τῶν μικρῶν τοιούτων συνετέλεσαν εἰς τὴν δημιουργίαν νέων τύπων ἐκπαιδεύσεως τῶν νεαρῶν ἐργατῶν.

Ἐδημιουργήθη ὁμοῦς ἀντίθεσις μεταξὺ μαθητείας—δηλαδή ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως πραγματοποιουμένης εἰς τοὺς χώρους ἐργασίας καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς—καὶ ἐπαγγελματικοῦ σχολείου—δηλαδή ἐκπαιδεύσεως παρεχομένης μακρὰν τοῦ τόπου παραγωγῆς. Εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἀνεπτύχθησαν ποικίλαι ἀπόψεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν καὶ χρησιμότητα τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου συστήματος. Ἡ συνύπαρξις πάντως ἀμφοτέρων τῶν τύπων ἐκπαιδεύσεως ἐθεωρήθη ὄχι μόνον σκόπιμος ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία.

Παρὰ τῶν διαφορῶν Κρατῶν ἐλήφθησαν νομοθετικὰ μέτρα, κυρίως κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀ' παγκοσμίου πολέμου, καὶ καθιερώθη οὕτω νομικὴ ὑποχρέωσις τῆς πολιτείας ἐπὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐργαζομένων.

Αὕτη τὸ πρῶτον παρεσχέθη εἰς τοὺς τραυματίας καὶ ἀπομάχους πολέμου καὶ ἐφαρμόζεται ἤδη εἰς πλεῖστα Κράτη. Βραδύτερον, ὑπὸ τὴν σοβαρὰν πίεσιν τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐργατικῶν χειρῶν δι' ὠρισμένα ἐπαγγέλματα, ὁ θεσμὸς οὗτος ἀνεπτύχθη καὶ ἐπεξετάθη ἵνα τύχη πλήρους καὶ ἐπαιγούσης ἐφαρμογῆς κατὰ καὶ μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον.

Ἀρχικῶς ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἐχρησίμευε ὡς μέσον ἐπαγγελματικῆς ἀνακατατάξεως πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἀνεργίας, βραδύτερον ὁμοῦς ὡς ὄργανον πολιτικῆς τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ἡ ὁργάνωσις τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως διαφέρει κατὰ χώρας, ἐπιηρεαζομένη ἀπὸ τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἀκολουθουμένην κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν πολιτικὴν. Ἐκάστη χώρα προσπαθεῖ νὰ προσαρμόζη τὰ σχέδια καὶ προγράμματα τῆς πρὸς τὰς ποικιλίας τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τεχνικῶν μέσων παραγωγῆς καὶ τὴν γενικὴν διάρθρωσιν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ἡ ἐπιτυχία ὁμοῦς τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς χρησιμοποιουμένας μεθόδους καὶ τὴν ἐφαρμογὴν μερικῶν γενικῶν ἀρχῶν: Ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐφαρμογὴν οἰοῦν δὴποτε προγράμματος τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἡ ὑπαρξις μεθόδου ἐπιλογῆς τῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν προσώπων. Ἡ μέθοδος αὕτη καλεῖται ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς καὶ σκοπεῖ τὴν διὰ ψυχοτεχνικῶν τῆσθαι καὶ ἄλλων μεθόδων, ὡς καὶ ἱατρικῆς ἐξετάσεως, ἐκτίμησιν τῆς δεξιότητιος, ἱκανότητος, νοημοσύνης, σωματικῆς καταστάσεως ὡς καὶ τὴν διαπίστωσιν τῶν ἐπιθυμῶν καὶ κλίσεων τοῦ ὑποψηφίου. Ἡ συστηματικὴ καὶ λεπτομερὴς ἀνάλυσις τῶν διδασκομένων μαθημάτων καθὼς καὶ ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου διάρκειας τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἀποζημιώσεως ἢ ἀμοιβῆς τοῦ ἐργαζομένου, ἡ παρακολούθησις καὶ ὁ ἔλεγχος ἐπιδόσεως ἐκάστου ἐκπαιδευομένου ὡς καὶ ἡ κατάρτισις προγραμμάτων, ἐν συνεργασίᾳ Κράτους καὶ ἐνδιαφερομένων

ἐργοδοτικῶν καὶ ἐργατικῶν ὀργανώσεων, ἀποτελοῦν βασικὰς ἀρχὰς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ χρησιμοποίησις, ὡσαύτως, εἰδικῶν ἐκπαιδευτῶν διὰ τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν τῶν ἐκπαιδευομένων συντελεῖ ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τῆς τεχνικῆς ἐπιδόσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ εἰδικεύσεως αὐτῶν.

Ἡ παροχή, ἐξ ἄλλου, τεχνικῆς βοήθειας ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ τῆς χορηγήσεως οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως πρὸς τοὺς ἐργοδοτάς ἢ τοὺς ἐκπαιδευομένους ἢ διὰ τῆς καταρτίσεως προγραμμάτων ἐκπαιδεύσεως καὶ παρακολουθήσεως τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ὑποβοηθοῦν κατὰ πολὺ εἰς τὴν πραγμάτων τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ. Μολονότι αἱ μέθοδοι τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως ποικίλλουν αἰσθητῶς κατὰ χώραν, βιομηχανίαν ἢ ἐπάγγελμα, ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ κυριώτεροι τύποι εἶναι: 1) ἡ μαθητεία, 2) ἡ παρεχομένη εἰς τεχνικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα καὶ 3) ἡ λεγομένη ταχεῖα ἐκπαίδευσις, ἣτις διακρίνεται εἰς τὴν παρεχομένην α) εἰς κρατικὰ Κέντρα ἐκπαιδεύσεως, β) ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ γ) ὑπὸ τῶν τεχνικῶν σχολείων καὶ ἰνστιτούτων.

Ἡ μαθητεία σκοπεῖ τὴν παροχὴν τῆς λεγομένης ἐπαγγελματικῆς ἐργασίας, διὰ τῆς ἀποκτήσεως θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν γνώσεων ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν ἐνὸς ἐπαγγέλματος. Αὕτη περιλαμβάνει δύο διακεκριμένα στάδια: τὸ τῆς πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἣτις παρέχεται κατὰ κανόνα εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, καὶ τὸ τῆς θεωρητικῆς μορφώσεως, ἢ ὅποια πραγματοποιεῖται εἰς τεχνικὰς σχολὰς ἢ εἰς εἰδικούς χώρους τῆς ἐπιχειρήσεως. Παρέχεται εἰς νεαρά, συνήθως, πρόσωπα τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ἀκόμη προσαρμοσθῆ εἰς τὴν πρακτικὴν ἀσκήσιν ἐνὸς ἐπαγγέλματος, καὶ εἶναι μακρᾶς διάρκειας.

Ἡ μαθητεία εἶναι ἐν εἶδος συμπληρώσεως τῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν νεαρῶν ἐργατῶν καὶ ἀποτελεῖ τύπον ἐκπαιδεύσεως γενικῶς παραδεδεγμένον εἰς τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν Κρατῶν. Εἶναι ἡ πλέον συνήθης μέθοδος καταρτίσεως εἰδικευμένων ἐργατῶν καὶ παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα ὅτι εἶναι σχεδὸν ἀδάπανος διὰ τὸ Κράτος καὶ προκαλεῖ σχετικὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς.

Αἱ τάσεις αἱ ὅποια ἐπικρατοῦν ἐπὶ τοῦ τύπου αὐτοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι ὅτι καταρτίζονται ὠρισμένα ὁμοίμορφα σχέδια μαθητείας δι' ἕκαστον ἐπάγγελμα ἅτινα ἀφοροῦν τὸ συμβόλαιον μαθητείας, τὸν τρόπον καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν κλπ. Ἡ ἐποπτεία καὶ ὁ ἔλεγχος ὑπὸ τοῦ Κράτους ὡς καὶ ἡ συνεργασία αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ὀργανώσεων εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν προγραμμάτων μαθητείας.

Παρεμφερεῖς πρὸς τὴν μαθητείαν τύποι ἐκπαιδεύσεως εἶναι: α) ἡ ἐκπαίδευσις διὰ τῆς ἐργασίας (in-plant training) ἢ ὅποια προσαρμόζεται εἰδικῶς εἰς τὴν ὁμαδικὴν παραγωγὴν καὶ ἄλλας τεχνικὰς δεξιότητες τῆς συγχρόνου βιομηχανίας καὶ ἐπιτυγχάνει μερικὴν εἰδίκευσιν, καὶ β) ἡ ἐκπαίδευσις κατὰ τὴν ἐργασίαν (learnership), διαφέρουσα τῆς μαθητείας κατὰ

τὸν χρόνον διαρκείας αὐτῆς καὶ προετοιμάζουσα ἡμειδικευμένους ἐργάτας. Ἡ ταχέα, ἐξ ἄλλου, ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἀποβλέπει εἰς τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν κατάρτισιν εἰς ἓν ἐπάγγελμα παντὸς ἀνειδικεύτου ἐργάτου, ἢ τὴν ἀναπροσαρμογὴν τοῦ τεχνίτου εἰς ἕτερον ἐπάγγελμα, ἢ τὴν βελτίωσιν τῶν ἐπαγγελματικῶν γνώσεών του. Ἔχει δύο ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς: τὸν οἰκονομικόν, ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει τὴν ἐπαγγελματικὴν κατανομήν τῆς ἐργατικῆς δυνάμεως καὶ τὴν ὀρθολογικὴν χρῆσιν ὅλων τῶν πηγῶν αὐτῆς, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας· καὶ τὸν κοινωνικὸν χαρακτῆρος σκοπὸν, ὅστις ἐπιτυγχάνει τὴν ἀνακατάταξιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ εἰς ἐπαγγέλματα τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν μείζονα σταθερότητα καὶ παρέχουν τὴν δυνατότητα πλήρους ἀναπτύξεως τῆς δεξιότητιος καὶ τῶν ἄλλων ἱκανοτήτων τοῦ ἐργαζομένου ὡς καὶ περιορισμοῦ τῶν πιθανοτήτων μακρᾶς ἀνεργίας.

Παρέχεται αὕτη κυρίως πρὸς τοὺς ἐνήλικας, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ δὲ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, ὀφείλει νὰ πραγματοποιηθῆται εἰς βραχὺν χρόνον, καθόσον ἐξυπηρετεῖ ἐπείγουσας ἀνάγκας, ὡς εἶναι ἡ καταπολέμησις τῆς ἀνεργίας ἢ ἡ ἐξοικονόμησις εἰδικευμένων ἐργατῶν διὰ τὰς ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας.

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐνηλίκων παρέχεται εἴτε ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου εἴτε εἰς χωριστὰ ἐργαστήρια τῆς ἐπιχειρήσεως εἴτε εἰς τεχνικὰ σχολεῖα εἴτε, τέλος, εἰς κέντρα ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως, τὰ ὁποῖα ἰδρύονται ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ τῶν βιομηχανιῶν ἢ τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων, μετὰ προγράμματα καὶ μεθόδους ἀνταποκρινομένας ἀμέσως πρὸς τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἀποβλέπουν.

Οἱ ποικίλοι οὗτοι τύποι ἐκπαίδευσως ἐμφανίζουσι τόσοσιν μειονεκτήματα ὅσων καὶ πλεονεκτήματα. Ταῦτα ἀναφέρονται κυρίως εἰς: τὴν δυνατότητα χρησιμοποίησεως ἢ μὴ παιδαγωγικῶν μεθόδων, τὸν ἔλεγχον τῆς ἐπιδόσεως ὡς καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος ἐκπαίδευσως κλπ., τὴν προσαρμογὴν ἢ μὴ πρὸς τοὺς ὄρους τῆς παραγωγῆς, τὴν χρῆσιν καταλλήλων ἐκπαιδευτῶν, τὴν ἀπόδοσιν ἰδιαιτέρας σημασίας εἰς τὴν παραγωγὴν ἢ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν κλπ.

Εἰς ὅλους τοὺς τύπους ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαίδευσως, ἢ πρακτικῆς ἐξάσκησης παρέχεται ὑπὸ εἰδικῶν ἐκπαιδευτῶν, οἵτινες προέρχονται συνήθως ἐκ τοῦ κλάδου ἀνωτέρας εἰδικεύσεως τεχνιτῶν καὶ ἔχουν διδαχθῆ παιδαγωγικὰς μεθόδους. Ἡ δὲ θεωρητικὴ κατάρτισις, παρεχομένη ὑπὸ διδασκάλων, σκοπεῖ, ἐπὶ μὲν τῶν ἀνηλίκων, τὴν ὑψωσιν τῆς στάθμης τοῦ μορφωτικοῦ αὐτῶν ἐπιπέδου, ἐπὶ δὲ τῶν ἐνηλίκων, τὴν ἀπόκτησιν περιορισμένων θεωρητικῶν γνώσεων πρὸς καλυτέραν εἰδίκευσιν.

Θὰ πρέπει ὡσαύτως νὰ τονισθῆ ἢ εἰς τὰς διαφόρους χώρας καταβαλλομένη προσπάθεια ἐκπαίδευσως ἐργοδηγῶν καὶ ἀρχιεργατῶν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἐκπαίδευσις τούτων ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν βιομηχανίαν, ἐνθὰ ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς παραγωγῆς ἐπιβάλλει τὴν ἀνάπτυξιν καὶ χρῆσιν ἀρχῶν καὶ μεθόδων αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦν εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ

δευσις παρέχεται εἰς τεχνικὰς σχολὰς ἢ εἰς ἐπιχειρήσεις, αἵτινες, ἐφ' ὅσον ἀπασχολοῦν πλέον τῶν 500 ἐργατῶν, ὑποχρεοῦνται, βάσει νόμου, νὰ ὀργανώθουν θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ μαθήματα δι' ἐνηλίκους, τὸ πρόγραμμα τῶν ὁποίων ἐγκρίνεται ἀπὸ τὸ Κράτος. Τὰ προγράμματα μαθητείας καταρτίζονται ὑπὸ τοῦ Κράτους τῇ συνεργασίᾳ ἐργοδοτικῶν καὶ ἐργατικῶν ὀργανώσεων.

Εἰς χώρας βιομηχανικῶς ἐξελιγμένης ἢ ὑπὸ ἀνάπτυξιν, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις γίνεται βαθμιαίως ἀπαραίτητον τμῆμα τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως. Δίδεται ἰδιαίτερα σημασία ἐπὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ σκοποῦ τῆς σχολικῆς μορφώσεως, δι' ἧ καὶ μεταρρυθμίσεις πραγματοποιοῦνται μετριοδῶν ὅπως ἡ γενικὴ μόρφωσις εὐρίσκεται πλησιέστερον πρὸς τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

II

Εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν, ἐνθα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐπεδιώχθη ἡ μελέτη ὄλων τῶν συναφῶν πρὸς τὴν ἐργασίαν θεμάτων καὶ ἡ ὑποδειγματικὴ ὀργάνωσις τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως, ἰδιαίτερα φροντίς καταβάλλεται διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νεαρῶν καὶ ἐνηλίκων ἐργατῶν.

Ἡ «Ἑπηρεσία Ἀπασχολήσεως Νέων» διαθέτει περὶ τὰ 800 γραφεῖα εἰς ὅλην τὴν χώραν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν συνήθως τμήματα τῶν περιφερειακῶν καὶ τοπικῶν Ἑπηρεσιῶν Ἀπασχολήσεως τοῦ Ἑπουργείου Ἑργασίας. Ἐνδιαφέρον τμῆμα τῆς πολιτικῆς τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἶναι, ἐκτὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν βιομηχανίαν καὶ νὰ ὑποβοηθῇ αὐτὴν νὰ καταρτίζῃ προγράμματα καὶ νὰ βελτιώσῃ τὰς ἐν χρήσει μεθόδους στρατολογίας καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν νέων. Ἡδη, πλείσται βιομηχανίαι, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ἔχουν καταρτίσει εἰς ἐθνικὴν κλίμακα προγράμματα μαθητείας ἢ σχεδιασμένης ἐκπαιδεύσεως. Ὑπάρχουν, ὡσαύτως, περιπτώσεις καθ' ἃς βιομηχανίαι, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, καταρτίζουν προγράμματα μαθητείας, διαθέτουσαι ἐργαστήρια καὶ αἰθούσας διδασκαλίας ὡς καὶ τὸ ἀπαραίτητον διδακτικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν προσωπικόν, διὰ τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν μαθητευομένων. Ἡ μαθητεία, ἐπὶ τεχνικῶν ἐπαγγελμάτων, διαρκεῖ 5 ἔτη ἢ δὲ θεωρητικὴ διδασκαλία γίνεται συνήθως κατὰ τὰς ἐργασίμους ὥρας. Τὸ Ἑπουργεῖον ἐνισχύει οἰκονομικῶς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην μαθητευομένους, διὰ τῆς παροχῆς ποικίλων ἐπιδομάτων καὶ παρέχει, εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἐπιδόσεως, διαφόρους ὑποτροφίας, πρὸς φοίτησιν εἰς πανεπιστημιακὰς σχολὰς.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ ἐργαστάσιον, δηλαδή ἡ ἐπαγγελματικὴ μαθητεία, παραμένει ὡς κέντρον βαρύτητος τοῦ συστήματος τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, περιλαμβάνει δὲ τὸ πλεῖστον τῶν ἐπαγγελμάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν γεωργικῶν τοιούτων.

Ἄνευ νομοθετικῆς τιμῆς ἐπιβολῆς ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς συνεργασίας τῶν

δημοσίων υπηρεσιῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν καὶ συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων, ἐκδηλουμένης διὰ συλλογικῶν συμβάσεων καὶ κοινῶν συμφωνιῶν καὶ συννενοήσεων, ἐφαρμόζεται εἰς μεγάλην ἔκτασιν τὸ σύστημα τῆς μαθητείας καὶ περιλαμβάνει σήμερον πλέον τῶν 290 000 νεαρῶν ἐργατῶν.

Ἡ εὐθύνη καὶ ἡ πρωτοβουλία στρατολογίας καὶ καταλλήλου ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως τῶν ἐνηλίκων ἀνῆκε κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις. Ἀφ' ἧς ὁμως εὐρεῖται διακυμάνσεις τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας ἐδημιούργησαν σοβαρὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, ἅτινα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιλυθοῦν ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων, ἡ κρατικὴ ἐπέμβασις ἐκρίθη ἀναγκαία. Πρώτη τοιαύτη ἐκδήλωσις, κατὰ τὸ 1919, ὑπῆρξεν ἡ ἰδρυσις Διευθύνσεως Ἐκπαιδεύσεως παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐργασίας, κατ' ἀρχὴν μὲ σκοπὸν τὴν ἀποκατάστασιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ἀναπήρων πολέμου, βραδύτερον δέ, παντὸς πνευματικῶς ἢ σωματικῶς ἀνικάνου. Ἡ αὕτη Ὑπηρεσία καταρτίζει, σήμερον, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐργοδοτικῶν καὶ ἐργατικῶν ὀργανώσεων, καὶ βάσει τῶν ἀναγκῶν τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐργατικῆς δυνάμεως, τὸν πίνακα τῶν ἐπαγγελμάτων διὰ τὰ ὁποῖα δέον νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἐνηλίκων. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν προγραμμάτων τούτων ἀνατίθεται εἰς Κυβερνητικὰ Κέντρα Ἐκπαίδευσως, εἰς ἐργοδοτὰς ἢ εἰς τεχνικὰ σχολεῖα.

Βάσει νομοθετήματος τοῦ 1944 τὸ Ὑπουργεῖον ἀνέλαβεν ἐπίσης, διὰ μακροχρονίου προγράμματος, τὴν ἀποκατάστασιν μέρους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 800 000 ἀνικάνων καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν τῶν ἐκπαίδευσιν. Πρὸς τοῦτο ἰδρύθη, τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐν ὑποδειγματικῶν Κέντρον Ἀποκαταστάσεως Ἀνικάνων εἰς Egham Surrey, τὸ ὁποῖον, δι' 90 περίπου ὑπαλλήλων καὶ τεχνιτῶν ἐκπαιδεύει ἐκάστοτε 200 ἀνικάνους. Σήμερον ὑπάρχουν 14 ἐν ὅλῳ τοιαῦτα κέντρα εἰς ὅλην τὴν χώραν. Εἰς τὰ κέντρα ταῦτα ἐπιδιώκεται ἡ ὑποβοήθησις τῶν πάσης φύσεως ἀνικάνων πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν καὶ τῆς σωματικῆς τῶν ἱκανότητος, ἐν συνεχείᾳ δέ, ἡ διαπίστωσις τῶν κλίσεων καὶ λανθάνουσῶν πνευματικῶν ἢ σωματικῶν ἱκανοτήτων αὐτῶν πρὸς ἀπασχόλησιν. Ἡ ἀποκατάστασις καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἱκανοτήτων τῶν ἀνικάνων ἐπιτυγχάνεται εἰς χρονικὸν διάστημα 6 ἕως 12 ἑβδομάδων, ὑπὸ ὁμάδος ἐκ 5 ἕως 6 εἰδικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐπιστημόνων, διὰ παραινέσεων, ποικίλων τέστ, φυσιοθεραπείας, ἠλεκτροθεραπείας καὶ πρακτικῶν ἀσκήσεων εἰς τὸ γυμναστήριον, τὸ ὑπαιθρον καὶ τὰ διάφορα μηχανήματα τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ κέντρου.

Ἐκ τῶν εἰσερχομένων εἰς τὰ εἰδικὰ ταῦτα κέντρα, τὰ 70% καθίστανται ἱκανοὶ πρὸς ἀπασχόλησιν, 20% δὲ τούτων ἐκπαιδεύονται εἰς κυβερνητικὰ κέντρα ἐκπαίδευσως, εἰς τεχνικὰ σχολεῖα ἢ εἰς βιομηχανίας. Διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἀνικάνων εἰς ἐργασίαν καὶ τὴν ποικίλην αὐτῶν ἐνίσχυσιν ὑπάρχουν εἰδικοί ὑπάλληλοι (οἱ Disablement Resettlement Officers), οἵτινες εὐρίσκονται εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν μετὰ τῶν βιομηχάνων, πλειστοὶ τῶν ὁποίων δέχονται συνήθως ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐκπαίδευσιν ἀναπήρων ἢ καὶ

τὴν ἀπασχόλησιν αὐτῶν. Διὰ τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἐργασθῶν ὑπὸ τοὺς συνήθεις ὄρους ἐργασίας ἔχει ἰδρυθῆ δημοσία ἐπιχείρησις (ἡ Remploij Ltd) ἣτις ἔχει 93 ἐργοστάσια εἰς ὅλην τὴν χώραν, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦνται περὶ τοὺς 6 000 ἀποκατασταθέντες ἀνίκανοι.

Δαπάναις τοῦ Κράτους ἐκπαιδεύονται ἐπίσης καὶ τυφλοὶ εἰς εἰδικὰ ἐργαστήρια καὶ ἰνστιτοῦτα. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σήμερον 87 000 τυφλῶν, πλεόν τῶν 9 000 ἐκπαιδευθέντες ἀπασχολοῦνται παραγωγικῶς εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἐργαστήρια ἢ γραφεῖα κλπ.

Ἡ ἀξιόλογος δρᾶσις τοῦ Ὑπουργείου πρὸς ἀποκατάστασιν, ἐκπαίδευσιν καὶ τοποθέτησιν εἰς ἀπασχόλησιν τῶν πάσης φύσεως ἀνικάνων, (περιλαμβανομένων καὶ τῶν τυφλῶν), δὲν ἀποτελεῖ μόνον οἰκονομικὴν τοῦ Κράτους ἐπιδίωξιν ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ ἀνθρωπιστικὴν ἐκδήλωσιν, καθ' ὅσον ἐπιδιώκεται ἡ ἀπόκτησις ὑπὸ τῶν ἀνικάνων τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ αὐτοπεποιθήσεως ὅτι ἀποτελοῦν δημιουργικὰ μέλη τῆς κοινωνίας.

Ὑπάρχουν ὡσαύτως, 18 κυβερνητικὰ Κέντρα ἐκπαιδεύσεως, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰδρυθῆ εἰς τὰ πρότυπα τῶν ἐργοστασίων καὶ διαθέτουν πλήρη τεχνικὸν ὅπλισμόν καὶ τὸ ἀπαραίτητον ἐπιστημονικόν καὶ τεχνικόν προσωπικόν. Εἰς ταῦτα τυγχάνουν περισσότερον πρακτικῆς καὶ ὀλιγότερον θεωρητικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνίκανοι ἀποκατασταθέντες ὡς καὶ ἱκανοὶ ἐνήλικες, ἢ ἐκπαίδευσιν τῶν ὁποίων διαρκεῖ 6 ἕως 12 μῆνας.

Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας, ἐν τῇ προσπάθειά του ὅπως βοηθήσῃ τὴν βιομηχανίαν ἵνα παρέχῃ συστηματικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τοὺς ἐργάτας, ἐκδίδει ἐγχειρίδια μεθόδων ἐκπαιδεύσεως, ἀποστέλλει ὑπαλλήλους του εἰς τὰς βιομηχανίας πρὸς ὀργάνωσιν τοιούτων προγραμμάτων καὶ παραδίδει μαθήματα καταρτίσεως ἐκπαιδευτῶν βάσει τοῦ συστήματος T.W.I. Ἐνίοτε παρέχει καὶ οἰκονομικὴν βοήθειαν εἰς τὴν βιομηχανίαν πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἐκπαιδεύσεως ἢ μετεκπαιδεύσεως ἀνηλίκων ἐργατῶν (φθορὰ μηχανῶν, ὑλικοῦ, διαφυγὴ κέρδους, μειωμένη ἀπόδοσις κλπ.).

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἐλλείψεως ἐκπαιδευτῶν εἰς τὰ κυβερνητικὰ Κέντρα, ἔχει ἰδρυθῆ εἰδικὸν Κολλέγιον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ πρὸς διδασκαλίαν προοριζόμενοι τεχνῖται παρακολουθοῦν παιδαγωγικὰς μεθόδους καὶ τελειοποιοῦν τὰς τεχνικὰς τῶν γνώσεις.

Ὑπάρχουν ἐπίσης πλεῖστα τεχνικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα, ἅτινα εἶναι ἐφωδιασμένα με ἀριώτατον τεχνικὸν ἐξοπλισμόν καὶ ἐκπαιδεύουν θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τεχνίτας ἢ ἡμειδικευμένους ἐργάτας.

Πάντες οἱ ἐπαγγελματικῶς ἐκπαιδευόμενοι ἀνήλικες καὶ ἐνήλικες λαμβάνουν ἀμοιβήν. Παραλλήλως δὲ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας ἔχει ἐξουσιοδοτηθῆ, διὰ τοῦ «περὶ ἀπασχολήσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως νόμου» τοῦ 1948, νὰ διαθέτῃ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τοὺς μαθητευομένους καθὼς καὶ τοὺς ἐνήλικας ἐκπαιδευομένους, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν (ὡς ἐξοδα μετακινήσεως, κατοικίας, συντηρήσεως, μικροδαπανῶν κλπ.).

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Μεγά-

λη Βρετανία είναι ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας ἔχει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν πρωτοβουλίαν ὀργανώσεως προγραμμάτων ἐκπαιδεύσεως ἀνηλίκων καὶ ἐνηλίκων, ὅτι ταῦτα καταρτίζονται βάσει τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ πάντοτε τῇ συνεργασίᾳ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων καὶ ἄλλων δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῆς βιομηχανίας, καὶ εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ τῇ οἰκονομικῇ αὐτοῦ ἐνισχύσει.

III

Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας ἔχει μελετήσει τὰ προβλήματα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τόσον ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως ὅσον καὶ πρὸς ὠρισμένα ἐπαγγέλματα καὶ εἰδικὰς βιομηχανίας.

Διεθνεῖς Συνδιασκέψεις Ἐργασίας ἠσχολήθησαν κατ' ἐπανάληψιν μὲ τὸν θεσμόν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνηλίκων καὶ ἐνηλίκων καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1939 καὶ 1950 ἐψηφίσθησαν τρεῖς Διεθνεῖς Συστάσεις ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μαθητείας. Ἡ Διακήρυξις τῆς Φιλαδέλφειας τοῦ 1944 ὑπεγράμμισε τὴν σοβαρότητα τῶν προγραμμάτων μορφωτικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ περιφερειακὴ Διάσκεψις Ἐργασίας Ἀμερικανικῶν Χωρῶν τοῦ 1946 ἠσχολήθη ἐκ νέου μὲ τὸ θέμα τοῦτο.

Ἡ Διεθνὴς Σύστασις τοῦ 1939 «περὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως» τονίζει κυρίως τὴν ἀνάγκην συνεργασίας τῶν δημοσίων καὶ μὴ Ὑπηρεσιῶν πρὸς κατάρτισιν ἐνιαίου προγράμματος ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, τὴν προσαρμογὴν τῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τὴν παροχὴν, ἐκτὸς τῆς τεχνικῆς, καὶ θεωρητικῆς καταρτίσεως εἰς τοὺς ἐργαζομένους.

Ἡ Διεθνὴς Σύστασις τοῦ 1939 «περὶ μαθητείας» ὑποδεικνύει, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ἡ μαθητεία δι' ὠρισμένα ἐπαγγέλματα καὶ νὰ ἐπιδιώκεται ὁμοιομορφία μεθόδων καὶ ὄρων μαθητείας, νὰ ὀρίζονται δὲ διὰ συμβολαίου μαθητείας ἡ διάρκεια αὐτῆς ὡς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν ὡς πρὸς τὴν παροχὴν τεχνικῆς καὶ θεωρητικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τέλος, ἡ Διεθνὴς Σύστασις τοῦ 1950 συνιστᾷ ὅπως τὰ προγράμματα ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐνηλίκων, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀναπήρων, καταρτίζονται ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ὀργανώσεων ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν, βάσει τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, μὲ σκοπὸν τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν ἢ ἀναπροσαρμογὴν τῶν ἐργαζομένων ὡς καὶ τὴν βελτίωσιν καὶ αὔξησιν τῆς παραγωγῆς.

IV

Εἰς τὴν χώραν μας, ὁ θεσμὸς τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν ἔτυχε κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν του τῆς δεούσης προσοχῆς, καίτοι κατὰ καιροὺς ἐψηφίσθησαν νομοθετήματα ἀποσκοποῦντα τὴν ὀργάνωσιν

αὐτοῦ. Ἡ κρατικὴ δραστηριότης ἐστράφη κυρίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐμπορικῆς ἐκπαίδευσως μὲ πρόγραμμα κλειστικοῦ περιεχομένου, ἐνῶ ἡ τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἀφέθη μᾶλλον εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ἄνευ οὐσιώδους ἠθικῆς ἢ ὕλικῆς κρατικῆς ἐνισχύσεως καὶ ἐπιβλέψεως.

Ἐάν δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων εἰς τὰς 6 τάξεις τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως ἀνέρχεται, ἐν συνόλῳ, εἰς 1 200 000 καὶ ὅτι ἐκ τούτων μόνον 200 000 προχωροῦν εἰς τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν, σημαίνει ὅτι 1 000 000 νεαροὶ ἀντιμετωπίζουσι ἀπὸ τοῦ 13ου ἔτους ἢ καὶ ἐνωρίτερον τὰ προβλήματα τῆς ἐργασίας. Διὰ τὰς ἐπαγγελματικὰς ἀνάγκας τῶν νεαρῶν τούτων ὑπάρχουσι μὲν 220 ἐπαγγελματικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα ἀλλὰ ἐξυπηρετοῦν 30 000 μόνον μαθητὰς δι' ὅλας τὰς τάξεις, πρᾶγμα ποῦ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κύριος ὄγκος τῶν νεαρῶν μένει ἄνευ οἰασθήποτε ἐπαγγελματικῆς ἢ μορφωτικῆς βοήθειας. Αὐτὸ ὅμως γεννᾷ τὴν ἀνάγκην ὅπως ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις παραταθῆ ἐπὶ 1 ἕως 2 ἔτη διὰ τὴν καλυτέραν μόρφωσιν τῶν νέων, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ καταστῆ δυνατὸς ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν καὶ ἡ προεπαγγελματικὴ μόρφωσις τῶν εἰς μεγαλυτέραν σχετικῶς ἡλικίαν. Ἀπαραίτητον ἐπίσης εἶναι ὅπως ἡ γενικὴ ἐκπαίδευσις προσαρμοσθῆ περισσότερον πρὸς τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν πολιτικὴν καὶ ὅπως παρέχῃ, ἄνευ θυσίας τῆς γενικῆς μορφώσεως, καὶ στοιχεῖα τινὰ προεπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως.

Ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα, μερικὰ, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Σιβιτανίδειος Σχολή, ἐκπληροῦν τὸν σκοπὸν τῶν μὲ ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν καὶ ἀπέδωσαν εἰς τὴν βιομηχανίαν ἱκανοὺς καὶ ἐπιδεξίους τεχνίτας. Ὑπάρχουσι ὅμως πολλὰ ἐξ αὐτῶν, ἅτινα εἶναι ἀτελῶς ὀργανωμένα ἢ ἔχουσι ἐπιχειρηματικὰς μᾶλλον ἐπιδιώξεις ἢ δὲν ἀντιποκρίνονται πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς παραγωγῆς.

Εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα τὰ ὑπάρχοντα 15 περίπου γεωργικὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα ἐκπαδεύουσι περὶ τοὺς 300 ἐργάτας ἀγροτάς, ἔν ἡδύνατον νὰ ἀντιμετωπίσουσι τὰς ἀνάγκας διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν 50 000 νεαρῶν περίπου ποὺ εἰσέρχονται ἐτησίως εἰς γεωργικὰς ἐργασίας. Ἀπὸ τετραετίας καταβάλλεται προσπάθεια ἐκπαίδευσως ἀγροτῶν διὰ τῆς ἰδρύσεως Κέντρων Γεωργικῆς Ἐκπαίδευσως. Εἰς τὴν χώραν μας, ὅπου ἡ ἀνεργία εἰς τὰ βιομηχανικὰ κέντρα καὶ ἡ ὑποαπασχόλησις τῶν γεωργικῶν ἐργατῶν ἀποτελοῦν μόνιμον φαινόμενον, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἀποκτᾷ ἰδιάζουσαν σημασίαν.

Δὲν δύναται νὰ παραγνωρισθῆ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ταχεῖα ἀναδιοργάνωσις καὶ ἐπέκτασις τῆς ποιοτικῆς στάθμης τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ θὰ αὐξήσῃ τὴν ἀτομικὴν παραγωγικότητα τῶν ἐργατῶν μας, θὰ καταστήσῃ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἱκανὴν νὰ προχωρήσῃ ἔτι περαιτέρω εἰς τὸν δρόμον τῆς προόδου καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ.

Χωρὶς ὅμως σαφῆ καὶ ἠλεγμένα στατιστικὰ δεδομένα ἐπὶ τῆς κατανομῆς τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ εἰδικότητα, χωρὶς στοιχεῖα ἐπὶ τῶν δια-

κυνάσεων τῆς ἀπασχολήσεως, χωρὶς πληροφορίας ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν ἐλλείψεων τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν κλάδων εἰς εἰδικευμένον προσωπικὸν καὶ χωρὶς εἰδικὰς ἐρεῦνας ὡς πρὸς τὰς μελλοντικὰς ἀπαιτήσεις τῆς παραγωγῆς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμφανίσῃ τις τὰς ἀνάγκας τῆς ἐλληνικῆς οικονομίας εἰς εἰδικευμένους ἐργάτας ὑπὸ μορφὴν ἀριθμῶν.

Εἶναι, ἐν τούτοις, ἄπειροι καὶ ἀναμφισβήτητοι αἱ ἐνδείξεις ὅτι τὸ πλεόνασμα τῶν ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὴν χώραν μας εἶναι σημαντικόν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνειδικευτῶν ἀνέργων εἶναι μέγας καὶ ἐπαυξάνεται μὲ τὴν συρροὴν εἰς τὰς πόλεις προσώπων ἐκ τῶν γεωργικῶν περιοχῶν, ὅτι εἶναι σημαντικὸς ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν ἐργασίας μὴ χειρωνακτικὰς, ὅτι ὑπάρχει πληθῶρα διανοουμένων πού ζητοῦν οἰανδήποτε ὑπαλληλικὴν θέσιν, ὅτι πολλοὶ βιομηχανικοὶ κλάδοι στεροῦνται ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ εἰδικευμένων ἐργατῶν, ὅτι τὰ τεχνικῶς μορφωμένα στελέχη ἀνευρίσκονται εἰς τὰς γηραιότερας ομάδας ἡλικιῶν καὶ μόνον χάρις εἰς τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν δεξιότητιαν τῶν ἐργατῶν μας κατορθώνουν μερικαὶ βιομηχαναίαι νὰ δημιουργοῦν ταχέως στελέχη διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν προχείρως τὰς διαρκῶς αὐξανόμενας ἀνάγκας τῆς παραγωγῆς των.

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ εἰδικευμένων ἐργατῶν ὄχι μόνον ἀποτελεῖ πρόσκομμα διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος, ἀλλὰ παρεμποδίζει τὴν ἑναρξιν ἔργων περαιτέρω μηχανικῆς ἐπεκτάσεως. Ἄνευ δημιουργίας, εἰς ἐκτεταμένην κλίμακα, νέων εἰδικευμένων στελεχῶν, ἄνευ ἐπανεκπαιδεύσεως τῶν ἀνέργων οἱ ὁποῖοι εἶναι δεκτικοὶ τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως, ἄνευ συμπληρωματικῆς μορφώσεως τῶν ἡμειδικευμένων καὶ τῶν παλαιότερων στελεχῶν παραγωγῆς, καθίσταται πράγματι προβληματικὴ ἡ ἀπορρόφησις τῆς πλεοναζούσης ἐργατικῆς δυνάμεως. Πρέπει, ἐξ ἄλλου, νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναμένωμεν σοβαρὰν ἐλάττωσιν τῆς ἀνεργίας διὰ τῆς μεταναστεύσεως ἐφ' ὅσον, καθὼς ὅλοι γνωρίζομεν, αἱ χώραι εἰσδοχῆς μεταναστῶν ἀναζητοῦν κυρίως εἰδικευμένους ἐργάτας.

Βαθμιαίως ὅμως γίνεται καὶ ἐδῶ νοητὸν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀπὸ μακροῦ ἰσχύει εἰς πλείστας ἄλλας χώρας, ὅτι τεχνῖται καὶ εἰδικευμένοι ἐργάται δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν ἄνευ ἐπαρκοῦς πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς ἐκπαιδεύσεώς των. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ μακροχρόνιος πείρα τῶν προηγμένων Κρατῶν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ, καὶ τὰ ἐκεῖ ἰσχύοντα νὰ προσαρμοσθοῦν, ἐν μέτρῳ, πρὸς τὴν ἐλληνικὴν πραγματικότητα.

Σταθμὸν, νομίζω, ἀποτελεῖ εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν ἡ θέσπισις τοῦ θεσμοῦ τῆς μαθητείας διὰ τοῦ νόμου 1654/1951 καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἤδη ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τρία μεγάλα ἐργοστάσια : ΣΕΚ, ΣΠΑΠ, καὶ Ἄεροπλάνων.

Ἐτερον ἀποφασιστικὸν βῆμα πρὸς συστηματοποίησιν καὶ γενίκευσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς μορφώσεως ἐγένετο διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου 2656/1953 «περὶ ὀργανώσεως καὶ ἐλέγχου τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας». Ἐπὶ

τῆ βάσει τοῦ νόμου αὐτοῦ ἰδρῦθησαν παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἑργασίας Ὑπηρεσίαι Ἑπαγγελματικοῦ Προσανοτολισμοῦ καὶ Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως τῶν ἐργαζομένων καὶ ἤρχισεν ἡ κατάρτισις προγραμμάτων ἀποσκοπούτων τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπέκτασιν τῶν δύο τούτων θεσμῶν.

Μεταξὺ τῶν πρώτων μέτρων τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν εἰς τὸν τομέα τῆς τεχνικῆς μορφώσεως εἶναι καὶ ἡ Ἱδρυσις τοῦ πρώτου ἐπαγγελματικοῦ σχολείου μεταλλωρύχων, τὸ ὁποῖον ὀργανοῦται ἐπὶ ὑποδειγματικῆς βάσεως, καθὼς καὶ ἡ μελετωμένη βαθμιαία Ἱδρυσις ἐτέρων ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ προετοιμάζουσι εἰδικούς διὰ τοὺς κλάδους μετάλλου, ἠλεκτροτεχνίας, ἐπεξεργασίας ξύλου, οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν καὶ ὑδραυλικῶν.

Αἱ ἀμφοτέρων τῶν δύο τούτων, νέων διὰ τὴν Ἑλλάδα, συστημάτων, καλύπτεται σοβαρὸν κενὸν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως. Αἱ δυνατότητες προοδευτικῆς ἐπεκτάσεως, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, εἶναι μεγάλαι, θὰ ἐξαρτηθῆ δὲ ἀπὸ τὴν κατανόησιν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιδείξουσι πρὸς τοῦτο οἱ ἀριόδιοι καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεσμῶν τούτων εἰς τὴν χώραν μας συνέβαλον καὶ Διεθνεῖς Ὄργανισμοί. Οὕτω, ὁ Διεθνὴς Ὄργανισμὸς Τροφῶν καὶ Γεωργίας καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀποστολὴ ἐβοήθησαν εἴτε ὑλικῶς εἴτε ἠθικῶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν.

Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἑργασίας παρέσχε τεχνικὴν βοήθειαν διὰ τῆς ἀποστολῆς, τὸ 1952, ἐμπειρογνομόνων. Ἡ πρώτη ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν κ. Karl Bear ὑπεβοήθησεν πρὸς κατάρτισιν καὶ ὀργάνωσιν προγραμμάτων μαθητείας. Ἡ δευτέρα Ἀποστολή, ὑπὸ τοὺς κ.κ. R. Byron, Jean Lemaîns καὶ Gabr. Rousseau, ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκθέσιν διὰ τῆς ὁποίας ἀναλύεται ἡ ὑπάρχουσα κατάστασις εἰς τὸν τομέα τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως, διαπιστοῦνται αἱ ἀτέλειαι ὀργανώσεως καὶ ὑποδεικνύεται σειρά πρακτικῶν μέτρων ἀνταποκρινομένων εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τὰς ἐλληνικὰς συνθήκας.

Ἡ πρόσφατος ἐκθεσις τῆς Οἰκονομικῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἡ ὁποία ἀσχολεῖται μὲ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς δυνατότητας πρὸς οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν, τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς τονώσεως τῆς τεχνικῆς μορφώσεως εἰς τὴν χώραν μας, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ στελέχη ἐποπτείας καὶ τοὺς ὑπευθύνους τεχνίας τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν κλάδων.

Αἱ βάσεις, φρονῶ, ἔχουν τεθῆ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως ἀνηλίκων καὶ ἐνηλίκων.

Ἡ ἔλλειψις καταλλήλων ἐκπαιδευτῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν σχολείων καὶ τῆς βιομηχανίας δύναται νὰ ἀντιμετωπισθῆ μὲ τὴν Ἱδρυσιν εἰδικοῦ Σχολείου ἢ εἰδικοῦ Τμήματος εἰς ὑπάρχουσαν Σχολὴν ἧτις ἐνεφάνισε ἐπιτυχή ἐκπαιδευτικὴν δρασίαν εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν σπουδαστῶν τῆς.

Ἀπαραίτητον εἶναι ὅπως καταρτισθῆ ἐθνικὸν πρόγραμμα ἐπαγγελμα-

τικῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸ ὁποῖον νὰ ἀποτελῇ τμήμα τοῦ γενικοῦ προγράμματος ἐκπαιδεύσεως καὶ ποὺ ἀμφότερα νὰ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας (δηλαδὴ παραγωγῆς καὶ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ). Διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν χρειάζονται στατιστικὰ στοιχεῖα ποὺ πρέπει τὸ συντομώτερον νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν. Διὰ δὲ τὴν ἐξασφάλισιν συνεργασίας καὶ τὸν συντονισμόν δράσεως τῶν διαφόρων κλάδων τῆς διοικήσεως ποὺ χειρίζονται σήμερον τὸ θέμα αὐτό, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ σύστασις Ἑθνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μετέχουν ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων κλάδων τῆς διοικήσεως, ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν καὶ ἄλλων ὁργανώσεων. Ἡ σύστασις τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ὑποβοηθήσῃ καὶ εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐνοποίησιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ποὺ εἶναι διασκορπισμέναι εἰς διάφορα Ὑπουργεῖα, ἐνοποίησιν ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ θεσμοῦ.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ριζικαὶ μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθοῦν ταχέως. Ἄλλωστε ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀκολουθητέας πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ ἄλλα συναφῆ μέτρα καὶ κυρίως ἀπὸ τὰς μεταρρυθμίσεις αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλεται νὰ γίνον εἰς τὸν τομέα τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ἀπαιτεῖται μακρὰ περίοδος μεθοδικῆς προεργασίας διὰ νὰ κατιωρισθοῦν τὰ σχέδια καὶ οἱ κανονισμοὶ μιᾶς συστηματικῆς καὶ συντονισμένης δράσεως καθὼς καὶ ἡ ἐξέυρεσις τῶν ἀπαραίτητων πόρων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὅπως ὁμως ἐτόνισα τὸ ζήτημα τῆς τεχνικῆς μορφώσεως τῶν ἐλλήνων ἐργαζομένων εἶναι βασικὸν καὶ ἐπιέγον διὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας καὶ ἀπαιτεῖ ταχεῖαν μέριμναν τοῦ Κράτους, τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργοδοτῶν.

Ἡ πρόοδος τῆς χώρας μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν προσδοκίαν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ μας δραστηριότης θὰ ἐνταθῇ ἔτι περισσότερο εἰς τὸ μέλλον. Διὰ νὰ καταστή δυνατὴ ἡ προσέλκυσις ξένων κεφαλαίων, διὰ νὰ αὐξηθοῦν αἱ ἐπενδύσεις καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὡς καὶ ὑψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, ἐπιβάλλεται νὰ βελτιώσωμεν ποιοτικῶς, ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν μας καὶ νὰ τὸ κατιστήσωμεν ἱκανὸν νὰ καλύπτῃ πλήρως τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας.

Τελειῶνων τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀπόψεών μου θὰ ἤθελα νὰ ἐπαναλάβω τὰ λόγια τοῦ γνωστοῦ Ἀγγλοῦ οἰκονομολόγου Λόρδου Beveridge, ὁ ὁποῖος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς ἀπασχολήσεως, ἔλεγε πὼς «δὲν χρειάζονται τόσο πολλὰ χρήματα ὅσον σκέψις καὶ ὁργάνωσις. Χρειάζεται, πάνω ἀπ' ὅλα, θέλησις καὶ ἀποφασιστικότης».

Καὶ αὐτὸ ἔχει, νομίζω, ἰδιαιτέρη σημασίαν διὰ τὴν χώρα μας ποὺ, ἂν

καί κατέχει μιὰ ὁμολογούμενος προοδευτική, ἀπό κοινωνικῆς ἀπόψεως, νομοθεσία, δὲν μπόρεσε μέχρι σήμερα νὰ τὴν ἀξιοποιήσῃ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ πλήρως τοὺς ἀντικειμενικοὺς τῆς σκοποὺς.

*Βιβλιογραφία καὶ Μελέται ληφθεῖσαι ὑπ' ὄψει
κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς ὁμιλίας*

1. Bureau International du Travail : Problèmes de la main d'oeuvre (Formation professionnelle et organisation du Service de l'emploi). Genève, 1951.
2. B.I.T. La formation professionnelle dans les industries chimiques, Genève, 1952.
3. B.I.T. La formation professionnelle des adultes y compris les invalides, Genève, 1950.
4. B.I.T. La réadaptation professionnelle des invalides, Genève, 1954.
5. International Labour Office : Vocational training, (3rd Conference of American States), Montreal, 1946.
6. B.I.T. La formation professionnelle des adultes en Belgique, Genève, 1948.
7. B.I.T. Problèmes de formation professionnelle en extrême-orient, Genève, 1948.
8. B.I.T. La formation professionnelle en Amérique Latine, Genève, 1951.
9. Organisation et Fonctionnement du Service de l'emploi aux États-Unis, Paris, 1952.
10. I.L.O. Vocational Guidance, Geneva, 1947.
11. I.L.O. National Employment Service of the United Kingdom, Geneva, 1951.
12. I.L.O. National Employment Service of Canada, Geneva, 1950.
13. I.L.O. Vocational Training of Adults in the United Kingdom, Geneva, 1948.
14. I.L.O. Vocational Training and Promotion in the Iron and Steel Industry, Geneva, 1952.
15. The Youth Employment Service by H. Heginbotham, London, 1951.
16. Full Employment in a Free Society by Lord Beveridge, London, 1953.
17. Labour Problems in Greece, Geneva, 1949.
18. The Unemployment: a problem of Industry, by W.H. Beveridge, London, 1931.
19. B.I.T. La lutte contre le chômage, Genève, 1950.
20. Ι. Ζάρου, Ἀνεργία καὶ ἐκ περιτροπῆς ἐργασία, Ἀθήναι 1940.
21. Ἐκθέσεις ἐπὶ τῆς Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ τῆς Ἀποστολῆς τοῦ Δ.Γ.Ε., Ἀθήναι 1952.
22. Ἐκθέσεις ἐπὶ τῆς ὁργανώσεως προγράμματος μαθητείας παρὰ τοῦ ἐμπεριρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. Bear, 1952.
23. Δελτίον Τεχνικῆς Βοηθείας, τόμ. α' φυλ. 1, 1950.

ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ

Όμιλία του κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΓΑΠΗΤΙΔΗ

Καθηγητού τῆς Α.Σ.Β.Σ.

*« Μηδένα τῶν πολιτῶν στερεῖσθαι
τῶν ἐπιτηδείων ».*

Ἰσοκράτους Ἀρεοπαγιτικός κα'

Πρὶν ἢ εἰσέλθω εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν πορισμάτων ποῦ προκύπτουν ἀπὸ τὰς διαλέξεις τοῦ Δεκαημέρου, θεωρῶ σκόπιμον νὰ ἀναπτύξω δι' ὀλίγων τὸ θέμα τῆς τεχνικῆς βοήθειας καὶ δὴ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν σχετικὴν δραστηριότητα τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπίπτει τὸ περιεχόμενον τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δεκαημέρου.

Αἱ διάφοροι χῶραι εἶναι, ὡς γνωστόν, ἀνίσως ἀνεπτυγμέναι ἀπὸ κοινωνικοοικονομικῆς ἀπόψεως. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ πλουτοπαραγωγικοὶ πόροι τῶν καθ' ἕκαστα χωρῶν ποικίλλουν καὶ εἰς τὸ ὅτι αἱ φυσικαὶ καὶ αἱ ἐπίκτητοι ἰκανότητες τῶν πληθυσμῶν δὲν εἶναι αἱ αὐταί. Τὰ γεγονότα αὐτὰ συντελοῦν εἰς τὴν διάφορον οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν τῶν χωρῶν. Ἡ ἐκ τῶν λόγων τούτων μειονεκτικότης τῶν ἀνεπαρκῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν ἐναντι τῶν ἐξελιγμένων συνεπάγεται, ὡς εἶναι φυσικόν, διαφορὰν βιοτικοῦ ἐπιπέδου, συχνὰ δὲ δημιουργεῖ ἀφορμὰς διαταράξεως τῆς παγκοσμίου εἰρήνης. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἡ Διακήρυξις τῆς Φιλαδελφείας, τὴν ὁποίαν ἐψήφισαν τὰ σύμμαχα ἔθνη τὸ 1944, περιλαβοῦσα διάταξιν καθ' ἣν «ἡ πενία ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκειται ἀπειλεῖ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου» καὶ διὰ τοῦτο ἀπαραίτητος εἶναι ἡ καταπολέμησις τῆς διὰ μέσων διεθνoῦς χαρακτῆρος. Ἐπὶ πλέον, ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῶν πτωχῶν χωρῶν συντελεῖ εἰς τὴν διέυρυνσιν τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν σχέσεων ἐπ' ὠφελεία καὶ τῶν πλουσιωτέρων χωρῶν. Ἐνῶ δηλαδὴ αἱ τελευταῖαι ἐκτίθενται εἰς κινδύνους ἐκ τῆς πενίας τῶν πρώτων, ἐκ τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἀνόδου δύνανται νὰ ἀναμένουν ὠφελείας. Διὰ τοῦς λόγους τούτους, ὄχι μόνον αἱ μὴ ἐξελιγμέναι οἰκονομικῶς χῶραι ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι, αἱ πλουσιώτεροι, ὀφείλουν νὰ καταβάλλουν προσπαθείας διὰ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καθυστερημένων περιοχῶν.

Κατὰ γενικὸν κανόνα, αἱ καθυστερημέναι οἰκονομικῶς χῶραι διαθέτουν φυσικοὺς πλουτοπαραγωγικοὺς πόρους καὶ κοινὴν χειρωνακτικὴν ἐργασίαν, στεροῦνται ὁμῶς κεφαλαίων καὶ τεχνικῆς

ὀργανώσεως. Εἰς τοὺς δύο τούτους τομεῖς ἐμφανίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς συμβολῆς τῶν πλουσιωτέρων καὶ πλέον ἀνεπτυγμένων χωρῶν. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ὅμως, ἡ συνεισφορὰ τῶν χωρῶν τούτων περιοριζέτο εἰς τὴν παροχὴν κεφαλαίων. Τὸ συνηθέστερον μάλιστα ἦτο ἡ τοιαύτη συμβολή νὰ μὴ γίνεται κατὰ τὸν πλέον ἐνδεδειγμένον τρόπον, ἀφοῦ κατέληγεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν—καὶ κατ' ἀνάγκην ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν πολιτικὴν—ὑποδοῦλωσιν τῶν πτωχότερων χωρῶν. Οἱ κεφαλαιοῦχοι τῶν πλουσίων χωρῶν εἴτε εἰσέδουον ὀργανικῶς εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν καθυστερημένων χωρῶν διὰ τῆς δημιουργίας εἰς αὐτὰς κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων εἴτε ἐδάνειζον τὰς χώρας αὐτὰς ὑπὸ βαρεῖς ὄρους καὶ χωρὶς κατευθυνσιν ἐπιωφελοῦς χρησιμοποιοῦσας τῶν δανειζομένων ποσῶν.

Μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, εὐτυχῶς, ἡ συμβολή τῶν οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρων χωρῶν ἐγένετο περισσότερον ὀλοκληρωμένη, συστηματικὴ καὶ ἀποδοτικὴ. Ἄφ' ἑνὸς ἐτέθησαν ὑγιέστεραι βάσεις εἰς τὴν διεθνή κίνησιν τῶν κεφαλαίων. Τοιουτοτρόπως παρεσχέθη δωρεὰν βοήθεια ἀνασυγκροτήσεως (π. χ. Σχέδιον Μάρσαλ) διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας τῶν χωρῶν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιήσουν δάνεια, χωρὶς νὰ ὑποστοῦν κλονισμὸν κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταβολῆς τῶν χρεωλυσίων. Ἄφ' ἑτέρου, ἰδρῦθησαν διεθνεῖς πιστωτικοὶ ὀργανισμοί, ὡς εἶναι ἡ Διεθνὴς Τράπεζα Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἀναπτύξεως, οἱ ὁποῖοι ἐφαρμόζουν ρεαλιστικὰ κριτήρια δανεισμοῦ, χρηματοδοτοῦντες ἔργα δυνάμενα ἐκ τῆς ἀποδόσεώς των νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ συναπτόμενα δάνεια. Τέλος, ἐπεξετάθη ἡ ξένη συνδρομὴ καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς ὀργανώσεως διὰ μέσου τῆς ἀποκληθείσης *τεχνικῆς βοήθειας*, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰδικώτερον.

Ἀντικείμενον τῆς τεχνικῆς βοήθειας εἶναι ἡ ἐνημέρωσις τῶν καθυστερημένων καὶ ἀνεπαρκῶς ἐξειλιγμένων χωρῶν ἐπὶ τῶν τεχνικῶν προσόδων καὶ τῶν τελειοποιημένων μεθόδων, τῶν ἐφαρμοζομένων ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ αἱ ἀνεπτυγμέναι χώραι ἔχουν πολλάκις ἀνάγκην τεχνικῆς βοήθειας, ὁσάκις εἰς ὄρισμένους κλάδους δὲν ἔχουν ὅσην ἐπίδοσιν ἔχει ἄλλη χώρα, περισσότερον ἐξειδικευμένη εἰς τοὺς κλάδους τούτους.

Τὴν τεχνικὴν βοήθειαν παρέχουν αἱ χώραι κατ' ἰδίαν καὶ οἱ Λιθνεῖς Ὅργανισμοί. Εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι προωθοῦν συστηματικῶς τὴν τεχνικὴν βοήθειαν καὶ μεριμνοῦν διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς, ἀρμόδιοι ἐμπειρογνώμονες τίθενται εἰς τὴν διάθεσίν τῆς, συμβάσεις ἐπὶ τούτῳ συνάπτονται μετὰ τῶν δεομένων τεχνικῆς βοηθείας χωρῶν κλπ. Ἡ παρεχομένη βοήθεια δὲν ἐντοπίζεται εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα (ἐπιχειρήσεις) ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὸν κρατικόν, περιλαμβάνει δέ, πλὴν τῶν ἐν τῇ στενῇ ἐννοίᾳ οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων, τὴν δημοσίαν διοίκησιν, τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως κλπ.

Ἡ παροχὴ τῆς τεχνικῆς βοηθείας ἐνεργεῖται ἀφ' ἑνὸς δι' ἐπισκέψεων καὶ παρακολουθήσεως τῶν προόδων εἰς ξένας ἀνεπτυγμένας χώρας καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ χρησιμοποίησεως ξένων ἐμπειρογνώμωνων, ἀποστελλομένων εἰς τὴν χώραν ἢ ὅποια ἐπιθυμῆι νὰ ἀναπτύξῃ ὠρισμένον θεσμὸν ἢ ὠρισμένην δραστηριότητα ἐπὶ συγχρονισμένων βάσεων. Οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐνημερούμενοι ἐπὶ τῶν συντελεσθεισῶν προόδων, προσαρμόζουσιν αὐτὰς εἰς τὴν χώραν τῶν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν. Οἱ ξένοι ἐμπειρογνώμονες ἐνεργοῦν εἰς τὴν λαμβάνουσαν τὴν τεχνικὴν βοήθειαν χώραν, εἴτε ὡς σύμβουλοι, εἴτε ὡς ὀργανωταὶ ἢ ἀκόμη ὡς ἐκπαιδευταὶ κατηγοριῶν προσώπων.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρχισεν ἐφαρμοζόμενος ἐπιτυχῶς νέος συνδυασμός, ὅστις πλὴν τῆς τεχνικῆς ἐνημερώσεως παρέχει καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα. Κατ' αὐτὸν ἀποστέλλονται, δυνάμει εἰδικῶν συμβάσεων, ἐργατοτεχνῖται νέων ἡλικιῶν εἰς ξένας χώρας, προχωρημένας εἰς συγκεκριμένον κλάδον, βιομηχανικὸν ἢ ἄλλον. Μεταβαίνοντες οἱ ἐργατοτεχνῖται οὗτοι εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐργάζονται ὡς μισθωτοὶ εἰς προτύπους οἰκονομικὰς μονάδας, εἰς τρόπον ὅστε, παραλλήλως πρὸς τὴν μάθησιν, νὰ ἔχουν καὶ ὑλικὰς ἀποδοχάς. Ἡ χώρα τῶν, συνεπῶς, ὄχι μόνον δὲν ὑποβάλλεται εἰς δαπάνας διὰ τὴν ἀντλησιν γνώσεων ἀλλ' ἀντιθέτως ἔχει εἰσόδημα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν μετεκπαιδευομένων πολιτῶν τῆς, ὡς θὰ συνέβαινεν εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς προσωρινῆς μεταναστεύσεως. Μετὰ διαμονὴν 6—12 μηνῶν συνήθως, οἱ μετεκπαιδευθέντες κατὰ τὴν ἀνωτέρω μέθοδον ἐργατοτεχνῖται ἐπανέρχονται εἰς τὴν πατρίδα τῶν, φορεῖς πολυτίμων γνώσεων, ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς οἰκονομικῆς προόδου

αὐτῆς. Τοιαύτας συμβάσεις ἔχουν ὑπογράψει ὄχι μόνον χῶραι διαφόρου μεταξὺ των γενικοῦ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως (ὅπως π.χ. ἡ Τουρκία μετὰ τῆς Γαλλίας) ἀλλὰ καὶ χῶραι ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμέναι, ἐπὶ τῷ σκοπῷ προωθήσεως ἐνὸς κλάδου ὅστις εἰς ἄλλην χώραν εἶναι περισσύτερον ἐξειλιγμένος (π.χ. μεταξὺ διαφόρων Λυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν).

Μεταξὺ τῶν διεθνῶν Ὄργανισμῶν οἱ ὁποῖοι συμβάλλουν σημαντικῶς εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν καθυστερημένων χωρῶν διὰ μέσου τῆς τεχνικῆς βοήθειας εἶναι ἡ Διεθνὴς Ὄργάνωσις Ἔργασίας. Ἡ Ὄργάνωσις αὕτη, ἐπιζήσασα τῶν παγκοσμίων περιπλοκῶν, ἐξῆλθε μεταπολεμικῶς ὄχι μόνον σῶα, ἀλλὰ καὶ ἰσχυροτέρα, καθόσον προσέθεσεν εἰς τὴν ἀρχικὴν καὶ καθιερωμένην δρᾶσιν τῆς νέας ἐπιδιώξεις, τὰς ὁποίας λίαν ἱκανοποιητικῶς προωθεῖ. Λιὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὰς κυριώτερας, ἀναφέρομεν τὸ ἔργον τῶν Ἐπιτροπῶν βιομηχανίας, τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βιομηχανικῶν κλάδων τῶν κρατῶν - μελῶν ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων, καὶ τὸ ἔργον τῆς τεχνικῆς βοήθειας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιτυχὴς διεξαγωγή συντέλεσεν ὥστε ὁ Ο.Η.Ε. δι' ἐιδικῆς χρηματοδοτήσεως νὰ ἀποφασίσῃ τὴν δαπάναις αὐτοῦ ἐπέκτασίν του. Τὴν παρεχομένην τεχνικὴν βοήθειαν ἡ Δ.Ο.Ε. συνδυάζει μὲ τὸ πρόβλημα τῆς παραγωγικότητος, εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ὁποίας ἄλλωστε ὀδηγεῖ ἡ ἐπιτυγχανομένη, χάρις εἰς τὴν τεχνικὴν βοήθειαν, καλυτέρα ὀργάνωσις. Τὸ θέμα τῆς παραγωγικότητος ἰδιαίτερος ἀπασχολεῖ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τὴν Δ.Ο.Ε., ἥτις αὐτὴν κυρίως ἔχει ὑπ' ὄψιν εἰς τὰς προσπάθειας ἐξευρέσεως τῶν καλυτέρων κριτηρίων διὰ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἄνοδον τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι μία ἐκ τῶν χωρῶν - μελῶν τῆς Δ.Ο.Ε. αἱ ὁποῖαι ἐζήτησαν καὶ ἔλαβον τὴν τεχνικὴν τῆς βοήθειαν. Αὕτη παρεσχέθη τόσον ὑπὸ μορφήν ὑποτροφῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς ἐνημέρωσιν Ἑλλήνων εἰς κοινωνικοὺς θεσμοὺς προηγμένων ξένων χωρῶν, ὅσον καὶ ὑπὸ μορφήν μετακλήσεως ἐμπειρογνομόνων, ἐιδικῶν εἰς τομεῖς ὅπου ἡ χώρα ἐμφανίζει σχετικὴν καθυστέρησιν. Οἱ μετακληθέντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπειρογνώμονες ἠσχολήθησαν μὲ τὰ θέματα τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς μαθητείας, τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς μεταναστεύσεως, τῆς στατιστικῆς τῆς ἐργασίας

κλπ. Ἐκτὸς ὅμως τῆς λήψεως, φροντίδι τῆς Δ.Ο.Ε., τεχνικῆς βοήθειας, ἢ Ἑλλάς παρέσχεν ἤδη, μερίμνη ἐπίσης τῆς Δ.Ο.Ε., τὴν τεχνικὴν τῆς βοήθειαν εἰς ὠρισμένας χώρας ὀλιγώτερον αὐτῆς ἀνεπτυγμένας. Χαρακτηριστικὸν μάλιστα εἶναι ὅτι οἱ πρὸς τοῦτο ἀποσταλέντες Ἕλληνες ἐμπειρογνώμονες ἔλαβον ὑπ' ὄψιν εἰς τὰς ἐκθέσεις των καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι διαμόρφωσιν τῶν θεσμῶν εἰς τοὺς ὁποίους ἀφεώρα ἢ ἀποστολὴ των. Εἰς τὰ πλαίσια αὐτὰ ἀνήκει ἡ ἐργασία δύο Ἑλλήνων, τοῦ κ. Γ. Παλαιολόγου καὶ τοῦ κ. Α. Παπαϊωάννου. Ὁ πρῶτος ἐστάλη μερίμνη τοῦ Δ.Γ.Ε. εἰς Λιβύην διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως καὶ ὁ δεύτερος εἰς Λιβύην καὶ τὸ Ἀφγανιστάν διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς βιοτεχνίας καὶ τῆς οἰκοτεχνίας. Ὁ κ. Ἀγγελὸς Παπαϊωάννου ἀνέπτυξεν ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου αὐτοῦ τὸ θέμα του ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ Ἀφγανιστάν, μὲ ἐθνικὴν δὲ ὑπερηφάνειαν διαπιστώνομεν ὅτι ἐλήφθησαν ὑπ' αὐτοῦ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐπροτάθησαν τὰ ὀργανωτικὰ πρότυπα τῆς ἑλληνικῆς οἰκοτεχνίας καὶ δὴ τῶν περιοχῶν Ἰωαννίνων καὶ Σουφλίου.

*
* *

Εἶναι λίαν ἀξιέπαινος ἢ πρωτοβουλία τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας κ. Ε. Μαζαράκη νὰ ζητήσῃ νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὸ εὐρύτερον κοινὸν αἱ ἐργασίαι τῶν ὑποτρόφων τοῦ Ὄργανισμοῦ. Ἡ τοιαύτη παρουσίασις τῶν ἐργασιῶν ἀποτελεῖ ἓνα τρόπον ἀξιοποιήσεως τῶν κτηθέντων διδασμάτων. Ἐξ ἴσου ὅμως ἀξιέπαινος εἶναι ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Στράτος Κ. Παπαϊωάννου, ὁ ὁποῖος ἐνεστερνίσθη ἀσμένως τὴν πρότασιν τοῦ κ. Μαζαράκη. Ἀμφότεροι ἐξετίμησαν ὅτι ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ Βιομηχανικῶν Σπουδῶν παρέχει τὸ κατάλληλον βῆμα διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Πράγματι, ἡ Σχολὴ μας, ἡ ὁποία καταρτίζει στελέχη οικονομικοδιοικητικὰ τῶν βιομηχανιῶν καὶ ἄλλων οικονομικῶν μονάδων, ἔχει περιλάβει εἰς τὸ πρόγραμμά της μαθήματα σχετιζόμενα πρὸς τὰ θέματα τῶν ὁμιλητῶν. Εἶναι ἡ μόνη Σχολὴ ἐν Ἑλλάδι ἡ ὁποία καλλιεργεῖ τὴν Στατιστικὴν, τὴν Ὄργανωτικὴν Ἐπιστήμην, τὴν Κοινωνικὴν Πολιτικὴν, τὸ Ἐργατικὸν Δίκαιον, τὴν Ψυχολογικὴν, τὴν Ὑγιεινὴν τῆς Ἐργασίας, ὡς καὶ ἄλλους ἐπιστημονικοὺς κλάδους, συνδεομένους μὲ τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν κλάδων αὐτῶν εἰς τὴν Α.Σ.Β.Σ.

προχωρεῖ ἀλματωδῶς. Ἦδη ιδρύθη παρὰ τῇ Σχολῇ τὸ Κέντρον Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ Γραφεῖον Βιομηχανικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐρευνῶν, σχεδιάζεται δὲ καὶ ἡ σύστασις Κέντρον Κοινωνικῆς Πολιτικῆς. Τὸ ὄργανωθὲν Δεκαήμερον Κοινωνικῆς Πολιτικῆς ἀποτελεῖ, τρόπον τινά, τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Κέντρον αὐτοῦ. Ὁ συνάδελφος κ. Χρ. Ἀγαλλόπουλος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑπεύθυνος εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ἀνέλυσε, εἰς τὴν ὥραίαν ὁμιλίαν του τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Δεκαήμερου, τὸ περιεχόμενον τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς ὅπως τὸ ἀντιλαμβάνεται ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, ἀπὸ ὅσα δὲ ἀνέπτυξε φαίνεται πόσον συνδέονται μὲ τὸν κλάδον αὐτόν καὶ μὲ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Σχολῆς τὰ θέματα τῶν ὑποτρόφων τοῦ Λιθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας.

Ἡ κυρία ὁμως ἀξιοποίησις τῆς ἐργασίας τῶν ὑποτρόφων τοῦ Δ.Γ.Ε. θὰ γίνῃ διὰ τῆς χρησιμοποίησεώς των εἰς τοὺς τομεῖς εἰς τοὺς ὁποῖους μετεξεπαιδεύθησαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν χώραν μας τελειοποιημένοι κοινωνικοὶ θεσμοὶ καὶ σύγχρονοι μέθοδοι κρατικῆς δράσεως, ἀφοῦ γίνῃ βεβαίως ἡ προσήκουσα προσαρμογὴ πρὸς τὰς τοπικὰς συνθήκας. Ἀτυχῶς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δὲν ἐγένοντο μέχρι σήμερον τὰ ἐνδεδειγμένα. Εἶναι παρήγορον ὁμως ὅτι ἐπιδεικνύεται ἤδη ἐνδιαφέρον ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Ἀρκοῦμαι εἰς δύο διαπιστώσεις ἐνθαρρυντικὰς. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ συμπαράστασις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στ. Στεφανοπούλου, πὺν εἶναι καὶ ἐκ τῶν παλαιότερων καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, ἣτις ἐξεδηλώθη μὲ τὸ ὅτι ἔδωκε τὸ κῆρος του εἰς τὸ Δεκαήμερον καὶ ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν του. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ ἐπείγουσα ἐντολὴ τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ κ. Θ. Καψάλη περὶ ἐνημερώσεώς του ἐπὶ τῆς σημερινῆς ἀπασχολήσεως τῶν ὑποτρόφων, ἐπὶ τῷ προφανεῖ σκοπῷ τῆς τοποθετήσεώς των εἰς τὰς καταλλήλους ὀργανωτικὰς θέσεις, εἰς ὅσας περιπτώσεις τοῦτο δὲν ἐγένετο ἤδη.

*
* *

Θὰ προχωρήσω τώρα εἰς τὴν προβολὴν τῶν σπουδαιότερων πορισμάτων πὺν ἐξάγονται ἀπὸ τὰς ὁμιλίαις τῶν πέντε ὑποτρόφων. Τὰ θέματα τῶν ὁμιλητῶν περιστρέφονται γύρω ἀπὸ τὸ βα-

σικόν πρόβλημα τῆς ἀπασχολήσεως. Εἶναι ἀληθές ὅτι μόνος ὁ κ. Ἀρεταῖος ὠμίλησεν ἀκριβῶς περὶ ἀπασχολήσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων διαλέξεων τὸ ἀντικείμενον συνάπτεται ἀπολύτως μὲ αὐτήν. Αἱ ὁμιλίαι τῶν κ. κ. Θεοδώρου καὶ Τασοπούλου περὶ ἐπαγγελματικῶν προσανατολισμῶν καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀναφέρονται ἐμμέσως εἰς τὴν ἀπασχολήσιν, ἀφοῦ ἀμφότεροι οἱ θεσμοὶ ἀποτελοῦν μέσα ἐπιτυχίας τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως. Ἡ μετανάστευσις ἐπίσης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὠμίλησεν ὁ κ. Σαμαράκης, ἀποτελεῖ διέξοδον εἰς τὴν ἀνισορροπίαν τῶν μεγεθῶν προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐργασίας. Εἶναι, τρόπον τινά, πολιτικὴ ἀπασχολήσεως εἰς παγκόσμιον πλαίσιον. Ἀλλὰ καὶ ἡ στατιστικὴ τῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν ἐπραγματεύθη ὁ κ. Τριανταφύλλου, παρὰ τὴν γενικωτέραν τῆς ἀποστολῆν, ἀσχολεῖται κατὰ μέγα μέρος μὲ τὴν ἀριθμητικὴν διαπίστωσιν τοῦ φαινομένου τῆς ἀπασχολήσεως, ὑπὸ τὰς ποικίλας του ὄψεις. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἀρχίσω ἀπὸ τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Ἀρεταίου, θὰ συνεχίσω μὲ τὰς ὁμιλίαις τῶν κ. κ. Θεοδώρου, Τασοπούλου καὶ Σαμαράκη καὶ θὰ τελειώσω μὲ τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Τριανταφύλλου, ἡ ὁποία εἰς τὴν σειρὰν τῶν πέντε ἦτο ἡ πρώτη.

Τὸ κεντρικὸν θέμα τῆς ἀπασχολήσεως ἀνέπτυξεν ὁ Τμηματάρχης τοῦ ΙΚΑ κ. Δ. Ἀρεταῖος. Τὸ εὐρύτερον κοινὸν εἶχεν ἤδη ἐνημερωθῆ ἐπὶ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ κ. Ἀρεταίου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀπασχολήσεως εἰς ξένας χώρας, χάρις εἰς ἓνα δημοσίευμα τὸ ὁποῖον οὗτος ἐκυκλοφόρησε πρό τινος. Εἰς τὴν ὁμιλίαν του ὅμως ἐπροχώρησε περισσότερον, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως διαπιστώσεων ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως διδαγμάτων, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων ἀξίζει νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὰ ἐξάρωμεν.

Ἡ πολιτικὴ τῆς ἀπασχολήσεως ἀποβλέπει, ὡς γνωστόν, εἰς τὸ νὰ διευρυνθοῦν τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων δύναται νὰ εὔρη διέξοδον ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῶν χωρῶν. Τὰ χρησιμοποιούμενα μέσα ἐν προκειμένῳ εἶναι οἰκονομικὰ καὶ ὀργανωτικὰ· τὰ πρῶτα ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ δημιουργηθοῦν περισσότεραι εὐκαιρίαι ἀπασχολήσεως, τὰ δὲ τελευταῖα εἰς τὸ νὰ ὀργανωθῆ ἡ ἀγορὰ ἐργασίας κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα ἀρμονικωτέραν σύμπτωσιν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως ἐργασίας. Ὁ κ. Ἀρεταῖος ἐνδιεφέρθη

διὰ τὸ ὀργανωτικὸν θέμα, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ συμπεράσματά του ἀναφέρονται εἰς τὴν καλυτέραν λειτουργίαν τῶν Ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως.

Πρῶτον αἶτημα εἶναι ἡ λειτουργία καλῶς ὀργανωμένης Ὑπηρεσίας ἀπασχολήσεως. Ἰκανοποιητικὴν ὀργάνωσιν φαίνεται ὅτι συνήντησεν ὁ κ. Ἀρεταῖος εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον, ὅπου μάλιστα ὑφίσταται καὶ εἰδικὸς Ὀργανισμὸς αὐτοδιοικούμενος. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας τηροῦνται ἐπακριβῶς αἱ ὑποδείξεις τοῦ Δ.Γ.Ε., ἤτοι ἡ δωρεὰν παροχὴ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἡ προαιρετικὴ προσφυγὴ εἰς αὐτάς, ὁ σεβασμὸς τοῦ ἐπαγγέλματος, ἡ διευκόλυνσις τῆς μετακινήσεως κλπ.

Ἄλλη κατεύθυνσις εἶναι ὁ ἑναρμονισμὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀπασχολήσεως. Ἡ αὕξησις τῆς ἀναλογίας τῶν εἰδικευμένων πρὸς τὰ ἐπέλθῃ μὲ τὰ δύο αὐτὰ μέσα, ἐνῶ διευκολύνει τὴν τοποθέτησιν εἰς ἐργασίας πρέπει ταυτοχρόνως νὰ κατευθύνεται ἀπὸ τὰ δεδομένα τῆς Ὑπηρεσίας ἀπασχολήσεως.

Ἄλλη ἀρχὴ εἶναι νὰ εὐρίσκεται ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις εἰς σχέσιν ἐξαρτήσεως πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀπασχολήσεως. Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰσόδημα εἰς ὅσας περιπτώσεις δὲν καθίσταται δυνατὸς ὁ πορισμὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως. Τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνεργίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται ἀσφαλιστικῶς ὡς αἱ ὑπηρεσίαι ἀπασχολήσεως ἀδυνατοῦν νὰ ἐξασφαλίσουν εἰσόδημα διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τὴν παραγωγικὴν δραστηριότητα.

Αἱ προσπάθειαι ὅμως τῶν Ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως εἶναι εὐχταῖον νὰ ἐπεκτείνωνται εἰς πλαίσιον πέραν τῶν ἐθνικῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν πολιτικὴν τῆς ὀργανωμένης μεταναστεύσεως, συνδυαζομένης μὲ τὴν ἐν γένει ἀπασχολήσιν. Πράγματι, ἡ μετανάστευσις πρέπει νὰ θεωρῆται μόνον ὡς μία διέξοδος εἰς τὴν περίπτωσιν ἀδυναμίας ἐπιτοπίου ἀπασχολήσεως.

Τέλος, ἡ πολιτικὴ τῆς ἀπασχολήσεως πρέπει νὰ συντονίζεται μὲ τὸ γενικώτερον οικονομικὸν πρόγραμμα τῆς οἰκείας χώρας. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο (π. γ. ἐκβιομηχανίσεως) θὰ μᾶς δείξῃ πρὸς ποίας κατευθύνσεις εἶναι ἐνδεδειγμένον νὰ στραφῇ ἡ πολιτικὴ τῆς ἀπα-

σχολήσεως. Εἰς ὠρισμένας χώρας, μάλιστα, γίνεται συστηματικὴ κατάταξις τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατ' εἰδικότητα ἐν ὄψει τῆς δυνατῆς ἀπασχολήσεως καὶ συντάσσεται ὁ καλούμενος «ἀνθρώπινος προῦπολογισμὸς», ὁ ὁποῖος καταλήγει εἰς ἐλλείμματα ἢ περισσεύματα, τακτοποιούμενα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ οικονομικοῦ προγράμματος τῆ βοήθειά τῶν Ὑπηρεσιῶν ἀπασχολήσεως.

Ἄμεσως συναφὲς μὲ τὴν ἀπασχόλησιν θέμα εἶναι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, μὲ τὸν ὁποῖον ἠσχολήθη ὁ Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας κ. Ν. Θεοδώρου. Ἄν καὶ κατὰ τὴν μετεκλαίδουσίν του εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὁ κ. Θεοδώρου δὲν ἐμελέτησε ἀποκλειστικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ἔχει ὅμως πολὺ ἐμβαθύνει εἰς αὐτὸ καί, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν του, ἀπὸ ἀρκετῶν ἐτῶν τοῦ ἀνεπιύχθη τὸ σχετικὸν ἐνδιαφέρον. Τὰ πορίσματά του εἶναι χρήσιμα, διότι ἐν Ἑλλάδι, παρὰ τὰς ἀξιεπαίνους προσπάθειάς ὠρισμένων εἰδικῶν, εἴμεθα ἀπὸ πλευρᾶς κρατικῆς ὁργανώσεως πολὺ καθυστερημένοι.

Λίαν ὀρθῶς ἀντελήφθη ὁ ὁμιλητὴς ὅτι ἀντικείμενον τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἶναι νὰ κατευθυνθοῦν αἱ δραστηριότητες τῶν ἀτόμων ἐκεῖ ὅπου ἐνδείκνυται, συμφώνως πρὸς τὰς ἰκανότητάς των καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας. Οὔτε μόναι αἱ ἰκανότητες οὔτε μόναι αἱ ἀνάγκαι τῆς συγκεκριμένης οἰκονομίας ἀρχοῦν. Πρέπει ἀμφότερα νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν. Ἐξ ἄλλου, μόνον διὰ τοῦ προσφόρου προσανατολισμοῦ τῶν ἀτόμων εἰς τὰ ἐπαγγέλματα καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀξιοποίησις τῶν πόρων τῶν χωρῶν. Χωρὶς τὸν κατάλληλον προσανατολισμὸν, τὸ ἐπίπεδον παραγωγῆς θὰ ἐξηκολούθει παραμένον χαμηλόν.

Τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Θεοδώρου δύνανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἑξῆς: Διὰ τὸν καλὸν καὶ ἔγκαιρον προσανατολισμὸν χρειάζεται ἡ προκαταρκτικὴ συμβολὴ τοῦ σχολείου· τόσον ὁ διδάσκαλος ὅσον καὶ ὁ σχολίατρος εἶναι δυνατὸν νὰ συντελέσουν ἐν προκειμένῳ. Ἡ ἐπικουρία ὠρισμένων ἐπιστημονικῶν κλάδων εἶναι τὰ μάλιστα χρήσιμος. Ἡ βιολογία, ἡ φυσιολογία, ἡ ψυχολογία, καὶ ὁ ἐφηρμοσμένος κλάδος τῆς, ἡ ψυχοτεχνικὴ, εἶναι μεταξὺ τῶν σπουδαιότερων συντελεστῶν τοῦ καλοῦ προσανατολισμοῦ.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὁμως τῆς πολιτικῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ χρειάζονται κατάλληλα ὄργανα, ἐφωδιασμένα μὲ ἀνάλογον μόρφωσιν. Ταύτην μόνον εἰδικὰ Ἴνστιτοῦτα ἐκπαιδεύσεως προσανατολισμῶν θὰ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ παράσχουν. Μερικαὶ χῶραι αἱ ὅποια ἐφήρμοσαν τὴν ὑπόδειξιν ταύτην εἶχον ἄριστα ἀποτελέσματα. Εἰς τὴν Γαλλίαν, μάλιστα, ἐφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς προσλαμβανομένους διὰ πρώτην φορὰν πιστοποιητικὸν προσανατολισμοῦ.

Τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν δὲν περιορίζεται ἐντὸς τῶν καθ' ἕναστον χωρῶν. Ἐξεδηλώθη καὶ ἐκ μέρους τῶν Διεθνῶν Ὄργανισμῶν. Τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἑργασίας, ὁ Ὄργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ ἡ ΟΥΝΕΣΚΟ προωθοῦν διὰ τῶν καταλλήλων μέσων τὴν κίνησιν διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν.

Ἀπολύτως συνδεδεμένη μὲ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλησεν ὁ Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας κ. Τασόπουλος. Ὁ προσανατολισμὸς ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσος καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι τὸ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἀξιόλογοι εἶναι, εἰς τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Τασοπούλου, ὠρισμένοι ἐννοιολογικοὶ προσδιορισμοί. Τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν ὀρίζει ὡς τὴν ἀπόκτησιν γνώσεων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἄσκησιν βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος, τὴν χαρακτηρίζει δὲ ὡς ἐν μέσῳ «ἐπενδύσεως εἰς ἀποθέματα εἰδικότητων».

Τὰ κύρια πορίσματα τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Τασοπούλου εἶναι: Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις δέον νὰ συνδυάζεται μὲ τὸ γενικὸν οἰκονομικὸν πρόγραμμα τῆς χώρας. Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς δέον νὰ προηγήται τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσος. Οὔτε μόνη ἡ θεωρητικὴ ἐκπαίδευσις οὔτε μόνη ἡ πρακτικὴ μαθητεία ἀρκεῖ, ἀλλὰ χρειάζεται κατάλληλος συνδυασμὸς ἀμφοτέρων. Οἱ ἐκπαιδευταὶ πρέπει νὰ ἔχουν εἰδικὴν πρὸς τοῦτο μόρφωσιν, ὡς γίνεται εἰς ὠρισμένας ξένας χώρας καὶ δὴ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Τέλος, παραλλήλως πρὸς τὸν κυρίως ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν, ἐνδείκνυται νὰ κα-

ταβάλλεται ιδιαίτερα μέριμνα διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν ὡς καὶ διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀποκατάστασιν προσώπων καταστάτων ἀνικάνων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παλαιοῦ των ἐπαγγέλματος.

Ἡ Ἑλλάς ὑστερεῖ σοβαρῶς εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ὑπάρχουν ὁμως ὠρισμένα ἐνδείξεις ἐνθαρρυντικαὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Πρῶτον, μετεκλήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπειρογνώμονες τοῦ Δ.Γ.Ε. διὰ τὰ θέματα τῆς μαθητείας καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Λεύτερον, ἤρχισεν ἡ ἴδρυσις ἐπαγγελματικῶν σχολείων, ὡς π.χ. τῶν μεταλλευτῶν. Καὶ τρίτον, δύο πρόσφατοι σχετικοὶ νόμοι, ὁ νόμος περὶ μαθητείας τοῦ 1951 καὶ ὁ νόμος περὶ ἀγορᾶς ἐργασίας τοῦ 1953, ἐμπεριλαμβάνονται ἀπὸ συγχρονισμένας ἀρχάς.

Ἀκολουθεῖ εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν τὸ θέμα τῆς μεταναστεύσεως, τὸ ὁποῖον ἐχειρίσθη ὁ Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας κ. Σαμαράκης. Ὁ ὁμιλητὴς ἐμόρφωσε τὰς ἀντιλήψεις πὺ ἀνέπτυξεν, ὄχι μόνον διὰ μελέτης τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν μεταναστευτικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς χώρας πὺ ἐπεσκέφθη (Ἰταλίαν, Ὀλλανδίαν, Γαλλίαν, Βραζιλίαν) ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοπροσώπου παρακολουθήσεως τῆς μετακινήσεως καὶ τῆς πρώτης ἐγκαταστάσεως μεταναστῶν. Δύναται δηλαδὴ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι συνήγαγε συμπεράσματα ἐκ τῆς ζωντανῆς πραγματικότητος.

Δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ τὴν κριτικὴν τῶν ὑπὲρ καὶ τῶν κατὰ τῆς μεταναστεύσεως ἐπιχειρημάτων, διότι γενικῶς πλέον γίνεται παραδεκτὴ ἡ ἀρχή, τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ ὁμιλητὴς ἀνέφερε, ὅτι ἡ μετανάστευσις ἀποτελεῖ μίαν ἀνάγκην κατὰ τὸ δυνατὸν παροδικήν. Θὰ σᾶς προβάλω μόνον τὰ συμπεράσματα τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἀπὸ τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Σαμαράκη.

Ἡ πολιτικὴ τῆς μεταναστεύσεως ἀποτελεῖ τμηματὴ τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπασχολήσεως. Χρειαζέται προηγουμένη ἐξακριβωσις τῶν περισσευμάτων καὶ τῶν ἐλλειμμάτων εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς ἐργασίας πρὸς ἐξαγωγήν συμπερασμάτων πρὸς τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην μετακίνησιν ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξασφαλίζονται ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ καὶ ἡ μετανάστευσις ἔχει καλὰ ἀποτελέσματα ἐκατέρωθεν.

Ἡ μετανάστευσις σήμερον εἶναι ἡ τείνει νὰ γίνῃ διευθυνομένη

καὶ προγραμματισμένη. Τὴν κατεύθυνσιν καὶ τὰ προγράμματα χαράσσουν ὄχι μόνον αἱ ἐνδιαφερόμεναι χώραι ἀλλὰ καὶ εἰδικοί Διεθνεῖς Ὄργανισμοί, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τρόπον τινὰ ὑπηρεσίας παγκοσμίου ἀγορᾶς ἐργασίας. Ἡ διευθυνομένη μετανάστευσις ἐξικνεῖται μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀσχολοῦνται ἀμφότεραι αἱ ἐνδιαφερόμεναι χώραι μὲ τὴν ἐπιλογὴν τῶν μεταναστῶν καὶ μὲ τὴν πρόσφορον κατάρτισίν των (γλῶσσα, εἰδίκευσις), ὥστε νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς χώρας προορισμοῦ. Ἡ μεταφορὰ τῶν μεταναστῶν γίνεται μὲ εἰδικὰ πλοῖα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ὑπευθύνων κρατικῶν ὀργάνων. Εἰς τὴν χώραν προορισμοῦ ἀρμόδια πρόσωπα μεριμνοῦν διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν μεταναστῶν, συστηματικὴ δὲ παρακολούθησις τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς των γίνεται ὑπὸ τῶν μεταναστευτικῶν ἀκολουθῶν.

Ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως Ὑπηρεσιῶν μεταναστεύσεως δὲν ἔφθασε μέχρι σήμερον εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν σημεῖον. Διαπιστώνει κανεῖς κατεσπαρμένας ἀρμοδιότητας εἰς πολλὰ Ὑπουργεῖα, χωρὶς ἐν τούτοις ἡ συνολικὴ ἀπόδοσις νὰ εἶναι ἱκανοποιητικὴ, ὡς διεπίστωσε καὶ ὁ μετακληθεὶς εἰδικὸς διὰ τὸ θέμα τῆς μεταναστεύσεως ἐμπειρογνώμων τοῦ Λ.Γ.Ε. Διὰ τοῦτο ἐζητήθη ἡ πλήρης ἀναδιοργάνωσις καὶ ἐνοποιήσις τῶν Ὑπηρεσιῶν μεταναστεύσεως, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τὸ ἔργον τῆς ὀργανωμένης μεταναστεύσεως ἀνετέθη εἰς τὸ ἐν Ἑλλάδι κλιμάκιον τῆς Διακυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς Μεταναστεύσεων ἐξ Εὐρώπης (Δ.Ε.Μ.Ε.)

Ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας κ. Α. Τριανταφύλλου περὶ στατιστικῆς τῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν ἀφήσαμεν τελευταίαν ὄχι λόγῳ μικροτέρου ἐνδιαφέροντος ἀλλὰ λόγῳ συνδέσεως τῶν ἄλλων διαλέξεων μὲ τὸ κεντρικὸν θέμα τῆς ἀπασχολήσεως. Ὁ κ. Τριανταφύλλου ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ζητήματος τῶν στατιστικῶν ἐργασίας, καὶ διότι μετεξεπαιδεύθη εἰς αὐτὸ ἐσχάτως ἀλλὰ καὶ διότι διευθύνει ἀπὸ τινων ἐτῶν τὴν σχετικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας, ὑπὸ τὴν ιδιότητά του δὲ αὐτὴν ἀντεπροσώπευσε τὴν χώραν εἰς εἰδικὰ Διεθνῆ Συνέδρια.

Ἡ ἐν γένει χρησιμότης τῶν στατιστικῶν εἶναι πρόδηλος, λόγῳ τοῦ ὅτι αὗται ἀποτελοῦν μέσον διαγνώσεως καταστάσεων καὶ προ-

ὑπόθεσιν τῆς λήψεως μέσων θεραπείας. Ὅχι ἀστόχως δὲ ἐλέχθη ὅτι διευκολύνουν καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης, ἢ ὅποια εἶναι φυσικὸν νὰ στηρίζεται εἰς ὁμοιομόρφως διαπιστωμένα δεδομένα, συγκρίσιμα διεθνῶς.

Τὸ ἔργον τοῦ Δ.Γ.Ε. εἰς τὸν τομέα τῆς στατιστικῆς εἶναι ἀξιόλογον, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς τομεῖς τοὺς συναπτομένους πρὸς τὴν ἀπασχόλησιν.

Λίαν ὀρθῶς κατατάσσει ὁ κ. Τριανταφύλλου τὰ στατιστικῶν ἐνδιαφέροντος ἐργατικά θέματα εἰς ὠρισμένας ομάδας καὶ δὴ: εἰς τὰ γενικῆς φύσεως ἢ θέματα ἐργατικῆς δημογραφίας (ἐργατικὸν δυναμικόν, ἐνεργὸς πληθυσμὸς, ταξινόμησις ἐπαγγελημάτων, κινήτικότης ἐπαγγελημάτων, γεωγραφικὴ κατανομή), εἰς τὰ οἰκονομικῆς φύσεως (χρόνος ἐργασίας, ἀπόδοσις ἐργασίας, δείκτης δραστηριότητος, μισθοὶ καὶ ἐργατικὸν εἰσόδημα) καὶ τὰ λοιπὰ ἐργατικά θέματα (ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις, συλλογικαὶ συγκρούσεις ἐργασίας καὶ ἀπεργαίαι, κοινωνικὴ ἀσφάλις κλπ).

Ἡ Ἑλλὰς καὶ εἰς τὸν τομέα τῶν στατιστικῶν ἐργασίας ὑπερεῖ σημαντικῶς ἔναντι τῶν προωδευμένων χωρῶν. Εἶναι παρήγορον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐδόθη ἄνωθεν προσοχὴ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Ἡ μετάκλησις εἰδικοῦ ἐμπειρογνώμονος διὰ τὰς στατιστικὰς ἐργασίας δημιουργεῖ τὴν αἰσιόδοξον προοπτικὴν ὅτι αἱ ὑποδείξεις του θὰ τύχουν ἐφαρμογῆς ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας, τῆς ὁποίας ἀκριβῶς προΐσταται ὁ κ. Τριανταφύλλου.

Αὐτὰ εἶναι ἐν συνόψει τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὅποια ὡδηγοῦν αἱ διαφωτιστικαὶ ὁμιλίαι τῶν πέντε ὑποτρόφων. Δυνάμεθα νὰ τὰ χαρακτηρίσωμεν ἱκανοποιητικά. Τελειώνοντες, δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐχὴν νὰ τύχουν τὰ πορίσματα αὐτὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἡ ἐργασία τῶν φίλων μας νὰ ἀξιοποιηθῇ κατὰ τὸν ἐπωφελέστερον διὰ τὴν κρατικὴν μας ὀργάνωσιν τρόπον.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΛΗΞΕΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Α' ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ

Προσφώνησις τοῦ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν

*[Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἡ ἐμφάνισις τοῦ βιομηχανι-
σμοῦ ἐθεωρήθη ἀπὸ πολλοὺς κατάρα τοῦ Θεοῦ.
Σήμερον ἡ ἐκβιομηγάνισις μιᾶς χώρας εἶναι πρα-
γματικὴ εὐλογία Θεοῦ. Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν τὰ μέτρα
ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ἐχαρακτηρίζοντο ἀπὸ πολλοὺς
«διαβόλου γεννήματα». Σήμερον ἡ κοινωνικὴ πολι-
τικὴ θεωρεῖται συντελεστὴς μείζονος ἀποδόσεως
καὶ παράγων κοινωνικῆς εὐημερίας καὶ εἰρήνης]*

Διακήρυξις τῶν Jeunes Patrons

Ἀποτελεῖ, πράγματι, εὐτυχῆ σύμπτωση ὅτι ἡ πρώτη πράξις μου, μετὰ τὴν τιμητικὴν δι' ἐμὲ ἐκλογήν μου ὡς προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς, εἶναι ὁ χαιρετισμὸς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἀγαπητοὺς ἀκροατάς, οἱ ὅποιοι μὲ τόσον ἐνδιαφέρον παρηκολούθησαν τὴν νέαν ταύτην πνευματικὴν συμβολὴν τῆς : τὰς διαλέξεις καὶ συζητήσεις τοῦ «Λ' Δεκαήμερου τῶν Σπουδῶν Κοινωνικῆς Πολιτικῆς». Κλείων τὰς ἐργασίας τοῦ «Δεκαήμερου» τούτου ἔχω τὴν εὐχαριστήσιν καὶ τὸ καθήκον νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς ὅσους συνέτρεξαν εἰς τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν του· ἰδιαιτέρως τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στέφανον Στεφανόπουλον, ὁ ὅποιος εὐηρεστήθη νὰ ἀποδεχθῆ τὴν ἐπίτιμον Προεδρίαν τοῦ «Δεκαήμερου» καὶ νὰ προσδώσῃ, οὕτω, διὰ τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ του κύρους, ἰδιαιτέραν ἀγλῆν εἰς αὐτό.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης ἰδιαιτέρως τὸ «Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας», τὸ ὅποιον ἔθεσεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα του τὸ «Δεκαήμερον», ἔχω δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ ἀπαρχὴν μιᾶς στενωτέρας συνεργασίας τοῦ λαμπροῦ τούτου Διεθνoῦς Ὁργανισμοῦ μετὰ τῆς Σχολῆς μας, ἡ ὁποία ἀποδίδει τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὰ ζητήματα τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τοῦ Ἐργατικοῦ Δικαίου, τῆς Βιομηχανικῆς Ὑγιεινῆς καὶ τῆς Ψυχοτεχνικῆς καὶ Φυσιολογίας τῆς Ἐργασίας. Φυσικά, αἱ εὐχαριστίαι μου ἀπευθύνονται ἐξίσου πρὸς τὸν ἐν Ἑλλάδι ἀντιπρόσωπον τοῦ Δ.Γ.Ε. κ. Ε. Μαζαράκη, τοῦ ὁποίου ὁ δημιουργικὸς ζῆλος συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν λαμπρὰν ὀργάνωσιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ «Δεκαήμερου».

Εὐχαριστῶ, ἀκόμη, ὅλους τοὺς ἀγαπητοὺς φίλους, οἱ ὅποιοι εὐηρεστήθησαν νὰ προεδρεύσουν τῶν συγκεντρώσεών μας καὶ νὰ εἰσαγάγουν μὲ τὰς ἐπιτυχεῖς εἰσηγήσεις των τοὺς ἀκροατάς εἰς τὸ θέμα, παρουσιάζοντες συγχρόνως καὶ τὸν ὀμιλητὴν. Ἡ Σχολὴ θὰ διατηρήσῃ εὐγνώμονα ἀνάμνησιν τῆς πολυτίμου συμβολῆς τῶν κ.κ. Α. Μπακάλμπαση, Μ. Γούτου, Ε. Μαργαρίτη, Δ. Κούση, Ἰω. Χρυσοχοῦ καὶ Ἄγγ. Καλογερά. Ὅλως ἰδιαιτέραι εἶναι αἱ εὐχαριστίαι τῆς Σχολῆς καὶ τὰ συχαρητήρια πρὸς τοὺς λαμπροὺς ὀμιλητάς τοῦ «Δεκαήμερου», οἵτινες μὲ τόσῃν ἐπιστημονικότητι καὶ τόσῃν

ἐπιτυχίαν μᾶς ἐξέθεσαν τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ ζητημάτων τὰ ὁποῖα δικαίως ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον τῶσων ἀκροατῶν.

Εὐχομαι ὀλοφύχως, ἢ λαμπρὰ πρωτοβουλία τῆς Σχολῆς πρῶτον νὰ συνεχισθῇ κατὰ τὸ προσεχὲς Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος καὶ δευτέρον νὰ ἀποδώσῃ τοὺς ἀναμενομένους καὶ ἐλπίζομένους καρπούς. Ἡ ἀποστολὴ Ἑλλήνων ἐπιστημόνων καὶ ὑπαλλήλων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἴτε χάρις εἰς τὴν «Τεχνικὴν Βοήθειαν», δι' ἣν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς εἶναι βαθύτατα εὐγνώμων, εἴτε χάρις εἰς τὸ Ἴδρυμα Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν, δὲν πρέπει νὰ μείνῃ στεῖρα, ἀλλὰ τουναντίον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῆς χώρας μας, εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, εἰς τὴν κατανόησιν τῶν συγχρόνων προβλημάτων.

Ἡ Σχολή, ἣς εἶμαι Πρόεδρος, προσπαθεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ καθήκον της. Ἡ συμβολή της εἶναι, πράγματι, σημαντικὴ καὶ ἀξιόλογος, καὶ ἀξιοπρόσεκτος ἡ θέσις τὴν ὁποῖαν, εὐθύς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἔλαβεν, ὅσον ἀφορᾷ τὰ προβλήματα τῶν ἐργαζομένων τάξεων. Δὲν τὰ εἶδε ὡς διεκδικήσεις, ἢ πάλιν τῶν τάξεων, ὡς νομικὰ ζητήματα, ἀλλ' ὡς προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου ὡς παραγωγῆς καὶ ὡς καταναλωτοῦ τῶν ἀγαθῶν, ὡς προβλήματα μείζονος ἀποδόσεως, ἢ λύσις τῶν ὁποίων ἐξασφαλίζει ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ δυνατοῦ μείζονα εὐημερίαν ὅλων τῶν ἐργαζομένων — ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν.

Κλείων τὰς ἐργασίας τοῦ Δεκαήμερου αἰσθάνομαι τὴν εὐχάριστον ὑποχρέωσιν νὰ συγχαρῶ ἰδιαιτέρως τὸν Διευθυντὴν τῆς Σχολῆς κ. Σ. Παπαϊωάννου καὶ τοὺς Καθηγητὰς κ. κ. Χ. Ἀγαλλόπουλον καὶ Σ. Ἀγαπητίδην, οἱ ὁποῖοι καὶ ὡς ὄργανωταὶ καὶ ὡς ὁμιληταὶ τοῦ «Δεκαήμερου» τόσον συνέπραξαν, ἐπικουρούμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Σχολῆς κ. Ε. Παρασκευαΐδη, εἰς τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν τοῦ «Δεκαήμερου».

Εὐχαριστῶν πάντας Ὑμᾶς ἄλλην μίαν φορὰν διὰ τὴν τόσον προθύμον ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου μας, διὰ τὴν μετὰ τόσου ἐνδιαφέροντος παρακολούθησιν τῶν προβλημάτων τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπενθυμίσω, τελειῶνων, τὴν φράσιν δι' ἣς ἔκλεισε τὴν ὁμιλίαν του εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν κατὰ τὴν συζήτησιν φιλεργατικοῦ νομοσχεδίου ὁ Γεώργιος Κλεμανσώ :
Le mal est de l'homme, c'est vrai, mais le bien aussi.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγικόν σημείωμα	σελ. 1
Ἐπευθυνθεῖσα πρόσκλησις	2
Πρόγραμμα ἔργασιῶν τοῦ Δεκαημέρου	2
Οἱ σκοποὶ καὶ ἡ σημασία τοῦ Δεκαημέρου	
Γενικὴ εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Στεφάνου Στεφανοπούλου	
Ἐπισημωγὴ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν	7
Ἡ τεχνικὴ βοήθεια τῆς Διεθνοῦς Ὀργανώσεως Ἐργασίας	
Ἐπισημωγὴ τοῦ κ. Εὐσταθίου Μαζαράκη, Ἀνταποκριτοῦ ἐν Ἑλλάδι τοῦ Δ.Γ.Ε.	11
Οἱ γενεσιουργοὶ λόγοι τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς	
Ἐπισημωγὴ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Στράτου Κ. Παπαϊωάννου, Διευθυντοῦ τῆς	
Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν	17
Ἡ ἐξέλιξις τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ αἱ σύγχρονοι κατευθύνσεις τῆς	
Ἐπισημωγὴ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Α.Σ.Β.Σ. κ. Χρίστου Ἀγαλλοπούλου, τ. Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Ι.Κ.Α.	37
Βιοτεχνικὴ παράδοσις καὶ βιοτεχνικὰ προβλήματα εἰς τὸ Ἀφγανιστάν	
Εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαῆλ Γούτου τ. Γεν. Γραμματέως Ἐπιχειρηματικῆς Προνοίας	51
Ἀνάπτυξις ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγέλου Γ. Παπαϊωάννου, ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. διὰ τὸ Ἀφγανιστάν	52
Ἡ ἐν Λιβύῃ Ἀποστολὴ Τεχνικῆς Βοηθείας καὶ ἡ προσπάθεια ἀναδιοργανώσεως τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων	
Εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ κ. Εὐσταθίου Μαζαράκη, Ἀνταποκριτοῦ ἐν Ἑλλάδι τοῦ Δ.Γ.Ε.	65
Ἀνάπτυξις ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Παλαιολόγου, ἐμπειρογνώμονος τοῦ Δ.Γ.Ε. διὰ τὴν Λιβύην	66
Αἱ Στατιστικαὶ τῆς Ἐργασίας	
Εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Εὐσταθίου Μαργαρίτη, Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Α.Σ.Β.Σ.	75
Ἀνάπτυξις ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνίου Τριανταφύλλου, Διευθυντοῦ τοῦ Ἐπιχειρηματικῆς Προνοίας	76
Σημερινὰ μεταναστευτικὰ προβλήματα	
Εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ κ. Ἀναστασίου Μπακάλμπαση, τ. Ἐπιχειρηματικῆς Προνοίας	93
Ἀνάπτυξις ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνίου Σαμαράκη, Τμηματάρχου τοῦ Ἐπιχειρηματικῆς Προνοίας	94
Αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις	
Εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Χρίστου Ἀγαλλοπούλου, τ. Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Ι.Κ.Α.	113
Ἀνάπτυξις ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγέλου Φλώκου, Τμηματάρχου τοῦ Ἐπιχειρηματικῆς Προνοίας	114

Προβλήματα άπασχολήσεως και άνεργίας έν Γαλλία και Βελγία	
Εισήγησις υπό του κ. Δημητρίου Κούση, Διευθυντού του 'Υπουργείου	σελ. 129
'Εργασίας	» 131
'Ανάπτυξις υπό του κ. Δημητρίου 'Αρεταίου, Τμηματάρχου του Ι.Κ.Α.	
'Ο έπαγγελματικός προσανατολισμός τών έργαζομένων	
Εισήγησις υπό του Καθηγητού τής Α.Σ.Β.Σ κ. 'Ιωάννου Α. Χρυσόχου,	
Προϊσταμένου του Γραφείου 'Ερευνών Β. και Ε. τής Α.Σ.Β.Σ. . . .	» 147
'Ανάπτυξις υπό του κ. Νικολάου Θεοδώρου, Τμηματάρχου του 'Υπουρ-	
γείου 'Εργασίας	» 148
'Η 'Επαγγελματική 'Εκπαίδευσις ώς τρόπος αντιμετώπισεως του	
προβλήματος τής άπασχολήσεως	
Εισήγησις υπό του Καθηγητού κ. 'Αγγέλου Ν. Καλογερά	» 163
'Ανάπτυξις υπό του κ. 'Αλεξάνδρου Τασσοπούλου, Τμηματάρχου του	
'Υπουργείου 'Εργασίας	» 164
'Ανακεφαλαίωσις τών έργασιών του Δεκαημέρου	
'Υπό του Καθηγητού τής Α.Σ.Β.Σ. κ. Σωτηρίου 'Αγαπητίδη	» 179
Χαιρετισμός επί τή λήξει τών έργασιών του Δεκαημέρου	
'Υπό του κ. Σταύρου Κωστοπούλου, Προέδρου του Διοικ. Συμβουλίου	
τής Α.Σ.Β.Σ., τ. 'Υπουργού, τ. Γεν. Διοικητού τής 'Εθνικής Τραπέζης	» 193
Πίναξ περιεχομένων (έλληνιστί)	» 196
Πίναξ περιεχομένων (γαλλιστί)	» 198
Πίναξ περιεχομένων (άγγλιστί)	» 199

TABLE DES MATIÈRES

Note d'introduction et programme des travaux de la «Décade»	page 1
Les buts et l'importance de la «Décade des Études de Politique Sociale», organisée par l'École des Hautes Études Industrielles. Introduction générale.—Par prof. Stéfane Stefanopoulos, ministre des Affaires Etrangères de la Grèce.	7
L'assistance technique de l'Organisation International du Travail.—Par Eust. Mazarakis, correspondant en Grèce du B.I.T.	11
Les facteurs créateurs de la Politique Sociale.—Par prof. Stratos K. Papaioannou, directeur de l'École des H.E.I.	17
L'évolution de la Politique Sociale et ses tendances contemporaines.—Par prof. Christos Agalopoulos, ex directeur général de l'Institut des Assurances Sociales de la Grèce.	37
L'artisanat en Afghanistan; sa tradition et ses problèmes.—Par Ang. Papaioannou, expert du B.I.T. en Afghanistan.—Introduction par Mich. Goutos, ex secrétaire général au Ministère de la Prevoyance Sociale	51
La mission de l'Assistance Techique en Libye et l'oeuvre de la réorganisation des Assurances Sociales Libyennes.—Par Jean Paléologos, expert du B.I.T. en Libye.—Introduction par Eust. Mazarakis, correspondant en Grèce du B.I.T.	65
Les statistiques du travail.—Par Ant. Triantafyllou, directeur au Ministère du Travail.—Introduction par prof. Eust. Margaritis, directeur du Centre d'Enseignement Statistique de l'E.H.E.I.	75
Problèmes contemporains d'émigration.—Par Ant. Samarakis, chef de section au Ministère du Travail.—Introduction par Anast. Bacalbassis, ex ministre	93
Les assurances sociales.—Par Evang. Flocos, chef de section au Ministère du Travail.—Introduction par prof. Chr. Agalopoulos, ex directeur général de l'Institut des Assurances Sociales de la Grèce	113
Problèmes d'emploi et de chômage en France et en Belgique.—Par Dém. Arétéos, chef de section à l'Institut des Assurances Sociales de la Grèce.—Introduction par Dém. Coussis, directeur au Ministère du Travail.	129
L'orientation professionnelle des employés.—Par Nic. Théodorou, chef de section au Ministère du Travail.—Introduction par prof. Jean L. Chryssochou, chef du Bureau des Recherches de l'E.H.E.I.	147
L'enseignement professionnel comme moyen d'affrontement du problème de l'emploi.—Par Al. Tassopoulos, chef de section au Ministère du Travail.—Introduction par prof. Aug. Calogheras	163
Récapitulation des travaux de la «Décade».—Par prof. Sot. Agapitidis	179
A l'occasion de la fin des travaux (allocution).—Par St. Costopoulos, président du Conseil Administratif de l'École des H.E.I., ex ministre, ancien gouverneur de la Banque Nationale de la Grèce	193

CONTENTS

	Page
Introduction Note and Programme of Works	1
Aims and Significance of the «Decade of Studies on Social Policy, organized by Graduate School of Industrial Studies.—By Prof. St. Stefanopoulos, Minister of Foreign Affairs»	7
The Technical Assistance of the Labour International Organization. By Eust. Mazarakis, Correspondent of L.I.B.»	11
The Creative Factors of the Social Policy.—By Prof. Str. K. Pa- paioannou, Director of the G.S.I.S.»	17
The Social Policy Development and Its Contemporary Tendencies.— By Prof. Chr. Agallopoulos, ex general Director of»	37
Handicraft in Afghanistan; Its Tradition and Problems.—By Ang. Papaioannou, Expert of L.I.B. in Afghanistan.—Introdu- ction by Mich. Goutos ex general Secretary of Social Forethought Ministry»	51
The Technical Assistance Mission in Libya and the Work for Reor- ganization of the Libyan Social Securities.—By John Pale- ologos, Expert in Libya of L.I.B.—Introduction by Eust. Mazarakis, Correspondent of L.I.B.»	65
The Labour Statistical Data.—By Ant. Triantafyllou, Di- rector in Labour Ministry.—Introduction by Prof. Eust. Mar- garitis, Director of Statistical Education Center of G.S.I.S.»	75
Emigrant Problems of To-Day.—By Ant. Samarakis, De- partment Chief in Labour Ministry.—Introduction by Anast. Bacalbassis, ex Minister.»	93
The Social Security.—By Eu. Flocos, Departement Chief in Labour Ministry.—Introduction by Prof. C. Agallopoulos.»	113
Employment and Unemployment Problems in France and Belgium. By Dem. Areteos, Department Chief in Greek Social Se- curity Institute.—Introduction by Dem. Coussis, Director in Labour Ministry»	129
The Professional Orientation of the Employees.—By Nic. Theo- dorou, Department Chief in Labour Ministry.—Introduction by Prof. John L. Chryssochou, Chief of Business Re- search Bureau of G.S.I.S.»	147
The Professional Education as a Manner of Facing the Employment Problems.—By Al. Tassopoulos, Department Chief in Labour Ministry.—Introduction by Prof. Ang. Calogheras.»	163
A Summary of the «Decade» Works.—By Prof. Sot. Agapitidis.»	179
Upon the End of the Works.—By St. Costopoulos, President of the Administration Council of G.S.I.S., ex Minister and Governor of the National Bank of Greece»	193